

בעזהשי"ת

ספר

שכר ועונש

חלק שני

סדר שמות

כרך ב'

פרשיות ויקהל - פקודי

ספר אור הזחר

בו יבאר נחיצות למוד עניני שכר ועונש, שישים אל לבו מהענשים הגדולים אשר מענישים את האדם בעולם הזה ובעולם העליון על כל עברה ועברה, וכמה שעות מימי חייו הלכו לבטלה, ואין יכולים לשער מה שנפש הרשע תסבל בעולם הבא. וידע האדם כמה הפסיד תענוגי הגן עדן ועולמות הנצח, ויתבונן אז בשכלו האז כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מפל חיי העולם הבא, והשכר הגדול אשר משלמים לאדם בזה ובבא על כל מצוה ומצוה ועל כל דבור ודבור של תורה, וברגע קטן יכול להפך הכל לטובה להיות מבני עליה, לזכות ל"עין לא ראתה אלקים וזלתה יעשה למחפה לו". ובלמוד הזהר תמידים כסדרם יטהר נשמתו ויזכה למעלות עליונות פידוע מדברי האריז"ל.

יצא לאור בפעם הראשונה שנת תשס"א 5000 עותקים, ובפעם שניה 250.000, וכעת יוצא לאור מחדש שנת תשע"א

**יג) חכמי הקבלה בדורו אמרו על הרח"ו שאין כמוהו
במעלה ובחכמה**

א. החיד"א בשם הגדולים כתב, שראה בכתב יד מרח"ו ספר עץ הדעת טוב דרשות על כל התורה ע"ד פרדס, וגם חידושים על ש"ס ותוס'.

ב. בספר שבחי הרח"ו כותב הוא עצמו כל מה שאירע עמו עוד קודם יצירתו עד סוף ימיו. הוא מתחיל משנת ש"א ליצירה, ומסיים ביום כ' אדר שס"ט.

ג. בשנת ש"ז צוה רבינו הב"י בשם המגיד הדובר בו למהר"ם אלשיך, שיזהר בתלמידו רח"ו, כי הוא עתיד למלאות מקומו.

ד. חכמי ומקובלי דורו אמרו על רח"ו שאין כמוהו אדם גדול בישראל במעלה ובחכמה בדורו.

ה. רבי חיים וויטאל לא למד לפני האר"י מיד עם בואו לצפת - אלא כעבור חצי שנה. בה' אב שנת של"ב, פחות משנתיים מאז עלה עלה האר"י ונתישב בצפת - נפטר האר"י בחטף. מקום קבורתו נכרה ליד הרמ"ק ורבי שלמה אלקבץ. במשך תקופה זו של כשנה וחצי או שנה ועשרה חדשים לדעת החיד"א, הספיק האר"י ללמד את תלמידו הרח"ו את כל תורת הקבלה על בוריה.

ו. רבי חיים וויטאל מספר, כי לא זכה לחכמת האמת ולא נקלטתה בלבו, עד שפעם אחת לקחו האר"י לימה של טבריה, שם שכרו ספינה קטנה ושטו על פני הכנרת, לפתע במקום מסוים נטל האר"י כוס ומילא מים מן הכנרת, נתנו לרבי חיים וויטאל, וציווהו לשתות עד תומו. לאחר מכן אמר

לו, כי היו אלה מים מבארה של מרים, מאז נפתח לבו וקלט תעלומות חכמה ודעת לרוב, (ספר הגלגולים).

ז. בשנת של"ו היה במצרים, ומשנת של"ח עד שנת שמ"א ישב בירושלים, ובעת ההיא היתה המעשה המובא בשם הגדולים מהחיד"א, דשר העיר ירושלים ידע שחזקי המלך מפני שנחרב סתם את מי גיחון, ושאל אם נמצא איש גדול וחכם שיוכל לפותחו, ואמרו הגוים יש חכם מקובל אלקי רח"ו שמו, הוא בודאי יכול לפותחו, וגזר השר על רח"ו לפתוח מי גיחון שנצרך לעיר מאוד, ואם לאו ימיתהו.

ח. רח"ו עשה קפיצת הדרך וברח לדמשק, ובא אליו רבינו האר"י בחלום ואמר לו הסכלת עשו, כי השר הוא גלגול שנחריב, ואתה יש בך ניצוץ חזקי המלך, והיתה אז שעת הכושר לתקן ולפתוח מי גיחון, כי שלא ברצון חכמים עשה חזקי המלך דבר זה, (שהוא מג' דברים שלא הודו לו חכמים), ובזה היתה אתחלתא דגאולה. השיבו רח"ו, לא רציתי להשתמש בשמות הקודש. אמר לו האר"י, הרי כבר השתמשת בשמות בקפיצת דרכך לדמשק. אמר רח"ו, אם כן אחזור לירושלים לפותחו, אמר לו האר"י, כבר עבר זמנו.

ט. בשנת שס"ד נחלה רח"ו במחלה מסוכנת מאוד, והיה נוטה למות ממש. אז הסתכל בב' עמודי אש שהיו סביבותיו, וגילו לו מן השמים שעדיין לא הגיע זמן פטירתו, כי לא נגמר עדיין בנין ביתו בגן עדן. וכשהקיץ משינתו הוסר ממנו החולי לגמרי.

י. ב'י חשוון שנת שכ"ו נשא רח"ו את בת הרה"ק ר' משה סעד'י לאשה.

יא. בנו הרה"ק האלקי ר' שמואל, היה חתנו של מהר"י פינטו, הוא היה אחד מרבני דמשק, ואח"כ במצרים, וחיבר חמשה קובצים דרושים ושו"ת, וספר חכמת נשים בעניני גיטין וחליצה, ועוד כמה ספרים בכל החכמות.

יב. כמעט כל חכמי דורו של רח"ו היו תלמידיו, והיותו גדולים שבהם היו הג"ר חיים הכהן מארס צובה בעל טור ברקת על שו"ע, ור"י צמח, ור"מ פאפירש, מהר"ם אלשיך, ור' אברהם אזולאי.

יג. תלמידו הגדול ר"י צמח כשמנה חכמי המקובלים שנמסר להם חכמה זו מדור לדור, כשהגיע לרבינו האריז"ל, כתב וז"ל (בהקדמה ושבחי הרב של ספר שער הגלגולים): וברוך אלקי ישראל אשר לא עזב אמתו וחסדו שמוחץ ורופא בידו הציץ והפרח, האיר וזרח, להאיר על הארץ, אל עבר פניו אור גדול הוא אבי החכמה אשר מילא ידיו לשבת על כסא מלכות האריז"ל תלמידו וותיק חי המדבר איש אלקי בוצינא דנהורא, החסיד והקדוש עניו מע"כ רבינו חיים וויטאל ז"ל, ועשה לנו מודעה רבא לאורייתא קדישתא, וחלק מחכמתו ליראי ה', האיר פרקיו ומשפטיו באמרים שפרים מספרים שונים, פירושם על כל מאמרי הזוה"ק כמה דרושים תילי תילין על כל קוץ וקוץ וכו'.

יד. בנו ר' שמואל וויטאל בספרו שו"ת באר מים חיים כותב: שאביו רח"ו נכנס לפרדס רק אחר שמילא כריסו מהוויות דאביי ורבא, והרביץ תורה ברבים בנגלה ואח"כ בנסתר. חמש תשובות (פ"ב-פ"ו) בספר הנ"ל נכתבו למר אביו רח"ו. הרבה ספרים חיבר רח"ו שאינם מצויים בינינו. כתבו עליו שמ"ח ספרים חיבר בקבלה, וגם את ספר הגורלות

מיחסים לו, ובשנת ש"פ ביום לי ניסן אי דר"ח אייר סליק
נשמתו לאביו שבשמים בן ע"ז שנה, זכותו יגן עלינו ועכ"י"א.

טו. בערב שבת אחד, ר' משה אלשיך, הדרשן החשוב
ביותר בזמן ההוא בא אל האר"י ושאלו: "למה הוא (ר' משה
אלשיך) גדול בשנים יותר ממני (ר' חיים וויטאל), והיה
משועבד לי (ר' חיים וויטאל) לשמוע הדרוש ממנו... והשיב
לו, כי הוא (האר"י) ז"ל לא בא לעולם אלא ללמד אותי (ר'
חיים וויטאל) בלבד, ושכל שאר החברים לא היו יכולים
ללמוד אפילו אות אחת ממנו (האר"י), אלא כולם היו
צריכים ללמוד עמי (ר' חיים וויטאל), (שער הגלגולים).

טז. כאשר שאל ר' חיים וויטאל את האר"י אותה
השאלה שנשאלה ע"י הרב אלשיך, ענה לו האר"י שלימוד
הקבלה אינו תלוי ברמת הבנתו של התלמיד, בהשכלתו או
בהגיון שלו, אלא תלוי בנשמה מדרגה גבוהה המגולגלות בו,
(שער הגלגולים).

יד) הרח"י ובנו רבי שמואל נקבעו לערוך תורת האר"י ולהוציאה לאור

א. לתלמידו הנאמן והאהוב ר' חיים וויטאל, וכן לבנו
של ר' חיים וויטאל - ר' שמואל, הותר האר"י את עבודת
עריכת רעיונותיו והעלאתם על הכתב, מפעל אשר הנציח את
שגשוגו של תור הזהב של הקבלה בצפת. שני ממשיכיו
הנאמנים סיכמו כמה שאפשר מעשי רבם ואת חכמתו
בספרים, המכונים "כתבי האר"י".

ב. רבי חיים וויטאל הפך לדמות אגדתית ומקור חכמה
למקובלים בתקופת מאוחרות יותר. אלה יכלו לפנות לעבודה

המרוכזת והבהירה שלו, עבודה אשר פתחה וחשפה את התוכן הסתום והנסתר של יסוד תורת הקבלה - ספר הזהר.

טו) ר' שמואל וויטאל כתב תורת האר"י ביעילות עליונה

א. ר' חיים וויטאל ור' שמואל בנו עבדו יחד על מנת להוציא את כתבי האר"י לאור. ר' שמואל וויטאל כתב כל מילה אשר הועברה לו מאביו ביעילות של סופר מושלם, והספרים שנכתבו הוכרו כספרי הלימוד המפורסמים ביותר של הזהר.

ב. בדיוק כמו במקרה של בחירת הרב חיים וויטאל, גם בנו הרב שמואל וויטאל נבחר בצורה זהירה מאוד למלא את התפקידים אשר הוטלו עליו במשך חייו.

טז) דמיון וקירבה בין האב לבנו

א. בספר הגלגולים מתאר האר"י את ההתפתחויות בנשמתו של הרב שמואל וויטאל, את משמעותן ואת הקשר שלה לתפקיד אשר יועד לרב שמואל במשך תקופת חייו עלי אדמות. לפי האר"י היה דמיון וקירבה מיוחדים בין הרב חיים וויטאל לבין בנו רבי שמואל.

ב. אשתו ראשונה של רבי חיים וויטאל היתה גלגול של כלבא שבוע, חמו של רבי עקיבא. מאחר ונשמתה של אשת ר' חיים וויטאל היתה של זכר, לא היתה יכולה ללדת ילדים, כפי שהאר"י הסביר, חנה אשת רבי חיים וויטאל, תמות, והוא ישא אשה שניה כאשר דרגת ה"נפש" (הדרגה הנמוכה של הנשמה) תתוקן, אז יקבל ר' חיים וויטאל את דרגת הרוח (הדרגה השניה של הנשמה). וכאשר ה"נפש" שלו תצטרף לזו

של רבי עקיבא, ה"רוח" שלו אף היא תצטרף לזו של רבי עקיבא, ורק אז יורשה הרב חיים וויטאל לשאת את בת זוגו האמיתית. זאת תהיה בדרגה רוחנית כמו דרגתה הרוחנית של בת זוגו של רבי עקיבא, מאחר שנפשו ו"רוחו" של רבי חיים וויטאל וזו של רבי עקיבא הינן מאוחדות לגמרי בדרגות אלה. אז יישא את גלולה של רחל בתו של כלבא שבוע ויתברך בבן אשר יקרא שמואל (שער הגלולים).

יז) רבי שמואל וויטאל היה גלגול התנא רבי מאיר

א. ברור שהרקע הרוחני של שמואל וויטאל היה מסוג מאוד נדיר: אך עדיין לא נראית שום סיבה מיוחדת, פרט להצטיינות כללית, מדוע נבחר הרב שמואל וויטאל למלא את התפקיד המיוחד של רישום כתבי האר"י כפי שדווחו לו ע"י אביו.

ב. לשם קבלת תשובה על כך, עלינו לפנות חזרה לבחינת דמותו של הרב חיים וויטאל עצמו: יום אחד גילה ר' חיים וויטאל לבנו, רבי שמואל, שהוא גלגול רבי מאיר, התנא המפורסם. בחלומו חלם ר' שמואל כי רבי מאיר אומר לו זאת בעצמו. במשנה נאמר שרבי מאיר היה סופר גדול בדורו. רבי יוסף וויטאל, סבו של הרב חיים וויטאל התברך אף הוא בניצוץ מנשמת רבי מאיר, וגם הוא נודע כסופר גדול בקיא ואומן שלא קם כמוהו.

ג. האר"י אמר על רבי יוסף וויטאל כי: "חצי העולם היה ניזון בזכות זקני ע"ה (הרב יוסף וויטאל), באמצעות התפילין הכשרים שהיה עושה, ואח"כ נתגלגל זקני בי הצעיר שמואל וויטאל, ולכן גם אני יש בי יכולת בכתיבה". וזהו הטעם מדוע היה מוכשרו ומסוגל הרב שמואל וויטאל לערוך

את כתבי האר"י בצורה כל כך מהימנה ומדוייקת, (שער הגלגולים).

ד. מאז החלה תורת הקבלה מיסודו של האר"י הקדוש, להתפשט ולהתרחב. מספר לומדיה והוגיה גדל משנה לשנה והקיף רבדים מובחרים מבני העליה שבכל ארצות הפזורה מזרח ומערב. נציין האישים שתרמו תרומה מכרעת להתפשטות תורת הקבלה: רבי יעקב צמח ורבי מאיר פאפריש תלמידי רבי חיים וויטאל, רבי אברהם גלאנטי תלמיד הרמ"ק, רבי ישראל סרוק תלמיד האר"י לפני ביאת רבי חיים וויטאל, ותלמידו רבי מנחם עזריה מפאנו, הם שהפיצו את מורשת האר"י ברחבי אירופה. רבי משה חיים לוצאטו - הרמח"ל, שנתן לתורת האר"י לבוש וגוון מקורי מיוחד משלו. הבעש"ט מיסד החסידות ובחירי תלמידיו, שמלבד שהנהיגו הנהגות האר"י בקרב עדת החסידים, גם נתנו לתורת האר"י לבוש וגוון ופנים חדשות. הגר"א מווילנא מנהיג עדות אשכנז והמתנגדים, יצק כל תורת האר"י לתוך ספריו, הגר"א היה מגדולי מעריצי האר"י, כעדות תלמידו רבי חיים מוואלוז'ין, הכותב "עיני ראו יקר תפארת קדושת האר"י ז"ל בעיני רבינו הגדול (הגר"א) נשמתו עדן. כי מידי דברו עמו אודותיו היה נרתע כל גופו, ואמר: מה נאמר ומה נדבר מקדוש ה', איש אלקים קדוש ונורא כמוהו" (בהקדמת ספרא דצניעותא). רבי שלום שרעבי - המכונה השמש, ראשי תיבות שמו הירב שילום מ'זרחי ש'רעבי, ראש חכמי מדרש בית אל בעיר העתיקה בירושלים שגילה רבדים עמוקים חדשים בתורת האר"י בספריו המופלאים: "נהר שלום", ו"רחובות הנהר".

פרק לא

העליה למירון מימי המשנה עד ימינו

(א) השתטחות התנאים על קבר רשב"י במירון

א. תלמידי הרשב"י וסופרו הנאמן התנא רבי אבא (ראה ריש אדרא זוטא זוהר חלק ג' רפז.) השתטח על קברו, והזכיר שם ממעשיו הטובים (ראה פסיקתא רבתי פ"ב), ולמד שם מתורת רבו הרשב"י (ראה זוה"ק ח"א דף קנ"ו.).

ב. מתלמידי הרשב"י ודבי אדרא קדישא התנא רבי חייא רבא (ראה זוה"ק ח"ב י"ד.) השתטח על ציון רבו הקדוש במירון והזכיר ממעשיו ומגדולת מעלתו בשמים ממעל מה שראה בעיני קדשו, (ראה בזוה"ק בהקדמה דף ד.).

ג. רבי חייא אשתטח בארעא ונשק לעפרא (ראה כתם פז) ובכה ואמר עפרא עפרא וכו', בוצינא קדישא (ראה במקדש מלך על זוה"ק (ח"א דף ז') כי שם בוצינא כינוי לניצוץ משה רבינו ע"ה), דהוה נהיר עלמא שליטא רברבא ממנא דזכותיה מקיים עלמא אתבלי בך, ר' שמעון נהירו דבוצינא נהירו דעלמין, אנת בלי עפרא ואנת קיים ונהג עלמא, ובאוה"ח בשם הרא"ג פירוש שמנהיג את העולם בתורתו שלמד, כי כל מאמר ומאמר שהיה אומר כשזוכרין אותם שפתותיו דובבות בקבר, ובזה הוא מנהיג את העולם כולו, ע"כ.

ד. אחד מתלמידי רבי שמעון בר יוחאי ששכח תלמודו, הלך למערת רבו במירון ובכה שם מאוד, מתוך הבכי נרדם ונראה אליו רבו ואמר: "כד תהי רמי בי תלתא קלי אנא אתי", מתוך שלא הבין מאמר רבו, הלך ל"פותר חלומות",

וסיפר לו לשון רבו. אמר לו הפותר: למוד לימודך ג' פעמים ורבך יתראה אליך. התלמיד עשה כן והרשב"י נתראה אליו. (תוכן קהלת רבה י, י).

(ב) אליהו הנביא לומד תורה עם התנאים במערת הרשב"י

א. רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו דהוו קאי אפתחא דמערתא דרשב"י, אמר ליה אתינא לעלמא דאתי, א"ל אם ירצה אדון הזה (שכינה היתה עמהם - פירש"י). אמר רבי יהושע בן לוי שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי (ראה מהרש"א בח"א שם).

(סנהדרין דף צ"ח ע"א)

ב. איתא במדרש תהלים (מזמור ל"ו הוצ"ב) מעשה בריב"ל שהיה אליהו ז"ל עוסק עמו בדברי תורה, והיו עסוקין במערת רשב"י, ונתקשה ריב"ל בהלכה, א"ל אליהו מבקש אתה לשאול אותה לרשב"י, בא ואני מעמיד אותך לך, מיד הלכו וקרא אליהו לרשב"י, ע"ש.

ג. מכאן אנו רואים איך שתלמידי רבי שמעון בר יוחאי נהגו לעלות למירון, ומזה נמשך ששאר התנאים, ותחלת האמוראים, נהגו אחריהם לעלות למירון. וככה נמשך בכל הדורות שאחריהם, בזמן שהיה ישוב יהודי בארץ ישראל, עלו למירון כל דורשי ה' להתפלל שם לפני הרשב"י זע"א.

ד. מנהג ארץ ישראל שנוהגין לילך על קברי רשב"י ז"ל ובנו ר"א ז"ל ביום ל"ג בעומר וכו'.

(עטרת זקנים על שו"ע או"ח סימן תצ"ג)

ג) רשב"י מברך לכל הבאים למירון

א. מקובל מהאר"י ז"ל שביום ל"ג בעומר עומד התנא האלקי הרשב"י על ציונו הקדוש, ומברך לכל אחד ואחד הבאים שמה למירון לכבוד שם קדשו לשמוח שם בשמחת ההילולא רבתי שלו.

ד) השתטחות והקפות בד' מינים - וביטול גזירות - במירון

א. הרמ"ק ורבו מרן הבית יוסף, וגיסו מהר"ש אלקבץ בעל "לכה דודי", וחברותם, המשיכו העליה למירון, כמבואר בספר הגירושין והמסעות להרמ"ק (דפוס ויניציא, דף ה') וז"ל:

בשנת ה' אלפים ש"ה, ואני בתוך המדרש רשב"י ע"ה במירון, ונשתטחנו בקרבו בציון רבי שמעון ורבי אלעזר ע"ה, ועדיין מרחשי שפתי, ושם התפללתי תפלה קצרה מתוך קירות לבי.

ב. רבי אברהם גאלאנטי (בספרו קול בוכים, סוף קינה ב'). כותב: מה ששמעתי ממורי הרמ"ק זלה"ה בהיותם על ציון הרשב"י ע"ה בהר מירון.

ג. מרן הבית יוסף רבן של ישראל חגג חג הסוכות במירון, והתפלל שם תפלת החג, והקיף שם בד' מינים הציונים הק' הוא ותלמידיו, ולמדו שם זוה"ק, כמ"ש במגיד מישרים פי' אמור, באור ליום ז' כ' תשרי (בארץ ישראל הוא ליל ה' דחוהמ"ס) בא אליו המגיד וז"ל:

ד. ה' עמך וכו', והא גשמים דאתי לא הות דוגמא שפך לו קיתון על פניו ח"ו (ראה סוכה פ"ב מ"ט), אדרבה נתקבלו

דבריתם, ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקרותכם הזוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם, אלא כיון שהקפתם לר' אלעזר בד' מינים הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו, ואלו הייתם מקיפים פעם אחרת, היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים, כדי שלא תקיפו יותר עליהם.

(ה) וכלל זה יהיה נקוט בידכם, כל זמן שהעולם יצטרך לגשמים, ותלכו ותקיפו ציוני הצדיקים הנזכרים ותיענו (ראה בזוה"ק (ח"ג דף נ"ט) ראה גם בזוה"ק ח"ג ע"א). ועל כל צרה שלא תבוא על הצבור תקיפו אותם ז' פעמים ותענו (שם).

ודעו כי הם שמחים מאוד בקרותכם הזוהר על מערתם או הסמוך לזה, וכשתתמידו כן יגלו לכם רזין עלאין וכו', עיי"ש.

(ראה זוה"ק ח"ב דף פ"ו).

(ד) תקיפי ארעא דישראל שבאותו הדור עלו למירון פעמיים בשנה, ולמדו שם מאמרי הרשב"י בזוהר. שם בקודש שפכו לבם בבכי לתיקון נפשם בתשובה עילאה.

(ה) בהיות חברים מקשיבים אצל ציון רשב"י ועוסקים באמרותיו אמרות טהורות כדרכנו פעמיים בשנה מעת לעת ומפקידה לפקידה, שם ישבו גם בכינו, צעקנו במרירות לבנו ויתכו כמים שאגותינו, בראותינו איך רשב"י וחביריו בדורותם היו מצטערים ואוננים ובוכים על רוב פשעינו, ואותם הצדיקים לא היו גרמא בניזקין, קל וחומר לנו שאנחנו הגורמים, שיש לנו לבכות ולהצטער בכפליים.

(החרדים בהצטער בכפליים).

ו) גם האור החיים הק' עלה למירון (נדפס האגרת מסע בעיר ווינן בשנת תרצ"ג) שנמצא מכתב כת"י מתלמידו שנסע עמו בשנת תק"ב בארץ ישראל למקומות הקדושים.

ה) הדר בארץ ישראל יעלה בל"ג לעומר למירון וישמח שם שמחה גדולה

א. אם דר בארץ ישראל ילך לשמוח על קברו ושם ישמח שמחה גדולה. וכל שכן אם הוא פעם ראשונה שמגלה ראש בנו ומניח הפאות, שהיא מצוה.

(משנת חסידים, מסכת אייר)

ו) לא ילך על הציון לבד כי הש"ד ששמו תנ"י יכול לכופו ולהחטיאו

א. יזהר שאפילו בהיות שם החכמים הלומדים, שלא ילך על הציון שלו או של בנו לבדו אם לא יהיה צדיק גמור, כי הש"ד ששמו תנ"י יכול לכופו ולהחטיאו.

ב. מורי הזהיר לאדם אחד שלא ילך על קברי רשב"י ור"א בנו ללמוד שם יחידי אפילו בימים שרגילים בני אדם לילך שם, ומכ"ש בשאר מקומות שאין בני אדם יושבים שם. (שער המצוות פ' ואתחנן דל"ו, משנת חסידים).

ז) כל הפמליא של מעלה ונשמות הצדיקים הם במירון בל"ג לעומר

א. הרה"ק ר' חיים בן עטר האור החיים זי"ע היה פעם אחד בהילולא פיעה"ק צפת"ו, וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים לציון הרשב"י ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה נועה כבהמה וצועק,

אור פרק לא הזוהר ריז

היכן אני השפל נכנס, למקום אש שלהבת קוב"ה, וכל פמליא של מעלה הכא, וכל נשמות הצדיקים שמה, ובעת ההילולא היה שמח שמחה גדולה, ע"ש.

(רבי שמואל העליר גאב"ד צפת בסוף כבוד מלכים).

ב. שמעו קלא עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון.

(זוה"ק ח"ג דף רצ"ו)

ג. מדי שנה בשנה מתעוררת לבות רבבות ישראל לעלות למירון ביום ל"ג לעומר

(זוה"ק ח"ג רצ"ו : סוף האדר"ז קדישא).

ד. קול עליון זה שיצא אז בערך בשנת אלף הרביעי בפטירת רשב"י מתעורר עוד היום, ונכנס ומעורר לבות רבבות אלפי ישראל מדי שנה בשנה להיות עולין כל השנה להתפלל וללמוד חכמת הנסתר, ותאין ומתכנשין ביום ל"ג לעומר במירון למקום מנוחת קדשו דרשב"י, ולשמוח שם בשמחת יומא דהילולא דרשב"י זי"ע ועל כל ישראל, אמן.

ה. בתשובת הגאונים מצאתי, כל הנך ריגלי דאמוראי, היינו יום שמת בו אדם גדול, קובעים אותו לכבודו, ומדי שנה בשנה, כשמגיע אותו יום, מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם.

(רש"י יבמות דף ק"ב).

ח) קדושת יום ל"ג בעומר

א. רבי אברהם מקאליסק זי"ע בעת טבילתו בצפרא דל"ג בעומר אמר בלהט אש קודש הריני מקבל עלי קדושת היום.

(ט) טעם שנוהגין להרבות בנרות בל"ג בעומר

א. ר"ש כשהיה מגלה רזין ביום ההוא באדרא קדישא, אמר (דף רצ"א ע"ב) וז"ל, והשתא בעינא לגלאה רזין קמיה דקוב"ה וכו', והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא, דהא כל יומא דא ברשותי קיימא, עכ"ל. ר"ל שהיה היום מתארך באורו ולא היה רשות לאור היום להתחשך, היינו שיתפנה מן העולם, עד שנתן לו ר"ש רשות, וזה יורה כי כל האורות בטלים ומשמשים אל האור כי טוב, היינו רזין סתימין דאורייתא אשר נגזו בה אור הגנוז לצדיקים, והצדיקים המבינים ברזין דאורייתא הנם מאירים באו"ר הגנוז בה. על כן אור היום ההוא היה מתארך ושמר פקודתו של ר"ש. בעבור זה מרבין אור ביום ההוא.

(בני יששכר).

פרק לב**שמחת ל"ג לעומר****(א) הטעם לשמחה וחדוה בכל העולמות בל"ג בעומר**

א. כל הימים שלא אומרים בהם תחנון לא מתו תלמידי ר"ע, והם ימי פסח, ב' ימים דר"ח אייר, וא' דר"ח סיון, ז' שבתות, בס"ה י"ז ימים, וא"כ נשארו ל"ב ימים עד מספר מ"ט, שבהם מתו התלמידים, ועל כן שמחים ביום הל"ג.

(מהרי"ל).

ב. בספר נופת צופים כתב, דתלמידי ר"ע מתו בל"ב ימי הספירה, עד שמת רשב"י בל"ג בעומר שהיה האחרון שבהם, ונמתקו הדינים, ול"ג בעומר הוא יום שמחתו עד היום, כידוע.

ב) טעם למה נקרא יום פטירתו בשם "הילולא"

א. במו"ק (דף כ"ה:) איתא רוכב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק (זוה"ק ח"א דרל"ה) וביום ל"ג בעומר יש למעלה יחוד עליון ושמחה רבה מופלאה, ומזמנין כל פמליא של מעלה שישמחו בעטרין קדישין דמעטרין בהון לרשב"י, כמ"ש בזוה"ק (ח"א רי"ח) שאמר אבוא דר' יצחק לר' יצחק, בהילולא רבא דר"ש תהא מתקן פתוריה, כמד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ביום שמחת לבו.

ב. יום פטירתו נקרא הילולא, מפני שע"י אותה הנשמה יהיה יחוד קוב"ה ושכינתיה, חתן וכלה.

(אור החמה פרשת בא).

ג. יום ל"ג בעומר ירבה שמחה לכבוד רשב"י זי"ע, כי הוא יום הילולא דיליה, ונודע שרצונו הוא שישמחו ביום זה, כידוע ממעשה ממהר"א הלוי זלה"ה, ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם משם רבנן קדישי. ויש מי שנוהג לעשות הלימוד בליל ל"ג לעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפוזרים בזהר ואד"ז והוא מנה יפה.

(עבודת הקודש, מורה באצבע (סי' ח') אות כ"ג).

ד. הטעם שבז' אדר יום פטירת משה רבינו ע"ה הוא יום אבל וצום, וביום ל"ג בעומר יום פטירת רשב"י הלולא חדוה ושמחה בעולם, לפי שמשה רבינו ע"ה בכה על יום מותו, ולא חפץ בו, מטעם שרצה לקיים מצות הארץ, לכן הכל בוכין על מותו ומתאבלין עליו. ורשב"י שמח ביום מותו, ועמד ומצפה עליו: שאמר האידנא אמהדנא עלי דכל יומין דקאימנא תאיבנא למחמי יומא דא. הנה שמח וצפה עליו, עבדינן

רעותיה, והיא הלולא לכל עלמא, כמשי"כ באדרא זוטא (האזינו דף רל"א ע"ב).

(דבר יום ביומו)

ה. בישראל מתאבלים בפטירת משה על שלא נכנס לארץ, ובל"ג לעומר אנו עושים משתה ושמחה, ששמחים שניצוצי נשמת משה שנכנסו ברשב"י.

(הילולא רבא דף כ"ב להרב יעקב אנהורי)

ו. ביום פטירת משה רבינו נשתכחו ג' מאות הלכות על ידי אבלם אחר משה רבינו, ע"כ הוא תענית. משא"כ בפטירת רשב"י, שגילה הסודות וכל האדר"ז ביום פטירתו, ועי"ז השמחה והחדוה ביום ההוא שנתגלו הני רזין עילאין, לכן ל"ג לעומר הוא יום שמחה.

(שער יששכר מאמרי חודש אייר, מאמר ג"ל עיני, אות כ"ג).

ז. רשב"י לאחר שנעשה לו נס וניצל מחרב המלכות והאריך ימים ושנים אחר ביטול הגזירה, לכן לזכר הנס שניצל קבעו יום פטירתו לשם שמחה, כי הרוגי מלכות לא ניתנו לקבורה, וכשבאים שמה על קברו יודעים ומכירים בנוס.

(שו"ת שם אריה או"ח סי' י"ד).

ג) ל"ג לעומר שהוא יום ה' בשבוע החמישי הוא גמר הספירות הוא יום טוב

א. אנו ממליכין בז' מדות דלך ה' הגדולה וגו' והם זפ"ז גי' מ"ט מדה, לפי גודל ברור המדות, ושורש המדות הם רק עץ החיים מהלך ת"ק שנה הם ה' מדות. ואח"כ כל וכלה, לכן בל"ג בעומר שהוא יום ה' בשבוע הה' כבר הוא גמר הספירות

הוא יום טוב, כזה שמעתי ממורי הרב מו"ה לוי יצחק נ"י וכו' והיחוד בשבועות.

(אור ישראל פי' על התיקונים סוף תי' ח"י)

ב. ראה באריכות בסה"ק עבודת ישראל פ' בהר, קדושת לוי סו"פ ויצא, סידור דא"ח מבעל התניא (שער ל"ג).

ד) מעשה נורא מהאריז"ל ובעל החרדים שרקדו ביחד עם רבי שמעון בן יוחאי בל"ג בעומר

א. "החרדים" שהיה בזמן הב"י והאר"י והאלשיך, היה משמש בבית המדרש בעיה"ק צפת ת"ו, ואיש לא ידע מעוצם גאונותו וקדושתו והחזיקוהו לאיש פשוט ותמים, פעם אי' בהיותו בל"ג בעומר במירון, והיו שמה האר"י עם החברייא ורקד עמהם זמן רב לכבוד ההילולא.

ב. זקן אחד שהיה שם לבוש בגדים לבנים בעל צורה ובעל קומה משכמו ולמעלה, והזקן הזה רקד לעצמו שם בשמחה עצומה עם חברת לוית אנשי בריתו שלא הכירום.

ג. בתוך הריקודין והמחולות קפץ האר"י ואחז ביד אותו הזקן הנזכר ורקדו שניהם יחדיו זמן רב, אחר כך אחז האר"י ביד החרדים ורקד עמו ג"כ הרבה, בשמחה ובטוב לבב. ואחר שיצאו משם, הרהיבו עוז בנפשם תלמידי האר"י הקדוש לאמר: אל נא יחר בעיני אדוננו אם נשאל אותו בנוגע לכבודו הרם ובנוגע כבוד התורה בנגלה ובנסתר, כי מה שרקד עם הזקן, אין אנו מכירים אותו, ובודאי אדם גדול הוא. אבל מה שרקד עם השמש הר"ר אלעזר אזכרי (החרדים) הגם שהוא ירא שמים. אבל אין זה כבוד רבינו, רבן של כל ישראל. האר"י שמע דבריהם ושחק. אח"כ השיב להם אם התנא האלקי רשב"י רקד עמו ביחוד שאני הצעיר לא יהיה לי

לכבוד לרקוד עמו? התלמידים הבינו שהזקן הנזכר הוא רשב"י בכבודו ובעצמו. ומאז נודע הדבר מי הוא המשמש הנזכר (החרדים) שמחמת צניעותו לא נודע צדקתו ומדריגתו, שכל ימיו קיים מקרא מלא והצנע לכת עם אלקיך (תו"ד יחזקאל החדש).

ה) לימוד הזוהר בהילולא דרשב"י

א. בליקוטי הש"ס להאריז"ל [ברכות ו:] כתב: אגרא דבי הילולי מילי, פירש שהנה זה סוד הילולא דצדיקא שארז"ל בו ביום פטירת הצדיק מן העולם אין העסק כי אם בתורה ובמעשים טובים אשר חידש הוא. וזה סוד אגרא דבי הלולי מילי, פירוש מילוליו ודבריו אשר חידש הוא, עכ"ל.

ב. רבי יוסי תמה מדוע מזניחים אפילו רגע מלימוד הזוה"ק בל"ג. כה אמר תלמידו רבי יוסי תוהנא על חכימי דרא היך שבקין אפילו רגעא חדא למיקם קמיה דרבי שמעון למלעי באורייתא בעוד דר"ש קאים בעלמא.

(זוה"ק ח"ב קמ"ט ע"א)

ו) לימוד תורת הנסתר במירון

א. תלמידי גורי האריז"ל ושאר חכמי התורה עלו למירון פעמים בשנה ללמוד שם ספרי זוה"ק (רבי שלמה שלמל מצרף לחכמה דפוס ויניציא דף מ"ו:).

ב. ...על קבר רשב"י לומדים הזוהר באימה וביראה ובדביקות גדולה, כי כמה נסים אירעו שם וצריכים ללמוד הזוהר באימה וביראה ובדביקות גדולה, ואחר כך לשמוח הלב בשמחה רוחנית, ולא שום אבילות ועצבות, כי לא באלה חפץ רשב"י, והוא בדוק ומנוסה, ואח"כ נודרים נדרים

ונדבות, ומתפללים שם תפילה וכו'. ושוב אודיעכם, כי היום יום ראשון הייתי במערת הצדיקים וכו' ורשב"י ור"א בנו ושם למדתי הזוהר.

(מסעות השלי"ה בא"י - שפ"ח)

ז תיבת "שמעון" היא חיות התנא

א. כשלומד בגמ' אמר רבי שמעון, תיבת שמעון הוא חיות התנא, וכן שם כל אדם הוא החיות שלו, ושם הוי"ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין, והדין שאומר, הוא השכל שלו, דהיינו המוחין, ונמצא שכשלומד בדחילו ורחימו, הוא מקשר עצמו לרבי שמעון.

(המגיד ממעזריטש, בספרו לקוטי אמרים)

ח אתדבקות רוחא ברוחא

א. בדורות האחרונים כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים, שהדבר ההוא הוא חיות והמוחין שלו, והאדם (מלומד) הלומד ומדבר דבריו מדבק ומכניס חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים נקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ולכך מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים, שלכך אמרו (יבמות צז.) שפתותיו דובבות בקבר, שאפשר לומר כי זה בחינת השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו, כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות והמוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובבות בקבר, כנודע זה מדברי הבעל שם טוב נשמתו בגזי מרומים. ונקראת בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד, ולכך מחיה מוחין של אותו הצדיק.

(מאור עינים ריש מסכת שבת)

ב. כשאומר דבר בשם אומרו שפתותיו דובבות בקבר, שמעורר חיות להצדיק, וע"כ נחשב להדור, והיינו שדרשו אגורה באהלך עולמים, דהוי כדר בעוה"ז.

(ישמח משה, הפטרת פרשת תולדות)

(ט) לימוד אדם כשר תורת רשב"י גורם נשיקין הדדין

א. כשאדם כשר לומד תורת התנא, אז התנא נושק אותו והוא נושק את התנא וגורם תענוג גדול להתנא כמ"ש שפתותיהם דובבות בקבר, וזהו ע"י בחי' נשיקה, ועיי"ז נתדבק רוחם ברוחינו כו'.

(ליקוטי מוהר"ן ח"א סימן י"ב)

ב. שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו (תהלים צב). ר"ת שתולים ב'בית ה' ר"ת שב"י, שהוא ר"ת שימיון ב'ר יוחאי, דמבקשים אנחנו מהבורא ית"ש דאגרות הקדושה של רשב"י וחבריו השתולים בבית ה' בעולם העליון, בחצרות אלקינו, לאותן העומדים מרחוק מבית ה' שהם בחצרות אלקינו, כמו החצר לפני הבית, כן עומדים מנגד, יפריחו, יזריחו ויופיעו בתוכינו.

(דברי יחזקאל)

(י) סיום הזוהר

א. הרבי ר' ברוך נכד הבעש"ט זיע"א נהג בכל שנה ושנה ביום ל"ג בעומר לעשות סיום ספרי הזוה"ק, ואחר הסיום לקח הספר הזוהר בידי קדשו ורקד כמה שעות, ואחרי ריקודין דקדושה משמחת היום ומשמחת התורה נשק בפי קדשו את ספר הזוהר ואמר בזה הלשון, "איך קען דיד, און דו קענסט מיך" (פי' אני מכיר אותך, ואתה מכיר אותי).

(טעמי המנהגים)

ב. הנה לספר שבחו, תהלתו מי יספר, וגם הלא נודע ומפורסם לאלפי ישראל אשר הסתופפו בצלו גודל קדושתו ופרישותו, והיי מלא תורה וענוה וקדושה וטהרה, והיי בקי בש"ס ומדרשי רז"ל ומכילתא ספרא, וספרי, וזוה"ק ותיקוני הזהר ובכל כתבי האריז"ל עד להפליא, ונשמע מפי קדשו שהפרי עץ חיים למד ושנה מאה פעמים ואחד, וכן ספרי רבו הקדוש [רבינו צבין] הי' רגיל על לשונו, ומסר נפשו על התורה והעבודה. והתפלל בעד כלל ישראל והמשיך להם שפע פרנסה והצלחה, ועד חצי שנותיו למד מתוך דוחק ועוני ונשמע מפי קדשו שהי' לומד בעמידה ובחורף נתבקעו צפרני ידיו מן הקור שהי' בביתו, ומזה תבין גודל קדושת עבודתו. (עשר קדושות דף לו, מערכת ח', הרה"ק מוהר"א מזידיטשוב)

פרק לג

גודל מעלת התפילה במירון

א) התפילה על קברי צדיקים, אפילו יחיד ובלי כוונה שלימה, מתקבלת כתפילת ציבור

א. נתבאר שיש הכנה גדולה לשפע האלקי במקום, וכמו כן המקום שהוא מוכן להתפלל בו כבר הוכן להיות תפלת ישראל נשמעת בו, ולכן המתפלל בו אפילו יחיד, ואפילו בלי כוונה שלימה, הוא קרוב להיות תפילתו נשמעת, וכמ"ש בכלב שהלך להשתטח על קברי אבות שיצילהו ה' מעצת המרגלים, שהיה בטוח שישמע ה' תפלתו באותו מקום המקודש מצד היות בו אבות הקדושים וגופתם בהיותם חיים היו כלים להשתמש בהם בדבר שבקדושה.

(מבי"ט זלה"ה בספרו בית אלהים שער התפלה פ"ה)

(ב) זכות הרשב"י מסייעת להבא ליטרה

א. ראוי לכל איש הירא וחרד אל לבו יום ההוא לשוב בתשובה כי זכות רבי שמעון בר יוחאי מסייע להבא לטהר, ולא לבלות הזמן בעוה"ר בהבלי עולם אשר הוא לצדיק לטהר וכו'.

(רבי יהונתן אייבשיץ זצוק"ל)

ב. ל"ג בעומר מסוגל לרפואת הגוף והנפש.

(אורה ושמחה דף כ')

פרק לד**"חאלאקע" בל"ג בעומר במירון****(א) "חאלאקע" על קבר רשב"י בל"ג בעומר**

א. הה"ר יונתן שאג"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו "כמנהג הידוע" ועשה שם יום משתה ושמחה.

(שער הכוונות פז, ב)

ב. שורש מלת "חאלאקע" נובע מלשון המקרא, ואנכי איש חלק (בראשית כ"ז, י"ב).

ג. הרח"ו כותב שהוא "מנהג ידוע", כנראה מנהג קדמוני עוד מהראשונים. והנה האריז"ל בא ממצרים למירון לאשר ולקיים המנהג הידוע הזה ביום משתה ושמחה.

ד. כשמגלח בנו לעשות לו פיאות שהוא מצוה, יעלה למירון וישמח שם שמחה גדולה.

(משנת חסידים מסכת אייר)

(ב) טעם למה התינוקות מורים בקשת בל"ג בעומר

א. בההוא יומא הוא הלולא דרשב"י, וכל יומא דרשב"י לא נראתה הקשת, והנה ביום עלותו למרום עושין הסימן בקשת לרמוז על זה.

(בני יששכר בשם הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זי"ע)

פרק לה

רושמי העליה למירון

(א) רבינו עובדיה מברטנורא

א. הראשון שכותב מהעליה למירון ביום ל"ג בעומר הוא רבינו עובדיה מברטנורא (במכתבו לאחיו בשנת רמ"ט נדפס בספר דרכי ציון).

(ב) ר' אברהם גלאנטי

א. בשעת פטירת הצדיק מתעוררים כל מעשיו שעשה בעולם וכל התורה שעסק בה וכל הייחודים שיחד בתורתו ובמעשיו, כולם חוזרים ומתחדשים, והוא בסוד בהילולא רבה דרבי שמעון תהא מתקן פתוריה שנאמר לר' יצחק, כי בודאי הוא הילולא רבה, וכן איתא במדרש רות, כשנפטר ר' חסדאי הלך ר' יוסי בריה ובת תמן בבי קבריה ההוא ליליא, שמע מגו חדוון דכתות כתות דמתכנפי והוו אמרין ניזיל בחדוותא דהילולא דאורייתא דר' חסדאי, עד כאן המדרש.

ב. ושמעתי משמו של האלהי מהרר"י אשכנזי זלה"ה שבכל אותה ההילולא אין מי שידרוש כי אם הנפטר ההוא, וזה אומרו ניזיל לחדוותא דהילולא דאורייתא. וזה לדעתי

שרמזו ז"ל בדבריהם, "אגרא דבי הילולא מילי", כלומר שכר דבי הילולא בההוא עלמא הוא מילי, כל אותן מילין דעביד ועסק בההוא עלמא, עכ"ל. ועיין שם עוד מ"ש בשם המגיד מה שאמר למרן הב"י זלה"ה.

(ר"א גלאנטי ב"ק קינת סתרים" עה"פ (איכה ה' ב') נחלתנו נהפכה לזרים)

ג) האריז"ל עלה למירון ביום ל"ג בעומר

א. אני ראיתי למורי ז"ל שהלך לשם פעם אחת ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע ההוא (זוה"ק ח"א קנה: ועוד) וזו היתה פעם הראשונה שבא ממצרים וכו'. והה"ר יונתן שאג"ש העיד לי שבשנה הראשונה קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו, "כמנהג הידוע" ועשה שם יום משתה ושמחה.

(מהרח"ו שער הכוונות דף פ"ז ע"ב)

ב. ראיתי למורי זלה"ה זה ח' שנים שהיה שם עם אשתו וביתו הג' ימים ההם, גם הלך לשם לגלח בנו במשתה ושמחה בימים ההם.

(שו"ע האריז"ל)

ג. ראה עוד בסידור האריז"ל להקדוש המקובל רבי שבתי מראשקוב זי"ע, בסדר ספירת העומר.

פרק לו

להיות במחיצתו בעולם הבא

(א) ע"י הפצת ספריו זוכה לישוב במחיצתו בעולם הבא

א. המדפיס ספרים מממונו להוציא לאור תורה זוכה ויושב במחיצת התלמידי חכמים מחברי הספרים, שהרי על ידו יצא החיבור לעולם, ותרבה הדעת בכל עת, ואילו היה גנוז למקצועות המשכן בירכתיים, לא היו לומדים בו.

ב. והנה אמרו חז"ל במסכת יבמות (דף צ"ו ע"ב) שפתותיו דובבות וכו' כדאיתא שם, ולפי זה הגורם שיהיה החכם חי אחרי מותו, גם הוא זוכה ויושב במחיצתו, שהרי הוא גרם להחיותו, ואין ספק כשהוא בא לעולם הבא, החכם בעצמו עם סיעת מרחמוהי יוצאין לקראתו לקבל פניו. (הגאון מהר"א איסטרולסה בספרו בן אברהם פרשת וישלח דף כ"ג ע"ב)

(ב) הספר של הצדיק הוא נשמת הצדיק

בחלום וכו' עיין שם, ונא לעיין בהסכמת הגה"צ מהרי"ח זוננפלד זיע"א לספר "צדקה ומשפט", אודות הוצאה לאור.

(מהרי"ח פלאגי זצ"ל בספרו "תורה וחיים", מ"ע ס' אות ריז)

גם האדמו"ר מסאדיגורא זיע"א מביא שהציון להצדיק הוא בשביל הגוף והנפש, והספר של הצדיק הוא לנשמת הצדיק.

ת. ו. ש. ל. ב. ע.

בעזרת השם יתברך

ספר סת"ם

• תפילין ומזוזות •

בקונטרס הזה יבואר בעזהשי"ת:

המכשולות הגדולות המובא בספר "מחקר
סת"ם" בענינים העומדים ברומו של עולם
בדבר הפירצה הנוראה ביסודי הדת בעניני
ספרי תורה תפילין ומזוזות

העתקנו משם כמה סימנים לעורר את היראים לדבר ד'

הספר נדפס לזכות הרבים
ונחלק בחינם לכל דורש ומבקש

בשרות תפילין ומזוזות

מפתח

סימן א. סוגי אנשים שקונים תפילין ומזוזות.

סימן ב. כור המבחן באיזו מדריגה עומדים
(אדם ניכר... בכיסו).

סימן ג. מעשה נורא עם הרב ר' אליעזר זירקין שליט"א.

סימן ד. כמה רבבות מאחב"י היו מניחים כל יום תפילין פסולים, שהבתים לא היו מרובעות.

סימן ה. נוסח המודעה שנדפסה ב"מדריך לכשרות".

סימן ו. המזוזות שיש לנו - האם הם באמת כשרים?

סימן ז. מעשה נורא מספר "הגן".

סימן ח. מעשה נורא מאוירון שנפל עם 179 בני אדם ורק 5 יהודים ניצולו.

כשרות תפילין ומזוזות

בו יבואר בירורים נוראים מה שנתגלה לנו מספר "מחקר סת"ם", בעניני תפילין ומזוזות, ובפרקים האלו רואים גודל השכר למי שיש לו תפילין ומזוזות כשרים, והעונש למי שאין לו.

סימן א. סוגי האנשים שקונים תפילין ומזוזות

המדקדק ביותר על כשרות התפילין, קונה את התפילין אצל סופר תלמיד חכם וירא שמים, וקונה תפילין

ומזוזות מהודרים ביותר, ולא איכפת לו אודות יקרות התפילין והמזוזות^א, כי העיקר אצלו שיהיו בתכלית ההידור.

ואם שמוע ישמע על הקלף שאינו כראוי, או על הבתים והרצועות וכדומה, הוא קונה פרשיות אחרות או

בתים אחרים, כי העיקר אצלו שיהיה בתכלית הכשרות, ואם מפזרים כסף בזמנים אלו על בגדים או על מידי דאכילה, כל שכן שצריכים לפזר על מצוות גדולות וחשובות כתפילין ומזוזות.

סתם מדקדק במצוות קונה אצל סופר תלמיד חכם וירא שמים, אבל רוצה דוקא שיהיה בזול.

אנשים פשוטים הולכים לחנות הספרים, וקונים אצל בעל החנות (דבדרך כלל הוא יהודי שמעוטר

בזקן ופיאות) ומבקשים לקנות מזוזה או זוג תפילין כשרים, ואפילו מהודרות. לדאבונינו נכשלים קונים אלו בקניית תפילין ומזוזות פסולים לגמרי, שנפוצים היום לאלפים ולרבבות, בעוה"ר. **המוני העם** (שתוקף יהדותם הוא למחצה לשליש ולרביע) הולכים

(א) עיין שער המצוות להאריז"ל פרשת עקב (מצות צדקה), וזה לשונו: בענין הצדקה והמצות, לא היה קמצן כלל. . גם כשהיה קונה איזה מצוה, כגון תפילין, או אתרוג, לא היה מקפיד לדעת כמה יתן במצוה ההיא, אלא היה פורע כל מה שהיו שואלים לו בפעם (ראשונה), והיה אומר למוכר, הרי המעות לפניך, קח כל מה שתרצה. וכמו שכתב בזהר בפרשת תרומה (דכף קכ"ח ע"א). עכ"ל.

שכר כשרות תפילין ומזוזות ועונש ז

למאנהעטן וקונים בחנות גדולה (הנקראת דעפארטמענט סטאר) תפילין ומזוזות סתם, שאין להם שום חזקת כשרות.

סימן ב. כור המבחן באיזה מדריגה עומדים (אדם ניכר . . בכיסו)

בקניית התפילין והמזוזות ניכרת מידת התקרבותו של האדם להשי"ת.

אם הוא מסוג א': שמדקדק ביותר על כשרות התפילין, אזי לא איכפת ליה אם עולה כסף, כי הוא רוצה דוקא תפילין או מזוזות כשרים ומהודרים ביותר.

אם הוא מסוג ב': סתם מדקדק במצוות, הרי שמוכן לשלם כסף שיהיו התפילין או המזוזות כשרים למהדרין, אבל אינו מוסר את נפשו בעד זה, ואם אינו מוצא תפילין או מזוזות מהודרים ביותר, לא ימסור נפשו בעד זה, דהרי לא מצא.

אם הוא מסוג ג': הוא מאותם האנשים שנקראים "א איד ביז די קעשענע", דאם נוגע כבר לכיסו, אינו מעוניין לקנות תפילין כשרים ומהודרים, ודי בעבורו אם יקנה את זה בחנות "כלבו"...

סימן ג. מעשה נורא מהקלף, עם הרב ר' אליעזר זירקינד שליט"א
בחודש אדר תשד"ס, נודע בשער בת רבים **שהקלף של תפילין** שכמה אנשים מבני ישראל החרדים לדבר ה' בארצינו הקדושה ובחוץ לארץ משתמשים בהם, **נעבד בבתי חרושת של עכו"ס, בלי שום השגחה או סימנים**, והדבר נשתק אז בלי פירסום ורעש.

ברם זכור אותו האיש לטוב, הרב החסיד ר' אליעזר זירקינד שליט"א, סופר ושוי"ב חשוב, חסיד חב"ד, שכשנודע לו שכל הקלף שמכרו אז היו פסולים ממש, ועפ"י הלכה נכתבו כל ספרי תורה, תפילין ומזוזות בפסול, התקשר לרב אחד בטלפון, שיבוא אליו בהקדם הכי האפשרי.

כשהגיע הרב... לביתו, סיפר לו, איך **שרוב יהדות החרדית משתמשים בתפילין ומזוזות פסולים ל"ע**, וקוראים בספרי תורה פסולים, וזאת, לא משום שהסופרים אינם יראים ושלמים, אלא משום שהקלף נעשה בפסול. והסביר לו מציאות והשתלשלות הענינים. גם הראה לו המקורות בספרי הלכה, שאף בדיעבד פסולים. אחר כך שאל אותו, כדת מה לעשות, ואמר לו: יש לכם הכח והאמצעים לפרסם דבר זה, על כן תעשו למען השם מה שביכלתכם.

על זה ענה הרב... להרב זירקינד: **ראשית**, צריכים לפרסם בכל העתונים **שנתהוה מכשול גדול בקלף שסופרי סת"ם חרדים קונים עבור כתיבת תפילין ומזוזות, שכולם פסולים בעוה"ר**, על כן יפרסם נא כבודו בעתונים, שאלו שכתבת להם ספרי תורה תפילין ומזוזות על הקלף שלא היה כשר, יבואו אליו ויכתוב להם תפילין ומזוזות וספרי תורה שנכתבו על קלף כשר שנעשה בתכלית הכשרות, חינם אין כסף.

הרב זירקינד שליט"א כתב מכתב על אתר, והדפיסו בעתון "דזשואיש פרעס", וציוה לתלות צילום של המכתב גם בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות, **שהוא מוכן לכתוב מחדש תפילין ומזוזות בחינם**, וכן עשה. אבל לדאבונינו שום סופר אחר לא עשה כמעשהו של הרב זירקינד².

(ב) עיין שו"ע או"ח הל' תפילין (סימן ל"ב סעיף כ'), וזה לשונו: **עונש הסופר מרובה, לכן צריך להיות מאוד ירא שמים וחרד לדבר השם כו', עכ"ל**. וכתב ע"ז בעטרת זקנים שם, וזה לשונו: מכל שכן שלא ליתן לנערים המתלמדים לכתוב תפילין, ובודאי עתיד ליתן את הדין. על כן ראוי למנות בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר כותבי תפילין מהוגנים כמו שממנים שוחטים ובודקים, עכ"ל. וכתב על זה בפרמ"ג (משבצות זהב) ס"ק י"ט, וזה לשונו: **בוודאי עונש הסופר יותר מהשוחט מאכיל טריפות, דזה לאו וזה מכשיל במ"ע**, שאין מניחין תפילין. ואף אם נאמר ל"ת חמור מעשה (יבמות פ"ק), מכל מקום ברכה לבטלה [עיין או"ח סימן רט"ו [ד] י"א דהוה לא תעשה ד"ת בכל יום [עיין מג"א שם ס"ק ו'], עכ"ל.

שכר כשרות תפילין ומזוזות ועונש ט

שנית: צריכים לעשות צילומים מכל המראי-מקומות, ולשלחם לגדולי הרבנים, שיכתבו תשובות אודות ענין זה, כדי שכאשר ישאלו אותם בני אדם, ידעו תיכף את המצב לאשורו, ויענו הלכה למעשה.

הרב ישב איתו משך לילה אחת, וצילמו מכל ספרי השו"ע והפוסקים (אגב, הרב זירקינד שליט"א יש לו ספרי ענקית, שהכילה אלפי ספרים יקרי המציאות), ועוד באותה לילה שלחו את הצילומים לכל הרבנים החשובים. [אגב, הרב זירקינד שליט"א הי' מעבד קלף במרתף שבביתו, אבל לא הי' מספיק בעד כל הקונים שלו, והוצרך לקנות גם כן ממקומות אחרים.

בעזר השם עלה בידו אז, שכמה וכמה אנשים מבני ישראל, בארץ ישראל ובארה"ב, קנו אז קלף אצל יהודי אחד בארץ ישראל, שהיה מעבד את הקלף מתחילה ועד סוף, ואף שעלה ביוקר. שילמו אז ארבעה או ששה דאלאר בעד כל קלף של מזוזה.

סימן ד. כמה רבבות מאחב"י היו מניחים כל יום תפילין פסולים, שהבתים לא היו מרובעות

בספר מחקר סת"ם דף נה (חלק א') מובא וזה לשונו: בשנת תשל"ה יצא מודעה בנדון הבתים הפסולים ב"מדריך לכשרות", בארצות הברית, (ירחון דהתאחדות הקהלות²), על מה שנתוודע שבארצנו הקדושה המכשולות הגדולות בענין הבתים של התפילין, שבעל הבית שעוסק בענין עשיית הבתים, הוציא מכשול גדול מתחת ידו, שרוב הבתים שעשה נמרחו עם טיח³, ותהום כל העיר, וכולם רצו לרבנים לשאול שאלות על התפילין שלהם, והרבנים הגדולים פסקו שהתפילין פסולים.

ואלו שמותיהם: הגאון בעל מנחת יצחק זצ"ל, גאב"ד פאפא

(ג) שנה ב', קונטרס י' (כרך ב'), אלול-תשרי תשל"ה-ל"ו.
(ד) עיין להלן במודעה אות ג'.

זצ"ל, גאב"ד צעלים זצ"ל, גאב"ד קאפיס זצ"ל, גאב"ד שארמאש זצ"ל, יבלח"ט הגאון בעל שבט הלוי שליט"א, הגאון בעל משנה הלכות שליט"א, ועוד. גם כ"ק אדמו"ר מקלויזנבורג זצוק"ל כתב תשובה באריכות לאיסור על הבתים האלו. וב"ה ישראל קדושים הם, שמאז שנתפרסם הענין לא האמינו כבר לאף אחד, ולקחו רק בתים לבנים, שרואים בחוש שלא טחו אותם בטיח. ומאז נתרבו בעזרת השם יתברך עוד כמה אברכים יראים ושלימים שעושים בתים על צד היותר טוב, וכעת יכולים לקנות אצל אברכים אלו, אבל צריכים לברר מי המה הנאמנים.

סימן ה. נוסח המודעה שנדפסה ב"מדריך לכשרות"

זה לשון המודעה שנתפרמה בשנת תשל"ה ב"מדריך לכשרות":
היות שבזמן האחרון נפרץ גם בין אנ"ש המדקדקים במצוות, שקונים תפילין ומזוזות מן הבא בידם, ומחמת חסרון ידיעה נכשלים לפעמים במצוות עשה דאורייתא, משום שאינם מדקדקים להזהר ממי נכתב. וביותר נפרץ הדבר בהבתים של תפילין, הן בהבתים שנעשו בארץ ישראל והן בהבתים שנעשו בחו"ל, כי נמצא כמה שנעבדו על ידי אנשים ירא שמים שנעשו בתחילה באופן שיש חשש בכשרותם. על כן ראינו לנכון להודיע לאנ"ש המדקדקים במצוות שיהי בלי שום פקפוק, ובפרט במצות עשה דאורייתא שנוהגת בכל יום ויום^ה, שיזהרו על כל פנים בכל הדברים שאזכור להלן. והגם שאי אפשר להעמיד הדת על תילה, מכל מקום במה דאפשר צריכים להזהר:

א) **שלא לקנות תפילין ומזוזות רק מסופר מובהק שהוא ירא שמים, וכן לא יקנה בתים רק מאומן מומחה שהוא ירא שמים** ועושה הכל על פי הוראת מורה צדק. ודלא כההמון שדי להם

ה) ועיי' מנחת חינוך סימן תכ"ג בסופו שכתב, וזה לשונו: וכן נראה אפשר, דגבי מזוזה, דבכל רגע עובר בעשה, הוא חמור יותר, כסברת הר"ן ביומא גבי פקוח נפש דלאו חמור מסקילה, והבאנו כמה פעמים בחלק זה. וגם לענין תשובה אפשר דחמור מטעם הזה, ואין להאריך ע"ז, עכ"ל.

שכר כשרות תפילין ומזוזות ועונש יא

שיהי' "היימישער און חסידישער איד", אבל באמת צריך שיהי' נעשה הכל על פי הוראת מורה צדק.

(ב) **שלא לדקדק במחירם**, רק ישלם כפי אשר יושת עליו, כדי שיהיו כשרים ומהודרים אפי' למהדרין מן המהדרין.

(ג) **כשקונה בתים, יזהר לראותן כשהם עדיין לבנים**, כדי שלא יהי' טיח או דבק במקום שמעכב לריבוע¹ ולשלימות הבתים, וכדי שיהי' נראה החרץ בין בית לבית במקומם ממש. ודלא כמו שעושין הרבה, שאחר שמשחירין את הבתים עושים חריץ שלא במקומו כדי שיהי' נאה ומהודר יותר.

(ד) **שכל הדברים שצריכים להעשות, יהיו נעשים רק על ידי עבודת יד, בלא שום מאשין².**

(ה) **השי"ן של הבתים יהי' נעשה בידים, על ידי צבת, ולא על ידי דפוס**, כדי לצאת דעת המחמירין שסוברין שזהו נקרא חק תוכות.

וזה לשונו הקול סופרים (באגרת שכ' לאחיו באות ט'): וכאשר תסדר תפילין, תמדוד מקודם ריבוע הבתים, כי אין לסמוך על

(ו) עיין משנה ברורה (הלכות תפילין סימן ל"ב סעיף ל"ט) שכתב אודות גודל החומרא שיהיו מרובעין כדין. וזה לשונו השו"ע שם: וצריך לרבע מקום מושבן וגם הבתים, עכ"ל. וכתב על זה במשנה ברורה שם (ס"ק קע"ז), וזה לשונו: מושבן - והוא היתורא, דהיינו שיחתוך המעברתא מב' צדדיו כדי שיהא ניכר ריבוע היתורא, וכדלקמן בסי' מ"ד. וצריך להשגיח מאוד על זה כי כל זה מעכב אפילו בדיעבד. וגם יש להשגיח בענין התפירה, כי מחמת שהסופרים עושין נקבים גדולים קצת, נמשך החוט לצדדין ועי"ז אין התפירות שוות בריבוע, זה נכנס וזה יוצא. והיתורא צריכה להיות מרובע בין מלמעלה ובין מלמטה. ועכשיו בעוונותינו הרבים הרבה שאין משגיחין על תפיליהן שיהיו מרובעין כדין, אפילו המדקדקין במצוות יש שאין משגיחין כי אם על ראש הבתים שיהיו מרובעין ואין משגיחין על היתורא ועל התפירות שהוא גם כן מעיקר הדין, והוא דבר הנקל לתקן, עכ"ל.

(ז) לכתחילה.

יב שכר כשרות תפילין ומזוזות ועונש

חזקת אומן, כי עינינו רואות עד היכן מגיע חזקתן, כי בתחילה היו עושין הסופרים גם הבתים, מה שאין כן עתה. גם **ישלחו לך הבתים לבנים, למען תוכל לראות מה נעשה בהן,** אם אין בהם נקבים, וכל שכן שלא יהי' מוטחים בטיחה עבה שיש בה ממש, עכ"ל. וכ"ז נכתב בדור הקדום, וכל שכן עכשיו שבודאי צריכים להזהר על כל פנים בכל הנ"ל.

המעוררים

סימן ו. המזוזות שיש לנו - האם הם באמת כשרים?

אנו מלמדים את בנינו לנשק את המזוזה בכל ערב קודם השינה, ואומרים להם **שהמזוזה היא שמירה על הבית,** כמרומוז בשם **שד"י** שעל גבי המזוזה, שהוא ר"ת **ש'ומר ד'לתות י'שראל** (או **ש'ומר ד'ירת י'שראל**). אמנם לזה נחוץ מאוד לדעת אם המזוזה היא באמת כשרה. וכמו שכתב בדרכי משה (יו"ד סימן רפ"ו אות ד', מהמרדכי בשם מהר"ם), וזה לשונו: **מובטח אני, שכל בית מתוקן במזוזה כהלכתה, אין שום מזיק יכול לשלוט בו,** עכ"ל.

ובסידור האריז"ל^ח (מצות מזוזה) כתב, וזה לשונו: **צריך לבדוק המזוזה שתהי' כשירה תמיד, שאז הבית ניצל משדים ומרוחות רעות,** עכ"ל. וכעין זה כתב גם כן בספר הגן ודרך משה שנעתק לעיל (ח"א אות כ"ה), בענין **"סוד מזוז"ת** אותיות **"ז"ז מו"ת"**, **"שזז והולך מהחדר שיש בו מזוזה כשרה"**, עכ"ל. ועיי"ש סיפור נפלא.

אבל בעוונותינו הרבים **70% אחוז מהמזוזות בזמנינו הם פסולים.** והבנים צריכים לעורר את הוריהם מענין גדול זה. כי הרבה פעמים אין יודעים ואין מרגישים בזה, שרוב המזוזות הקטנות שמוכרים כהיום בחנויות הספרים וכדומה פסולים המה.

(ח) כתיבת יד הרה"ק ר' אברהם שמשון ז"ל, בן רבינו בעל תולדות יעקב יוסף ז"ל. דפוס-צילום, בני-ברק תשנ"ה.

שכר כשרות תפילין ומזוזות ועונש יג

סימן ז. מעשה נורא מספר הגן ודרך משה

זה לשון ספר הגן ודרך משה (ליום אחד עשר - דף י"ח סע"א ואילך): ואין אני יכול להתאפק מלהודיע לכם המעשה במדינת פיהם, שהכה הרעמים וברק בתוך בית יהודי אחד בארץ אצל מזוזות הבית בלי שום היזק, וכאשר באתי לעיר ההוא לבדוק המזוזות כמנהגי, סיפר לי היהודי הנ"ל את המאורע. אמרתי לו: שמה המזוזה היא פסולה, אמר לי: זה ימים מועטים שקניתי את המזוזה. אמרתי לו אף על פי כן. ובדקתי אותה ומצאתי חסר הפסוק למען ירבו וכו'. על כן יזהר כל אחד לבדוק מזוזותיו אף אם הם חדשים מקרוב באו, עכ"ל.

סימן ח. מעשה נורא מאירון שנפל עם 179 בני אדם ורק 5 יהודים ניצלו

מעשה נורא במדינת ארגענטינא: מטוס שהיו עליו 179 בני אדם, התרסק בהיותו בגובה עשרת אלפים רגל. בין נוסעי המטוס הזה היו גם ששה אנשים מאחינו בני ישראל (רב אחד, משגיח אחד ועוד ארבע יהודים). והנה חמשה מבין ששה היהודים הללו נשארו בחיים. אחד מהם נמצא על האילן, בלי שום היזק בעז"ה, א' מהם הי' גם כן על האילן, אבל רגלו האחת נשברה לי"ע, ושלושה מהם היו על הר גבוה עם פצעים קלים, והששי נהרג אז לא עלינו.

עלה אז בדעתו של אחד מהניצולים של התאונה (שהוא חסיד חב"ד), שאולי הששי שנהרג לי"ע לא היו לו מזוזות כשרות בדלתות ביתו. וכשהלך לנחם את משפחת היהודי הששי שנלב"ע, בדק את המזוזה בחדר שהי' ישן הנהרג, ומצא בנרתיק המזוזה (מזוזה-האלטער) עשרת הדברות שהיו מודפסים על נייר פשוט!!! כל הנוכחים ראו כן תמהו. וכידוע מה שכתב מרן הבית יוסף זי"ע (יו"ד סימן רפ"ה), וזה לשונו: שמירת הבית הוא נס נגלה, שהדרים בשאר בתים שאין בהם מזוזה נזקין, והדר בבית שיש בו מזוזה ניצול, עכ"ל.

בעת ההוא דיווחו כל עיתוני הסביבה אודות המאורע, וכולם (אף הנכריים) הוסיפו, שרואים בחוש איך שהקב"ה

יד שבר כשרות תפילין ומזוזות ועונש

שומר את עמו ישראל, שאף אחד מהנכרים לא ניצל מתאונת המטוס, רק ה' אנשים מאחינו בני ישראל, והי' מזה קידוש השם גדול.

השם יתברך יעזור שמצות אלו יגן עלינו מכל גזירות קשות ורעות, ונצליח בכל מעשינו, ושנזכה לראות בנים ובני בנים חיים וקיימים עוסקים בתורה ובמצוות לשמה מתוך בריאות הגוף השלימה, ונזכה לראות בישועת עולמים בביאת אליהו הנביא זל"ט ומלך המשיח במהרה בימינו אכ"י.

מצוה שאין לה רודפים רדוף אחריו לעשותה

וגדול זכות מצוות אלו תפילין ומזוזה במיוחד לשמירה ולהצלה, **כי מצוות אלו הם בבחינת "מת מצוה"**, שמעטים המה המתעסקים בהם על כן יש להשתדל בזה ביתר שאת ויתר עז. כדאיתא בספר חסידים (סימן רס"א), וזה לשונו:

אהוב לך את המצוה הדומה למת מצוה שאין לה עוסקים, כגון שתראה **מצוה בזויה או תורה**

שאין לה עוסקים כו', אתה תלמדם ותקבל שכר גדול כנגד כולם, כי הם דוגמת מת מצוה, עכ"ל.

וכעין זה כתב גם כן שם (בסימן ק"ה), וזה לשונו: **כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה, תדרשנה לפי שהיא כמת מצוה, ומצוה שאין לה רודפים רדוף אחריה לעשותה כו', עכ"ל.**

פרק כה

הסתלקות וקבורת רשב"י

א) הסתלקות וקבורת רשב"י, וגילוי רזין לפני
הסתלקותו

א. כשחלה רבי שמעון בן יוחאי נכנסו לפניו רבי פנחס ורבי חייא ורבי אבא מן החברייא קדישא, ובנו ר' אלעזר היה משמש אותו. כשראו שהוא נוטה למות אמרו לו: "האם מי שהוא יסודו של העולם ימות?", אמר להם רבי שמעון: "תדעו שלא הבית דין שלמעלה מעיינים בדיני, כי רואה אני שאין אנכי נמסר לא למלאך ולא להדיינים שלמעלה, שאין אני כשאר אנשים, אלא שהמשפט שלי הקב"ה בעצמו ישפוט, ולא בבית דינו. וזהו שביקש דוד המלך (תהלים מ"ג) שפטני אלקים וריבה ריבי. וכן שלמה המלך אמר "לעשות משפט עבדו", הקב"ה לבדו ולא אחר. שהרי למדנו כאשר האדם נוטה למות, אז הבית דין שלמעלה מעיינים בדינו, יש מהם נוטים לכף זכות, שמראים זכיותיו של אדם, ויש מהם נוטים לכף חוב, שמראים העבירות של אדם, ואין האיש יוצא מן הדין כמו שהוא מבקש. אבל מי שהדין שלו הוא מלך העליון על הכל, הרי זה משפט טוב, ואין יכול האיש לצאת אלא בטוב. מה הטעם?

לפי שמדותיו של מלך העליון נוטות לזכות תמיד, ובידו סליחות עונות פשעים וחטאים, כמש"כ (תהלים ק"ל) כי עמך הסליחה למען תורא, עמך ולא אחר. ולפיכך אני מבקש מלפניו שהוא בעצמו ידין משפטי".

ב. אחר כך ראו שרבי שמעון היה אומר דבר מה, ופתאום נעלם רבי שמעון מאותו החדר ששכב בו, ויתמהו כל הנאספים שם, ומרוב פחד ואימה לא יכלו לדבר דבר. לא ארכה העת, ופתאום פרץ הביתה ריח בושם חזק שהיה להם למשיב נפש ותחי רוחם. בתוך זה ראו שרבי שמעון נמצא על מטתו, ושמעו שהוא מדבר עם מישהו, אבל לא ראו עם מי.

ג. לאחר ששקט רוח החברים, שאלו לרבי שמעון על הנפלאות שראו, מה ענינם? אמר להם רבי שמעון: "מה שראיתם שנעלמתי מכם, הוא ששלחו אחרי מלמעלה, כי ביקשתי לראות מקומי בין מקומות הצדיקים שם, ולא הייתי שבע רצון מן המקום שהכינו עבורי, ובחרתי לי מקום אצל הנביא אחיה השילוני, ואחר כך נשלחתי בחזרה לביתי, ופרחו עמי שלש מאות נשמות צדיקים ללוות אותי עד ביתי, ועמהם דיברתי, זה הוא הקול ששמעתם, הוא ריח של גן העדן שבא עמנו".

ד. אז קרב אליו רבי אלעזר בנו ואמר אל אביו: "אבי. אבי! ואיה יהיה מקומי בגן העדן?" אמר לו רבי שמעון: "אשרי חלקך בני, זמן רב ימשך טרם שתבא אלי, אבל שם בגן עדן ביררתי גם עבורך מקום טוב, אשרי חלקנו וחלק שאר הצדיקים בגן עדן, העומדים להודות ולהלל לרבון העולמים כמו מלאכי השרת, ככתוב "אך צדיקים יודו לשמך".

ה. ויהי כאשר הגיע יום הנורא, יום המיתה, והחברייא קדישא הכירו בו שזה יום האחרון שלו, נאספו כולם וישבו לפני רבי שמעון, והוא היה מחזיר על לימודו כל התורה שלמד: [עי' ח"ג רצ"ו, ב - אדרא זוטא]. פתאום ראו אור גדול כמראה אש שהיה מקיף סביב לבית מבחוץ, נבהלו החברייא

קדישא ויצאו החוצה, ובפנים נשארו רבי אלעזר בנו ורבי אבא. פתח רבי שמעון את עיניו ואמר לרבי אלעזר: "צא החוצה וראה אם יש שם רבי יצחק תלמידי החביב שהצלתי אותו משליטת מלאך המות, ואמר לו שיכנס, ותושיבהו אצל מטתי שישמע חידושי תורה אשר אדבר, למען יוכל אחר כך לסדר החידושי תורה אשר ישמע ממני".

ו. אחר כך ישב רבי שמעון על מטתו ואור שמח היה מרחף על פניו, וישאל לרבי אלעזר איה המה החברייא קדישא, ומדוע אינם נכנסים. יצא רבי אלעזר וקרא להחברים שיכנסו, ודיבורו עם כלם היה בהארת פנים של שמחה. אז נשא רבי שמעון ידיו לשמים והיה מתפלל תפלה. אחר תפלתו בחר איזה חברים מן החברייא קדישא שרק הם ישארו בביתו, והשאר יצאו החוצה. נשארו בפנים: רבי אלעזר, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי ורבי חייא. מיד בא ונכנס גם רבי יצחק. כאשר ראהו רבי שמעון שמח עמו ואמר לו: "אשרי חלקך! שמחה רבה וכמה מדרגות של קדושה יתוספו לך ביום הזה".

ז. אז אמר רבי שמעון להחברים שנשארו בפנים: "שמעו אלי חברים קדושים! כאשר עתה עת רצון ושכינה הקדושה בתוכנו, מבקש אני שלא אבא לעולם העליון בבושת פנים, ובכן חפץ אני לגלות לכם היסודות של חכמת הקבלה, אשר עד עתה עוד לא גליתי אותם לאיש. ובכן ישב רבי אלעזר לפני, ורבי אבא ישב מאחורי, ויכתוב כל מה שאדבר. ושאר החברים שנשארו בפנים ישבו מן הצד וישמעו היטב את דברי, למען יכנסו לא רק באזנם, כי אם גם בעומק לבבם".

ח. אחר זה נתעטף רבי שמעון בטליתו והתחיל לדבר חידושי תורה בדרשות פסוקי תנ"ך על פי חכמת הקבלה

העמוקה. באמצע הדרוש הפסיק וצוה להעמיד כסא אצל מטתו, עבור רבי פנחס בן יאיר חותנו, שבא עתה מן גן העדן. אימה ופחד גדול נפל על החברים, ופחדו לשבת על כסאות וישבו על הקרקע, שוב התחיל רבי שמעון לדרוש ולגלות הסודות של חכמת הקבלה העמוקה, מאורגים ומקושרים עם דרשות על פסוקי תנ"ך, ונקראים בשם "אדרא".

ט. רבי אבא סיפר שכאשר הגיע רבי שמעון לדרוש את הפסוק (תהלים קל"ג) "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם", נשתתק אצל תיבת חיים ולא נשמע ממנו יותר. רבי אבא אחז את העט בידו והטה אזנו לשמוע עוד ולכתוב, אבל לא שמע. באותו רגע נבהל ונשתומם מן האור גדול כמראה אש אשר פרץ פתאם לבית, עורת אחזה עיני כל החברים מחמת האור הגדול מאד, ולא יכלו לראות מה נולד שם, כי הוכרחו להשתטח על הקרקע ופניהם למטה. כך שכבו ובכו, כי הבינו שרגע האחרון בא.

י. אור החזק עמד עת קצרה עד שנקטן, וחלף ועבר לגמרי. אז קמו החברים מן הארץ ויראו שהמנורה הטהורה קודש קדשים כבתה, רבי שמעון בן יוחאי צדיק יסוד עולם סגר עיניו לנצח, מעוטף בטליתו, שוכב על צדו הימנית, ואור שמח חופף על צורתו הקדושה. רבי אלעזר עם שאר החברים פרצו בבכיה, ומרוב צער ואנחה לא יכלו לפתוח פיהם לדבר דבר.

יא. אך רבי חייא התחזק, קם על רגליו ואמר: "חברים! באה העת שאנו מחויבים לחלוק כבוד האחרון לאדוננו מורנו ורבנו, מנורה המאירה קדש קדשים, נשתדל לעשות הלוייה וקבורה כראוי לו".

יב. בתוך כך נפוצה השמועה במהירות בזק מפטירת רבי שמעון, הן בעיר והן בכל הגליל. מכל הסביבה התחילו המונים לזרום למירון לקחת חבל בהלויה שלו. אבל פרצה אז מחלוקות גדולה בין ההמון שהיו בהם חבורות ואגודות מכמה מקומות, וכל אחת חפצה שרבי שמעון יקבר אצלם. ויהי כאשר היו מוכנים אל הלויה והקבורה, וחברייא הקדושה עם חכמי ישראל נשאו את מטתו החוצה, שקטה המחלוקות, כי המטה התנשאה למעלה באויר פרחה לאט לאט, וכל הנאספים הלכו אחרי המטה. גם נראה לפני המטה עמוד אש עד הארץ. וכך פרחה המטה עד לפני המערה שבכפר מירון, אז הבינו כלם שנצרך לקוברו באותו המערה. כאשר הכניסו המטה להמערה נשמע בת קול הפסוק "יבא שלום יניחו על משכבותם". וגם הפסוק "אתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין".

יג. על פי הקבלה ידוע ומפורסם שרבי שמעון בן יוחאי נפטר ביום ל"ג בעומר. עם ישראל הקדוש מרגיש גודל קדושתו של אותו התנא, הארז אשר בלבנון, הענק שבין התנאים, הארי שבתבורה שהשאיר אחריו אור גדול אור המאור לכל העולם, הוא ספר "הזהר" הקדוש עם שתי ה"אדרות", רבא וזוטא, שהם היסודות של חכמה האלוהית שנקראת חכמת הקבלה, לכן לא נשכח אור קדושתו מן העולם. ועד היום הזה כנסת ישראל חולקת לו כבוד גדול ביום היארצייט שלו, על ידי חגיגה גדולה מאת כמה וכמה עשרות אלפים אנשים מכל שכבות העם, שעושים הדלקה גדולה בשמן זית כל הלילה בכפר מירון, אצל מערת קברו. בחצר הגדול נבנה בית המדרש. ההדלקה נעשה בשמחה רבה

על גג בנין המערה. ונקראת הילולא דרבי שמעון בר יוחאי.
זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

(שם)

פרק כו

הסתלקות וקבורת ר"א בן רשב"י

א) חלישותו, הסתלקותו וקבורתו של רבי אלעזר בן רבי שמעון

א. רבי אלעזר בן רבי שמעון לעת זקנותו נעשה חלש, ולא היה לו כח ללכת ללמוד בבית המדרש עם הישיבה. כאשר חלה ולא יכל לקום ממטתו נתגלה פעם אחת גופו הקדוש, וכאשר קרבה אשתו לכסותו שחקה, אבל מיד התחילה לבכות. שאל אותה רבי אלעזר: "מדוע שחקת תחלה, ומדוע עתה תבכי?" ענתה לו אשתו: "שחקתי ושמחתי על שזכיתי שצדיק גדול עם גוף קדוש כזה הוא בעלי, ועתה אני בוכה על זה שגם צדיק גדול כמוך מוכרח למות".

ב. ידוע שרבי אלעזר היה כל ימיו בטבעו איש תקיף בדעתו, ולא היה נושא פנים לכל איש, לכן הבין שיש לו הרבה שונאים בעירו. אף גם בין התלמידי החכמים הרגיש שיש לו שונאים הרבה. לכן דאג שכאשר ימות לא יקברו אותו בכבוד תלמיד חכם. משום כך קרא קודם מותו לאשתו וכן צוה עליה.

ג. "ידוע אני שיש לי הרבה שונאים בעיר, ואפילו בין החכמים לא חסר לי שונאים. דואג אני שלא יקברו אותי לפי

כבודי, לכן אני רוצה למות על מטתי בחדר העליה, ששם היה מקום תורתי, ושם תניחי אותי שוכב על מטתי. בכל פעם תוכלי ליכנס לחדר ההוא בלי כל פחד כאילו אני בחיים. אך הזהרי לא לגלות סוד מותי לאף אדם. וכך תאמרי לכל שואל: כאשר קשה עלי לסבול התרמית והשקר השורר בעולם, לכן הסגרתי עצמי להיות פרוש מן העולם בחדר תורתי על העליה. וכל איש שירצה לשאול עצה ממני, או שיבאו בעלי דינים לדון בדין תורה, יעמדו בבית למטה ויקרא אלי בקול רם מה שהם מבקשים, ואני אענה להם ממעל כמו בחיים."

ד. אשתו הבטיחה לו לעשות כרצונו. וימת רבי אלעזר על מטתו בחדר תורתו אשר על העליה. והיא אמרה לכל כציווי בעלה. כאשר באו בעלי דינים לביתו, סדרו טענותיהם בקול רם למטה, אחר כך נשמע מהעליה הפסק דין "איש פלוני זכאי, ואיש פלוני חייב". גם היתה אשתו רגילה לעלות לחוף את ראשו במים ולסרוק שערותיו, והיה נראה לה כאילו הוא ישן. כאשר לפעמים נעקרה שעה בשעת סריקה, היה נראה במקום ההוא בצבוץ דם.

ה. פעם אחת ראתה תולעת זוחלת באוזנו, נתבהלה, והיה לה צער גדול מזה, ואמר לה בעלה בחלום שלא תפחד ולא תצטער על התולעת, כי זה עונשו, יען כי פעם אחת שמע שאיש אחד ביזה לתלמיד חכם, והיה ביכולתו למנוע ולענשו, והחריש, לכן נענש שתולעת תנשכנו באזנו לאחר מיתה.

ו. ככה שכב רבי אלעזר על מטתו שמנה עשרה שנה. יש היו מאמינים לדברי אשתו שהוא בחיים, ויש היו מבינים שאין זה דבר פשוט. פעם אחת מסרה אשת רבי אלעזר סודה לשכנתה. במשך הימים נעשה ריב בין אותן הנשים, ותקלל

השכנה לאשת רבי אלעזר: "יהי סופך שלא תבוא לקבר ישראל כמו בעלך!", כאשר נשמע הדבר לתלמידי רבי אלעזר ואוהביו, התחילו לחקור ולדרוש בתוקף בדבר הזה, עד שנודע להם האמת. השמועה נפצה מיד בכל העיר ובכל הגליל שרבי אלעזר בן רבי שמעון מת. אבל התלמידים לא ידעו איה לקבור אותו, והתוכחו בדבר.

ז. בעת ההיא בא רבי שמעון בחלום הלילה להתלמידים ואמר: "פרידה אחת יש לי ביניכם, מדוע אין אתם מביאים אותה אלי?", אז הבינו התלמידים שנצרך לקבורו באותה המערה של קבורת אביו.

ח. ויהי ביום שהגבילו התלמידים להביאו לקבורה, נאסף המון אנשים שבאו לקיים מצות הלוויית המת, ופתאום התראה מחנה גדול מן הסביבה, מזוינים במקלות וברמחים, והיה בהם ערב רב של יהודים ואינם יהודים שלא הניחו להוציא את המת מן הבית להביאו לקבורה, באמרם: שזה שמנה עשרה שנה שלא נראתה חיה רעה בעיר בכל הגליל, ואין זה כי אם בזכותו. ההמון הזה נצחו והיו מוכרחים להשאיר המת בבית.

ט. כאשר הגיע ערב יום הכפורים, שעה שכל האנשים טרודים בהכנות ליום כפור, ולא עלה על דעת אף אחד שביום כזה יחפצו להביאו לקבורה, והלכו משם שומרי הבית, אז באו התלמידים בלאט, והוציאו בהחבא את רבי אלעזר במטתו, וימהרו ללכת אל הדרך המוביל לכפר מירון. בדרכם ראו כמו שני נחשי אש הולכים לפניהם, אז הבינו כי נכון הדרך לפניהם, וכי יצליחו בקבורתו באין מונוע ומעכב. כאשר הגיעו לפתח המערה במירון, ראו והנה נחש גדול שנקרא "עכנא" הקיף לסגור את פתח המערה. ויצעקו אליו: "עכנא,

עכנא! הנח להביא את הבן אצל אביו" אז סר העכנא משם, ויקברו את רבי אלעזר אצל רבי שמעון אביו.

י. כשנפוצה השמועה שרבי אלעזר מת ונקבר אצל אביו, שלח רבי יהודה הנשיא, שהיה חבירו של רבי אלעזר, לדבר נכבדות באלמנותו כי חפץ לקחתה לאשה. והשיבה: מעלין בקודש ואין מורידין, והוא לעומת רבי אלעזר כמו חול לגבי קודש. ויוסיף עוד רבי יהודה לשלוח אליה בזה הלשון: "יכול להיות שבתורה היה רבי אלעזר גדול ממני, אבל האם גם במעשים הוא גדול ממני?!", והשיבה: "מי שהוא גדול יותר בתורה איני יודעת, אבל זאת ידעתי שבודאי במעשים טובים הוא היה יותר גדול, יען כי קבל עליו יסורין שיכפרו על כל ישראל.

פרק כז

דימוי רבי שמעון בר יוחאי למשה רבינו

(א) הקב"ה קרא בשמות משה ורבי שמעון בן יוחאי

טרם שנולד משה רבינו, קראו הקב"ה בשמו "משה" (פדר"א פל"ב, ועיי"ש בהגהות הרד"ל). וכן איתא בזהר הקדוש (ח"ג דף ס"א ע"ב) על רבי שמעון בן יוחאי: **רשב"י** מן יומא דברא קוב"ה הוה אזדמן קמי קוב"ה ואשתכח קמיה, וקוב"ה קרי ליה בשמיה.

(ב) למשה רבינו ולרבי שמעון בן יוחאי נגלה מן השמים שדורשי נפשם מתו

למשה רבינו נגלה אליו ה' ואמר לו (שמות ד, יט) לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך. גם **לרשב"י**

יצאה בת-קול ואמרה: צאו ממערתכם דמית קיסר ובטלי גזירתיה.

(ג) משה רבינו ורשב"י הסתכלו באספקלריא המאירה

על משה רבינו אמרו חז"ל (יבמות דף מ"ט ע"ב) שהסתכל באספקלריא המאירה, וכן אמרו על רשב"י (סנהדרין דף צ"ז ע"ב) דעייל בלא בר והסתכל באספקלריא המאירה.

(ד) משה ורשב"י קבלו תורה מסיני

א. כמו שמשח רבינו ע"ה קבל תורה מסיני, כמו"כ איתא גם על רשב"י:

מן יומא דאסתלק רבי שמעון מן מערתא כו' רזין עילאין הוו מסתכלן ואתגליין בגין חבריא כאלו אתייהבו ההוא שעתא בטורא דסיני.

(זהר ח"א דף רט"ז ע"ב)

ב. ראה משה מה שיתקן רשב"י שהיה ניצוץ שלו מזמנא תניינא דסליק משה להר כו', וזה סוד פסוק עלית למרום שבית שב"י נוטריקון שמעון בן יוחאי שהוא בזמנא תניינא דסליק להר.

(מגלה עמוקות, אופנים, אופן ע')

(ה) משה רבינו ורשב"י נקראו "סיני"

למשה רבינו קראו "סיני", כמ"ש בזהר (ח"ג דף צ"ח ע"ב, ברע"מ): חדו כולהו תנאין ואמוראין ואמרי מאן קאים קמי סיני. וכן קראו לרשב"י "סיני" בתיקוני זהר (תיקון כ"ב דף ס"ג ע"ב).

ו) משה רבינו ורשב"י ידעו סוד "צדיק וטוב לו", והיפוכו

למשה רבינו הודיע הקב"ה סוד "צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו כו'" (ברכות דף ז' ע"א), וכן **לרשב"י הודיעו ממתבתא דרקינא סוד זה** (זהר ח"ג דף קס"ח ע"א).

ז) משה רבינו ורשב"י שקולים כנגד כל העולם כולו

על משה רבינו נאמר (מכילתא פ' בשלח, פ' השירה, פ"ט) שהיה שקול כנגד כל העולם כולו. וכן אמר רבי חייא על **רשב"י** (בזוהר ח"א דף קכ"ו ע"א) **דשקיל ככל עלמא**.

ח) רשב"י עלה למרום בענן כמו משה רבינו

רשב"י סליק לעילא ונחית בעמודא דאשא.
(תיקוני זהר תיקון ח"י, דף רל"ז ע"ב)

ט) משה רבינו ורשב"י מנעו פורעניות מן העולם

על משה רבינו איתא שהעביר הפורעניות מלבוא בעולם (ויק"ר פ"א, ג), וכן נאמר עליו (אסת"ר פ"ו, ב) משה עמד בפרץ, דכתיב ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ, וכן איתא בזהר (ח"א דף ק"ו ע"א): לא הוה בר נש בעלמא דיגין על דריה כמשה דאיהו רעיא מהימנא.

וכן איתא בזהר על רשב"י שאמר: **בחי לא יתיב עלמא בצערא ולא אתדן בדינא דלעילא** (זהר ח"א דף רכ"ה ע"א).

י) משה רבינו ורשב"י ידעו ע' פנים לתורה

משה רבינו מסר לו הקב"ה בסיני שבעין מפתחין דאורייתא, שהם שבעים פנים לתורה (זהר ח"ב דף פ"ג ע"ב,

ובאור החמה שם בשם הרמ"ק), וכן זכה ג"כ רשב"י לע' אנפין דאורייתא (תיקו"ז בתחילתו).

יא) למשה רבינו ולרשב"י נמסר הכח לברך את ישראל

א. על משה רבינו איתא במדרש (דברים רבא ר"פ ברכה): ישא ברכה מאת ה', זה משה. א"ר תנחומא, אל תהי קורא בו אלא ישיא ברכה לאחרים. וכן אמר רבי אלעזר על אביו רשב"י (זהר ח"א דף פ"ז ע"ב): **ברכאן דאבא איצטריכו הכא**.

יב) רשב"י היה ניצוץ משה רבינו

רשב"י היה ניצוץ שלו [של משה רבינו] **מזמנא תניינא דסליק משה להר כו'**, וזה סוד פסוק עלית למרום שבית שב"י נוטריקון שמעון בן יוחאי.

(מגלה עמוקות, אופנים, אופן ע')

יג) קבורת משה רבינו ורשב"י לא על ידי ילוד אשה

משה רבינו לא נקבר, כידוע, ע"י שום איש, וכן רשב"י ג"כ נאמר עליו (בסוף אדרא זוטא) דפוריא הוה סליק באוירא, ואשא הוה להיט קמיה, **ונכנסה המטה מאליה למערה במירון**.

יד) פטירת משה רבינו ורשב"י נודעה ע"י בת-קול

אודות פטירת משה רבינו איתא בספרי (ס"פ ברכה) בת-קול יצאה שמת משה. וכן בתיב"ע (עה"פ ברכה לד, ה): בפטירתו ברת קלא נפלת מן שמיא.

וכן פטירת רשב"י נודעה על ידי שיצאה מטתו וסליק באוירא (זהר ח"ג דף רצ"ו ע"ב).

פרק כח

חלקי הזוהר

(א) זוהר על התורה

א. חלק זה מודפס בשלשה כרכים: כרך א' - על ספר בראשית; כרך ב' - על ספר שמות וכרך ג' - על ספרים: ויקרא, במדבר, דברים.

ב. בראש חלק זה, בכרך הראשון - זוהר על ספר בראשית - מודפסת "הקדמת ספר הזוהר" (מן דף א' ע"א עד דף י"ד ע"ב). לאחר הקדמה זו פירוש הזוהר על רוב פרשיות התורה. בספר בראשית ישנו זוהר על כל פרשיות חומש זה, וכן בספר שמות ובספר ויקרא. על ספר במדבר חסר זוהר לפרשיות האחרונות שבחומש זה: מטות [אף כי לפרשה זו יש קטע קטן בדף רנ"ט ע"ב] ומסעי. ובספר דברים חסר זוהר על הפרשיות: דברים, ראה, כי תבוא, נצבים, וזאת הברכה.

(1) ספרא דצניעותא

ב. "ספרא" קטן זה, בן שלשה דפים (ח"ב דף קע"ו ע"ב - קע"ט ע"א), ששמו - "ספרא דצניעותא" - מעיד על חשיבותו וייחודו, הוא מן המקורות החשובים ביותר והתמציתיים ביותר שבספר הזוהר. בו נמצאים יסודות תורת הסוד ברמזים דקים ועמוקים.

בחיצוניותו הוא פירוש לפסוק מרכזיים בפרשת בראשית (ואכן בזוהר מהדורת קרימונה נדפס הוא בפרשת בראשית), ובו חמשה פרקים, ובפנימיותו הוא מכיל, על-פי עדותו של רשב"י, את היסוד של תורת הקבלה שנתפרשה בהרחבה בספר הזוהר ובספרי הקבלה שלאחריו.

ב. וזה לשונו של ר' שלום בוזגלו בפירושו הדרת מלך:

רשב"י זי"ע אמר (זהר ח"ב דף קע"ו ע"א): ספרא דצניעותא, חמשה פרקין אינון, דכלילן בהיכל רב ומליין כל ארעא. פירוש, **אלו חמשה פרקים כוללים כל חכמת הקבלה**. **כי ספרא דצניעותא הוא מועט מחזיק את המרובה**, לשון קצר בחכמה נפלאה ומפוארה.

(הדרת מלך לספרא דצניעותא סוף פ"א)

ג. הנסיון הראשון לפרש את "ספרא דצניעותא" נעשה ב"אידרות" - אידרא רבא ואידרא זוטא. לספר קטן זה נכתבו מספר פירושים, (מפורסם הוא פירוש הגר"א [וילנא והורודנא-תק"פ] "נפש לדוד" לרבי דוד לוריא). מלבד הפירושים הכוללים לזוהר, הכוללים גם פירוש לספרא דצניעותא הנמצא בגוף ספר הזוהר.

ד. יש המייחסים את "ספרא דצניעותא" ליעקב אבינו, אמנם הרה"ק מקאמאנא בספרו "זהר חי" כתב, וז"ל:

ספרא דצניעותא חיברו רשב"י . . וסידרם מברייתות שהיו מקובלות לתנאים מהר סיני מימות משה, כעין שסידר רבינו הקדוש ששה סדרי משנה ממה שהיו שנויות מקדמת דנא.

(זהר חי, בסיום פירושו לספד"צ)

(2) "אדרא רבא" - הכינוס הגדול

א. ה"אדרא רבא" נמצא בזוהר ח"ג פ' נשא (מן דף קכ"ז ע"ב עד דף קמ"ה ע"א), ונקרא "אדרא רבא", שפירושו: הכינוס הגדול. "אידרא" הוא מקום מושב החכמים, בדרך כלל כגורן עגולה, ותוספת המלה "רבא" בא כדי להבדילו מן הכינוס היותר קטן - "אדרא זוטא" - שהתקיים מאוחר יותר, שבו נוכחו פחות חכמים, כדלהלן.

ב. ב"אדרא רבא" בא תיאור דיוניהם של תשעה מהחברייא של רבי שמעון בן יוחאי, שהתכנסו יחד עמו לדון בסודות הגדולים והעמוקים של הקבלה. התשעה הם: רבי אלעזר בנו, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חייא, רבי יוסי ורבי ייסא.

לאחרי פתיחת הדרוש בפי רשב"י, קמים החכמים, האחד אחר חבירו, ודורשים בסוד האלקות, כאשר רשב"י משלים ומגיב על דבריהם.

ג. עיקרם של הדרשות בחלק זה באות לבאר את דברי ה"ספרא דצניעותא", המשמש לחלק זה מעין "משנה" ביחס ל"גמרא". ולכן לעיתים נמצא ב"אדרא רבא" לשון "הספרא דצניעותא" כבסיס להסברם של חכמי האידרא.

ד. בסיומו של ה"אידרא" נפטרים שלשה מן החכמים, ר' יוסי בר יעקב, רבי חזקיה ורבי ייסא, כדלעיל פרק כ"ד סעיף ד' אות ז'.

(3) אדרא זוטא

ה"אדרא זוטא" נמצא בזוהר ח"ג פ' האזינו (מן דף רפ"ז ע"ב עד דף רצ"ו ע"ב), ונקרא "אדרא זוטא", שפירושו:

הכינוס הקטן, להבדילו מן הכינוס הגדול - "אדרא רבא".
ב"אדרא זוטא" נתכנסו שוב החכמים בני חבורתו של רשב"י,
והפעם שבעה במספר, לאחר פטירתם ב"אדרא" הקודמת -
"אדרא רבא" - של שלשה מן החכמים הנ"ל.

ב"אדרא" זו זוכים החברייא קדישא לשמוע תורה
מרשב"י שתוכנה, סיכום הדברים שהתבררו ב"אדרא רבא".

(4) רעיא מהימנא

א. הספר "רעיא מהימנא", שהוא ה"ספר" הגדול ביותר
הנכלל בספר הזוהר, הוא מה שלימד וגילה משה רבינו,
הרועה נאמן, לרשב"י וחברייא דיליה, שכללה תנאים
ואמוראים. בכינוס חברייא קדישא זה, שהתקיים בבית
מדרשו של רבי שמעון בן יוחאי, נתבררו ונתלבנו סודות
וגילויים על מצוות התורה, שרשיהן וטעמיהן.

ב. "רעיא מהימנא" מפוזר במספר פרשיות בגוף הזוהר,
חלקו גלוי וידוע לנו ואף הודפס בדפים ועמודים נפרדים,
וחלקו בא משולב בגוף הזוהר. ה"רעיא מהימנא" נמצא
בחלק ב' וג' של ספר הזוהר (הכולל חומש שמות, ויקרא
במדברים, דברים), אבל לא נמצא, בגלוי, בחלק א' של ספר
הזוהר (חומש בראשית).

ג. כמה גדולי ישראל וחכמי דורות האחרונים עמלו
למצוא את ה"רעיא מהימנא", שהיה במקורו ספר גדול על
כל התרי"ג מצוות, ולסדרו על-פי סדר של מצוות עשה
ומצוות לא תעשה, ואף להדפיסו כספר בפני עצמו - ראה,
לדוגמא מאמר "רעיא מהימנא" - ספר המצוות", הנדפס
בריש ספר הזוהר מהדורת הרב ר' ראובן מרגליות. וראה גם

נתיבות יאיר להרב משה יאיר וויינשטאק, שבו אוסף דברי הרעיא מהימנא בהוספה פירוש.

ד. תוך כדי הרצאת הדברים, משתמש הרעיא מהימנא לפעמים בסוף הזוהר, הנקרא בלשוננו "חיברא קדמאה".

ה. מחלק ה"רעיא מהימנא" שבספר הזהר, שעוסק במצוות, אפשר ללמוד כמה הלכא רבוותא בהשוואה לשיטות רבותינו, ובפרט מאופן הרצאת הדברים הקדושים ברע"מ אפשר ללמוד הרבה הכרעות בהלכה.

ו. דע כי חיבור הזה הנקרא רעיא מהימנא, שעשה רשב"י עם הצדיקים אשר בגן עדן, היה לתיקון השכינה וסעד וסמך לה בגלותא, כי אין סעד וסמך לשכינה אלא בסודות התורה. . וכל מה שיאמר פה מהסודות והענינים, הכל היה כוונת לייחד השכינה ולסעדה בגלותא.

(אור החמה לזוהר ח"ב דף קט"ו ע"ב, בשם הרמ"ק)

(5) מדרש הנעלם

א. "מדרש הנעלם" נמצא בגוף ספר הזוהר (פרשת וירא, חיי שרה, תולדות), ובזוהר חדש (מן דף ב' ע"ב עד דף ל' ע"ב; מן דף מ"ו ע"ב עד דף מ"ז ע"ב (בזוה"ח הוצאת הרב ר' ראובן מרגליות) ובפרשיות בלק, כי תצא, וכל זהר חדש לשה"ש, רות ואיכה).

ב. על הטעם שנקרא בשם "מדרש הנעלם" כותב הרמ"ז, וז"ל:

אתן טעם לשבח אל שם מדרש זה שקראוהו נעלם, והוא שרוב ענין זה הוא על הנשמה שמקורה בבריאה, ששם גן עדן העליון. וכ' בפרדס שהדרש הוא בבריאה. . ומדרש הנגלה

הוא סוד החיצוניות, ומדרש הנעלם הוא סוד הפנימיות, שהם הנשמות. ודרוש זה המיוסד על הנשמה, שמו נאה לו **מדרש הנעלם**.

(רמ"ז, הובא במקדש מלך לזהר פ' וירא, מהדורת זלקווא ע' ק')

ג. לשונו של "מדרש הנעלם" הוא לפעמים לשון-הקודש, לפעמים ארמית, ולפעמים גם בלול משניהם.

ד. שלא כגוף ספר הזהר, הרי הדרשות שב"מדרש הנעלם" הם דרשות קצרות, ולא באריכות כבשאר חלקי הזהר. גם העניינים בהם דן ב"מדרש הנעלם" - מעשה בראשית, תורת הנפש, ימות המשיח ועולם הבא - אינם מסוג העניינים שבספר הזוהר, שהם תורת האלקות, אצילות העולמות, כוחות הרע ועוד.

(6) "אדרא דבי משכנא", "היכלות", "רזא דרזין", "סבא דמשפטים", "תוספתא" ו"סתרי תורה"

א. בספרי הזוהר ישנם עוד חלקים העומדים בפני עצמם בסגנונם, בתוכנם ובחשיבותם. והם:

(א) **"אדרא דבי משכנא"**, העוסק בעיקר בסודות התפילה, והוא נמצא בזוהר ח"ב פ' משפטים (מן דף קכ"ב ע"ב עד דף קכ"ג ע"ב).

(ב) **"היכלות"**, העוסק בתיאור היכלות הגן-עדן והגיהנם, ובו עניני תפילה רבים. ה"היכלות" נמצאים בזוהר ח"א פ' בראשית (מן דף ל"ח ע"א עד דף מ"ה ע"ב); ח"ב פ' פקודי (מן דף רמ"ד ע"ב עד דף רס"ב ע"ב) - היכלות מסטרא דקדושה; מן דף רס"ב ע"ב עד דף רס"ח ע"ב - היכלות מסטרא דטומאה).

אור פרק כח הזוהר קעג

ג) "רזא דרזין", העוסק בגילוי מהותו של האדם על-ידי תוי פרצופו וידינו. ה"רזא דרזין" נמצאים בזוהר ח"ב פי יתרו (מן דף ע' ע"א עד דף ע"ה ע"א).

ד) "סבא דמשפטים", שהוא פירוש רב יבא סבא בעניני גלגולי נשמות ועונשי הגוף שבקבר. ה"סבא" נמצא בזוהר ח"ב פי משפטים (מן דף צ"ד ע"א עד דף קי"ד ע"א).

ה) "תוספתא", הם קטעים ובהם ראשי פרקים בחכמת קבלת הזוהר, והוא מפוזר בכל ג' חלקי הזוהר.

ו) "סתרי תורה", הם דרשות פסוקים מן התורה על עניני הנשמה וסוד האלקות, והם מפוזרים בזוהר חלק א' (ספר בראשית).

עוד ספרים ומקורות שנזכרו בספר הזהר, עיין ג"כ להלן בסוף הפרק.

ב) זוהר חדש

א. לאחר שנדפס ספר הזוהר (במונטובה וקרימונה, בשנים שי"ח-ש"כ), נמצאו עוד כתבי-יד רבים הכוללים קטעים השייכים לפי תוכנם לספר הזוהר, שלא נכללו במהדורות ספר הזוהר שנדפסו.

כתבי-היד שנמצאו שייכים לכל חלק הזוהר, מהם דומים לזוהר על התורה, מהם לחלקים הפנימיים שבזוהר (מדרש הנעלם, סתרי אותיות ועוד), ומהם שייכים בתוכנם ובמהותם לתיקוני הזוהר.

ב. כשלושים שנה לאחר הדפסת המהדורות הראשונות הני"ל של ספר הזוהר, קיבצו את כתבי-היד וערכו אותם על-פי סדר פרשיות התורה והמגילות (כפי הנראה נעשתה

העריכה ע"י המקובל ר' אברהם הלוי מעיר צפת), והדפיסום לראשונה בשאלוניקי (שנת שני"ז), ולאחר מכן בקראקא (שנת שס"ג), ומאז הודפס פעמים רבות במהדורות שונות.

ג. **"זוהר חדש"** על התורה נמצא על מספר פרשיות מכל חומש. על חומש בראשית: בראשית, נח, לך לך, וירא, ויצא, וישב. על חומש שמות: בשלח, יתרו, תרומה, כי תשא. על חומש ויקרא: צו, אחרי, בהר. על חומש במדבר: נשא, חוקת, בלק, מטות. על חומש דברים: ואתחנן, כי תצא, כי תבוא.

ד. בקטעי הזוהר הנ"ל משולבים, בעמודות נפרדות: **"סתרי אותיות"** ו**"מדרש הנעלם"**. אחרי כאן באים מדרשים - **"מדרש הנעלם"** - למגילות: שיר השירים, רות ואיכה. ובסוף מודפסים תיקונים (**"תיקוני זוהר חדש"**), כדוגמת התיקוני זוהר.

ג) תיקוני הזוהר

א. **"תיקוני הזוהר"**, שנדפס כספר בפני עצמו, מכיל שבעים תיקונים, ועוד י"א תיקונים. ובמהדורות אחדות נדפסו עוד **"תיקונים"** הדנפסים כבר ב**"זוהר חדש"**, שעל פי תוכנם וסגנונם שייכים גם הם לתיקוני הזוהר.

ב. כל אחד משבעים התיקונים שב**"תיקוני הזוהר"** מתחיל בביאור המלה **"בראשית"**, וממשיך בביאור פסוקים אחרים, בעיקר מפרשת בראשית, אך גם מן התנ"ך. וכל זאת על דרך הסוד, בדרשות המגלות צפוני וסתרי תורה.

ג. על מהות הספר ותכליתו, ובעיקר על שמו **"תיקונים"**, כותב ר' שלום בוזגלו, וז"ל:

אור פרק כח הזוהר קעה

ספר **תיקונים**, כי תיקוני העשיה עיקר כל תיקוניה, ואם לא תתוקן ותעלה מהעשיה, איך יהיה תיקון יצירה ובריאה, **כי תחילת הכל הוא תיקון העשיה.**

הנה מצינו ועלה בידינו **טעם הגון לשם ספר התיקונים**, שכל כוונת הרשב"י **לתקן השכינה בעולם העשיה** . . כי סגולת חיבורא דא להביא גאולה וחרות מהגלות.

והגם שכל חיבורי הרשב"י מקרבין הגואל . . הנה **ספר התיקונים בפרט, שלכוונה זו חברו, לתקן המלכות בעולם העשיה.**

...מן השמים הרשוהו ועזרוהו לחבר זה ספר התיקונים
.. אמר רבי שמעון: זכאה חולקנה דעילאין ותתאין אינון
באסכמותא לסייעא לן . . ובהקדמת התיקונים . . רבי שמעון
וחביריו, **כד אתכנשו למיעבד האי חיבורא, רשותא אתייהיב
לון ולאליהו עמהון ולכל נשמתין . . ולכל מלאכיה . . לגלאה
לון רזין טמירין דלא אתייהיב רשו לגלאה עד דייתי דרא
דמלכא משיחא.**

(הקדמת פירוש כסא מלך לתיקוני זוהר)

ד. בריש ספר "תיקוני הזוהר", כמו בספר הזוהר, באה
הקדמה, ובראשה תמצית מהות הספר. וז"ל: "תיקוני הזוהר,
דאינון שבעין אנפין לאורייתא דפריש רבי שמעון בר יוחאי
במלת בראשית מסתרי אורייתא", עכ"ל. לאחר ה"הקדמה"
באים ביאורי השבעים תיקונים, מהם ארוכים ומהם קצרים.

ה. בכמה מהדורות של ספר "תיקוני הזוהר" מודפס
בשולי העמודים תאריכי הימים מר"ח אלול עד יוהכ"פ,
שבהם קוראים קטעים אלו שבספר תיקוני הזוהר - על פי
המנהג (הובא גם בהקדמת פירוש כסא מלך לתיקוניז), ללמוד

ולקרוא את התיקוני זוהר בארבעים הימים שמר"ח אלול עד יום-הכיפורים, כדלעיל פרק י'.

ו. **פירושי התיקוני זוהר**. ל"תיקוני הזוהר" לא נדפסו פירושים רבים. ואלו הם הפירושים המפורסמים לתיקו"ז: **"כסא מלך"** לר' שלום בוזגלו; **"אור ישראל"** להמגיד הקדוש ר' ישראל מקאזניץ; **"ביאורי הגר"א"** לתיקוני זוהר (ווילנא, תרכ"ז), **"חמדת צבי"** לר' צבי הירש; **"באר יצחק"** לר' יצחק אייזיק מפאלצק; **"באר לחי רואי"** לר' צבי הירש שפירא מדינוב; **"כגן הירק"** לרבי כליפא גייג', "נצוצי זוהר" להרב ראובן מרגליות.

ד) סיכום

א. כל חלקי הזוהר וחלקיו הפנימיים שכתבנו אודותם בפרק זה, רובם נתחברו ע"י רבי שמעון בר יוחאי, והנותרים - חלקם קדמו לרשב"י, ובהם השתמש רשב"י (כמו "ספרא דצניעותא"), וחלקם נכתבו או נערכו בדורות שלאחרי פטירת רשב"י (עיי' ג"כ לעיל פרק כ"ב סעיף א' אותיות ה'-ו').

ב. אמנם מלבד חלקי הזוהר הנ"ל, מוזכרים בזוהר עוד עשרות מקורות קדומים שהיו בידי רשב"י וחברייא דיליה, והם הין, ככל הנראה, היסוד לקבלת הזוהר. לדוגמא: "ספר רזיאל", "ספרא דאגדתא", "ספרא דאדם הראשון", "ספרא דאשמדאי", "ספרא חכמתא עילאה דבני קדם", "ספרא דחנוך", "ספרא דשלמה מלכא", "ספרא קדמאי", "צירופי דאתון דאתמסרו לאדם בגן עדן", ועוד.

ג. ידיעת דבר זה מוכיח עוד יותר, שתורת הסוד שבספר הזוהר, לא נתייצר בתקופת התנאים, כ"א היא מסורת עתיקת יומין שהשתמשו בה רשב"י וחברייא דיליה, בנו

וייסדו עליה את קבלתם, ומקורה עוד בתורה שניתנה מאת ה' למשה בסיני.

פרק כ"ט

מפרשי הזוהר

א. בבואנו להתחקות על ספרות הפירוש ליסוד הקבלה - ספר "הזוהר". עומדים אנו מול מספרם הדל של הפירושים שנכתבו לספר זה. בל נשכח שמאז גילוי ספר זה עברו כשבע מאות שנים - תקופה די ארוכה, שעשתה פירות ופירי פירות כלפי כל ספרות אחרת ביהדות. (נשוה לדוגמא את הזוהר, לפרשנות רש"י על התורה, ולספר ההלכתי של הרמב"ם "משנה תורה". על ספרו של רש"י נכתבו למעלה ממאה פירושים ידועים, ועל ספרו של הרמב"ם - מספר מאות!).

ב. הטעם העיקרי להעדר פרשנות רחבה לזוהר, ככל הנראה נובע מאופיה הנסתר של תורה זו, ומן החשש לגלות אף לא טפח מסודותיה הכמוסים, בבחינת - "סוד ה' ליראיו".

ג. טעם נוסף, הוא החשש מן הטעות בפירוש דברים העומדים ברומו של עולם, אשר כל חוסר דיוק משנה ומשדד מערכות בכל העולמות!. על כן יפה השתיקה, ובמיוחד, וכל שכן הכתיבה!

א) רבי שמעון לביא - "כתם פיז", ראש מפיצי התורה בצפון אפריקא

א. רבי שמעון לביא נולד בספרד בשעת בין הערביים, ערב וסמוך לשקיעתה של יהדות גדולה ומפוארת. בשנת רנ"ב

בעודו ילד, נטל את מקל הנדודים יחד עם כל יהודי ספרד, ושם פעמיו לצפון אפריקה הסמוכה. תחנתו הראשונה היתה העיר פאס שבמרקו, שם גדל ונתגדל, וספג לתוכו הרבה תורה ויראה, קדושה וטהרה. הר"ש לביא - כרבים מבני דורו שגלו מארץ מולדתם - שאף להגיע לארץ ישראל. ואכן, אחר תקופה ארוכה (רנ"ב - ש"ט), פנה הוא בדרכו לארץ הקודש, בעברו דרך לוב, בעיר טריפולי. נוכח הוא לדעת עד כמה גדולה היא בורותם של יהודי המקום בידיעת התורה, וממילא עד כמה רחוקים הם מקיום תורה ומצוות בשלימות. הרגשת אחריות אישית לגורל יהודי הקהילה ויהדותם, הביאה את הר"ש לביא לדחות את עלייתו לארץ ישראל, לשהות במקום, ולהשתדל לשנות את פני הדברים העגומים. ואכן הר"ש לביא החל להפיץ את התורה ולימודה בלוב, ותיקן תקנות בתחומי היהדות השונים.

ב. וזה לשון החיד"א (ב"שם הגדולים" בערכו): "ואני שמעתי דהרב הנזכר היה דעתו ליסע לארץ ישראל, וכשבא לטריפולי ראה שלא היו יודעין דת ודין, ואפילו תפילה וברכות כתקן, ואמר בלבו כי טוב לו לקרבם לתורה וללמדם תורה וליראה את ה', וזה יותר מהליכת ארץ ישראל, וכן עשה והצליח כמעט לגיירם והרביץ תורה שם".

ג. הר"ש לביא האריך ימים, ונפטר בשנת שמ"ה, ומקום קבורתו בעיר טריפולי. מפורסם הוא שירו "בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריד" - על רבי שמעון בר יוחאי. הר"ש לביא כתב פירוש רחב ועמוק - "כתם פז" - לספר הזוהר, שממנו נותר וידוע לנו רק פירושו לספר בראשית. שלא כשאר פירושי הזוהר שנכתבו לאחר שנדפס הזוהר, פירושו של הר"ש לביא נכתב על בסיס כתבי יד של הזוהר

שהיו בידו, ועל כן חשוב מאוד פירוש, גם מן הבחינה הזאת שכן יכול לשמש לנו מקור לגירסאות ונוסחאות שונים וקדומים של ספר הזוהר.

ד. ספרו - "כתם פז" - הודפס כמאתיים וחמישים שנה לאחר פטירתו, בעיר ליוורנו, בהשתדלות גבירי העיר טריפולי. מעניין לציין שהשם "כתם פז" לחיבור, ניתן ע"י החיד"א החיד"א, ששהה באותה עת בעיר ליוורנו, (בשם הגדולים ערך שמעון בן לביא מובא: "ונקרא הספר "כתם פז" גימטריא - שמעון לביא ז"ל. גם פ"ז ראשי תיבות פירוש זהר"י). הספר הודפס בשני כרכים. קבלתו של הר"ש לביא מבוססת על כתבי המקובלים שקדמו לו, (ואין בה כלל מהשפעת מקובלי צפת: מהר"ם קורדובירו והאר"י ז"ל) כגון: הרמב"ן (בעיקר בפירושו לתורה), הריקאנטי, פירושו של רבי יהודה חייט - מנחת יהודה לספר "מערכת האלהות", רבי יוסף ג'יקטיליא, רבי מנחם הציוני, רבינו בחיי בן אשר, ועוד.

(ב) רבי משה קורדובירו - "אור יקר"

הר"ם קורדובירו הוא מגדולי המקובלים שבכל הדורות

א. רבי משה נולד כדור לאחר גירוש יהודי ספרד (רפ"ב), אך מקום לידתו אינו ידוע (יש המשערים בספרד). מלבד גדולתו בקבלה - שאודות לה זכה לפירסום ושמנו נחקק לדורות בין גדולי ישראל - היה הר"ם קורדובירו גדול בתורה ושימש אף כדיין. כן ידוע שהיה תלמידם של רבי יוסף קארו ורבי שלמה אלקבץ.

ב. תורתו בקבלה, הינה סיכום בהיר ונפלא של כל ספרות הקבלה שקדמו לו, דבר הבא לידי ביטוי בספרו הגדול

"פרדס רמונים" שבו סיכם את עיקרי תורת הקבלה, (מספר זה נעשו שני קיצורים: "פלח הרימון" - לרבי מנחם עזריה מפאנו, ו"עסיס רמונים" - לרבי שמואל גליקו). ספרו בתחום המוסר מפורסם בשם - "תומר דבורה", ששימש בסיס לספרות המוסר שהושפעה מן הקבלה, ושהתפתחה בדורות הבאים, (כגון "ראשית חכמה" לתלמידו רבי אליהו די יודאש, ועוד).

הר"ם קורדובירו עסק כל ימיו בכתיבת פירוש לכל חלקי הזוהר, אולם לא זכה שספר זה יודפס בימי חייו. ספר זה שעד כה היה בכתב יד (הכת"י מכיל כשלוש עשרה אלף עמודים!), הנקרא בשם "אור יקר", מודפס בשנים האחרונים בירושלים, כארבע מאות שנה לאחר כתיבתו, ולעת עתה יצאו לאור כ"ב כרכים (תשכ"ב - תשנ"ד), על ידי הרה"ח ר' מאיר אלבום, מחשובי חסידי אלכסנדר מדור העבר.

ג. הפירוש מתייחס לכל מלה ומלה שבזוהר, מדקדק בה ומפרשה לאורכה ולרוחבה. לא פלא, שכל מי שידע על ערכו של ספר זה נתאווה ללומדו. מפורסם הוא נסיונו של הרמ"ע מפאנו שהזיל "אלף זהובים אדומים" לאלמנת הר"ם מקורדובירו, שתשאל לו את הכתב יד על מנת להעתיקו, (ראה שם הגדולים להחיד"א בערך "אור יקר" שב"מערכת ספרים").

ד. נצטט מספר שורות מהקדמת הר"ם קודובירו לספרו "אור יקר", בהם סיכם מגמתו בכתיבת פירושו לזוהר: "ובראותי אני משה... קורדואירו עוצם חובת האדם בידיעת התורה וטעמיה ... ראיתי לבא ללקוט קצת שושני וורדי נרדי סודות תורתינו הקדושה, בפירוש הפסוקים, וטעמי המצות, ולחבר מהם מגילת ספר יקרא שמו "אור יקר" לסבות רבות..

מפני שעיקר הכוונה בו לבאר דברי הרשב"י ע"ה בכל פרטיו... מאיר ומבאר דברי הזוהר בכלל ופרט, בסיעתא דשמיא... להיות סודות התורה יקרי הערך לא יערכם זהב וזכוכית... לבאר דברי הרשב"י ע"ה בזוהר ואו"ר יק"ר, ירצה אור מאיר, דהיינו היות הזוהר מתבאר לבד, בלי להוסיף כלל, אלא כפי מה שנלמוד מתוך דבריו, וכפי מה שאנו יונקים משדי משדי חכמתו... להיות כוונת הספר להורות אל האדם דרך יעבור להקדוש ברוך הוא ושכינתיה, כי זה כל האדם."

ה. השפעתה העצומה של קבלת האר"י דחתה את לימוד הקבלה עפ"י שיטתו ודרכו של הר"מ מקורדובירו לא נתבאר אלא על פי שיטת האר"י ז"ל. והגאון בעל החיד"א שם כותב: "וראיתי בספר חזיונות כתב יד לרבינו הרב מהרח"ן זצ"ל, שחלם [על] הרמ"ק ז"ל, ובחלוס ידבר בו הרמ"ק ז"ל שקבלת רבו האר"י ז"ל אמיתית ופנימית. ושם בעולם הבא הוא [הרמ"ק!] לומד חכמת הקבלה על דרך רבו האר"י ז"ל".

ו. מהר"ם קורדיבירו נפטר בצפת בשנת ש"ל, ונטמן סמוך לקברו של האר"י ז"ל.

ג) רבי מרדכי אזולאי - "אור החמה"

א. המקובל ר"א אזולאי נולד לאביו ר' מרדכי אזולאי, שהיה ממשפחת המקובלים מקטלוניה שבספרד, בעיר פאס שבמורקו (ש"ל).

עיר זו היתה אז מרכז תורני גדול בארץ ומשופעת בחכמיה הרבים והגדולים. שם עלה ונתעלה בידיעת התורה על כל חלקיה: מקרא, תלמוד, קבלה. כמו כן נתוודע אז לקבלת רבי משה קורדובירו - המבוארת בספרו הגדול "פרדס רמונים".

רבים מספריו בקבלה יש להם גוון שיטת הרמ"ק.

ב. הר"א אזולאי החליט לעלות לארץ ישראל - ככל הנראה לאחר פורענות שעברה באותה עת במרוקו, ובפרט בעיר פאס. בהגיעו לארץ ישראל (בשנת שע"ה) התיישב אז בעיר חברון, שהיתה מרכז לתורה וללימוד הקבלה, ושם כתב את ספריו הקדושים, לתקופות קצרות התיישב בעדים ירושלים ועזה.

ג. הר"א אזולאי נפטר בשנת ת"ד (כ"א מרחשון וי"א כ"ה) בחברון, ושם נטמן.

ד. ספרו הגדול "אור החמה", הוא בין הפירושים החשובים ביותר שנכתבו על הזוהר. בספר זה באו פירושי הזוהר לרבי משה קורדובירו ולרבי חיים וויטאל (קודם שנתוודע לתורת האר"י ז"ל). הפירוש הודפס בשלשה כרכים גדולים, ובהם פירוש לשלשת חלקי הזוהר (בראשית - דברים). כמו כן כתב הרב אברהם אזולאי את הספר "זהרי חמה", והוא קיצור מן הספר "ירח יקר" - פירושו הגדול של רבי אברהם גלנטי לזוהר.

ה. בשנת תרנ"ו הודפס הפירוש "אור החמה" בשילוב עם "זהר חמה", ע"י הרה"ק ר' יחזקאל שרגא הלברשטאם בן הדברי חיים זי"ע, וכעת מצויים בו שלושת הפירושים של המקובלים: הרמ"ק, רח"ו, ור"א גאלאנטי. מדבריו בהקדמתו לפירושו: "... והחלק ב' [מן הספר "קרית ארבע" - הכולל את רוב חיבוריו בקבלה] נקרא שמו "אור החמה", והוא מאיר המעיין באור החמה הבהיר להבין לשונות הזוהר הבלתי עמוקים, ונהנים ממנו כל העם מקצה, המבין והבלתי מבין".

אור פרק כ"ט הזוהר קפג

ו. רבי אברהם בן רבי מרדכי אזולאי נולד בפס (בשנת ש"ח - שצ"ח) למשפחת מקובלים, היה מקובל מפורסם, נוסף אשר פרח בתור הזהב של התקופה ההיא. הוא כתב שלושה מדרשים המבוססים על הזוהר עם פירושו האריז"ל, "אור הלבנה", "אור החמה", ו"אור הגנוז". הרב אברהם אלגאזי גם כתב ספר הנקרא "חסד לאברהם", בו הוא מציג ניתוח עקרוני הקבלה.

ז. בנו של הרה"ק ר' אברהם אזולאי, היה הרה"ק ר' יצחק אזולאי, בעל זרע יצחק מקושטאנדינא (הוא אבי הרה"ק ר' ישעי', אבי הרה"ק ר' יצחק זרחי', אבי מרן החיד"א ז"ל).

ח. חתני הרה"ק ר' אברהם אזולאי ז"ל היו, הרה"ק ר' בנימין זאבי (אבי הרה"ק ר' אברהם ישראל זאבי), והרה"ק ר' דוד יצחק (אבי הרה"ק ר' אברהם ישראל זאבי), הרה"ק ר' אברהם אזולאי ז"ל נפטר, בשנת ת"ד לפ"ק כ"א (וי"א כ"ה) מרחשון זיעועכ"א.

(תו"ד מליצי אש)

ד) רבי שלום בוזאגלו - "מקדש מלך"

א. רבי שלום בוזגלו נולד - במאה הי"ח - בעיר מראכש שבמרוקו, עיר קדומה ששימשה מאות בשנים כמרכז רוחני ליהודי דרום מרוקו. ארבע מגדולי חכמי מרוקו שבדורו: רבי אברהם אזולאי, רבי יעקב פינטו, רבי ישעיה הכהן, ורבי יעקב גדליה - היו רבותיו בקבלה, כפי שידוע לנו מדבריו בהקדמתו, ומהבאת דבריהם ופירושיהם בפירושו הרבים על הזוהר.

ב. פירוש "מקדש מלך", ושאר פירושו לחלקי הזוהר הנוספים: "הדרת מלך", "פני המלך", "יהוד מלך", "כבוד מלך" (על מאמרים קשים שבזוהר, על האידרות - רבה וזוטא - ועל ספרא דצניעותא), ו"כסא מלך" (על תיקוני הזוהר) - מבוססים כולם על קבלת האר"י ז"ל, כפי שבאה בכתבי תלמידיו, ובראשם המהר"י. ואף שקבלת האר"י היא הקובעת בפירושו, הרי שבמקומות רבים נטה להסביר המאמרים על פי פשוטם של כתובים ברוח הזוהר וכוונותיו הנגלות.

ג. בפירושו שילב הר"ש בוזגלו גם מפירושו של הרב משה זכות על הזוהר, פירוש שהיה מצוי בכתב יד, והוא שהדפיסו והוציאו לאור עולם.

ד. ספריו כתב לאחר שעזב מרוקו והתיישב בלונדון, אבל הדפיסם באמסטרדם (תק"י).

פירוש הר"ש בוזגלו לזוהר, שני תכונות לו:

א. הוא הפירוש הראשון המקיף את כל חלקי הזוהר.

ב. נכתב רק עפ"י קבלת האר"י ז"ל, שנתקבלה בלימוד הקבלה, על כן זכה הספר למהדורות רבות, (אגב, פירושו לזוהר נפוץ ביותר בחוגי החסידים, ובמהדורות זאלקאוו הובאו הסכמותיהם של האדמורי"ם: רבי לוי יצחק מברדיטשב ור' יששכר דב מזלאטשוב).

רבי שלום בוזגלו נפטר בשנת תק"מ בלונדון.

**ה) "עטרת צבי" לרבי צבי הירש מזידיטשוב,
בעמח"ס "עטרת צבי", "פרי קודש הלולים", "סור
מרע ועשה טוב"**

א. הגאון הקדוש הרב האלקי רצ"ה מזידיטשוב זללה"ה בעהמ"ח "עטרת צבי" פירוש על הזוה"ק, "פרי קודש הלולים" על הפרי עץ חיים, "סור מרע ועשה טוב" הקדמה ודרך לעץ החיים, ועוד.

ב. הוא היה מוסמך מרבו הקדוש והנורא מו"ה יעקב יצחק מלובלין זללה"ה ומשאר צדיקים, והחשיב עצמו כשלישי לבעש"ט הקדוש זללה"ה, כי בימי חורפו נסע תלמיד אחד מתלמידי הבעש"ט דרך מקומו, ועכבו רבינו רצ"ה אצלו כמה ימים, ולמד ממנו הרבה.

ג. הגאון"ק רבי משה טייטלבוים מאוהעל בהסכמתו על ספר עטרת צבי לרבינו הנ"ל כותב עליו בזה"ל: איש אלקים קדוש, צדיק יסוד עולם, רבן של ישראל, ידעתי נאמנה שהיה מלא וגדוש בחכמה זו בחב"ד עד להפליא, ועם קדושים נאמן, ועשה פירוש על כל הזהר, ואולי הוא מהשלמת התגלות חיבורו דהזה"ק דעל ידו ייתי פורקנא דישראל.

ד. הגאון"ק מוהרצ"א מדינוב בהסכמתו על עטרת צבי הנ"ל כותב בזה"ל: וידוע לכל אשר עם גודל קדושתו ופרישתו וחסידתו, זכה שנפתחו לו שערי חו"ב, והיה יחיד בדורו בחכמת האמת, ילאה הקולמוס מלספר עומק השגתו בחכמת האמת הלזו, והנה הוא הקדוש עשה לה אזנים, עכ"ל שם. ובהוספותיו לספר סור מרע כתב בזה"ל, וכמעט לא ראיתי ולא שמעתי בדורינו מי אשר העמיק בחכמה הנפלאה כמוהו.

ה. הגאון האמיתי בשו"ת אמרי אש חאו"ח סימן י"ט כותב על רבינו הנ"ל בזה"ל, הגאון איש אלקים מו"ה צבי, וכותב שם ומי בדורנו זה אשר ישארו לבבו לדמות את עצמו להרב הגאון רצ"ה.

ו. אחיו הגאון"ק מו"ה אלכסנדר סענדר מקאמרנא בספרו זכרון דברים (דף כ"ח ע"א) כתב בזה"ל: ואחי מורי הקדוש בעשר מיני קדושות מוהר"צ זללה"ה ביאר מאמר הלז כפי תוקף קדושתו ועוצם בינתו והתפשטות דבריו עד רום שמי המעלות, והרוצה לטעום נופת צוף ודבש, יעיין בדבריו הקדושים ויאירו עיניו.

ז. אחיו הקדוש והנורא מו"ה משה מסאמבור בספר תפלה למשה, בהקדמתו כתב בזה"ל, מה ששמעתי מאחי אמ"ו איש אלקים קדוש מו"ה צבי הירש, ואקדם בהקדמתי אשר השגתי בו מחסידותו ופרישתו וענותנותו ומעיינות חכמה אשר בו, לו אספר בשבחו כל הימים לא אוכל לספר אפס קצתו, וזאת השגתי אשר כל השגתי בו מאפס ותהו נחשבו מגודל עמקות החכמה והקדושה והפרישות והענוה אשר בו וכו'.

ח. הגאון"ק מו"ה יודא צבי מראזלא [תלמידו וחתנו ובן אחיו הרר"מ מסאמבור הנזכר] אמר, כי אין שום פסוק בכל התנ"ך אשר מורו דודו רצ"ה לא גילה לו סודו.

ט. מורינו ש"ב הגאון"ק מוהר"א מזידטשוב [תלמידו ובי"א הה"ק ר' ישכר בעריש] בהסכמתו על עטרת צבי כותב בזה"ל: וכאשר שמעתי מפיו הקדוש שהוא מתלמידי רשב"י. (עשר קדושות מערכת ב' מהרצ"ה מזידטשיב).

**העטרת צבי החזיק עצמו לתלמיד של התנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי, וגם של האר"י הק'**

א. בהסכמת תלמידו ובן אחיו הרה"ק רבינו מהרי"א מזידיטשוב זי"ע על ספה"ק העטרת צבי כותב בזה"ל: וכאשר שמעתי מפיו הק' שהוא מתלמידי רבן שמעון בן יוחאי, זכותו יעמוד לנו. ובספר עטרת יעקב וישראל להרה"ק ר' יעקב האגר זי"ע תלמידו של רבינו מהרי"א מזידיטוב, כותב בזה"ל: ודע כי רבינו זה [העטרת צבי] למד תורה מפי הרשב"י והאר"י ממש, כאשר העיד בעצמו, והעיד לנו מורי [מהרי"א] זי"ל מזידיטשוב, ע"כ.

פעם אחת שלח העטרת צבי מכתב לקברו של רשב"י והאר"י, וחתם "אני תלמידך צבי בן הינדא".

ב. פעם איקלעו לזידיטשוב אנשי צורה, שבאו מארץ הקודש לקבץ מעות לטובת ר' מאיר בעל הנס, שלח העטרת צבי עמהם קונטרס שינוחוהו במערת ציון רשב"י, ותלמידו הרה"ק רבינו מהרי"א מזידיטשוב זי"ע ראה את הקונטרס בידם, וראה בו פירושים על מאמרי הזוה"ק, ובחתימת הקונטרס חותם תלמידך צבי בן הינדא, ומבקש העטרת צבי את רשב"י, שיגלה לו אם כיוון בפירושו לאמיתו. נתן להם רבינו מהרי"א מעות שיכתבו אליו מה שאירע עם הקונטרס במירונו. כאשר חזרו לארה"ק כתבו אליו, כי אחר שהניחו את הקונטרס במערה יצאו החוצה, ואחר כמה רגעים כשנכנסו שנית לא מצאוהו עוד, ושום אדם לא נכנס לשם בין כך.

ג. פעם בליל שבת קודש, רצה חתנו הרה"ק ר' יודא צבי מראזלא זי"ע להגיש לו משקה לשתות, ושמע מבעד דלת חדרו קולם של כמה אנשים, וכאשר הסתכל דרך חור

המפתח שבתוך הדלת, ראה איש זקן ואיש צעיר מפלפלים עם חותנו העטרת צבי, ובשב"ק בסעודה ג' כשהעטרת צבי פתח במאמר מהזוה"ק כדרכו, אמר: מימרא זו פירשו רבינו שמעון בן יוחאי בעצמו כך, ואמר הפשט של רשב"י, ואח"כ אמר והאר"י הק' פירשה כך, ואמר הפשט של האר"י הק', ואח"כ אמר, ואני מפרש כך וכך, ושניהם רשב"י והאר"י הק' מסכימים לפשט שלי, וסיים "און טמער גלייבט עטץ מיר נישט, פרעגט'ס דעם שווארצען גנב, ער האט אריין געקוקט דורך די קלאמקע", כי הרגיש ברוח קדשו שחתנו הביט לתוך החדר.

ד. הוא הקדוש היה גאון בנגלה ובנסתר, ובעת אמירת התורה בסעודה ג' של שבת קודש, גילה סודות וענינים רמים וגבוהים.

ה. הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע היה רגיל לספר, כי בעת שהעטרת צבי אמר תורה בסעודה ג', והמורה שעות שעל הקיר התחיל להקיש, צעק העטרת צבי "שא דרך ארץ", ותיכף פסקו מלהקיש, וכן בכל פעם, ואחר אמירת התורה השלים כל הנקישות שחיסר במשך שעת אמירת התורה. וסיים הרה"ק משינאווא: תראו מזה שאפילו דומם כמורה שעות יש לו דרך ארץ לדיבורו של צדיק. (עבודת עבודה דף רע"ט).

**(ו) "זוהר חי", - לרבי יצחק אייזיק מקאמארנא,
בעמח"ס "זוהר חי", "היכל הברכה", "נתיב
מצותיד", עצי עדן, "פני זקן", "שולחן הטהור", ועוד**

א. הגאון הקדוש המקובל האלקי מארא דרזין, מו"ה יצחק יהודה יחיאל, המכונה ר' אייזיק מקאמארנא (תקס"ו

- (תרל"ד), בן הגאון"ק ר' אלכסנדר סנדר, אחי הקדוש ר' צבי מזידיטשוב.

ב. היה גאון מופלג קדוש ובעל מקובל נורא, שחיבר ספרים הרבה ה"ה, ספר עשירית האיפה על התו"כ, אוצה"ח על תרי"ג מצות, והיכל הברכה על המסורת, וזהר חי על הזהר"ק ה' כרכים, ונתיב מצותיך, ומעשה אורג, ופני הזקן, ועצי עדן על המשניות, ופני זקן על ירושלמי שקלים, וספר נוצר חסד על אבות, ואלו נדפסו.

עוד נשארו ממנו בכתובים ספר שולחן הטהור על שו"ע או"ח, והגהות על ש"ס בבלי וירושלמי, ופ"י על כמה מסכתות מירושלמי זרעים, והגהות על תיקוני הזהר, (מגילת יוחסין שבספר בן ביתי תהלים).

ג. הגה"ק ר' יצחק אייזיק יחיאל היה נהירין ל"י שבילין דרקיע דנהר-דעה, היה צדיק יסוד עולם, ושר בית הזהר, עיר וקדיש, וזכה לבן גדול הגה"ק ר' אליעזר צבי סאפרין, שהוציא ג"כ ספרים הרבה, הוא בהמח"ס בן ביתי עה"ת וחמש מגילות, ודמשק אליעזר על זה"ק ו"ח, וספר אור עינים ב"ח ועוד.

ד. פירוש על הזהר מבוסס על קבלת האר"י ז"ל, ובו גם השפעת תורת מאורי החסידות - הבעש"ט ותלמידיו. פירוש זה הודפס בחמשה כרכים גדולים בלעמבערג, והינו חיבורו האחרון שנכתב בעירוב ימיו, ולא זכה להשלימו, ואכן על זוהר חומש דברים לא כתב פירוש. הכרך החמישי מסיים בפירוש לקטע המצוי בתחילת הזהר לספר דברים - בביאור הפסוק: "רב לך אל תוסף", ובזה הוא מצא רמז בעת מחלתו, שעליו להפסיק בכתובת פירוש. ואכן, סמוך לכתובת שורות

אחרונות אלה נפטרו. ספרו - "זוהר חי" - הודפס לאחר פטירתו על ידי בנו הצדיק המקובל רבי אליעזר צבי סאפרין, כצוואת אביו המחבר.

ה. פעם אחת אמר שיש בחלק נשמתו הטהורה חלק אחד מנשמת האריז"ל, ואפילו הצורה של האריז"ל יש לי שוה בשוה. וגם חלק אחד מנשמת הבעש"ט ז"ל, לכן כל ימיו לא היה יום אחד שלא היה מדבר מן הבעש"ט ז"ל ומהאריז"ל. וגם היה לו חלק אחד מהינוקא הנזכר בזוהר וכו'. ואמר שיש לו עוד כמה חלקי נשמות מנשמת תנאים ואמוראים, אבל לא רצה לגלות.

(עשר קדושות מערכת ט' עמוד מ"ג)

ו. מורי דודי הקדוש [רבינו צבי] נשמתו היה שורש הרח"ו משורש שקרוב אל נשמת ר' עקיבא, שנתבאר זה בספר חזיונות ענין המתחיל בענין אשתי אמר לי מורי, מלבד שאח"כ ע"י מעשיו המופלאים עלה עוד לכמה מדריגות, וכן נשמת הרה"ק מו"ה לוי יצחק מבארדיטשוב היה משורש רח"ו. ועם שרשים אלו עבדו מלך עליון במסירות נפש, בהתלהבות ויחודים, כמעט שלא נמצא בימי התנאים כך. (מגילת סתרים).

(עשר קדושות מערכת ט' הרה"ק מהרי"א מקאמארנא)

ז. תפלתו היתה בדביקות נפלאה, ופעל הרבה בתפלתו לטובת ישראל. הוא כותב בספרו הק' זוהר חי (בראשית דף רט"ו ע"ב): פעם אחת בחג השבועות בשנת תקע"א לפרט, התחיל מורי דודי רבינו הקדוש [העטרת צבי] להתפלל קודם הנץ החמה, ועמד בתפלת לחש של שחרית ששה שעות, והיה שם בעל הבית אחד [שהיה שמו יוסף], ואמר תהלים עד שסיים כל התהלים, ואחר כך הלך לישן ובא לבית המדרש

ועדיין לא סיים הצדיק תפלת הלחש, ובעת הסעודה לא נתן לו המשרת לאכול כראוי, והיה יושב באיזה זווית, ואמר להמשרת, רבי מצער אותנו באריכות, ואתה במניעת המאכל, ושמע העטרת צבי זאת, לקח כוס של יין ונתן לו, ואמר: יוסף אתה אומר שאני מצער אותך, התדע שיש כאן איזה מאות בני אדם, ואני צריך לתקן לכל אחד תיקון נפשו וכל הצטרכותו מהחל ועד גמירא. האמת שהנחת בביתך שני ילדים בריאים, והיום נחלו שניהם, האחד נחלה שהיה קרוב למות, ובתפילתי פעלתי שהמשכתי לו חיים, ותהלה לאל חזר לאיתנו, והשני לא השגחתי כל כך והוא כעת בסכנה גדולה. ונתבהל זה האיש, ותיכף במוצאי יום טוב אץ לביתו, והיה מכוון כמו שאמר לו העטרת צבי.

ח. העיד על עצמו, שהכניע את השר של אונגארן, ועשה לו חריץ במצחו.

ט. אירע שבאו אליו מאות משפחות בבכיה גדולה, שהשר גזר עליהם גזירה שאסור להם לדור בכפרים, אלא מוכרחים לגור בתוך העיר, וכל פרנסתם הוא מהכפרים. המה בכו לפניו שירחם עליהם לבטל הגזירה הרעה. אמר להם העטרת צבי, לינו פה הלילה ובואו לפני בבוקר, וכן עשו.

בבוקר כשבאו אליו, אמר להם: בלילה זו היתה לי עליית נשמה, והלכתי לתנאים, אמוראים, רבן סבוראי, וכולם אמרו שכן צריך להיות שתדורו בתוך העיר, לפי שבכפרים אין מנינים, ואין שומעים קדושה וברכו, ואין שם מקוה. רק התנא האלקי רבן שמעון בן יוחאי אמר שאי אפשר לגזור זאת: שאם יסע יהודי דרך כפר ולא יהיה עמו טלית ותפילין, או פת לחם לסעוד לבו, מאין יקח?, ואמרו בבית דין של מעלה, שישאלו פי צדיק אשר נמצא עדיין

בעולם, ענה רשב"י הלא יש כאן ר' הערשילע זידיטשובער, נשאל את פיו, ושאלו אותי, ואמרתי כרשב"י, ועתה סעו לביתכם לשלום, כי השר שגזר גזירה זאת, מת פתאום וכבר בטלה הגזירה, וכך הוה.

י. רבינו ר' אליעזר צבי מקאמארנא בהקדמתו לספה"ק זוהר חי (מאביו הק' רבינו מהרי"א מקאמארנא זי"ע), מספר שפעם אחת ראה העטרת צבי בחלום הלילה, שנכנס להיכל של רבינו הבית יוסף, וראה הרבה תלמידי חכמים יושבים במתיבתא זו של רבינו הבית יוסף, ובתוכם היה יושב אחיו הרה"ק רבינו אלכסנדר סענדר מקאמארנא זי"ע, וכשנכנס העטרת צבי עמד הבית יוסף מכסאו, ואמר "ברוך הבא ר' הערשילע זידיטשובער", וביקש מהעטרת צבי שיאמר דבר תורה, השיב העטרת צבי, כאן יושבים תלמידי חכמים גדולים שעוסקים בנגלות התורה, ואני כל עסקי בסודות התורה, אבל אעפ"כ אגיד לכם דבר חידוש אחד על פרשתנו זו פרשת ויגש, ואמר: כתיב (בראשית מ"ז י"ד) וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר הם שוברים, ואמרו חז"ל (פסחים קי"ט ע"א) שיוסף ליקט כל כסף וזהב שנמצא אז בכל העולם, וקשה הלא בין הכסף והזהב היו גם צלמים ועבודה זרה, והאיך הותר ליוסף ליקח עבודה זרה שלהם, הלא הילכתא היא (ביורה דעה סימן קל"ט ס"א) שאסור ליהנות מעבודה זרה, לזה מסיים הכתוב בשבר אשר הם שוברים, היינו לשון שבירה וכתיתה, שהעכו"ם בעצמם שברו את הצלמים קודם שנתנום ליוסף, וההלכה היא (שם סימן קמ"ו ס"א) שאם העכו"ם בעצמו מבטל העבודה זרה שלו מכל וכל, מותר לישראל ליהנות

אור פרק כ"ט הזהר קצג

ממנו. כה אמר העטרת צבי שם. על זה ענה הבית יוסף להעטרת צבי, "טוב דברתם וחדשתם בתורה".

יא. אחר כך אמר הבית יוסף בזה הלשון: אחיך ר' סענדר היושב כאן ביקש אותנו לומר לך שיש לו בן קטן בעולם העשיה, [ה"ה הרה"ק רבינו מהרי"א מקאמארנא זי"ע], ואין מי שישגיח עליו ללמדו תורה, ומבקש ממך שתשגיח עליו ללמוד עמו תורה הקדושה, השיב העטרת צבי, הריני מקבל עלי ללמוד עמו, עכ"ד.

יב. קודם שנסתלק לחיי העולם בכה מאוד, וכששאלוהו למה הוא בוכה, אמר שהתבונן האם נמצא עוד צדיק שיוכל לתקן נשמות כמו שהוא היה מתקן, עד שמצא מרגוע לנפשו, באמרו שרואה כי הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין זי"ע יוכל עוד לתקן נשמות כמותו.

(עבודת עבודה)

ז) "דמשק אליעזר" לרבי אליעזר צבי מקאמארנא - בעמח"ס "אור עינים", "בן ביתי" ועוד

א. רבי אליעזר צבי (תק"צ - תרנ"ח), היה בעל מקובל גדול ונורא, וחיבר ספרים נוראים עפ"י סוד וקבלה, והם ספר בן ביתי עה"ת, על תהלים ועל חמש מגילות, זקן ביתו על אבות, בן ביתי על סיומי הש"ס, דמשק אליעזר על הזהר"ק ו' חלקים, אור עינים סודות וקבלה ב"ח, וראש בית על תיקוני הזהר, הוא היה שר בית הזהר בדורו.

ב. הוא בנו וממלא מקומו באדמורות של האדמו"ר הראשון אור עינים, ראש בית אב לבית קאמארנא - רבי יצחק אייזיק בעל "זהר חי".

ג. פירוש לזוהר "דמשק אליעזר" שנדפס בו' כרכים (תרס"ב - תרפ"ב), נכתב בכוונה להיות פירוש שיובן על ידי הלומדים הבאים להבין את הפשט דברי הזוהר, ועל כן השתדל לבאר ולפרש כל תיבה ותיבה בהרחבה. פירוש, כפירוש אביו, מבוסס על קבלת האר"י ז"ל, וספרי גדולי החסידות.

ד. בהקדמתו הוא כותב "שמעתי מאאמו"ר זלה"ה ששמע מפה קדוש רבינו יעקב יצחק בן מאטיל מלובלין, שרצונו הטוב היה שיהיה איש אחד בעולם שיפרש דברי הזוהר הקדוש על פי פשט פשוט, בכל מקום שיכול לפרש על פי פשט, וכן אני בעצמי שמעתי גם כן מהרב הצדיק הגאון מו"ה צבי זצ"ל... שחשקה נפשו לראות בעיניו איזה פירוש על הזוהר הקדוש שיהיה על פי פשט פשוט לזה.

בכח אלה הצדיקים הקדושים, בא לי עזר לי ב"ה וב"ש. קבלתי עלי בלי נדר לילך בדרך זה לפרש על פי פשט בכל מקום שיוכל לסבול פשט פשוט, והוא כדי שיוכל לדבק כל אחד מבני ישראל הקדושים בדברי הזוהר הקדוש הזה, כי ידוע הוא שעיקר קניית דביקות הבורא ב"ה באין ממש ובשמחה, הוא בא מלימוד דברי הזוהר".

ה. הספר - מכתב יד - יצא לאור על ידי בנו וממלא מקומו - האדמו"ר רבי יעקב משה סאפרין מקאמארנא.

ח) "הסולם" לרבי יהודה אשלג, פירוש על הזוהר בן ט"ז כרכים

א. המקובל האלקי רבי יהודה אשלג, נולד בווארשה בשנת תרמ"ו. בתרע"ט עלה לארץ ישראל, והתיישב

בירושלים. הגם שעמל הרבה בנגלות התורה, בכל זאת עיקר כחו מתבלט בתורת הסוד - הזוהר ושאר ספרים וכתבי האר"י ז"ל.

ב. מגדולי המקובלים בדור האחרון היה רבי יהודה אשלג ז"ל. הוא פיתח גישה חדשה להבנת שיטת האר"י ז"ל. כתביו העמוקים והמובנים סיפקו מפתחות הנחוצים להבנת הזוהר. פירושו השלם לזהר הידוע כפירוש "הסולם" הקל בהפצת הלימוד בכתבים הנשגבים והסתומים של הזוהר, שכן תרגם כל הזוהר ללשון הקודש המדוברת כיום. הוא פתח את השערים לסוד תורת הח"ן, דרך 16 כרכים המהווים את הספר הנקרא "תלמוד עשר הספירות".

מספריו ראוי לציין: "תלמוד עשר ספירות" בני 16 כרכים, ובו סיכום בהיר של תורת האר"י ז"ל במהות "עשר ספירות" ושאר ענפיה של שיטה סבוכה ומסועפת זו. כמו כן כתב הר"י אשלג ספרי ביאור לערכים ולמונחים במושג הקבלה ("פנים מסבירות"). ספריו של הר"י אשלג הם הנסיון המוצלח ביותר להגיש לבן דורינו את תורת הנסתר בשפתו, ובדרך הגיונו, ואין כמותם מבוא לכל המבקש לטעום ולדרוך בשבילי הסוד.

הר"י אשלג נפטר בעיצומו של יום הכיפורים שנת תשט"ו.

על אף הגידול בהשפעת החסידות במקביל להתעניינות המחודשת בקבלה, עדיין נוכל לומר שרוב היהודים נשארו בורים בלימודי הקבלה. מצב זה החל להשתנות כאשר הרב אשלג סלל דרכו להבנת כתבי האר"י. בספרו "עשר

הספירות" תאר בצורה הטובה ביותר את נקודות המבט של כתבי האר"י, אשר עד לעבודתו זו היו מעבר לתפיסת ההגיון.

ט) "דרך אמת"

א. הספר "דרך אמת" שנדפס עם רוב מהדורות הזוהר בשולי העמודים זה מאות בשנים, נכתב ברובו על ידי רבי יששכר בר ב"ר משה פתחיה ז"ל (מחבר הספר החשוב "יש שכר", ובו לקט כל מקורות הזוהר הנוגעים להלכה). שם הספר שניתן ע"י המחבר היה "אמרי בינה", אולם באחת ממהדורות הזוהר הודפס ספר זה ונתלו אליו הגהות והערות מגדולי המקובלים (ביניהם: האר"י, מהר"ם קורדובירו, ועוד), סגורים בסוגר מרובע, על מנת להבדיל בין הספר "אמרי בינה", להערות הנוספות. ברבות הימים, בהדפסה אחרת של הזוהר, הושמטו הסוגריים, וכל ההערות נצטרפו ליחידה אחת שנקראה בשם "דרך אמת", על שם ספר שיוחס להאר"י ז"ל, וזאת כדי לתת ערך מיוחד לספר זה (ואכן נמצא בשערי זוהר שונים כתוב: "ובגליון הגהות מרן מהרח"ו - תלמיד האר"י ז"ל - "דרך אמת").

ב. בספר זה, במיוחד כעת לאחר שנקוו אל תוכו הגהותיהם של גדולי המקובלים על הזוהר, ישנם הגהות, הערות והארות יקרות ערך, מהם: פירושי ענין, מהם פירושי מלים, מקבילות לספרות הזוהר, מראה מקום למפרשי הזוהר העוסקים בנידון, ועוד.

י) "נצוצי אורות", להחיד"א

א. "נצוצי אורות" הוא ספרו של החיד"א על הזוהר, ובו אוסף הערות, הגהות ופירושים קצרים, אשר נאספו ממפרשי

הזוהר השונים, (מהם: אספקלריה המאירה, ר' שלום בוזגלו, זהר חמה, והערותיו הוא עצמה תחת החתימה: מא"ן [מהצער יוסף אזולאי נר"ו]). ספר זה מודפס בשולי הזוהר במהדורות רבות, ובו הערות מאירות עינים מסוגים שונים: פירושים בתחום הפשט ובתחום הקבלה, הערות ענייניות, תיקוני לשון, השוואות למקורי חז"ל, ועוד.

יא) "נצוצי זוהר"

א. אף שיש הרבה מן המשותף בין ספרות הזוהר לספרות חז"ל, לא טרח מי מהעוסקים בזוהר להראות - בהיקף רחב - על הנקודות שבהם קיים המכנה המשותף, ולהצביע על מקבילות ברעיונות, בכיווני החשיבה, ולעתים אף במשא ומתן דומה בין שני התחומים.

ב. עד שקם הגאון רבי ראובן מרגליות ז"ל וחיבר ספר נפלא "ניצוצי זוהר", על כל חלקי הזוהר: זוהר על התורה, התיקונים ו'זוהר חדש' (ת"ש-תשי"ג).

תוכנו: א. מקבילות בין הזוהר לכל מקורות חז"ל: תלמודים - בבלי וירושלמי - והמדרשים השונים.

ב. מקבילות בזוהר עצמו ממקום למקום.

ג. הערות חכמי ישראל לדורותם השייכים להזוהר.

ד. ציונים והערות הלכתיות שהזוהר עוסק או מרמז להם.

ה. פירושים, הערות והארות להבנת דברי הזוהר במקומות רבים.

פרק ל

הבקעת אור הקבלה בצפת

א. בראשית המאה הט"ז גדל הישוב היהודי בארץ ישראל ע"י אחינו שבגולה שעלו לחונן עפרה, הישוב בארץ התרכז בעיקר בשני מרכזים, צפת וירושלים. ירושלים של אותה עת, עטרה לראשה כתר גאונות והלכה, בדמותם של רבי עובדיה מברטנורה ועוד. צפת הפכה לערש הקבלה ותורת הרז המתחדשת.

א) מלך המשיח יתגלה בגליל תחילה

א. עקב סמיכותה של צפת למירון ולטבריה, לרשב"י ולרבי מאיר בעל הנס, וכן עקב המסורת המדרשית שמלך המשיח יתגלה תחילה בגליל, נהרו לצפת חסידים וקדושים, בעלי זיקה מובהקת וחובקת לעולם הסוד ותורת הקבלה.

ב) "כרם היה לידידי בקרן בן שמן"

א. רבי יוסף קארו הנודע יותר בכינויו "מרן הבית יוסף" רואה בישוב היהודים בצפת, חסד עליון מיוחד, וכך הוא כותב: "כרם היה לידידי בקרן בן שמן, כי כאשר ראה ה' עוני עמו ישראל, אשר היה זה קרוב לאלף וחמש מאות שנה נדחו מעל אדמתם, מגוי אל גוי וממלכה אל עם אחר, בכמה שמדות וכמה גירושין. זכר להם ברית אבותם ושב את שבותם וקבצם מאפסי ארץ, אחד מעיר ושנים ממשפחה, אל ארץ הצבי ונתיישבו בצפת תובב"א, צבי היא לכל הארצות", (אבקות רוכל סימן א').

ג) לא היה אדם שהשפיע על עם ישראל כהאר"י הק'

א. רבים היו הענקים שגרו אז בצפת, ארזי לבנון שהטביעו חותמם ומשנתם על דורם ודורות הבאים. אך יותר מכולם זכה לכך האר"י הקדוש. למן חתימת התלמוד ועד לדורנו, אין לך אדם שהשפיע כה רבות וכה נצורות על חיי העם היהודי בכל תפוצותיו כמו האר"י ז"ל. השפעת האר"י על צביון העם היהודי הנהגתו ודמותו - אין לה אח וריע, ואין לה הסבר טבעי כלל. מעטים וקצרים היו שנות חיי האר"י.

ב. בהיותו כבן שלושים ושמונה בלבד נסתלק מן העולם, ונתעלה לגנזי מרומים.

ד) השפעת ופעולות האר"י נמשכה כשנה ומחצה בלבד

א. תלמידיו מעטים במספרם, יתכן מאוד שלא הגיעו למנין חמשה עשר איש. ולא עוד אלא שעיקר השפעת ופעילות האר"י, לא היתה אלא במשך כשנה וחצי בלבד, ובכל זאת זכה להטביע חותמו על כל האומה הישראלית, בצורה כה מעוררת כבוד וקדושה שאין בדומה לו. ללמדך שהדברים הרוחניים הנעלים, אינם זקוקים לפרסום, ואינם קשורים כלל לזמן בהתהוותם והתפתחותם. רצון הבורא לא נהיר לבני אנוש כמותנו.

ב. האר"י ז"ל נולד באלף הנוכחי בשנת רצ"ד בירושלים. הוא היה ניצוץ מנשמת משה רבינו.

ה) ה"אור יקר" גלה גדולת הרמ"ק בקבלה

א. רבי משה קורדבורו נמשך בצמאון רב לחכמת הקבלה. בשנת שע"ב למד בצפת עם רבי שלמה אלקבץ, ונשא את אחותו לאשה. רבי משה קורדבורו התגלה כמורה וכסופר

מחונן בכתבו את הפירוש הראשון הניתן להבנה של הזהר "אור יקר". עבודות עיקריות נוספות שלו הן "אור נערב", "שיעור קומה", "תומר דבורה", ו"פרדס רמונים".

ו) אליהו הנביא היה "סנדק" האר"י

א. על פי האגדה הופיע אליהו הנביא בברית המילה של האר"י ושימש כסנדק, באותו מאורע אמר אליהו הנביא לאבי האריז"ל, שעליו לשמור היטב על בנו מאחר שהוא צפוי להיות למקור אור גדול.

ב. בהיותו בן שמונה נפטר עליו אביו, אמו עברה להתגורר בבית אחיה במצרים, בבית הדוד חנוך הנער הקטן, כשלאחר זמן הוא נושא את בת דודו לאשה.

ז) האריז"ל למד נגלות התורה עם השיטה מקובצת והרדב"ז

א. במצרים למד האריז"ל עם הרבנים המפורסמים ר' בצלאל ור' דוד זמרה (הרדב"ז). האר"י היה לסמכות תלמודית עוד לפני הגיעו לגיל 20. הוא קלט כל מה שלמדוהו מוריו. תוך לימודיו נתגלה לו אור הזהר. הוא חי בקדושה וטהרה, מתבודד במקום נידח קרוב לנילוס במשך 31 שנה, בהן למד את סודות הקבלה.

ח) האר"י ז"ל בא לעולם הזה רק בשביל תלמידו רח"ו

א. בשנת ש"ל נצטוה האר"י מפי אליהו הנביא לעלות ממצרים לצפת "שם תמצא חכם אחד, אשר כל ביאתך לעולם לא היתה אלא בשבילי" - הוא התלמיד הנאמן רבי חיים וויטאל. לפי דברי רבי חיים וויטאל, נצטוה האר"י

לעלות לצפת ע"י רוח הקודש, וכך הוא כותב: "שני שנים קודם פטירת הרב זלה"ה בא אנוס ממצרים על פי הדיבור, כי כן הוגד לו ברוח הקודש".

ט) תורת הח"ץ - הבריה המברית עולם הזה עם עולם הבא

א. הרב ר' שלמה אלקבץ, מחבר המזמור לשבת "לכה דודי", (שנ"ה - תל"ד) הקים בסלוניקי מרכז ללימוד הקבלה, אך זמן קצר לאחר מכן נמשך אף הוא לצפת לקחת חלק בתהליך החייאות התורה שהחל אז. מקובלי צפת חתרו במאמצים גדולים לשמור את התורה בשלמותה על עקרונותיה היסודיים וחוקיה, על ידי כך שהראו כי ניתן ליישמה בכל שטחי החיים. הקבלה עשתה מאמצים להראות שחוויה דתית מסוגלת לספק לדבקים בדת כוח רוחני מספיק לצרכיהם היומיומיים.

ב. עוד קודם ביאת האר"י לצפת והתגלותו, היתה בצפת חבורות מקובלים, קדושי עליון, בראשם עמדו רבי שלמה אלקבץ מחבר הפיוט "לכה דודי", וגיסו רבי משה קורדיוורו - המכונה רמ"ק.

ג. הרמ"ק כבר הספיק אז לחבר ספרים רבים בתורת הקבלה, וביניהם ספריו הענקיים: "פרדס רימונים" - ספר המקביל לספר "עץ חיים" שחיבר רבי חיים וויטאל, וכן ספר "אור יקר", והוא פירוש נרחב ביותר על ספר הזהר.

העיד האר"י כי בנשמת הרמ"ק נתלבשה רוח בניהו בן יהוידע.

באותה השנה שעלה האריז"ל לצפת. - נפטר הרמ"ק. זה היה בכ"ג תמוז שנת תש"ל.

ד. האריז"ל והרמ"ק הספיקו להפגש מספר פעמים ואהבת אמת שררה ביניהם.

ה. כאשר ליוו את הרמ"ק למקום קבורתו, הלך לפני המטה עמוד אש, כאשר נעצר העמוד מלכת, הבינו כי מקום זה הוא מקום קבורת איש האלקים הרמ"ק.

ו. תורת הקבלה והסוד שגילה האר"י הקדוש, אינה מקבילה לתורת הסוד שגילה הרמ"ק. דומות הן בעיקרי הדברים ושורשיהן, אך תורת האר"י מתעמקת ומסתעפת לשורשים גנוזים עמוקים ורחבים.

י) משה אמת ותורתו אמת - אך גבהו דברי האר"י מהרמ"ק

א. רבי מנחם עזריה מפאנו מגדולי חכמי אטליה הנחשב לגדול מפיצי תורת הרמ"ק, מגדיר את ההבדל בין קבלת הרמ"ק לקבלת האר"י, באומרו: "משה אמת ותורתו אמת (הוא הרמ"ק) לפי פשוטן של דברי הזהר והגאונים. כי פתח לנו החכם הרמ"ק ע"ה שערים מצוינים בחכמת האמת, אמנם גבהו דרכי האריז"ל מדרכי הרמ"ק, ויש לכל אחד מהם שיטות עמוקות זה מזה עד להפליא, ואסור ונמנע לצרף ולערבב חכמת האריז"ל לא מינה ולא מקצתה בחכמת הרמ"ק. כי הרמ"ק דרש כל ימיו בעולם הבלימה ששינו בספר יצירה, והיא מכלל חכמת האמת, דרכו בה רוב המקובלים אשר היו לפנינו. אמנם האריז"ל היה דורש ביסודי האדרא וספרא דצניעותא, שהן עוסקין במתקלא ממש ובדוגמתו של מעלה". ביאור הדברים בקצרה: תורת

הרמ"ק מכוונת לעולמות התוהו, ותורת האריז"ל מכוונת לעולמות התיקון.

יא) רבי חיים וויטאל נסמך להוראה מהאלישי"ך

א. רבי חיים וויטאל ז"ל נולד בצפת בשנת ש"ג לפ"ק, לאביו הרב המקובל ר' יוסף שהיה סופר סת"ם מפורסם. ולמד בישיבת רבינו מהר"ם, ונסמך ממנו להוראה בכ' אלול שנת ש"נ. בשנת של"א כשהיה בן כ"ח שנה הלך ללמוד אצל רבינו האריז"ל חכמת האמת.

ב. הרחיד"א בשם הגדולים כתב, שנשמת מהרח"ו היתה גדולה מאוד ונקיה יותר מכל בני דורו, והיה גלגול הרב המגיד. ורבינו האריז"ל צוה ששום אחד מתלמידיו לא יכתוב מכתביו וחידושיו זולת רח"ו.

יב) לא זזה יד ר' חיים וויטאל מיד האר"י מעט שהחל לגלות תורת הח"ן

א. רח"ו כותב בספרו שער הגלגולים וז"ל: דע מן היום אשר מורי האריז"ל החל לגלות זאת החכמה לא זזה ידי מידו אפילו רגע אחד, וכל אשר תמצא כתוב באיזהו קונטריסים על שמו ז"ל, ויהי' מנגד מש"כ בספר זה, טעות גמור הוא, כי לא הבינו דבריו, ואם יש בהם איזה תוספות שאינו חולק עם ספרינו זה אל תשית לבך בקבע אליו, כי שום אחד מהשומעים את דברי קדשו לא ירדו לעומק דבריו וכוונתו, ולא הבינום בלי שום ספק.

ב. ואם יעלה בדעתך לחשוב שתוכל לברור הטוב ולהניח הרע, אל בינתך אל תשען, כי אין הדברים האלו מסורים ללב האדם כפי שכל האנושי, והסברא בהם סכנה עצומה, ויחשב

בכלל קוצץ בנטיעות ח"ו, לכן הזהרתיד. ואל תסתכל בשום קונטרסים הנכתבים בשם מורי זלה"ה, זולתי במש"כ לך בספר הזה, ודי לך בהתראה זאת, עכ"ל.

ג. רח"ו ז"ל חיבר ספר שמונה שערים מסודרים על ידי בנו הרב המקובל האלקי ר' שמואל. אך זהו מהדורא קמא שכתב רבי חיים וויטאל. כתבים נבחרים (מהדורא בתרא מהשמונה שערים) הטמין רבי חיים וויטאל בתכריך מיוחד - אותם ציוה להטמין בתוך קברו ביום פטירתו. אמנם עשו וקיימו צואתו, אבל אחר קבורתו, קיימו תלמידיו סדר תעניות ועשו שאלת חלום והשבעות השמות הקדושים לקבל רשות רבם, והוציאו את הכתבים מתוך קברו. התלמידים רבי יעקב צמח ורבי מאיר פאפריש - הנקראים גורי האר"י, ערכו כתבים אלה. הספר שסידר מהר"ם פאפריש נקרא עץ חיים, שהפך להיות הספר המרכזי והמקיף ביותר לתורת הקבלה במכלול מאמריו, היקפם ועומקם. מה שסידר מהר"י צמח נקרא אוצרות חיים.

ד. רבינו בעל השל"ה כותב אודות ספר "עץ חיים", שזכה לראותו בדמשק בכתב יד: "מיום שנתנה תורה לא היה ספר כזה".

ה. עוד הועתק מכתביו ע"י ר' אברהם בן אשר, ספר בשם שערי קדושה, עוד נדפסו ממנו ספר ארבע מאות שקל כסף קבלה, וספר הגלגולים מענין נשמות וגלגולים.

ד) לימוד הזוהר מתקן עולמות העליונים; לימוד התיקונים מתקן עולם העשיה

א. כתבו המפרשים וז"ל: **זהלומד בזה"ק מתקן עולמות העליונים, והלומד בתיקונים מבריה הקליפות ומתקן עולם העשיה.** ומזה הטעם יסד רשב"י הזוה"ק בחשבון גדול וספר התיקונים בחשבון קטן. וז"ש ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים, רמז לס' הזוה"ק וס' התיקונים, טובים השנים וכו', אך החילוק בין זה לזה, זה בחשבון גדול וזה בחשבון קטן. לכן אמר המאור הגדול, הוא הזוה"ק, לממשל היום וכו', ואת המאור הקטן, רמז לס' התיקונים שבא בחשבון קטן, לממשלת הלילה, רמז לעולם העשיה. הרי שלימוד בהם הוא דבר גדול לתקן עולמות בשמים ובארץ.

ב. על כן ראוי ללמוד בזה"ק ובס' תיקונים, אשר הם מלאים זיו ומפיקים נוגה בסתרי תורה, גם דלא ידע מה קאמר. **וע"י לימוד הנסתר בורא שמים חדשים, וע"י לימוד הפשט בורא ארצות חדשות,** כמו שנאמר כי כאשר השמים החדשים וכו'. ובזה רמזו רז"ל ושמים **בזר"ת** תכן, נוטריקון **זיוהר ר'עיא** מהימנא **ת'יקונים**.

(ספר חסד ואמת לחיים חורי ז"ל)

[ועיין ג"כ לעיל פ"י ס"ד מס' בן איש חי בהקדמתו לספרו בניהו].

ה) לימוד הזוהר דרך בקיאות בלבד

א. אמר מורי [האר"י] זכרוננו לברכה להר"א הלוי עצה טובה לענין השגה, **שילמוד בזה"ק דרך בקיאות בלבד בלי**

שיעמיק בעיון ארבעים או חמישים עלין בכל יום ושיקרא
בספר הזהר פעמים רבות.

(שער רוח הקודש)

(ו) ראוי לקבוע שיעורו בלימוד הזהר והתיקונים באופן שישלימם כל שנה

ויתנהג בדרך זו שיראה לסיים זהר ישן וזהר חדש והתיקונים בכל שנה. אך אם ילמוד סדר הפרשיות של הזהר"ק על סדר השבועות, לא יספיק לפעמים שנים ושלשה שבועות בפרשה אחת, דהיינו בפי גדולות. לכן **ראוי שיקבע שיעור הלימוד מזהר"ק ותיקונים ג' דפין בכל יום, שיוכל להשלים כל הזהר ישן וחדש ותיקונים בכל שנה**, ואחר לימוד ג' דפין יקבע לימודו בשאר ספרי המקובלים, וילמוד ספרי המקובלים על סדר שיכול עד שיסיים כל ספרי המקובלים הנמצאים וכו', אך הזהר הק' והתיקונים יזהר לסיים בכל שנה כנ"ל, וכזה יתנהג כל ימי חייו.

(יסוד ושורש העבודה, שערי השישי, שער הניצוץ)

(ז) לימוד חמש דפין זהר בכל יום הוא תועלת גדול להנפש

המקובלים כתבו, כי **חמש דפין מזהר הקדוש בכל יום הוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש** להאירה ולזככה ולתקנה, והוא מרפא ותיקון לחטאים ולפשעים של הנפש.

(מט"א סימן תקט"ו ס"ק ז')

ח) לימוד הזוה"ק באשמורת הבוקר

אם זכה ללמוד באשמורת בזה"ק, כי בזכותו יצאו ישראל מגלות שדומה ללילה. ואף שלא זכה להבינו, אעפ"כ ללמוד הלשון כי הוא מוכך הנשמה.
(סידור בית אברהם לר' אברהם טכאריק זצ"ל)

ט) טעם שדוקא לימוד הזוהר הוא תיקון להנפש

ב. תשובה השבתי למשכיל אחד ששאל על אשר כתבו גורי האר"י זכרוננו לברכה, **שלימוד הזוהר הוא תיקון גדול להאיר הנפש ולקדשה**, והרב זכרוננו לברכה נתן תיקון לבעל תשובה ללמוד חמשה דפים זהר בכל יום אף על גב דלא ידע מאי קאמר, דקריאתה זו היא להאיר הנפש ולתקנה, ונראה כי **דווקא לימוד הזוהר יש בו סגולה זו יותר על לימוד משנה ותלמוד ומקרא**, והוא פלא במה כוחו גדול מכל התורה אם למקרא ואם למשנה וכו', אלו דבריו.

ואני אמרתי לו, דע כי אין ספק כי כל לימוד בתורה הקדושה נשא ורם והוא מרומם, ובפרט אם יהי לשמה באמיתיות ודאי בונה בשמים מעליותיו ומתקן העולמות ומייחד הדודים, אמנם אשר גדול לימוד הזוהר, היינו שהמקרא ומשנה והתלמוד הם מלובשים מאד ואינו ניכר בהם הסוד כלל, לא כן הזוהר שמדבר בסודי התורה בפירוש ואין פתי הקורא שלא יבין כי דבריו בעומקי רזי התורה. **ולכן להיות סתרי תורה גלויים בלי לבוש הן מזהירי"ן ומאירי"ם הנפש.**

ואף על גב דבצד מה דבריו סתומים וחתומים מאד, דחיינו להבין סתר עליון בעצם ולידע תוכן הדברים על בוריין ועל מתכונתן דודאי צריכא רב, ולא יבינו הדברים כי אם מפי

חכם גדול לאוזן מקבל, ברם בכללות ניכר היותן רזין עילאין
והדברים עושים רושם בשורשיהם עליונים למעלה.
(שם הגדולים להחיד"א מערכת ספרים אות ב')

י) לימוד בחינת פנימיות התורה מקשר בחינת פנימיות הנשמה לבחינת פנימיות אלקותו ית'

א. להבין . . . תוכן ענין לימוד פנימיות התורה, שהאריכו
בזהר ותיקונים ובע"ח בחיוב לימוד זה, וכמ"ש ג"כ בספר
ראשית חכמה בהקדמה, ובשל"ה במסכת שבועות שלו בפרק
נר מצוה הפליג במעלת לימוד זה.

ב. ויובן ענין זה בהקדים תחלה ענין שלישי במקרא. כי
הנה ענין הלימוד במקרא אינו ע"ד לימוד משנה ותלמוד,
שהעיקר הוא להשיג החכמה שבהן שעיי' יתקשר שכל האדם
בחכמה זו שבתורה כו', אלא דצריך ג"כ להוציא הדברים
בדיבור פה דוקא, אבל מ"מ אם אומר ההלכה ואינו מבין
אינו נחשב לו ללימוד כלל כמ"ש במ"א סי' נ', משא"כ בעסק
המקרא ותושב"כ אם מוציא בשפתיו אע"פ שאינו מבין אפי'
פי' המלות מפני שהוא ע"ה ה"ז מקיים מצות ולמדתם,
שלפיכך כל ע"ה מברך ברכת התורה בשחר לפני הפסוקים
וכן כשעולה לס"ת, וכ"כ בפרדס שכי' פ"א גבי לימוד
המקרא שגם מי שלא יבין לחבר התיבות גם הוא, אם יעסוק
בו יומם ולילה שכרו אתו ופעולתו לפניו כו', ואדרבה כתב:
והלומד בתורה לדעת כמי שלומד בספר זכרונות כו' הלוא י
שלא יפסיד כו', ע"ש.

ג. והענין, כי הנה מה שבא מהתושב"כ בהתגלות
בתושבע"פ, דהיינו ידיעת איך ומה לעשות הציצית והתפילין
כו' עד"מ, זהו התלבשות אור אין סוף בבחי' חכמה וחכמה

עילאה נתלבשה בחכמה תתאה עד שנתלבשה בחכמה דבריאה יצירה ומשם נתלבש' בהלכות דתושבע"פ עד שנתלבשה החכמה להיות מושג ונתפס בשכל אנושי. אמנם **יש בתורה דברים שלא ניתנו להתלבש למטה בחכמה ושכל כלל**, וכמו [וישב לט, א] ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר [ועיין בפ"י המשניות להרמב"ם פרק חלק [ב"היסוד השמיני]], וז"ל: ואין הפרש בין ובני חם כוש ומצרים [נח י, ו], ושם אשתו מהיטבאל [וישלח לו, לט], ותמנע היתה פלגש [וישלח לו, יב], ובין אנכי ה' אלקיך [יתרו כ, ב], ושמע ישראל [ואתחנן ו, ד], כי הכל מפי הגבורה, **שבחי' ההמשכה מאור א"ס המרומז באותיות אלו וסיפור זה לא יוכל להתלבש כלל בחכמה ושכל, ולכן ההמשכה היא רק ע"י האותיות והפסוקים בלבד**, כי נעוץ סופן בתחילתן כו'.

ד. ולכן גם מה שלא נתלבש בחכמה, דהיינו שהוא מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה . . . אעפ"כ נמשך הוא ג"כ ע"י האותיות שבתושב"כ. **ולכן נקרא מקרא, שקורא וממשיך התגלות אור א"ס ע"י האותיות** אף שאינו משיג כלל. ועמ"ש מענין אותיות התורה איך ששרשן למעלה מהחכמה . . . בעטרה שעטרה, שהעטרה נעשה מאבנים טובות הוא בחי' אותיות התורה (וכמארז"ל כל התורה שמותיו של הקב"ה . . . ולכן אף ע"ה שאינו מבין פ"י המלות ממשיך, משא"כ בתושבע"פ שנתלבשה בחכמה, לכך כשאינו מבין אינו ממשיך, אבל בתושב"כ ממשיך אף שאינו מבין ואינו תלוי כ"כ בהבנת הפי' יען מקור המשכה זו הוא מלמעלה מהחכמה כו', והיינו ע"י האותיות. ולכן נק' תושב"כ מקרא, שקוראים וממשיכים ע"י האותיות...).

ה. והנה בכלל לימוד המקרא הוא ג"כ לימוד האגדות, שהרי רוב האגדות הם על הפסוקים ומעט מוסר וגם הם אין מושגים ובכלל מקרא יחשב.

ו. והנה בכלל מקרא הוא ג"כ לימוד פנימיות התורה, שהרי מדרש הזהר הוא על פסוקי התורה, ועוד שגם בלימוד רזין דאורייתא אינו משיג רק המציאות מההשתלשלות ולא המהות, א"כ אינו דומה למשנה ותלמוד שמשיג מהות חכמתו ית' ובלמוד ההשתלשלות אינו משיג כלל מהות חכמה זו. . אלא רק ידיעת המציאות. ואעפ"כ דבר גדול הוא מאד כיון דא"א להיות בזה השגת המהות, וה"ז כמו שבמקרא אע"פ שא"א להיות ההשגה בבחי' חכמה כיון ששרשה למעלה מהחכמה לכן גם מה שאומר האותיות דבר גדול ועצום הוא. . כמו"כ ידיעת המציאות מהפנימיות אע"פ שאינו משיג כלל המהות דבר גדול הוא עד להפליא...

ז. והנה כיון שהתורה היא הממוצע המקשר ומחבר נש"י להקב"ה, והממוצע יש בו שני בחינות, סתים וגליא, א"כ בחי' הפנימיות הנק' סתים הוא המקשר ומחבר בחי' פנימיות של הנשמה לבחי' פנימיות אלהותו ית'.

(לקוטי תורה לבעל התניא, פ' ויקרא דף ה' טור ב' ואילך)

יא) ידיעת מציאות ההשתלשלות היא מצוה רמה ונשאה ומקיים עי"ז מצות וידעת היום גו'

עוי"ל בענין מעלת העסק בפנימיות, עפמ"ש באגה"ק בד"ה להבין מ"ש בפע"ח, דלימוד פנימיות כוונת המצות לא גרע מלימוד הלכותי', ואדרבה כו', אף שאינו משיג המהות, עכ"ל. ור"ל, מפני שהמצוה מושג מהותה לכן ידיעת סודות המצוה אף שאינו משיג המהות לא גרע כו'. ואף שכו' שם:

משא"כ בסדר ההשתלשלת אף אם השיג המציאות לא עדיף מצד עצמו כלימוד המצות שמשגי ותופס המהות כו', הרי מסיק אח"כ: אלא **שידיעת המציאות מההשתלשלות היא ג"כ מצוה רמה ונשאה ואדרבה עולה על כולנה**, כמ"ש וידעת היום [ואתחנן ד, לט], דע את אלקי אביך כו' [דברי הימים א' כח, ט], ומביאה ללב שלם כו', שהוא העיקר. . א"כ הרי **בידיעת ההשתלשלות אף שאינו משיג כלל המהות מקיים מצות וידעת כו'**, ולא גרע מלימוד ההלכות.

(לקוטי תורה לבעל התניא שם טור ג')

יב) לימוד פנימיות התורה הוא בכלל "שליש במקרא"

א. ועפ"י יתורץ מה שנדחקו גדולי המפרשים בפי מימרא זו [ע"ז יט, ב] דלעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד. . אמנם לפמ"ש א"ש, דבתחלת לימודו של אדם ישלש השליש במקרא ממש לבדו, דאף על גב שלתלמוד צריך זמן יותר מ"מ יש לו למהר לתלמוד המקרא בתחלה ואחר שהגדיל בחכמה יש לו לקיים השליש במקרא בתושב"כ עם מה שילמוד אח"כ מפנימיות התורה והאגדות, שזה נכלל הכל בשליש במקרא כנ"ל (ואפשר דגם לימוד מדרש רבה ושאר המדרשים הוא בכלל השליש במקרא. . ואף שבהלכות ת"ת מבואר דמדרש תורה שהוא ספרא וספרי וכה"ג הן בכלל שליש במשנה, היינו מפני שהן הלכות וגופי התורה כמו המשנה, משא"כ לימוד הרבות שהן אגדות שעל המקרא ומוסר ה' אפשר שזה נכלל בשליש במקרא...

(לקוטי תורה לבעל התניא שם טור ג' ואילך)

ב. עוד י"ל בפ"י לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' ע"ד המדרש הנ"ל שזהו ענין לעולם ישלש אדם תלמודו שליש במקרא שליש במשנה ושליש בתלמוד [ההמשך נעתק להלן

אות ט"ז] . . הנה לימוד הזהר וכהאריז"ל הוא בכלל שליש במקרא . . שהרי מדרש הזהר וכן מדרש רבה ושאר המדרשות הן פ"י המקרא, ופירש"י בפ"ק דברכות (דף י"א ע"ב) שמדרש הוא קרוב למקרא כו', ע"ש. ואף שבהלכות ת"ת מבואר דמדרש תורה שהוא ספרא וספרי וכה"ג הן בכלל שליש במשנה, היינו עכ"פ מפני שהן פ"י דיני וגופי התורה כמו המשנה ממש, אבל בלימוד סודות הזהר אין השגה אפילו לגדולי החכמים רק ידיעת המציאות מההשתלשלות ולא השגת המהות כלל, וה"ז כעין לימוד המקרא שהוא קורא בשמותיו של הקב"ה אע"פ שאינו משיג כלל עצמיות הגנוז בהן כנ"ל. וכעין זה הוא בלימוד הזהר וע"ח. ולכן הוא בכלל שליש במקרא . . ולכן ג"ז נקרא לריח שמניך, שידיעת המציאות היא כמו ריח בעלמא לגבי השגת מהות חכמתו ית' שבמשנה ותלמוד.

ג. וע"ד שנתבאר באגה"ק קרוב לסופו שבלימוד סדר ההשתלשלות אף אם השיג המציאות לא עדיף מצד עצמו כלימוד המצות שמשיג ותופס המהות כו', אלא מצד שידיעת המציאות הוא ג"כ מצוה רבה ונשאה ואדרבה עולה על כולנה כמ"ש וידעת היום דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם. ועוד שגם הריח וידיעת המציאות הוא הארה מבחי' פנימיות התורה כו' . . ולכן צ"ל ב' הבחינות לריח שמניך כו' ושמן תורק כו'.

(לקוטי תורה לבעל התניא, שיר השירים דף ג' סוף טור ג' ואילך)

יג) כמו שהמלח נותן טעם בבשר כן לימוד פנימיות התורה נותן טעם בנגלה דתורה (הנק' לחם ובשר)

והנה מכ"ז יובן בתוספת ביאור ענין ולא תשבית מלח כו', שלימוד הפנימיות נק' בשם מלח, שהמלח ממתקת

הבשר אף שאין בו טעם בעצמו כמו הבשר, וכך הנגלה שבתורה נמשל לחם, כמ"ש [משלי ט, ה] לכו לחמו בלחמי, וגם לבשר, כמ"ש במ"א ע"פ זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, דקאי על תושבע"פ, וכן בגמ' ב"ב דף כ"ב אמרו אכלו בישראל שמינא בי רבא. והיינו כמו הלחם והבשר יש בהן טעם, וממש כך בלימוד הנגלה שבתורה יש בה השגת המהות ממש, משא"כ בלימוד הפנימיות שאין בזה רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות, והמהות נסתר ונעלם ואינו מושג כלל להיות בבחי' טעם ממש כמו הנגלה, עד לע"ל שיתגלה פנימיות התורה. **ולכן נמשל למלח, לומר שעם היות שאין בו טעם, עכ"ז הוא דייקא הנותן טעם בהבשר.**

(לקוטי תורה לבעל התניא שם טור ד')

(יד) מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש (סודות התורה)

לא טעם של יראת חטא

וז"ש רז"ל באבות דרבי נתן (ס"פ כ"ט וכ"ה ג"כ בברכות כל מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות לא טעם טעם של חכמה, כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא, פ"י שהלכות נק' טעם של חכמה לפי שבהן ועל ידן מושג המהות חכמתו ית' שנתלבשה בהלכה זו, משא"כ בלימוד הפנימיות הנק' מדרש אין מושג המהות ממש, ולכן נק' שלא טעם של חכמה, פ"י המהות ממש. ועכ"ז מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא, כי אף שבלמוד המדרש אין מושג רק הארה, מ"מ זו ההארה מביאה לידי יראת חטא . . ועוד כי אף שזהו רק הארה, הנה היא הארה מבחי' הפנימיות, כי אורייתא סתים וגליא.

(לקוטי תורה לבעל התניא שם טור ד')

טו) ע"י שירת ה' היא אוצרו, עי"ז התורה נק' תורת ה'

וזהו ג"כ ענין מארז"ל פ"ב דשבת דף ל"א סע"א, קבעת עתים לתורה כו' פלפלת בחכמה כו', ואפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין, אי לא לא. משל לאדם שאמר לשלוחו העלה לי כור חיטין לעליה, הלך והעלה לו, אמר ליה, עירבת לי בהן קב חומטין, אמר ליה, לאו, א"ל, מוטב שלא העלית. והענין, כי חטה הוא כ"ב אתון דאורייתא . . . וקב חומטין פרש"י ארץ מלחה, והוא ענין ולא תשבית מלח כו'. וזהו שנזכר עירבת לי בהן קב חומטין, דתיבת לי מיותר, אלא דר"ל שע"י שירת ה' היא אוצרו אזי התורה והחטים הם לי, ונק' תורת ה' . . . משא"כ תורה בלא יראה כו'.

(לקוטי תורה לבעל התניא שם דף ו' טור א')

טז) מעלת ענין "לריח שמניך" (לימוד פנימיות התורה) על "שמן תורק" (לימוד נגלה דתורה)

א. עוד י"ל בפ"י לריח שמניך כו' ושמן תורק כו' . . . הנה בלימוד המצות משנה ותלמוד משיג ותופס המהות חכמתו ית' מאחר שנתלבשה בדברים גשמיים שהן רצונו וחכמתו ית' ממש, וזהו ענין שמן תורק כו', משא"כ בסיפורי מעשיות שבתנ"ך שאינו מושג כלל חכמתו ית' המלובשת בתיבות וצירופי אותיות, וכמ"ש בזהר בהעלותך (דף קנ"ב ע"א) שפשטיות המובן מן הסיפור מעשיות שבתורה נקרא לבושא דאורייתא, וביאר הרמ"ז שם, כמו עד"מ פ' ואלה כו' בארץ אדום כו', שודאי מעשה שהיה כך היה ואין יוצא מידי

פשוטו, אבל אין כוונת ה' בו בעצם אבל **בה נגנזו סודות עולם התוהו** כו', ע"ש ובזהר שם (דף קמ"ט ע"ב) שהאריך בזה.

ב. ובפרדס שער כ"ז פ"א האריך בביאור מאמר הזהר הנ"ל, וכתב וז"ל: אבל כאשר יבוא האדם ללמוד בתורה, צריך שיהי' כוונתו שהוא לומד הענין ההוא במה שהם דברים אלקיים שנעלה ממנו עוצם פנימיותם וכו', **ועם היות שהוא לא ישכיל בה כי אם פשטיות הסיפור**, ואין צריך לומר זה אלא אפי' מי שלא יבין כלל כו', **גם לו יש שכר טוב**, עכ"ל.

ג. ולכן **האותיות התורה ופשטיות הסיפור נק' ריח שמניך**, כי עם היות שאינו מובן ומושג כלל פנימיות חכמתו ית' הגנוזה ומלובשת בסיפור מעשה ואותיות ההם . . עכ"ז האותיות ופשטיות הסיפור הן הן ריח שמניך, **שבהם ועל ידם ממשיך הקורא במקרא ריח והארה מבחי' שמן משחת קדש**, וכמו עד"מ שמריחים ריח הטוב אע"פ שאינו טועם אותו בפיו כלל ואע"פ שהוא רחוק ממנו כו'. ואדרבה הריח הזה נמשך ממקום עליון ביותר, שהוא בחי' שמן המריח שלמעלה מבחי' שמן סתם, ח"ע כו', ולפי שהוא גבוה יותר במעלה לא יכול לבוא בהתגלות בבחי' קירוב בבחי' טעם כענין שמן תורק כו', אלא בבחי' ריח לבד כו' . . ואעפ"כ יש ג"כ מעלה יתירה ועצומה בבחי' שמן תורק שהוא המשכת עצמיות ח"ע ולא ריח והארה לבד כו', ושניהם כאחד טובים. (לקוטי תורה לבעל התניא, שיר השירים דף ג' טור ג')

יז) אורך הגלות מחמת העדר לימוד הסוד; הלומד מובטח לו שהוא בן עולם הבא

א. סמא דחייא, חיוב גדול על כל ישראל ללמוד זוה"ק בכל יום אפי' גירסא בעלמא, כי בזה בונה עולמות ומטהר

ומקדש נשמתו, ואין קץ לגדול שכרו כי בזה מקרב הגאולה ועושה נחת רוח גדול ליוצרו, כמובא בזוה"ק פ' נשא (דף קכ"ד ע"ב) בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר כו' יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ובתיקונים סוף תיקון ו', מהאי חיבורא דילך כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא ובגיניה וקראתם דרור בארץ וגו'.

ב. ובתיקון ל' בספר כסא מלך, וז"ל: **כמה גדול חיוב על ת"ח ללמוד קבלה, ועונשם כמה גדול אם אינם לומדים קבלה, וגורם אורך גלותא, כי הם מעכבים הגאולה רח"ל, כי יעשה בשעה א' בלימוד הקבלה מה שלא נעשה בלימוד חודש ימים בפשטי התורה, כי גדול כוחה לקרב הגאולה.**

ג. ובתיקון מ"ב שם בכסא מלך: כי לימוד הזוה"ק בגירסא בעלמא בונה עולמות, וכש"כ אם יזכה ללמוד ולהבין אפי' פ' מאמר א' יעשה בו תיקון למעלה בשעה א' שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה, ומובטח לו שהוא בן עוה"ב מבני היכלא דמלכא ויהי מרואי פני המלך היושבים ראשונה במלכותא דרקיעא.

ד. ומה שאומרים וכי אכשר דרא, אדרבה שבדורות הראשונים שהיו להם נשמות קדושים ממקומות גבוהים יכלו לטהר נשמתם בפשטי התורה, ועכשיו בעקבתא דמשיחא נשמות נמוכים וגם התגברות החיצונים רח"ל, אי אפשר לטהר נשמתם, רק בסמים יקרים, היינו בזוה"ק, כי לשון הזוהר מסוגל לזה אפי' בפיטפוט לחוד ואפי' בלגלול, ובזה יהי נשמר מכל רע מיצה"ר וממקרים רעים בעוה"ז החומרי, וגם בעוה"ב הרוחני, כנודע מזוה"ק פ' פנחס דף רי"ט, בוצינא קדישא דנהיר חכמתיה בכל דרין דהו

אבתריה, עד ביאת הגואל אור תורה של רשב"י מאיר באור רב להחיות נפשות ישראל.

ה. ע"כ יתחזק כל אדם מאד ללמוד זוה"ק לכל הפחות ה' דפים בכל יום כדי שיגרום חדוא ופורקנא בהון לעילא ותתא, אמן כן יהי רצון.
(צוואת הר"ד מאיר ב"ר אהרן שווארץ זי"ע מפידהייץ)

חי) בדורנו מי שאינו עוסק בזוהר ותיקונים וכתבי האר"י כל עסק תורתו הוא מן השפה ולחוץ

א. בדור הזה האחרון, מי שאינו עוסק בספר הזוהר ותיקונים וכתבי מרן האר"י שהם חיים ממש לנפש, בלולה במקרא ובמשנה ובתלמוד ופוסקים, ידע נאמנה שכל תורתו שעוסק הוא משפה ולחוץ, כדואג, ואין לו עסק בחיים והארה לנפש, והוא כולו טעות ורמאות, ואינו עוסק בתורה אלא להיות מאנשי שם, להיות רב וראש גדול הדור ולהשתרר על הבריות, ואין לו חיים ולא חלק בחיים...

ב. ובדור הזה האחרון אי אפשר להמשיך שכינתא עליונה אלא על ידי הזוהר וכתבי מרן הרח"ו בלבד שנאמרו ברוה"ק, ובדור הזה מי האיש החפץ חיים אוהב ימים מבלי בללות יום בלתי קדושה לראות טוב עוה"ב בעוה"ז ידבק בספר הזוהר ובכתבי מרן הרח"ו בלבד שנאמרו ברוה"ק.
(היכל הברכה פי' עקב ז', י"ט)

יט) עיקר התגלות חכמת הסוד באחרונה לזכך הנפש לתשוקה ודביקות בקדושה

א. אמר המר, הנבזה והשפל, אמת מארץ תצמח, ושפילתי מארץ, חרפת אדם ובזוי עם, גרעין נפסד ונרקב,

וממנו יצמח זרע קודש, לזרוע באור החיים, להלהיב לבבות ישראל לתורה ולעבודה בחכמה הפנימית, מתוקה מדבש ונופת צוף מאירת עינים ומשיבת נפש, חמודה גנוזה, מתוק האור לעינים וטוב לנפש, לזככה ולהאירה במדות טובות וישרות לטעום טעם אור הגנוז, עולם הבא בעולם הזה, על ידי חכמת הזוהר והתיקונים, רעיא מהימנא . . למזג המדות בתכלית הזיכוך, ענוה ושפלות הרוח אמת, וללמוד בהם על צד הכוונה להאיר הנפש ולזככה . . **ועיקר התגלות החכמה הזאת בדורנו לא הי' אלא להאיר על הנפש, לזככה בתשוקה ודביקות אהבה ויראה בקדושה וטהרה וענוה, ולא להיות חוקר ומקובל משפה ולחוץ . . כי התגלות האור הצפון הזה בימינו היה להאיר עלינו ועל נפשינו להסיר מאתנו כל הזוהמה ותאות הרעות . . ולהסיר הקוצים מדות רעות גאוה והשתררות על רעהו, ויתר מדות רעות, אשר הם לשיכים בעינינו, קנאה ושנאה ואהבות רעות, אשר כל זה נזדכך ונעשה לאור המאיר על לימוד חכמה המתוקה מדבש בכוונה להשיג אורה, לייחד קוב"ה ביחודא שלים.**

(הקדמת המחבר ס' נתיב מצותיך)

ב. צריך לעבוד את השם יתברך בשמחה ובדביקות בהרחבת הדעת, להשיג ממלכות עד חכמה, המחיה את כולם, להשיג מוחין קדושים וחדוותא דשמעתא, כל אחד לפי מעשיו טועם מאור התורה, **כי כל דף גמרא ופרק משניות מחיה ממש הנפש, ובפרט ספר הזוהר על כולם, ולעשות המצוות בשמחה ומרוב כל, כי הם ממש חיינו וחיות נפשינו, חיות ותענוג ממשי, מרוב כל.**

(היכל הברכה פ' משפטים דף קצ"ט ע"ד)

(כ) על ידי לימוד הסוד זוכים לענוה ומוחין דקדושה

א. העיקר תדע אחי, שעיקר לימוד זה שנתגלה בזמן הזה בכל כך בהירות ואור והתפשטות הוא מחמת שהרע גובר מאוד וכנסת ישראל נופלת, ובלימוד זה נזדכך הנפש. ובאמת, **בעת לימוד הסודות, ובפרט ספר הזוהר והתיקונים מאיר הנפש**, וע"י לימוד וידיעת כוונת המצות מעורר בשרשים עליונים . . ויאירו למטה בעילוי רב אור גדול...

ב. ובעת שאתה עושה המצוה אתה מכוין בהכנעה ובאימה, לעורר למעלה המקיפין והמוחין, אע"פ שאין אתה יודע שום מהות, לא במקיפין ולא במוחין ולא בשום דבר . . אעפ"כ בידיעתך אתה מעורר את מציאותם, אף שאינך יודע מהותם נמשך אליך אור גדול ואתה עובד את ה' בשמחה ובטוב לבב ממש מרוב כל בגודל אור המאיר עליך.

ג. ובפרט **בעת לימוד ספר הזוהר, שממש השכינה שורה עליך והקב"ה מאיר עליך אור וחיות**, ובלבד שתהיה לך הכנעה אמת. ועוד שתזכה ע"י לימוד זה להיות עפר ואפר ולסבול יסורים וחירופים ודישות עקב, שתהיה בעיניך כאסקופה התחתונה שהכל דשין עליך, והשם יתברך יעזור לך בהרחבת המוחין של הקדושה ובנועם זיו השכינה, שלא תרגיש מכל אלה שום הרגש כלל וכלל, אלא הרחבת הדעת והמוחין משמחת נועם זיו אור שכינתו שישרה עליך.

(נתיב מצותיך, נתיב היחוד, שביל אי אות ב')

(כא) נסתר דתורה מגין נגד מינות, שנאת חינום ולשון הרע

א. בדורות הראשונים היו יכולין להשיג שלימות נפשם, להתלהב בזיכוך רב ובקדושה להמשיך על עצמם נועם זיו

אור השכינה באור עליון וצח בדביקות ויראה ואהבה, והכל ע"י פשטות התורה, תורה שבעל פה נגלה, אבל בדור זה עקבות דמשיחא, שהרע גובר ומתנשא וחוצפא יסגי. . מי יגן עלינו מן הקליפות הרעות המחשיכים האור והשכל. ועל ידי נגלת התורה אי אפשר בדור כזה באין פנים להלהיב כל כך נפש המשכלת בדביקה וחשיקה, שהרע והמקטריגים הרוחניים מתגברין, ולא עוד אלא שהם מתלבשים בגשמיות בערב רב שהם הרבים, ומושל וגובר אפיקורסות ומינות ושנאת חנם ולשון הרע, וכל מי שהוא חצוף ביותר גובר ביותר. ולולא מתיקות עריבות נועם זיון לשון הזוהר והתיקונים וכתבי מרן, המאירין לנפש המשכלת ומיישבין הדעת משמחת לב ומאירת עינים, לא היה באפשרות להאיר מרוב הצרות וחלישות דעת מרשעים המינים ואפיקורסים.

ב. ולכן אחי טעמו וראו אור הגנוז ומתיקות שיש בזוהר הקדוש המאיר לנפש, עד שמרוב אור תקבל על עצמך כל הרעות והצרות והיסורין, ולא יתחלש דעתך ולא תפול ממדריגתך, ותתעלה למעלה למעלה עד רום המעלות, חזק חזק חזק ואמץ, לא תירא ולא תפחד.

(נתיב מצותיך, נתיב התורה, שביל א' אות ל')

כב) לימוד הנגלה על דרך הסוד

א. שמעתי מפה קדוש אדומ"ר רבינו הסבא קדישא זי"ע משינאווע, עה"כ שמעי בת וראי, היינו בת נקראת כנס"י (כדאמרינן בחגיגה בת, בתו של אברהם אבינו), צריכין ללמוד נגלה ונסתר, היינו (נגלה) בגמ' אמרינן תא שמע, לשון שמיעה (שמעתתא), ובנסתר בזוה"ק הוא לשון תא חזי. וז"ש שמעי בת, (שילמוד מקודם נגלה, תא שמע, כנז', ואח"כ)

וראי, (תא חזי, בזה"ק, היינו נסתר, כנו', ואח"כ) והטי אונך
(ללימוד הנגלה שלמדת, להבינו ג"כ ע"ד האמת הנסתר).
ונדפס אח"כ זה בס' דברי יחזקאל, אולם נודע ומובן עד כמה
חביב דבר שנשמע מפי הצדיק בעצמו וכו'.

ב. ובאותם דברים בש"ק שהגיד אדמו"ר הק' הנ"ל
עה"כ שמעי וכו' והטי אונך ללימוד הנגלה להבינו ע"פ סוד,
ואמר אז לדוגמא כמו הגה"ק מהרא"ל זי"ע מווישניצא בעל
ארי' דבי עילאי, שהי' דרכו בקודש אחרי סעודת ליל שבת
קודש (ובפרט בלילות הארוכות בחורף) הי' יושב ולוקח
בביתו ללמוד הגמ' עם ס' מהרש"א (שהי' אז נדפס רק בפ"ע).
אמנם אבי (הוא רבינו הגאון הקדוש בעל דברי חיים) ז"ל הי'
אומר עליו (על הארי' דבי עילאי), שכל לימודיו אז גם בנגלה
אפי' בימות החול הם כולם ע"ד סוד יפרשם ג"כ.

(דברי תורה, מהדורא ו', נ"ז)

כג) האם ללמוד קבלת הרמ"ק או קבלת האר"י

חסידים מספרים, שפעם נכנס אדם שנראה רחוק מאד
מן החסידות, לבושו ומראהו כאחד ממשכילי ברלין, אל
האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחא, שהי' נקרא בפי בני
דורו "חכם האדמורי"ם" ובין תלמידיו נמנים גדולי האומה
המפורסמים, ביניהם האדמו"ר ה"שרף" מקוצק, האדמו"ר
בעל חידושי הרי"מ, ועוד רבים.

תמהו החסידים מאד, מה לאדם זה בבית רבם? נדחקו
החסידים ונכנסו אחריו לשמוע מה תהי' שאלתו. והנה הוא
פותח ושואל את האדמו"ר מפשיסחא: מציעים לי שני
שידוכים, האחת מיוחסת אך אינה יפה והשני יפה אך אינה

מיוחסת, ואיני יודע במה לבחור. והאדמו"ר משיבו: היפה - הרי היא יפה. כלומר, הרבי פוסק לבחור ביפה.

אותו אדם אינו משתהה, נוטל ברכת פרידה מהאדמו"ר וכבר הוא יוצא מחדשו של הרבי. החסידים תמהים מאד, השאלה נראית בעיניהם תמוהה, ועוד יותר התשובה של הרבי.

למראה עיניהם המשתאות נענה הרבי ואמר: אדם זה הינו צדיק נסתר, ושאלתו היתה: **איזו שיטת קבלה ילמד, האם קבלת הרמ"ק שהינה מיוחסת** - משום שכך למדו הדורות הקודמים, אך אינה יפה ועמוקה כקבלת האר"י, **או יבחר בקבלת האר"י שהינה יפה ומפעימה**, אך היא חדשה יחסית ואינה מיוחסת כקבלת הרמ"ק. עניתי לו - המשיך הרבי להסביר - כי יבחר ללמוד קבלת האר"י.

כד) בעסק התורה צריך לדבק את עצמו גם לנסתר דתורה

בעת שהאדם עוסק בעסקיו בעיני עוה"ז צריך לדבק את עצמו בהבורא ית' ולא יהיה נפרד מדביקותו, ע"ד שאמר רשב"י כל ימי אתקטרנא בקטורא חדא בקוב"ה. ואפי' בעת שעוסק בתורה, **לא די מה שמדבק את עצמו בהתורה באהבה, כ"א שצריך לדבק את עצמו גם להנסתר שבה** שהוא המאציל העליון ית"ש וכו'.

(מבשר צדק פ' בא)

פרק יז

נפלאות רבי שמעון בר יוחאי

א) רשב"י היה מלומד בנסים

א. התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, מאריה דספר הזוהר והתיקונים וכו', דנהיר כל עלמא באורייתא (זוהר ח"א דף קנ"ו ע"א), ה"י בעל נס, וכמו שמצאנו במס' מעילה (דף י"ז ע"א) שקראוהו **מלומד בנסים**,

ב. ובמס' שבת (דף ל"ג ע"ב): **הואיל ואתרחיש ניסא**.

ג. ובזוהר ח"ב (דף קמ"ט ע"א): **בדרא דא זכותא עילאה דרבי שמעון קא עביד לאתחזאה ניסין על ידוי**.

ד. ובזוהר ח"ג (דף ס"ד ע"א) אמר רשב"י: **ניקום וניזיל, דקוב"ה ארחיש לן בניסין**.

ה. ושם (דף ר"א ע"ב) אמר: **ידענא דקוב"ה בעי למרחש לן ניסא**.

ו. ובזוהר חדש (ס"פ תבוא): **זכאה נפשא דבר יוחאי דקוב"ה עביד עימי' ניסין**.

ז. ובזוהר ח"ב (דף קצ"ח ע"ב): קדישין עליונין דסבלין תבירא דגופא מאתר לאתר על קוב"ה, דזכאין למעבד להו ניסין ופורקנין. ומי לנו גדול מרשב"י שסבל צער מערה ונשבר גופו לקנאת ה' צבאות.

ב) תחיית המתים בל"ג בעומר בהילולת רשב"י

א. לא אוכל להתאפק ולעצור מלספר מעשה ה', מעשה נס נפלא כי נורא הוא, אשר בעינינו ראינו והנני עד ראיה

לספר בקהל מעשה נס ופלא מה שראיתי בעיני בהיותי במירון על ל"ג לעומר בשנת תרפ"ג, שחל אז ל"ג לעומר ביום הששי, ושכמעט רוב הקהל מאלפי ישראל שהיו שם בל"ג לעומר נשארו אז במירון לשבות שם את יום השבת, וטעמנו אז טעם שמחת שבת עילאית פלאית.

ב. וביום שבת בבוקר אחר תפילת מוסף שהתפללנו אז בביהמ"ד על יד ציון קוה"ק הרשב"י המנין האחרון קרוב לחצי היום, ויהי נשמע קול רעש גדול, שילד אחד של אחינו הספרדים שאמו נדרה לעשות לו תגחלתו הראשונה כמנהג הידוע, ואבי הבן לא יכול ליסע למירון, ואמו לבדה הביאתו למירון, ופתאום הילד אחזתו מחלת החולי-רע ר"ל, ושבק חיים לנו.

ג. והילד היה מונח באחד החדרים הקטנים הבנויים למעלה עלי גגות הציונים בחצר הקודש, וצוו הרופאים שהיו שם מטעם הממשלה מצפת ת"ו שצריכין לעשות הסגר, "קאראנטיין", על כל אנשי החצר על איזה ימים. וכשנשמע הפקודה הזאת, רבים מההמון נבהלו והתחילו לברוח מהחצר החוצה אל השדות והרים וגבעות אשר שם, אבל מיד הגיעו צעקות וקולות ובכיות, כי רבים מהיוצאים מחוץ לחצר עזבו את ילדיהם ואנשי ביתם וחפציהם והחצר נסגר ונשמר ע"י השוטרים. ועל כולם עלה ונשמע קול בכיה מהאשה, אם הילד המת, שבנה הראשון והיחידי שהביאה אותו על תגלחתו הראשונה אין, ונהפך לתוגה שמחתה.

ד. ואני בעיני ראיתי את הילד מונח בחדרו על הארץ ירוק ומת, וכולנו נצטערנו מאד מאד על נפש אחת מישראל וצער אמו, ולא יכולנו בשום אופן מרוב צער לעשות קידוש ולסעוד את סעודת שבת קודש בבוקר.

ה. והנה פתאום קמה אם הילד וחגרה מתניה כאשת חיל, ולקחה הילד המת על ידיה וירדה עמו למטה בבית הכנסת שעל יד הציון הקדוש הרשב"י, והניחתו על הרצפה שעל יד הציון הקדוש, ובקול מר צורחת ובבכי צעקה אם הילד: הוי צדיק צדיק רבי שמעון! הנני אמתך באתי לכאן לכבודך לגלח בני היחידי הראשון אשר נתן לי השי"ת בזכותך, וקיימתי נדרי אשר נדרתי להביאותיו כאן על ל"ג לעומר, ואתמול הביאותיו חי ועשיתי לו התגלחת בשירים ובזמרה ובתוף ובכינור ומשתה ושמחה [כמו שנוהגים שם בזה], ועתה איך אסע מכאן בבושה ובכלימה בלי הילד כו', ובאיזה פנים אבוא הביתה. וקולותיה ובכיותיה היה נשמע על כל החצר הקדוש, ולב מי לא נמס כמים לשמוע את קול צעקת האשה המרת לב ותחנוניה וצערי לבה.

ו. ואח"כ קמה ואמרה: צדיק צדיק, הנני מניחו לפניך כמו שהוא, ואנא ממך שאל תביישיני ואל תחזיר פני ריקם ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהביאותיו אתמול לפניך, ויתקדש ש"ש ושמך בעולם, וידעו כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ.

ז. ולסגולה סגרו שמה הבית הכנסת על הציון הקדוש ולא נשאר שם רק הילד. וכעבור איזו רגעים הקול נשמע מבית הכנסת צעקת הילד לאמו. והחכם שם פתח לה הפתח, והנה הילד קם על רגליו וצועק: אמי, תנה לי מעט מים כי צמא אני, ונתנו לו מים, והיא העלתו הגגה למקום חדרה מקודם, ונעשה שם רעש גדול מתחיית הילד המת, וכל הקהל כולם באו לראות הילד החי. וגם הרופאים נתאספו שמה ובדקו את הילד והודו ואמרו שאין זה בדרך הטבע כלל אלא מעשה ניסי תחיית המת על ידי התנא רבי שמעון, והתירו

תיכף ומיד לפתוח שערי החצר, ואמרו שאין צריכין לעשות עוד "קאראנטין", והיה אז קידוש ה' גדול מאד, וכולם שראו את הילד החי ברכו ברכת מחיה המתים.

ח. ועתה מקרוב הגיע לידי מנחה חדשה, ספר שער יששכר (מאמרי חודש אייר, מאמר גל עיני אות י') שכתב, וז"ל: **שמעון בן יוחאי גימטריא מחיה מתים.**

(טעמי המנהגים, הילולא דרשב"י ע"רס"ג)

ג) רשב"י פוקד עקרות

א. מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, אתון גבי רבי שמעון בן יוחאי בעיין למשתבקא דין מדין [הם רצו להפרד זה מזו], אמר להון, חייכון, כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה.

ב. הלכו בדרכיו ועשו לעצמן יום טוב ועשו סעודה גדולה, ושיכרתו יותר מדאי. כיון שנתיישבה דעתו עליו אמר לה, בתי, ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית טלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם, שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא.

ג. בחצי הלילה נער משנתיה, כיון דפג חמריה אמר לה, בתי, היכן אני נתון, אמרה ליה, בבית אבא. אמר לה, מה לי לבית אביך, אמרה ליה, ולא כך אמרת לי בערב "כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך", אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך. **הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו.** מה הקדוש ברוך הוא פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות.

(שהש"ר פרשה א' פס' ד', עה"פ נגילה ונשמחה בד')

ד) ה"ינוקא" שבזוהר הקדוש נולד מברכת רשב"י לאביו

אדכרנא יומא חד דהוה אזיל עמי בארחא רב ספרא
אבוי [אביו של ה"ינוקא"], ובריכית ליה כד אתפרש מיני
דיהא ליה בר אריא באורייתא.

(זוהר ח"ב פ' תרומה דף קס"ט סע"ב)

ה) הרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בזכות נדרים ונדבות שהתנדבו עבור ציון רשב"י במירון

א. בי"ח אייר [ל"ג לעומר] באים מכל הסביבות
ומדליקים אבוקות גדולות, מלבד מה שמדליקין עליה נר
תמיד כו', שהרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בנדר
ובנדבה שהתנדבו למקום ההוא.

(אגרת רבינו עובדיה מברטנורא זלה"ה לאחיו בשנת רמ"ט, נדפסה בס'
דרכי ציון)

ב. נדרשתי מאחד מאנ"ש יחיה בענין נשגב, היות ששמע
מפי אנשי אה"ק ת"ו, שקבלה בידם סגולה לחשוכי בנים
רח"ל, לנדב ח"י ראטל משקה ביומא דהילולא על ציון התנא
האלקי רשב"י זי"ע ועכ"י, לכן בחרתי בו לעשותו שליח
מצוה להזכיר לטובה את הזוג מאיר בן חיה לאה עם זוגתו
שרה בת שינדל, שיפקוד השי"ת אותם בזש"ק במהרה, בלי
שום מכשול וזק, וינדב עבורם ח"י ראטל משקה כנהוג.
וכאשר יעזור השי"ת ויפקדם בישועה במהרה, מוכנים המה
לשלם נדבת לבבם בשמחה.

(אגרת כ"ק אדמו"ר ר' בן ציון הלבפשטאם מבאבוב זצוק"ל, י"ט
לעומר תערי"ב)

ג. גם ידוע, שהרבה חשוכי בנים (לא-עלינו) נדרו נדר
שבהולד להם בן יקראו את הבן הנולד בשם שמעון, על שם

רבי שמעון בן יוחאי, או שנדרו שיעשו את התגלחת הראשונה של הילד במירון, ונושעו בזכות התנא הקדוש רשב"י.

(ו) 'אדם ובהמה תושיע הוי"ה' בגימ' 'רבי שמעון בן יוחאי'

אדם ובהמה תושיע הוי"ה, גימטריא בדיוק מספר רבי שמעון בר יוחאי.

(ס' מגדיל ישועות מלכו אות נ"ה, בשם הרה"ק מבארניב)

פרק יח

לימוד ספר הזוהר הקדוש במירון

(א) לימוד ספר הזוהר במירון גרם שנתמלא הבית ריח טוב ונמשכה הארה גדולה והרגש גדול להנשמה

היום יום ב', ה' לאדר ב', שנת וית"ן ל"ו, נסענו מעכו לצפת ת"ו לראות את פני האדון ה' בארץ הגליל, ואחר כך הלכנו למירון וכו' ולמדנו שם בחשק גדול ובאהבה גדולה ובשמחה ספר הזוהר עד ד' שעות מהלילה, ועמדנו לאכול, וחזרנו תיכף אחר האכילה לימודינו כפי שנתן הרב לכל אחד מהחברים שהיו שם ספר אחד של הזוהר. והיה חלקי ספר בראשית, ולמדנו עד ששה שעות, ובסוף ו' שעות נתמלא הבית ריח טוב אשר כמוהו לא נהיה וכו'. ולמדנו עד ח' שעות מהלילה, והלכנו לישון. וקודם שהאיר היום כשני שעות עמדנו על משמרתנו ולא ישננו כי אם שני שעות, וישבנו ללמוד. וכשהאיר פני המזרח התפללנו כוותיקין וישבנו ללמוד עד י"ח שעות בלי הפסק בינתיים אפילו בדיבור של דברי תורה. ואחר שאכלנו חזרנו ללימודינו כל יום חמישי,

עד ח' שעות מהלילה. וביום ו' בבוקר וכו'. ובכל יום השבת היינו לומדים זהר, ובלילה ליל מוצאי שבת עשינו משמורות כל הלילה, שהאידרות אמר הרב שנלמד אותם ביחד, וכן היה. **ובשעה שהתחלנו האדרות היתה הארה גדולה והרגש גדול בנשמותינו וכו'**, וגמרנו האדרות סמוך לאור היום, ולמדנו מאמרי בר יוחאי בשמחה גדולה.

(אגרת מסע אור החיים הקדוש, כת"י אחד מתלמידיו,

נדפס בס' טעמי המנהגים, עניני הילולא דרשב"י)

ב) קביעות זמנים ללמוד ספר הזהר על ציון רשב"י

א. בהיות חברים מקשיבים **אצל ציון רשב"י ועוסקים באמרותיו ואמרות טהורות כדרכו פעמים בשנה** מעת לעת ומפקידה לפקידה וכו'.

(ספר החרדים בהקדמה)

ב. **שני פעמים בשנה חוק ולא יעבור הולכים כל חכמי סגולה וכו' למירון, ושם פורסים אוהל אחד מן קברו של רשב"י עד קברו של ר"א, ויושבים שם בין רשב"י ור"א ימים וי' לילות רצופים ועוסקים בספרי הזהר.** וזה הסדר הם עושים עשרה ימים קודם שבועות ועשרה ימים קודם ראש השנה תמיד.

(ספר מצרף לחכמה)

ג. כך נהגו הראשונים כמלאכים, רבנן קדישין, תקיפי ארעא דישראל של אותו הדור דעה, שעלו בחצרות בית ה' במירון שתי פעמים בשנה ולמדו שם זוהר הקדוש בקודש, שפכו את לבם בבכי ומרירות לבם לתיקון נפשם בתשובה עילאה. וכן מצינו שנהגו כן **תלמידי גורי האריז"ל ושאר חכמי וגדולי התורה מצפת ת"ו לעלות מירונה שני פעמים בשנה ללמוד שם ספרי זוהר הק'.**

(טעמי המנהגים, עניני הילולא דרשב"י)

פרק יט

ליקוט מאמרי חז"ל אודות לימוד סתרי תורה לפני התגלות הזוהר

א) ליקוט מאמרי חז"ל, ראשונים ואחרונים אודות לימוד סתרי-תורה עד להתגלות ספר הזוהר

א. אין דורשין . . ולא במעשה בראשית בשנים, ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. כל המסתכל בארבעה דברים רתוי [ראוי] לו כאילו לא בא לעולם: מה למעלה, מה למטה, מה לפניו ומה לאחור.
(משנה חגיגה דף י"א ע"ב)

ב. מעשה מרכבה הוא, שעל ידי הזכרת שמות של קדושה משתמשים בכתר, וצופין איך משמרות המלאכים במעמדן, ואיך היכל לפניו מהיכל, כעין הסוכין ברוח הקודש.

(רע"ב למשנה חגיגה שם)

ג. אין ספק שהמכוון מה שאסרו מללמדו הוא על כח פעולתו ומעשה שעל ידו נעשה, דאילו ידיעת אותיות ומלותיו בלבד הרי נודע, וחלילה למחברים הקדושים שהיו כותבין אותו ומפרסמין אותו אילו היה זה בכלל האיסור, אלא שהאיסור הוא על ידיעת הפעולה והמעשה שעל ידו. וכפירש"י בפרק ד' דקידושין (דף ע"א ע"א): שם בן י"ב כו' משרבו הפריצים המשתמשים בו וכו'.

(תוס' יו"ט למשנה חגיגה שם)

ד. תנו רבנן, מעשה בתינוק אחד שהיה קורא בבית רבו בספר יחזקאל, והיה מבין בחשמל (לדרוש מהו, רש"י), ויצאה אש מחשמל ושרפתו.

(חגיגה דף י"ג ע"א)

ה. תנו רבנן, משה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה מהלך בדרך, ורבי אלעזר בן ערך מחמר אחריו. אמרו לו: רבי, שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה. אמר לו: לא כך שניתי לכם, "ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם מבין בדעתו". אמר לו: רבי, תרשני לומר לפניך דבר אחד שלמדתני. אמר לו: אמור. מיד ירד רבן יוחנן בן זכאי מעל החמור, ונתעטף וישב על האבן תחת הזית. אמר לו: רבי, מפני מה ירדת מעל החמור, אמר לו: אפשר אתה דורש במעשה מרכבה, ושכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו, ואני ארכב על החמור? מיד פתח רבי אלעזר בן ערך במעשה המרכבה ודרש, וירדה אש מן השמים וסיבבה כל האילות שבשדה, פתחו כולן ואמרו שירה . . . נענה מלאך מן האש ואמר: הן הן מעשה המרכבה.

א] עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו, ואמר: ברוך ה' אלקי ישראל שנתן בן לאברהם אבינו שידוע להבין ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה.

ב] כשנאמרו הדברים לפני רבי יהושע, היה הוא ורבי יוסי הכהן מהלכים בדרך, אמרו: אף אנו נדרוש במעשה מרכבה. פתח רבי יהושע ודרש. ואותו היום תקופת תמוז היה, נתקשרו שמים בעבים נראה כמין קשת בענן, והיו מלאכי השרת מתקבצין ובאין לשמוע, כבני אדם שמתקבצין ובאין לראות במזמוטי (בשמחת) חתן וכלה.

ג] הלך רבי יוסי הכהן וסיפר הדברים לפני רבן יוחנן בן זכאי, ואמר: אשריכם ואשרי יולדתכם, אשרי עיני שכך ראו. (חגיגה דף י"ד ע"ב)

ד] מהנ"ל אנו למידים על קיום סודות שנמסרו להחכמים, המכילים רזים מופלאים.

ו. תנו רבנן, ארבעה נכנסו בפרסה (עלו לרקיע על ידי שם, רש"י), ואלו הן: בן עזאי ובן זומא אחר ורבי עקיבא. אמר להם רבי עקיבא: כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו "מים מים", משום שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. בן עזאי הציץ ומת. . . בן זומא הציץ ונפגע. . . אחר קיצץ בנטיעות. רבי עקיבא יצא בשלום.

(חגיגה דף י"ד ע"ב)

ואכן, רבי עקיבא שיצא בשלום היה רבו של רבי שמעון בן יוחאי (ראה מנחות דף כ"ט ע"ב).

ז. מדברי חז"ל שנעתקו בפרק שלפנינו מוכת, שבתורה שבעל פה כלולים גם סתרי-תורה - "מעשה בראשית" ו"מעשה מרכבה", שהם כללות העולמות וסודות ההווה.

פרק כ

דברי הראשונים המתארים את הקבלה

א) דברי גדולי הראשונים המתארים את הקבלה

א. משה רבינו כתב. . . התורה כולה מפיו של הקב"ה. . . הודיעו תחילה ענין בריאת השמים והארץ וכל צבאם. . . וגם כן כל הנאמר בנבואה ממעשה מרכבה ומעשה בראשית. . . והכל נכתב בתורה בפירוש או ברמז. . . וכל הנמסר למשה

רבינו בשערי הבינה, הכל נכתב בתורה בפירוש או ברמיזה בתיבות או בגימטריאות או בצורת האותיות . . או בקוצי האותיות ובכתריהן . . כי הרמזים האלו לא יתבוננו אלא מפה אל פה עד משה מסיני . . ומנין יבוא יחזקאל ויגלה להם סתרי המרכבה . . כלומר שהכל נלמד מהתורה . . עוד יש בידינו קבלה של אמת, **כל התורה שמותיו של הקב"ה** (עיין זהר ח"ב דף פ"ז ע"א) . . ומפני זה ספר תורה שטעה בו באות אחת במלא או בחסר פסול...

ב. ואני הנני מביא בברית נאמנת . . לכל המסתכל בספר הזה, לבל יסבור סברה ואל יחשוב מחשבות בדבר מכל הרמזים אשר **אני כותב בסתרי התורה**, כי אני מודיעו נאמנה, **שלא יושגו דברי ולא יודעו כלל בשום שכל ובינה, זולתי מפי מקובל חכם**, לאוזן מקבל מבין . . אל יהרסו אל ה' לראות, כי ה' אלקינו אש אוכלה הוא, אל קנאות, והוא יראה את רצוייו מתורתו נפלאות.

(רמב"ן בהקדמתו לפירושו על התורה)

ג. ראה שו"ע האר"י ז"ל (מהדורת שער השמים, תשכ"א, עמוד צ"ג), שעל ספרי הרמב"ן בדברי הסוד ראוי לסמוך, היות והוא קיבל מאליהו. וז"ל שם: **"ודע כי מרמב"ן ז"ל עד היום הזה לא נגלה אליהו כי אם למורי [האר"י] ז"ל"**.

ועיין בהקדמת הרח"ו לעץ חיים.

ד. יסוד התורה ועיקר האמונה להאמין בתורה שבעל פה, ומי שאינו מודה בה הרי הוא בכלל האפיקורסים . . וכן **כל המכחיש בסתרי התורה ובמעשה בראשית ומעשה מרכבה המקובלים מפי רבותינו ז"ל בספרים שחברו בעניני**

האלקות, **ודאי שגם הוא נקרא אפיקורוס**, שהרי כל אלו הדברים הלכה למשה מסיני הם עם שאר התורה שבעל פה, וכמו שכתב הרמב"ן ז"ל בתחילת ביאורו לתורה [נעתק לפניו].

(ס' שומר אמונים הקדמון להר"י אירגס, בהקדמתו השניה)

ה. ר"ש אמר, **ווי לההוא ב"נ דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא ומלין דהדיוטי**, דאי הכי אפילו בזמנא דא אנן יכלין למעבד אורייתא במלין דהדיוטי ובשבחא יתיר מכולהו, אי לאחזאה מלה דעלמא, אפילו אינון קפסירי דעלמא (שרים ושלטונים, ד"א) אית ביניהו מלין עילאין יתיר, אי הכי נזיל אבתריהו ונעביד מנייהו אורייתא כהאי גוונא. **אלא כל מלין דאורייתא מלין עילאין אינון ורזין עילאין...**

א. אורייתא . . כיון דנחתת להאי עלמא אי לאו דמתלבשא בהני לבושין דהאי עלמא לא יכיל עלמא למסבל. וע"ד האי ספור דאורייתא לבושא דאורייתא איהו, **מאן דחשיב דההוא לבושא איהו אורייתא ממש ולא מלה אחרא, תיפח רוחיה ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי**. בגין כך אמר דוד (תהלים קי"ט י"ח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, מה דתחות לבושא דאורייתא.

ב. ת"ח אית לבושא דאתחזי לכולא, ואינון טפשין כד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא, לא מסתכלין יתיר. חשיבו דההוא לבושא גופא, חשיבותא דגופא נשמתא. כהאי גוונא **אורייתא אית לה גופא**, ואינון פקודי אורייתא דאקרון גופי תורה. **האי גופא מתלבשא בלושין דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא**, ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי

במה דאית תחות ההוא לבושא. אינון דידיעין יתיר לא
מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא.
 חכימין עבדי דמלכא עילאה אינון דקיימו בטורא דסיני לא
 מסתכלי אלא בנשמתא דאיהי עיקרא דכולא אורייתא ממש,
ולזמנא (ולעלמא) דאתי זמינן לאסתכלא בנשמתא דנשמתא
דאורייתא.

ג] ת"ח הכי נמי לעילא אית לבושא וגופא ונשמתא
 ונשמתא לנשמתא. שמייא וחיליהון אילין אינון לבושא,
 וכנסת ישראל דא גופא דמקבלא לנשמתא דאיהי תפארת
 ישראל, וע"ד איהו גופא לנשמתא. נשמתא דאמרן דא
 תפארת ישראל דאיהי אורייתא ממש, **ונשמתא לנשמתא דא**
איהו עתיקא קדישא, וכולא אחיד דא בדא. ווי לאינון
חייביא דאמרי דאורייתא לאו איהו אלא סיפורא בעלמא
 ואינון מסתכלי בלבושא דא ולא יתיר. זכאין אינון צדיקייא
דמסתכלי באורייתא כדקא יאות.

(זהר ח"ג פ' בהעלותך דף קנ"ב ע"א)

ב) ביאור הזוהר מפירוש "הסולם" מאמר "פסח במועדו"

א] ר"ש אמר, **אוי לאותו אדם שאומר, כי התורה באה**
לספר סיפורים בפשטות ודברי הדיוט [של עשו ולבן
 וכדומה], כי אם כן, אפילו בזמן הזה אנו יכולים לעשות
 תורה מדברי הדיוט, ועוד יותר יפים מהם. ואם [התורה
 באה] להראות דברי העולם, אפילו שליטי העולם יש ביניהם
 דברים מעולים יותר, אם כן נלך אחריהם ונעשה מהם תורה,
 כאותו האופן. **אלא שכל דברי התורה הם דברים עליונים**
וסודות עליונים.

[ב] התורה . . כיון שירדה לעולם הזה, אם לא היתה מתלבשת באלו הלבושים שבעולם הזה [שהם הסיפורים ודברי הדיוט], לא הי' יכול העולם לסבול. וע"כ סיפור הזה שבתורה היא לבושה של התורה. מי שחושב ש**אותו הלבוש הוא תורה ממש ואין בו דבר אחר, תיפח רוחו ולא יהיה לו חלק לעולם הבא**. משום זה אמר דוד, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, [דהיינו להביט] מה שמתחת ללבושה של התורה.

[ג] בוא וראה, יש לבוש הנראה לכל, ואלו הטפשים כשרואים אדם לבוש יפה, שנראה להם הדור בלבשו, אין מסתכלים יותר, [ודנים אותו על פי לבושו ההדור], וחושבים את הלבוש כגוף [האדם], וחושבים גוף [האדם כמו] נשמתו. כעין זה היא **התורה, יש לה גוף**, והוא מצות התורה הנקראות גופי תורה. **גוף הזה מתלבש בלבושים שהם סיפורים של עולם הזה, הטפשים שבעולם אינם מסתכלים אלא בלבוש ההוא**, שהוא סיפור התורה ואינם יודעים יותר, ואינם מסתכלים במה שיש תחת לבוש ההוא. **אלו שיודעים יותר אינם מסתכלים בלבוש אלא בגוף שהוא תחת הלבוש ההוא**. החכמים, עבדי המלך העליון, אותם שעמדו בהר סיני, אינם מסתכלים אלא בנשמה [שבתורה], שהוא עיקר הכל, תורה ממש. **ולעתיד לבוא עתידים להסתכל בנשמה של נשמה שבתורה**.

[ד] בוא וראה, אף כך הוא למעלה, שיש לבוש, גוף, נשמה, ונשמה לנשמה. השמים וצבאם אלו הם לבוש, וכנסת ישראל [שהיא המלכות] היא גוף, המקבל הנשמה, שהיא תפארת ישראל, [דהיינו ז"א], וע"כ המלכות היא גלוף לנשמה, [כי ז"א מתלבש בה כמו נשמה בגוף]. הנשמה

שאמרנו שזו תפארת ישראל הוא התורה ממש, [דהיינו נשמת התורה הנ"ל בדיבור הסמוך, שבה מסתכלים החכמים], ונשמה לנשמה זה הוא עתיקא קדישא, [שבו יסתכלו לעתיד לבוא, כנ"ל בסמוך], והכל אחוז זה בזה, [שעתיקא קדישא מתלבש בז"א, וז"א מתלבש במלכות, ומלכות בעולמות בי"ע וכל צבאם]. אוי לאלו הרשעים האומרים שהתורה אינה יותר מסיפור בלבד, והם מסתכלים בלבוש ולא יותר. אשרי הם הצדיקים המסתכלים בתורה כראוי.

(פירוש ה"סולם" לזוהר שם)

פרק כא

סדר השתלשלות ומסירת סתרי התורה בספרי הקדמונים

בד בבד עם תושב"כ, שניתנה למשה מסיני, נמסרה גם תושבע"פ, הכוללת גם סתרי תורה, הנק' "מעשה בראשית" ו"מעשה מרכבה". וכשם שהתורה הנגלית טעונה בירור בקשר לפרטיה וכללותיה, כן הוא, ובמכ"ש וק"ו, בנוגע למסורת נסתר דתורה, שנמסרה תמיד מפה לאוזן, ורק ב"ראשי פרקים" ורק לצנועין וראויין בלבד.

מתאים עם הנ"ל, נביא להלן כמה פרטים על ספרי היסוד בתורה הנסתר שהגיעו לידינו.

א) ספר יצירה

א. ספר יצירה נתייחס לאברהם אבינו ע"ה. וכתב הרב שלי"ה, דאברהם אבינו ע"ה מסרו ליצחק, ויצחק ליעקב אבינו ע"ה, והוא מסרו לבניו הגדולים בני לאה, ויוסף שהי

קטן לא נמסר לו, והשבטים היו מתעסקים ובוראים נערות וטלאים והיו מטיילים עם הנערות ואוכלים אבר מן החי מן הכשבים, ויוסף לא ידע שנעשו בסי יצירה.

(מדבר קדמות להחיד"א מערכת ח' ערך חכמה אות י"ב)

ב. גם בכוזרי (מאמר רביעי אות כ"ה) ייחס את ספר יצירה לאברהם אבינו ע"ה. וז"ל שם: אמר החבר, **ספר יצירה והוא לאברהם אבינו כו'.**

גם הר"ר חסדאי בספרו אור ה' הזכיר ספר יצירה, וייחסו גם הוא לאברהם אבינו ע"ה.

ג. גם בספר יצירה עצמו נזכר שם אברהם אבינו ע"ה. וז"ל:

כיון שהביט אברהם אבינו וחקר והבין וחקק וחצב וצרף ויצר וחשב ועלתה בידו, ונגלה עליו אדון הכל יתברך שמו לעד, וקראו אברהם אוהבו וכתר ברית לו ולזרעו עד עולם, והאמין בה' ויחשבה לו צדקה . . והקב"ה גילה לו את סודן.
(ספר יצירה פ"ו משנה ח')

ד. אבל הרס"ג כתב, שאברהם אבינו ע"ה הוציא רק את הענינים שבספר יצירה בשכלו, אבל לא הוא כתבו בצורתו הנוכחית. וז"ל:

הקדמונים מסרו, כי ספר זה אברהם אבינו חברו . ואינם אומרים שהוא קבע מלות הספר הזה כפי הסדר הזה, אלא אומרים שהוא הוציא את הענינים הללו בשכלו . . ולמדם לעצמו ולימדם למייחדים שהיו עמו, ולא חדלו להיות נמסרים בתוך אומתנו בלתי כתובים . . וכאשר היה הזמן אשר נתקבצו בו חכמי האומה ורכזו עניני המשנה והלבישום מלים משלה וקבעום, עשו . . עניני ספר זה בדומה לכך.

(פירוש הרס"ג לספר יצירה)

ה. יש המייחסים ספר זה לרבי עקיבא ששנה כן מפי הקבלה עד אברהם אבינו ע"ה.

(פירוש "קול יהודה" על הכוזרי שם)

ו. ספר היצירה הוא מפורסם מאד, ושמו ותוכנו נזכר בש"ס, במדרש, בזוהר ובספרי הראשונים והאחרונים. והרבה מגאוני קדמאי חברו עליו פירושים, כגון רב האי גאון, הרס"ג, הראב"ד, דונש בן תמים, שבתי דונולו, יהודה בן ברזילי הברצלוני, רבי יצחק סגי נהור, רבי עזריאל מגירונה, ר' אלעזר מגרמיזא (בעל הרוקח), הרמב"ן, הגאון מוילנא, ועוד רבים.

ב) בכח ספר יצירה אפשר לברוא אדם, בהמה חיה ועוף

א. אמר רבא, אי בעו צדיקי ברו עלמא, שנאמר (ישעיה נ"ט) כי עוונותיכם היו מבדילים (הא אם לא היו בהם עונות אין כאן הבדלה (בינם לבין ה'), רש"י). ופ"י רש"י **רבא ברא גברא ע"י ספר יצירה**, שלמדו צירוף של שם.

(סנהדרין דף ס"ה ע"ב ובפרש"י שם)

ועיין עוד שם בחידושי אגדות מהרש"א, ובס' הבהיר סימן קצ"ו.

ב. ר' חנינא ורב אושעיא הוה יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה, ואיברי להו עגלא תילתא ואכלי ליה. ופ"י רש"י: וממילא אברו עגלא תילתא ע"י שהיו מצרפים אותיות השם שבהם נברא העולם, ואין כאן משום מכשפות, דמעשה הקב"ה הן ע"י שם קדושה שלו הוא.

(סנהדרין שם ובפרש"י)

ועי"ש בדף ס"ו ע"ב, והגירסא שם היא: עסקי בהלכות יצירה.

ג. ואני שמעתי ולא אבין כוונתם ז"ל, דאיך יעלה על הדעת דגברי רבי כי הני הוו עסקי כל מעלי יומי דשבתא במעשה שדים, והיו נהנים ואוכלין הדבר הנעשה ע"י שדים. ותו דבספר יצירה היו עוסקין, ובין שיהיה פירוש "ספר יצירה" הנמצא אצלנו שהוא מיוחס לאברהם אבינו, או כפירש"י ז"ל שהיו מצרפים אותיות השם וכו'.

(שו"ת הרדב"ז ח"ג סימן ת"ב)

ד. א"ר יהושע בן חנניה, יכיל אנא נסיב קריין ואבטיחין ועביד לן (ע"י ספר יצירה) איילין טבין [איילים וצביים] והידינן (וגם הם בעצמם) עבידין איילין וטבין.

(ירושלמי סנהדרין פ"ז הלכה י"ט)

ה. כתב הגאון מהר"ר צבי ז"ל בתשובה הנז' [בקונטרס צוארי שלל להחיד"א בהפטרות ואתחנן, הנזכרת לעיל מיני] שזקנו מהר"ר אליהו ז"ל ברא גברא ע"י ספר יצירה, ע"ש. וראיתי בשו"ת בנו בס' שאילת יעב"ץ ח"ב סי' פ"ב, ששמע מהרב אביו ז"ל מה שקרה באותו הנוצר ע"י זקינו הגאון ר' אליהו בעל שם ז"ל, כי אחר שראהו הולך וגדל מאוד, נתיירא שלא יחריב העולם, ע"כ לקח ונתק ממנו השם שהיה דבוק עדיין במצחו ועל ידי כך נתבטל ושב לעפרו, אבל הזיקו ועשה בו שריטה בפניו בעוד שנתעסק בנתיקת השם ממנו בחזקה, ע"ש.

(מדבר קדמות להחיד"א, מערכת יו"ד, אות כ"ז)

ו. ועיין בפתחי תשובה יו"ד סימן ז', שבהמה שנבראה על ידי ספר יצירה אינה צריכה שחיטה. והשל"ה הביא ראייה

ע"ז ממ"ש שאחי יוסף עסקו בספר יצירה ומיברי להו בהמות ואכלו אבר אבר, כנ"ל סעיף א' אות א'. ועיין ג"כ בדרכי תשובה שם סעיף י"א שהאריך בזה.

ג) ספרי ה"היכלות"

ספרי ההיכלות, הנקראים "היכלות רבתי", "היכלות זוטרתני", "פרקי היכלות", "פרקי מרכבה", "אגדת רבי ישמעאל", ועוד, מיוחסים לתקופת התנאים, ובמיוחד לרבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול ולרבי עקיבא.

ספרי ההיכלות כוללים: סודות הרקיע, צבא השמים, כסא הכבוד והיכל ה', ובהם: שיעור קומה של יוצר בראשית, שמותיו של הקב"ה, כיצד דן הקב"ה את עולמו, שמות המלאכים, שירתם ותפילותיהם ועניני משיח וגאולה.

ד) ספר הבהיר

א. ספר הבהיר מיוחס להתנא רבי נחוניא בן הקנה, מחבר תפילת "אנא בכח", ונחשב לספר הראשון שבו נכתבו סתרי תורה על מנת לפרסמם בגלוי. ועיין בחיד"א (שנסמן להלן בסמוך) שמתאר אותו בשם "ראש המקובלים".

ב. הוא התחיל לחבר ספר בקבלה בפרסום. כי האף אמנם שכל דברי רז"ל הם בנויים על חכמת האמת. . מכל מקום הלבישו הדברים מאד, שאינו ניכר כלל כי הם המדברים סודי תורה. אבל רבי נחוניא בן הקנה התחיל לחבר ספר שניכר שהם סודות.

(שם הגדולים להחיד"א מערכת ספרים בערכו)

ג. כל גדולי המקובלים הראשונים שאבו ממעינו והלכו לאורו הבהיר, אשר הבהיק את העולם, טרם הופיע עוד אור הזוהר.

(הרב שמואל לוריא בהקדמתו לספר הבהיר, הוצאת ווילנא תרמ"א)

ד. רבי מאיר בן שלמה אבו-סהולה (ה'צא), תלמיד הרשב"א כתב פירוש רחב לספר הבהיר, שנדפס לראשונה, מכתב-יד, בשנת תרמ"א.

* * *

הספרים הנ"ל, ספר יצירה, ספרי ההיכלות וספר הבהיר, שמשו יסוד לספר הזוהר הקדוש, שנבנה על שני יסודות: על סודות שנתגלו באותם הספרים ובעוד ספרים, ועל סודות חדשים שנגלו להם ע"י אליהו, המלאכים וכו'.

פרק כב

התגלות ספר הזוהר

א) קדמות ספר הזוהר הק'

א. מאז שנתגלה ספר הזוהר, כאלף שנים לאחר שנמרה עריכתו ע"י רשב"י וחבריו דילי, השפיע לחיזוק האמונה, העמקתה, ביסוסה והפצתה בקרב עם ישראל.

האור הגדול כזוהר הרקיע שהאיר וזרח מן ספר הזוהר, האיר לארץ ולדרים עליה גם בתקופות החושך לעם בני ישראל, בזמנים קשים, כאשר החרב התנוססה מעל ראשי עם בני ישראל, וסבלו מחרפת רעב ומאויבים מבית ומחוץ.

אור פרק כב הזוהר קמג

ואין בזה פלא כלל, כי רשב"י וחבריו דיליה, משה רבינו רעיא מהימנא ומלאכי עליון, הטבע והעולמות כולם, שותפים עם ליצירה חשובה זו שנק' ספר הזוהר.

ב. יש הרוצים לאחר את זמן חיבור ספר הזוהר, מפני שלדעתם חלקים מספר הזוהר מחברם היו מאוחרים יותר מזמן רשב"י.

ג. אמנם כבר כתב על זה הרב ירוחם ליינער, האדמו"ר מראדזין זצ"ל, וז"ל:

מאחר שהטענות כבר נשמעו, ולא חשו להן, אנו מחזיקים שמצאו טעם נכון שלא לחוש להן.
(הקדמת ספר זהר הרקיע להאדמו"ר מראדזין זצ"ל)

ד. וממשיך שם:

שלומי אמוני ישראל המאמינים בה' ובתורתו, וקבלו את התורה הכתוב ביד משה ואת התורה המסורה על פה ביד משה, קבלו את תורת הקבלה והסוד מאת התנא רבי שמעון בר יוחאי.

ומרן האר"י ז"ל הקדוש יסד כל יסודי הקבלה שלו על **ספר הזוהר** וכתב פירושים עליו. וגאון עוזנו, קדוש ישראל ופארו, מורנו ורבינו **רבי ישראל בעל שם טוב זלה"ה**, אביהם של חסידים, שהאיר לעולם בתורת שערי החכמה והתבונה והדעת, **בנה יסודי החסידות על ספר הזוהר הקדוש וספרי האר"י ז"ל**. והוא ותלמידיו הקדושים אחריו למדו את צנועים חכמה בביאור דברי הזהר הקדוש.

ורבינו הגר"א ז"ל אשר היה כאחד מן הראשונים . . וכל רז לא אניס ליה . . **כתב פירושים על הזוהר הקדוש והאדרא**

רבה קדישא והספרא דצניעותא והתיקוני זוהר, ובביאורים על השולחן ערוך מביא מקורות מדברי זוהר . . וכל תמימי דרך הולכים בתורת זוהר ומאמינים בו.

(הקדמת ספר זוהר הרקיע להאדמו"ר מראדזין זצ"ל)

ה. רבים מייחסים את עריכתו של ספר הזוהר לדורות שלאחר רשב"י, בימי האמוראים. על נוכחותם של אמוראים בספר הזוהר כותב הר"י נחום מטשרנוביל, וז"ל:

מי שזוכה להשיג אור הגנוז שבתורה, שעל ידי זה מביט מסוף העולם ועד סופו, אז אין חילוק אצלו במה שהוא עתה בהווה מיד, ובין מה שיהי' לדורות. ולכן אמר רשב"י בזוהר מה שאמר [האמורא] רבה בר בר חנה, שהיה אחר כמה דורות, וכן אמרו רבותינו ז"ל על משה רבינו ע"ה, שראה את רבי עקיבא יושב ודורש, אף על פי שהיה אחר דורות הרבה, וכל זה מחמת שעל ידי תורתם באו לאור הגנוז, ושם אין חילוק בין מיד ולדורות.

(מאור עינים פ' צו)

ו. יש הרואים את התקופה שבה נערך הזוהר בצורתו כפי שהוא לפנינו - כתקופת הגאונים, מאות שנים לאחר פטירת רשב"י (הר"א גאלנטי ב"אור החמה" לזוהר פ' וישלח דף קנ"ט ע"א).

(ב) סדר גילוי ספר הזוהר הק'

א. בספר יוחסין לרבי אברהם זכות נדפס קטע מכתב יד של רבי יצחק דמן עכו (מקובל ידוע ותלמידו של הרמב"ן), המגלה לנו כמה עובדות חשובות ביותר בקשר להתגלות ופירסום ספר הזוהר.

כאשר נכבשה עכו בידי המוסלמים (בסוף המאה ה-13, יצא ר' יצחק דמן עכו לספר, "לחקור כיצד נמצא בזמנו ספר הזוהר אשר עשה רבי שמעון ור' אלעזר בנו במערה". וז"ל:

ב. ומפני שראיתי כי דבריו מופלאים, ישאבו ממקור העליון, המעיין המשפיע בלתי מקבל, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, רדפתי אחריו ואשאלה את התלמידים הנמצאים בידם דברים גדולים ממנו, מאין בא להם סודות מופלאים מקובלים מפה אל פה, אשר לא נתנו ליכתב, ונמצאו שם מבוארים לכל קורא ספר, ולא מצאתי תשובותיהם על שאלתי זאת מכוונות, זה אומר בכה וזה אומר בכה...

שמעתי אומרים לי על שאלתי, כי הרב הנאמן הרמב"ן ז"ל שלח אותו מארץ ישראל לקטלונא לבנו, והביאו הרוח לארץ ארגון. . ונפל ביד החכם רבי משה די ליאון. ויש אומרים שמעולם לא חבר רשב"י ספר זה, אבל רבי משה זה היה יודע שם הכותב, ובכחו יכתוב רבי משה זה דברים מופלאים אלה.

(ספר יוחסין השלם דף פ"ז ואילך)

ג. על הסברא בספר היוחסין שספר הזוהר נתחבר ע"י ר' משה די ליאון, כבר כתב הגאון ר' דוד לוריא בקונטרסו "קדמות ספר הזוהר" להוכיח, שאי אפשר להיות שהרב משה די ליאון חיבר את ספר הזוהר. והוכחותיו לזה: א) ספרי ר' משה די ליאון הידועים לנו (ספר "המשקל" וספר "הרימון") שונים הם באופיים מספר הזוהר, ויש בהם כמה דברים הסותרים לדברי הזוהר. ב) בכמה מקומות כשר' משה די ליאון מביא את דברי הזוהר כמקור לדבריו, לפעמים מוכח שלא הבין כראוי את דברי הזוהר. ג) בכמה ספרים שקדמו

לתקופת ר' משה די ליאון מובאים כבר דברים המופיעים בזוהר, שמזה מוכח שספר הזוהר קדם לר' משה די ליאון.

פרק כג

מדוע לא נתגלה ספר הזוהר להקדמונים

א) רבי יהודה חייט מבאר מדוע בדורו נתגלה ספר הזוהר

א. אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו אל ספר הזוהר, מה שלא זכו קדמונינו אשר קטנם עבה ממתנינו, כמו רב האי גאון ורב ששת גאון והרב אליעזר מגרמיזא והרמב"ן והראב"ד והרשב"א והחכמים אחרים זולתם, שלא טעמו מדבשו, כי בזמנם לא נתגלה.

ב. ואל תתמה מזה, כי בודאי לא נתגלה עד הדור האחרון אשר אנחנו בו היום. וסיוע לזה מצאתי בספר התיקונים [סוף תיקון ו'] וזה לשונו: אמר ליה אליהו לרבי שמעון: ר' ר' כמה זכאה אנת דמהאי חבורא דילך יתפרנסו כמה עילאי עד דאתגלייא לתתאי בסוף יומיא, ובגינה ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו, עכ"ל.

ג. מבואר מכאן שספר הזוהר היה עתיד להיות גנוז, ובאותו זמן יתהנו ממנו העליונים והם המלאכים עד שיבוא דרא בתראה, שאז יתגלה לתחתונים, ובזכות העוסקים והמטפלים בו יבוא משיח, כי תמלא הארץ דעה את ה' בסיבתו, אשר זה יהיה סיבה קרובה לביאתו...

ד. ואני יהודה בן לאדוני החכם וחסיד ר' יעקב חייט ע"ה, בהיותי בספרד טעמתי מעט דבש ואורו עיני, ונתתי אל

לבי לדרוש ולתור בחכמה, והלכתי מחיל אל חיל לאסוף כל מה שימצא מהספר הנזכר [בימיו לא נדפס עדיין ספר הזוהר, והי' נפוץ בצורת קונטרסים], ואספתי מעט פה ומעט פה עד שרובו הי' בידי מהנמצא ממנו. ואני מאמין אמונה גמורה כי זכות זה עמד לי בכל התלאות הרעות אשר מצאוני בגרוש ספרד, אשר כל שומעם תצלנה שתי אזניו.
(הקדמת ר' יהודה חייט לספרו מנחת יהודה)

פרק כד

תולדות רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר

א) לידתו בגליל; תלמיד מובהק לרבי עקיבא

א. רבי שמעון בן יוחאי, ראש ה"חברייא קדישא" שהשתתפו בחיבור ספר הזוהר הקדוש, היה אחד מן התנאים הגדולים בדור השני שאחר חורבן בית שני, בזמן גזירות קשות של מלכות רומי על עם ישראל. שאר חברי ה"חברייא" הם: רבי אלעזר בנו, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חיא, רבי יוסי ורבי יוסא.

ב. התנא הדגול רבי שמעון בן יוחאי נולד בארץ ישראל, בארץ הגליל, ונאסף על עמיו זקן ושבע ימים בכפר מירון, לא הרחק מעיר צפת, ביום ל"ג בעומר.

ג. היה תלמידו המובהק של התנא הגדול רבי עקיבא, שקרא אותו "בני" (מעילה דף ז' ע"א). תיכף אחר נשואיו הלך רשב"י ללמוד תורה בבני ברק בישיבת רבי עקיבא, שם ישב ולמד במשך י"ג שנה מבלי לבקר בביתו במשך כל זמן זה (ויק"ר פכ"א, ח).

ד. דביקותו ברבו הדגול היתה כ"כ, עד שכשנאסר רבי עקיבא ונתפס בבית הסוהר, מסר רשב"י נפשו לחדור לשם לשמוע ממנו תורה (פסחים דף קי"ב ע"א).

ה. בעת שהותו אצל רבו רבי עקיבא הסתיר את גדלותו מעיני כל, עד שאמר עליו רבו "דייך שאני ובוראך מכירין כוחך", כדלהלן.

אמר רבי בא : בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה [סומך בסמיכת חכמים] את תלמידיו . . ורבי עקיבא - את רבי מאיר ואת רבי שמעון. אמר : ישב רבי מאיר תחילה. נתכרכמו פני רבי שמעון [שהיה סובר שאינו חושב אותו לכולם - פני משה]. אמר לו רבי עקיבא : **דייך שאני ובוראך מכירין כוחך** [כלומר, מכיר אני בך שכתך גדול הוא, ורבי מאיר שהוא יותר זקן ממך אמרתי שישב בתחילה, פני משה].

(ירושלמי סנהדרין פ"א ה"ב)

ו. רבי שמעון בן יוחאי היה מחמשת התלמידים של רבי עקיבא שנשארו בחיים אחרי שמתו כ"ד אלף תלמידים של רבי עקיבא, ואותם החמשה תלמידים העמידו והחזיקו את התורה בזמן הקשה ההוא (יבמות דף ס"ב ע"ב).

ז. דביקותו ברבו רבי עקיבא היתה עד כדי כך, שפעם אחת, אחרי פטירת רבו, כשנפלט מפיו אמרה שלא היתה לכבודו של רבי עקיבא, נצטער על זה כ"כ, והתענה כ"כ תעניתים עד שנשחרו שיניו מרוב התעניות (נזיר דף נ"ב ע"ב).

ח. כל מקום שנזכר בש"ס "רבי שמעון" סתם - הוא רבי שמעון בן יוחאי (פירוש רש"י שבועות דף ב' ע"ב).

(ב) ישיבתו הק' בצידון וחיבור ספריו

א. רבי שמעון בן יוחאי ייסד ישיבה גדולה בעיר צידון, ושם הרביץ תורה להרבה תלמידים.

ב. מלבד הלכותיו הנזכרות בש"ס, חיבר גם מדרשים באגדה כלול עם הלכה, ונקראים "מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי", "ספרי", ועל כולם היה מקור ספר הזוהר הקדוש, שהוא קובץ מאמרים, רמזים, דרשות וסודות שנתגלה להם ע"י משה רבינו רעיא מהימנא ואליהו הנביא, וכן מה שחידשו הוא ובנו רבי אלעזר ושאר התלמידים, ה"חבריא קדישא". כותב המאמרים העמוקים מפי רבי שמעון בן יוחאי היה רבי אבא, לפי ציווי רשב"י ביום פטירתו (זהר ח"ג דף רפ"ז ע"א).

ועיין הקדמת מוהרח"ו זי"ע בספר עץ חיים, בדפוס ירושלים תשמ"ח, דף י"ז ד"ה הלא תראה.

(ג) רבי שמעון ובנו רבי אלעזר התחבאו במערה י"ג שנה ולמדו שם תורה ביחד

א. לאחר שמת רבי עקיבא כשנהרג על יד המלכות נהגו תלמידיו ושאר חכמי ישראל להתאסף בכרם עיר "יבנה". פעם אחת ישבו שם יחד רבי יהודה בר אלעאי, רבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי, ודברו מענינים שונים, עד שבא להם לדבר על דבר ממשלת רומי. רבי יהודה בר אלעאי היה משבח, ואמר: "כמה נאים מעשים של אומה זו, תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות". רבי יוסי שתק. אבל רבי שמעון לא יכל להתאפק, ענה ואמר: "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורכם, תקנו שווקים להושיב בהם זונות, מרחצאות לעדן בהם עצמם, גשרים לקחת מהם מכס". בעת שדברו נמצא

שם איש אחד, יהודה בן גרים שמו, כי תולדתו מן אב ואם שנתגיירו, והוא לא הבין ולא ידע שנצרך להשמר בדברים כאלה, וסיפר דבריהם למיודעיו, ועל ידי זה נשמעו דבריהם למלכות רומי.

ב. מאד חרה אף הרומאים על רבי שמעון בן יוחאי, יען כי דבריו הם בזיון למלכות. עשו משפט על זה, ויצא הפסק: יהודה בר אלעאי ששיבח יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. מיד נודע הדבר לרבי שמעון שנחרץ משפטו ליהרג וירא לנפשו, ברח מביתו ויתחבא בחדר נסתר שאצל בית המדרש, גם בנו רבי אלעזר ישב אצלו לשמשו, אשת רבי שמעון הביאה להם בכל יום לחם לאכול ומים לשתות, וכך ישב שם איזה ימים.

ג. ויהי כאשר נודע לרבי שמעון שהגזרה בתוקפה ושמחפשים אותו, אמר לבנו: "תדע בני, שאני מפחד כל היום, יען כי נשים דעתן קלה עליהן, ויכול להיות כאשר יצערו אותה תודיע איהו אנו נמצאים, לכן עלינו לברוח מכאן". ויברחו משם בלילה ויתחבאו במערה שהיא במקום ציה מן הישוב, ואין איש עובר שם, ונעשה להם נס שצמחו שם עצי חרובין ותאנים, גם נגלה להם מעין של מים טובים, וניזונו מהם.

ד. וכאשר הבינו שלא בקרוב יכלו לצאת משם, דאגו שבגדיהם לא יבלו, לכן פושטו בגדיהם וכסו את גופם עד צוארם בחול הנמצא שם. כאשר היו צריכים להתפלל לבשו בגדיהם. אחר התפלה פשטו בגדיהם, כדי שלא יבלו. כל היום היו שניהם עמלים בתורה. שום נפש חיה לא ידע מלבד אליהו הנביא שהיה רגיל לבוא אצלם לגלות להם סתרי תורה. ככה ישבו שמה י"ב שנה. לאחר י"ב שנה מת קיסר

רומי, ושם היה חוק המלכות שכאשר מת הקיסר נתבטלו גזרותיו. אז בא אליהו אל המערה ויבשר להם שהגזרה נתבטלה, ורשאים המה לצאת ולבוא אל ביתם. ויצאו מן המערה.

ד) יציאתם מן המערה פעם ראשונה

א. כאשר הלכו בדרך היו שמחים רק בבתי בראי, אבל לא היו טובי לב בבתי גוואי. בקרבם היתה טמונה תרעומת, מדוע היו נחתכים מן העולם י"ב שנה על לא חמס בכפם. ואחר הליכתם איזו פרסאות ונתקרבו למקום ישוב נלאו, וישבו לנוח מעט.

ב. באותה שעה ראו, אשר לא רחוק ממקומם במקום שיח השדה בא איש אשר מלאכתו היא ללכוד עופות השמים על ידי רשת שמפזר גרגירי תבואה בתוך הרשת, וכאשר נכנס הצפור בתוך הרשת לאכול הגרגירים נשמע קול דפיקת הדלת שנסגרת פתאום, והצפור נלכדה. לפעמים נכנסה הצפור ונלכדה, ולפעמים נכנסה ולא תלכד ויוצאת שלמה.

ג. הטו אזנם רבי שמעון ורבי אלעזר, וישמעו, שכאשר נכנסת צפור הנלכדת, נשמע תחלה בת קול מן השמים תיבת "ספקלא", שמשמעותה היא שתספק דלת הרשת ותלכד הצפור. וכאשר נכנסת הצפור ואינה נלכדת, נשמע תחלה בת קול מן השמים תיבת "דימוס", שמשמעותה היא שנפטרת ממיתה. אז אמר רבי שמעון לבנו: "הלא תראה בני, כי גם את הצפור אינה נלכדת בלי גזר דין מן השמים, מכל שכן האדם שאינו נלכד בפת בלי גזרה מן השמים. זאת אומרת שאין לנו לחשוב שנלכדנו במערה רק על פי גזרת קיסר רומי, כי אם בלתי ספק, שכך נגזר מן השמים, וסבת הדבר גלוי

וידוע לפני הקב"ה, ואסור לנו להתרעם ולהרהר אחר מדותיו". ובכן נתישבה דעתם וילכו הלאה.

ה) נגזר עליהם לחזור למערה

א. כאשר התחילו להתקרב יותר אל הישוב, ויעברו לפני שדה ויראו והנה יהודים חורשים בשדה וזורעים תבואה, ויתמהו עליהם ויאמרו בכעס: "מה עושים האנשים המשוגעים הללו!! מניחין עסק התורה, שהיא חיי עולם, ועוסקים בחיי שעה!" ובשביל חרון אפם כל מקום שנתנו עיניהם בכעס מיד נשרף. אז יצתה בת קול מן השמים ואמרה להם: "האם להחרב עולמי יצאתם!! חזרו למערתכם". ובעבור זה היו מוכרחים לחזור ולשוב לאותה המערה, ונשתהו שם עוד י"ב חודש.

ב. לאחר שנים עשר חודש נשאו ידיהם לשמים ויאמרו: "אב הרחמן! הלא אף גם רשעים אין נשפטים בגיהנם יותר מן י"ב חודש, אם כן די לנו להיות נידונים כמשפט הרשעים". תפלתם נתקבלה. שוב יצתה בת קול ואמרה: "צאו ממערתכם". ויצאו שניהם מן המערה ללכת לביתם.

ו) איך יצאו לחפשי מן המערה

א. כאשר התקרבו פעם שנית אל הישוב, עוד לא נחה דעתו של רבי אלעזר, ולא יכול לסבול התנהגות האנשים מבית ישראל, כיון שבזמן היותו במערה, לא ידע דבר כך לעמל התורה, ולכן כמעט ששכח הצטרפות הגשמי של אנשי עולם הזה. ויבט עליהם בתמהון וברוגז, וגרם בזה הזיקות לאנשים. ובכל מקום שהיה רבי אלעזר מזיק במבטו, היה רבי שמעון אביו מרפא.

ב. כאשר ראה רבי שמעון מעשי בנו, התחיל לדבר לבנו לרכך לבבו, והמליץ על ישראל לאמר: "תדע בני! כי די לעולם אני ואתה שיתקיים בזכות שנינו".

ג. עוד נזדמן לפניהם שראו בערב שבת בין השמשות, איש זקן רץ לביתו, ובידו שתי חבילות הדס. ושאלו אותו: "למה לך אותן שתי חבילות הדס?" אמר להם: "להריח בהן לכבוד שבת". אמרו לו: "ומדוע עשית מהם שתי חבילות, ולא די לך שיהיו חבילה אחת?" אמר להם: "אחת כנגד זכור ואחת כנגד שמור".

ד. אמר רבי שמעון לבנו: "ראה כמה חביבין מצות על ישראל! לכן הנח רוגזך מהם". ומאז והלאה נתישבה דעתו וירך לבו, ולא הזיק יותר לאיש במבטו.

ה. רבי פנחס בן יאיר חותן רבי שמעון שמע כי חתנו בא לביתו, הלך אליו לקבל פניו. רבי שמעון היה מלא פצעים מן החול שכסה את גויתו י"ג שנים במערה, ועל ידי זה נחלש כל גופו, והלך לטבריא לרחוץ בחמי טבריא לחזק גויתו ולהתרפא. ויבא אליו שמה רבי פנחס חותנו.

ו. כאשר הלך רבי שמעון לרחוץ בחמי טבריא, הלך עמו חותנו ויסוד את גויתו בשמן זית לרפא את פצעיו. והיה כאשר ראה רבי פנחס את פצעי חתנו, לא יכול להתאפק מבכי, כי נתמלא רחמנות עליו, ויפלו דמעות עיניו על גוף חתנו, וכאשר דמעות עינים מלוחין הן כמי מלח, הרגיש רבי שמעון עקיצת הדמעות במקום הפצעים וכאב לו. שאל רבי שמעון את חותנו: "למה חותני תבכה ותכוה פצעי גוי מדמעות עיניך?" ויענהו רבי פנחס: בוכה אני על צרתך ומכאובך, ואוי לי שראיתך בכך!", ויאמר אליו רבי שמעון: "לא כן חותני! כי

אם אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי תורה כל כך". הדבר ידוע כי טרם שנפרד רבי שמעון אל המערה, כשהיה רבי שמעון מקשה קושיא בלימודם, היה רבי פנחס מתרץ לו שנים עשר תירוצים. ואחר כך כאשר שב מן המערה, כשהיה רבי פנחס מקשה קושיא בלימודם, היה רבי שמעון מתרץ לו עשרים וארבעה תירוצים.

ז. לאחר צאתו מהמערה, הלך רשב"י לבחור 8 תלמידים (והם: רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חיא, רבי יוסי ורבי ייסא), אשר יחד עמו ועם ר' אלעזר בנו היו את ה"אידרא רבא".
(זהר ח"ג, אדרא רבא, דף קכ"ז ע"ב).

לפני שנתפרדה ה"אידרא רבא", נפטרו שלשה תלמידים: רבי יוסי בר יעקב, רבי חזקיה בר רב ורבי ייסא. תלמידים אלו התמלאו באור האלקי, ולכן עברו לעולם הנצח. התלמידים שנשארו בחיים ראו כיצד שלושת חבריהם נישאים בידי מלאכים. ואמר רבי שמעון דבר ונשתכחו החברים. צעק ואמר, אולי חס ושלוש נגזרה גזירה עלינו להענש, כי נגלה על ידינו מה שלא נגלה מיום שעמד משה על הר סיני, ברגע זה יצאה בת קול מן השמים ואמרה אשרי אתה רבי שמעון ואשרי חלקך וחלק החברים החיים עמך, כי נגלה לכם מה שלא נגלה לכל צבאות מעלה.

(זהר שם דף קמ"ד ע"א).

פירוש, כי ע"י סוד ורזא דתורה יודע לחבר תושבע"פ עם תושב"כ להפריש בין איסור להיתר, וכמ"ש בס' הקנה דמי שרוצה להיות מורה הוראה בתורה צריך לידיע בסוד התורה למה זה כשר וזה פסול. וז"ש בזהר כל תלמודא דלהון אסתדר על רזא דאורייתא כמ"ש בקנה, ועל ידו מפרשים הלימוד בגמרא כו', כי כל ההיתר הוא מצד הרחמים, וכל איסור הוא מצד הדין.

ד. כבר נודע אשר מארי דתלמודא סדרו דבריהם על רזין דאורייתא, והראשונים העלימו דבריהם.

(פרי קדש הילולים דף ב' ע"א)

* * *

פרק ז

ידיעת הבורא ע"י חכמת הקבלה

אי אפשר לבוא לידיעת הבורא בלי חכמת הקבלה

א. ואתה שלמה בני דע את אלקי אביך ועבדהו בלבב שלם.

(דברי הימים-א' כ"ח טו')

ב. אי בר נש לא אשתמודע ההוא דיהיב לי' אורייתא ומני לי' לנטרא לה, איך דחיל מיני' ועביד פקודוי.

(תיקוני' בהקדמה דף ו' ע"א)

ג. לית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא כאילין מארי קבלה.

(תיקוני' בהקדמה דף א' ע"ב)

פרק ח

סגולת ספר הזוהר

(א) הזוהר מקור לכל ספרי היראים

ספר הזוהר בו דבוק נפשי עד אשר בשכבי ובקומי בו נקשרתי, לא נח ולא שקט לבי, כי באמת הספר הלזה ידוע ומפורסם סגולת עסקו בו, והוא מקור לכל ספרי יראים וממנו נובעים כל המוסרים ואהבת ה' התמימה וכו'.

(מתוך מכתב בעל עטרת צבי לרבו הראי"ה מאפטא זצוק"ל)

(ב) ראוי ללמוד הזוהר והתיקונים עם תינוקות בני תשע, כדי שיראתם תהי' קודמת לחכמתם

לו עמי שומע לי, בדור הרע הזה שהמינות גובר היו לומדין עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר והתיקונים להגות בה, והי' יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים.

(נוצר חסד על מס' אבות פי"ד מ"כ)

(ג) קריאת הזוהר, אעפ"י דלא ידע מאי קאמר, הוא תיקון לשכינה הק' ולנשמתו

צריך לקרות בספר הזוהר וכו' אע"ג דלא ידע מאי קאמר, כי תיקון גדול ועצום מאוד למטרוניתא ולנשמתו כנודע מכמה טעמים.

(תיקון ליל שבועות להרמ"ז בסו"ס טוב הארץ למהרנ"ש)

ד) הלומד זוהר, אעפ"י שאינו מבינו, הקב"ה מתקן דבריו

הלומד הזוהר, אפילו אינו יודע ואינו מבין מה שמוציא מפיו, הקב"ה מתקן דבריו. וכך אמרו קמאי וסמכוהו אקרא ודגלו עלי אהבה, אל תקרי ודגלו אלא ודילוגו. ועיין בהרב חיד"א בקונטרס טוב עין בשם ה"א ז"א וכו'.

ולפ"ה יתפרש לרמוז לו, דאע"ג שאדם הוא כבהמה ואינו יודע לקרות, עכ"ז משמיא יכפלו לו שכרו. ויש רמז בפסוק אדם ובהמה תושיע ה', דתיבות תושיע ה' עם התיבות ובי' כוללים של תיבות יעלו כמס' תיבות זה"ר תיקוני"ם בדקדוק צ"ח.

(הקדמת המוצאי לאור סי' התיקונים דפוס ליוורנו)

ה) ללמוד זוהר ותיקונים או זוהר חדש קודם התפילה

קודם התפילה למעט בדיבור כל מה דאפשר, וללמוד איזה ענין בזהר הק' או בתיקונים או בזהר חדש.

(סדר היום ואזהרות הקודש בסי' בית אהרן)

ו) זוהר הכנה לתפילה

הבעש"ט צוה לאנשיו שקודם כל תפילה ילמדו מאמר זוהר ותיקונים.

(ליקוטי תורה (טשרנוביל) הדרכה זו, דף ט' טור ג')

ז) לימוד הזוהר מוביל לתשובה באמת

א. וירבה בימים אלו [ימי אלול] בצדקה ובלימוד זוהר ותיקונים ותהלים.

(מורה באצבע סי' ח' קטע רמ"ח)

ב. לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד, בשגם לא ידע מאי קאמר ואף שיטעה בקריאתו. והוא תיקון גדול לנשמה, לפי שהגם דכל התורה שמותיו של הקב"ה, מ"מ נתלבשה בכמה סיפורים, ואדם הקורא ומבין הסיפורים נותן דעתו על פשט הפשוט, אבל ס' הזוהר מן הסודות עצמן בגלוי, והקורא יודע שהם סודות וסתרי תורה אלא שאינו מובן מקוצר המשיג ועומק המושג.

(שם ס"י מ"ד)

ג. צריך לשוב באמת על חטאות נעורים ולהתענות חמשה שנים רצופים יום אחד בשבוע וכו' ולהיות ניעור כל ליל שישי וללמוד באותו לילה תנ"ך, משנה, גמרא, זהר, ר"ח, תיקונים, עין יעקב וכו'.

(ליקוטי תורה (טשערנאביל) הדרכה א')

ד. אדם שפגם ונפסק החבל שהוא קשור כמאמר יעקב חבל נחלתו, ולבו מטומטם ואינו יכול לדבר דיבורים זכים, אז צריך להתבונן מגדלות הבורא יתברך איך שממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ולית אתר פנוי מיני'.

וזהו יראת ה' ראשית דעת, דעת היא לשון התבוננות ובינה ליבא, זהו חכמה בלב. ועיקר הוא ע"י התורה, כמו שכתוב בשם הבעש"ט שצוה לאנשיו שקודם כל תפלה ילמדו מאמר זהר ותיקונים וכו'.

(שם הדרכה ז')

ח) הזהר קדוש ונורא, אך אין ערכו כהתיקונים

א. על ספר התיקונים לבד לא יספיקו אלפים ספרים לבאר עוצם ריבוי הסודות שיש שם, אשר לא יכילם הרעיון,

אור פרק ח הזוהר נט

כידוע לכל גדלות קדושת התיקונים הקדוש, אשר כל עורות
אילי נביות לא יספיקו לבאר סודותיו ורמזותיו.
(שיחות הר"ן סי' רפ"ה)

ב. הפליג מאד כמה פעמים בשבח גדלות קדושת
התיקוני זהר. והי' רגיל לעסוק בו ביותר גם בכל השנה אפילו
שלא בימי אלול. ואמר, **שבספר התיקונים כלולים כל**
החכמות שבעולם וכו'.

(שם סי' קכ"ח)

ג. בלימוד הזהר הי' בוכה הרבה עד שיזכה להבין.

(שם סי' ח')

ד. פעם אמר כמתמיי, אצל העולם הכל שוין ספר הזוהר
והתיקונים. והמובן מדבריו הי', שבאמת יש חילוק גדול
ועצום בין ספר הזהר הקדוש ובין ספר התיקונים, **אף על פי**
שספר הזהר הוא קדוש ונורא מאד, אין לו שום ערך נגד
קדושת וסודות של ספר התיקונים.

(שם)

ט) על ידו יכולים לראות נועם ה'

כתיב מבשר"י אחזה אלוך', ר"ת מתורת רבי שמעון בן
יוחאי.

(בית אהרן, ל"ג בעומר)

י) לשונו מזכך הנשמה

מי שלא זכה להבין הזוהר, אף על פי כן ילמוד, כי
הלשון של הזוהר מזכך הנשמה.

(אור צדיקים להר"מ פאפריש, סימן א' ס"ק ט"ז)

יא) סגולה להנצל מחכמות חיצוניות

כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור, ובפרט להיות מרכבה ליחוד קוב"ה ושכינתו, ומעיר עיני ישנים מתרדמתם, ומסיר לב האבן, אם אבן הוא נימוח, וגם **הוא סגולה להנצל ממים הזידונים מים המרים המאירים חכמת החיצוניות**, וכל הטועם ממנו יטעום בעצמו אשר אין חכמה בעולם כחכמת עמקו סתרי טעמי תורה, וכל החכמות מבלעדה לאפס ותוהו נחשבו.

(מהרצ"ה מזידיטשוב זצ"ל בספרו סור מרע ועשה טוב)

יב) סגולה לטהר הנשמה

א. ע"ד דאיתא שלשון הזוה"ק **הוא מסוגל לנשמה אף שאינו מבין כלל מה שאמר**, כמשל הנכנס לחנות של בושם, אעפ"י שלא לקח כלום, מכל מקום ריח טוב קלט עמו.
(דגל מחנה אפרים בליקוטים ד"ה ישקני)

ב. **ילמוד בספרי קבלה**, ואף אם אינו מבין בהם יאמר דברי הזוהר ותיקונים, **כי הם מסוגלים לטהר הנשמה**.
(סידור האריז"ל לר' יעקב קאפיל ז"ל, בסדר כוונת הלימוד)

ג. אמר הבעש"ט ז"ל, בגי' דברים הכלל היפך ממה שאמרו אחד המרבה ואחד כו' ובלבד שיכוין, אלא אחד המכוין כו' ובלבד שירבה, **אמירת הזוהר מסוגל לנשמה**, שקידת מקוואות מטהר הגוף, נתינת צדקה, אמרז"ל הנותן סלע לצדקה בשביל שיחי' בני הרי זה צדיק גמור, דעכ"פ מחי' את העני.

(סי' נתיב רש"י, בשם "מורי", ה"ה הרה"צ ר' הלל מפאריטש)

אור פרק ח הזוהר סא

ד. יעסוק בספר הזוהר אע"ג דלא ידע ולא מבין מאי קאמר, מכל מקום הלשון של הזוהר מסוגל לשכינתא ולנשמתא לקרוא בו יותר מכל עסק התורה.

(סיי)

ה. וכמו ששמענו בפירוש מפי אדמו"ר הזקן בליאזני, שיש בחינת טמטום המוח וכו', ולזה מועיל קריאת דברי הזוהר הקדוש אף דלא ידע מאי קאמר.

(חנה אריאל, להרי"א מהומיל, שמות ע' ס"ד)

יג) להנצל ממחשבות זרות בעת התפילה

א. שמעתי ממחר"ם הלוי יפה שאמר בשם אדמו"ר הזקן נבג"מ סגולה למחשבות זרות בעת התפילה הוא ג' דרכים וכו', וכן ספר הזוהר הלשון מסוגל לנשמה אעפ"י דלא ידע מאי קאמר, ולכן כיון שג' דברים אלו אינם צריכים כוונה, לכן מועילים לטהר המחשבה ממחשבות זרות.

(ס' מגדל עז, מאמרי דא"ח מאדמור"י חב"ד, ע' תכ"ו)

ב. י"ג דברים הם להסיר כל המונעים בתפילה וכו', והג' הוא עסק ולימוד דברי מוסר הנמצאים בזוהר מלשון הארה, שמאיר במקום החושך שהוא חכמת אמת.

(לקוטי תורה פ' תבוא)

יד) הרוצה להתדבק בקונו ידבק בזוהר הק'

שמעוני אחי וריעי החברים המשתוקקים ומבקשי אמת אמיתית עבודת הלב לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, נפשי תשתוחח ותדבק בספר הזוהר, כאשר ידוע ומפורסם סגולת ספר הזוהר וכו'.

(ס' סור מרע ועשה טוב)

טו) משיג חכמה ויראת שמים

ותאמין לי אחי, מי שאינו לומד זאת החכמה הוא כמו הדר בחו"ל ודומה כמי שאין לו אלוך"י, אחר שהתאות מתגברים והיצר מסית ומכניס באדם ספקות בהאמונה, אבל המשים נפשו בכפו ועוסק בחכמה וכו' ובוהר להבין, נתבשר בלב כל חכם לב השגת החכמה ויראת שמים הרוממת צח וצלול ואמת, ולא ישאר לו שום ספק בדרכי ה' המפליא פלאות, ויעמוד על עקרי עניני אלוקות אלוך"י ישראל, ולא ישאר לו שום ספק וקושיא כלל.

(ס' סור מרע ועשה טוב)

טז) הוא המפתח והוא הסוגר

ותכלית הדברים, כשתדבק נפשך בספרי יראים, שתראה בכל עת חיובך לבורא כל עלמין, ובפרט בספר הזוהר עיקרא דכולא, והוא ילהב לבך בשלהובא דאשא, **ספר הזוהר הוא המפתח והוא הסוגר.**

(ס' סור מרע ועשה טוב)

יז) יזכה לתקן נפש רוח נשמה

הוה מרגלא בפומי דרבינו מזידיטושב לאמר תמיד לאנ"ש ותלמידיו ולכל באי ביתו, **כי רק הלימוד הקדוש הזה הוא שדברה תורה שהוא מגן ומחסה נגד המקטרגים ונגד היצה"ר, שיזכו לתקן את נר"ן שלהם, נקי ובר מכל סיג ופגם, לטהר ולקדשם בקדושה עליונה.**

פעם שאלו רבינו לאחד התלמידים החשובים, מדוע לא לומד בזוהר הק' והתיקונים ובכתבי האריז"ל, וענה בשברון לב: רבי, מה אעשה כי ללימוד הקדוש הזה צריכים קדושה יתירה וטהר גברא, ואני אין בי זאת, ואיך אוכל לגשת לקודש קדשים ללמוד. ואמר לו רבינו: **אם אינך עוד קדוש וטהור צא ולמד לימוד הקדוש הזה ותדבק בו וכזה ראה וקדש, ואז תתקדש ותתטהר, כי אי אפשר בדור הזה להשיג דבר מה בלעדה.**

(הקדמה לס' צבי לצדיק)

יח) ע"י הזוהר וכתבי האריז"ל נעשה האדם כבריה חדשה

למדן משפה ולחוץ לא יטעם לעולם אור התורה ולא יתחדש לו שום אור, וכל החידושים שסובר כמחדש בסברות

זרות וגרסות בהבל הבלים הם היפך הלכה אמיתית ולטהר את הטמא וכו', **והזהר** שהוא מאיר העינים מתוך לנפש ישראל המשכלת, **שיתחדש לו בכל עת רגע אור חדש ממש עד שנעשה בריה חדשה על ידי הזהר ומרן האריז"ל**.

(היכל הברכה דברים דף כ"ח)

יט) ע"י לימוד בתיקונים הבין שנמתקו כל הדינים

כאשר התעוררתי בחצות הלילה וראיתי שאגרת א' מונחת לפני, אשר בעוד חבלי שינה על עיני לא יכולתי לקרותו, עד אשר למדתי תורתי בספר תיקוני הזהר הקדוש, והוא עד מחצית שעה ב', ואז נזכרתי לקרות האגרת של מכ"ת, **והבינותי על ידו מאמר הזהר הנזכר שנמתקו כל דינים וכו'.**

(ספר עבודת ישראל, ליקוטים בסופן)

כ) סגולה לבעל עסק

בנידון שאר הלימוד יהי בזה האופן, **מי שהוא בעל עסק גדול יהי רוב לימודו בזהר הקדוש**, אף כשאינו מבין, כי מה איכפת לי שאינו מבין, אפילו הכי **הוא סגולה**.

(מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים דף תקע"א)

כא) סגולתו לאור נפשו באור החיים הנצחיים

כבר קדמוני רבנן תקיפי לקדושים אשר בארץ המה בנהירן להו שבילי דנהר דע"ה, להודות ולהלל ולשבח בשבח המגיה כזהר הרקיע על ספר הזהר הק' לעיני כל ישראל לכל דיירי ארעא, הלא לאמונה גברו באר"ש טובה ורחבה מכאן מודעא, המה **בחכמתם גלו לנו רז זה כי יקרא בספר התורה זה קריא"ה נאמנה, קול שישנו בלמידה**, לו ניתנה פריע"ה,

הנה שכרו אתו בית ק"ל, ומצאנו לעולם שלימו טוב בתשלומי כפל ארבעה, ואף כי אין איש בביתו לחם ושמלה, ולא נהירן ליי שבילין דשמיא כשבילין דארעא, מכל מקום זה חלקו מכל עמלו, יעשה לו סגולה ונפשו ל"ו חיה, לאור באור החיים הנצחיים, יהיב רחמנא שבעא.

(מתוך לשון הסכמת הרבנים דק"ק ליורנו לספר הזהר דפוס ליורנו)

פרק ט

מי ומתי ראוי ללמוד הזוהר

א) האריז"ל לא קצב זמן להתחלת לימוד תורת הח"ן

מה שכתבו בשם חכמי האמת, שלא ללמוד קבלה קודם שיהא בן ארבעים לבניה, הנה ידוע מש"כ הרח"ו (בהקדמתו לעץ חיים), שספרי הקבלה שאחר הרמב"ן ז"ל אל תשלח ידך אליהם.

ויתירה מזו כתבו הרבנים הקדושים, גדולי חכמי האמת, רבינו שלום שרעבי וחברו הרחיד"א זצוק"ל, שאין ללמוד בשום ספרי מקובלים ואין לסמוך כל מש"כ המקובלים הראשונים ולא אחרונים ואפילו בדברי שאר תלמידי האריז"ל, רק בע"ח, מבוא שערים, ושמונה שערים, שאותן סידר מהרח"ו ובנו הקדוש מוה"ר שמואל וויטאל זלה"ה, שהם כסולת נקי'.

ופוק חזי חזי, שהבאנו לעיל הרבה בשם האריז"ל שהוא חוב קדוש ללמוד חכמת הקבלה, והאריז"ל לא נתן לזה זמן, שיעור וקצבה לשנים.

וגם הרח"ו זלה"ה בהקדמתו לעץ חיים מרעיש עולמות בחובת לימוד חכמת הקבלה, ואינו נותן זמן לשנים.

וידוע בשם המקובל מוהר"ר חיים שאול דוויך הכהן זצוק"ל שאמר, אשר חבל שכמה גדולים וקדושים ופוסקים שהיו בחוצה לארץ, שבמקומותיהם אז לא הגיעו השמונה שערים הקדושים והטהורים, ולו היתה להם הקדמת מהרח"ו ז"ל על שער ההקדמות לא היו כותבים ומתנגדים כל כך נגד לימוד חכמת האמת.

ב) לימוד תורת הסוד בלי טהרה מביא לאפיקורסות

א. וזהו עצמו עון הערב רב שאמרו למשה דבר אתה עמנו נשמעה בעץ הדעת טוב ורע, ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות בסתרי תורה, כסברת הטועים קצת בני תורה אשר בזמננו זה המוציאים שם רע על חכמת האמת חיי עולם ואומרים שכל מי שמתעסק בה ימות בקצרות שנים ח"ו

ב. ואם הוא לומד ספרי קבלה והוא בלתי טהור יוכל לבוא חלילה על ידי זה לפיקורסות, והכת ש"ץ ימ"ש שהיו בימים הקודמים נעשו ע"י זה אפיקורסים לפי שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף, והיי' העולם שומם, עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם, הבעל שם טוב הקדוש ואחריו אדמו"ר הרב רבינו אלימלך נבג"מ, והם פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יחרהר אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו כו'.

(מאור ושמש, פ' אמור, ע' שע טור א')

ג) מילוי כריסו בש"ס ופוסקים קודם לימוד הקבלה

א. אחז"ל (קידושין ל'). לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד. והקשה שם בגמ': וכי ידע איניש כמה חיי? ומתרץ: כי אמרינן ביומי, ופירש"י שם: ב' ימים מקרא, ב' ימים משנה, ב' ימים תלמוד. ובתוס' שם כתוב, דלא נהירא, דאכתי איכא למיפרך מי ידע כמה חיי. ולכן נראה לי לפרש "ליומי", שבכל יום ויום עצמו ישלש.

וכן אנחנו נוהגים בלימוד הקבלה **שבכל יום ויום** **אנו ממלאים כריסו בש"ס ופוסקים, ואח"כ אנו עוסקים בקבלה**, כי להמתין עד שימלא אדם כריסו בש"ס ופוסקים, מי יודע כמה חיי, ועל כרחך הכוונה בכל יום בפרטיות. ודפח"ח ואמת ושפתיים יושק, כפ"י התוס' (גיטין ט.), עיי"ש. (הגה"צ מהר"א מזידיטשוב)

ב. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וידעי לאסתכלא ברזא דחכמתא (ר"ל, שמקודם ילמוד תורה הנגלית, ומכוח זה ידע אח"כ להבין ולהשכיל ולראות עין בעין ברזי וסודות התורה).

(זהר ח"א דף קצ"ה ע"ב)

ג. **אעפ"י שעיקר לימודינו בתלמוד ובהלכות ובפסקי הדינים, . . מכל מקום צריך מי שחננו ה' שכל לייחד מקצת שעות לחכמה הפנימית.** אבל צריך שמירה אחר שמירה לבל יט אשורו מני הדרך ויבוא להגשים כלפי מעלה.

(טעמי המצוות להרדב"ז מצוה כ"ב)

ד) אין אדם יכול לבוא למשהו השגה בגדלות הבורא מכל לימודי התורה כמו מחכמת הקבלה

לימוד הקבלה הוא שיוודע לאדם גדולתו ורוממותו של יוצרנו ובוראנו ית"ש יתעלה, ואין אדם יכול לבוא אל קצת השגת גדולתו ורוממותו ית"ש מכל לימודיו כמו מלימודי חכמת הקבלה, ביחוד מלימוד ס' הזוה"ק והתיקונים, חכמת אדם תאיר פניו מריבוי העולמות העליונים הקדושים לאין קץ וסוף ותכלית. גם בראותו בשאר ספרי המקובלים, וביחוד בכתבי האריז"ל, מהשתלשלות העולמות מרום המעלות עד עולם התחתון הזה, ובראותו גם כן אף קצת פרטי סדר הנהגתם מעולם התחתון עד רום המעלות לאין קץ ותכלית, מזה ישיג האדם קצת גדולתו ורוממותו של יוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש. וזה עיקר כוונת בריאת האדם בעולם הזה השפל והשמים, לחקור ולהשיג גדולת ורוממות יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה.

גם מלימוד חכמת הקבלה ישיג האדם קצת מעלת תורתנו הקדושה והתמימה, כי בראות האדם בספרי המקובלים, וביחוד בזוה"ק ובתיקונים, מפירושים נפלאים ונוראים של תורתנו הקדושה, ואיך נטמן ברמז סודות גדולים ונוראים, לפעמים בתיבה א' ולפעמים באות א', גם בראותו רזין עליונים וסודות נפלאים ונוראים הנסתרים בציור האותיות, וביותר בטעמים ובנקודות ובתגין, מכל זה ישיג האדם קצת גודל מעלת תורתנו הקדושה, ועי"ז בא בלבו אהבת הבורא ית"ש ותשוקתו גדלה עד למאוד מאוד, כי מהשגת תורתנו הקדושה יבוא האדם ג"כ לקצת השגה של הבורא ית"ש ויתעלה, כי אורייתא וקוב"ה חד הוא כנזכר בזוה"ק במקומות הרבה. וימצא האדם קצת מזה במאמרים

נזכרים לעיל. ומהראוי להאריך בזה מאד, אך פרץ עלי פרץ גדר, לקצר בכל היותר אפשרי. ולכן מפליג הזוה"ק והתיקונים בכמה מקומות גודל מעלת לימוד הקבלה לאין תכלית וכו'.

אחיי ורעיי, אם כל כך גדלה לשמים שיאו ומעלתו וכמה תקיף חילא דהאי אילנא רברבי של לימוד ספר הזוה"ק, ושורש בארץ גזעו לשלח רצוצים חפשי מן הגלות המר, **האיך לא יתלהב לב האדם להאיר אוזן לשמוע בלימודים לקבוע שיעור קבוע בכל יום בזה"ק ובתיקונים ושאר ספרי המקובלים כו'.**

(יסוד ושורש העבודה, שערי הששי, שער הניצוץ)

ה) לעולם יקדים אדם לימוד הנגלה להנסתר

ובזה יובן [אמרם ז"ל] לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה, דהיינו בלבושי התורה שנק' קשוטי התורה והלכ"ה אותיות הכל"ה, שיעסוק תחלה בנגלה, שמתוך כך יבוא לשמה, שהיא דביקה חשיקה חפיצה בו ית' שהוא לשמה בפנימיות התורה שהיא שמו ית' ממש שנק' תורת ה', וק"ל.
(תולדות יעקב יוסף פ' שלח)

ו) סודות התורה הם אור הנפש

עיקר שלימות אדם דלא יעול בכסופא לעלמא דאתי הוא לימוד התורה, כי כמו שהלחם הוא מזון הגוף, כן ממש לכו לחמו בלחמי, התורה היא מזון הנפש וכמו שהיין והמעדנים מאירין לגוף לחזקו, כן ממש ויותר סודות התורה הם אור הנפש להאירה בש"ע נהורין. ועכ"פ מי שאינו עוסק בפשטות התורה הרי הוא מת ברעב בעולם הבא, ומי שאינו מאיר לנפשו סודות הזוהר וכתבי מרן נדחו מענוגא וכסופא

בעלמא דאתי, אם לא שהוא תומך התורה אזי זוכה ויושב בשיבה של מעלה וזעירין אינון.

(הקדמת מהרי"א מקאמארנא זצוק"ל לפירושו על משניות)

פרק י

חודש אלול ראוי ללימוד התיקונים בשופי

א) גודל מעלת אמירת תיקונים בחודש אלול, שמזכך הנפש רוח ונשמה

א. אנשי מעשה נהיגי לומר בכל יום מאותם ארבעים יום שמראש חודש אלול עד אחר יום כפורים איזה דפים מספר הקדוש תיקוני הזהר, ומכוונים לגמור כל הספר עד יום הכפורים. ועיין בספרים שהלהיבו מאד על לימוד התיקוני זהר בארבעים יום אלו. ואף שאינו מבין, מכל מקום הלשון של הזהר הקדוש והתיקונים מסוגל מאד לנשמה.

(מטה אפרים סימן תקפ"א)

ב. כבר נהגו גם כן חסידים ואנשי מעשה בכל יום מאותן מ' ימים מר"ה עד יוהכ"פ בספר הקדוש תיקוני הזוהר, כי לימוד בימים הקדושים אלו מטהר הגוף והנשמה, וסגולתו לקרב הגאולה בב"א.

(קצה המטה למטה אפרים שם ס"ק כ"ג)

ג. בשם הרב ז"ל: אשרי למי שישלים ספר תיקונים בימים הללו.

(מט"א סימן תרי"ג ס"ק ט')

ד. כמה ארכי"ן הוא זה, מרפא וארוכה לימוד הזה, כאשר העד העיד בנו עדות נאמנה, הרב הקדוש האר"י זי"ע, ויהי עדיין אמונה, שכל הרגיל בלימוד הזוה"ק אעפ"י שאין

לו חלק בבינה, מזכך את נפש רוח נשמה כבן או"ר באי"ס
לבינה, ובפרט בספר התיקונים היינו דאחניא ל"י, תעלי"ה
באיתנ"ה שקי"ד ליה, ותקנת הקדמונים, ללמוד בספר
התיקונים מר"ח אלול עד יום הכפורים לברר אוכל מתוך
פסולת שדרך התינוק לפר"ר, בלימוד זה בא עדי ברורי"ן בפי
זה בורר. וקיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם, בנדבות
הלב המתנדבים בעם, ועליהם קבענום חובה, ללמוד דבר יום
ביומו אז ירדו לשעורי"ן שעורא זוטא ושעורא רבה.

(הקדמת הרב המביא לבית הדפוס ס' התיקונים דפוס ליוורנו, כהר"ר
יצחק פרחי זי"ע)

ה. פעם א' הי' מדבר מענין אלול ואמר, שמה שנוהגין
לומר תיקונים באלול, ש[מ]הניגון של התיקונים וכו' נעשה
דברים עליונים ותיקונים גדולים למעלה.

(שיחות הר"ן אות קכ"ז)

ב) תיקון לבעל תשובה לאמר ה' דפין זהר או תיקונים בכל יום, שמטהר הגוף והנשמה

א. ראוי לקבוע עצמו ללמוד חמש דפים זהר בכל יום,
והוא תועלת גדולה ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה
ולתקנה, ולכלות קוצים, מדות רעות ותאות רעות, לזכות
בנועם ה', והוא מרפא ותיקון לחטאים ופשעים של הנפש. וכן
נתן מרן האריז"ל תיקון לבעל תשובה שיאמר חמש דפים
זהר או תיקונים בכל יום, וכן נהג מורי ורבי דודי הקדוש
מוהר"ר צבי.

(נתיב מצותיך למהרי"א מקאמארנא, שביל התורה אות א' ס' ל"א)

ב. בדור הזה האחרון, מי שאינו עוסק בספר הזוהר
ותיקונים וכתבי מרן האר"י שהם חיים ממש לנפש, בלולה
במקרא ובמשנה ובתלמוד ופוסקים, ידע נאמנה שכל תורתו

שעוסק הוא משפה ולחוך, כדואג, ואין לו עסק בחיים והארה לנפש, **והוא כולו טעות ורמאות**, ואינו עוסק בתורה אלא להיות מאנשי שם, להיות רב וראש גדול הדור ולהשתרר על הבריות, **ואין לו חיים ולא חלק בחיים**. ועיין בתיקוני ז"ח: לית בנו מאן דיתער לגבה לרצות לה עם בעלה, צווחין בכל יומא וליליא באורייתא דעל פה בכמה קושיין וצווחין בה ככלבין דאמרו הב הב, הב לן עותרא הב לן יקרא, ולית מאן דישתדל לסלקא שכינתא. **ובודאי לא ישיג אורחות חיים אלא על ידי לימוד הזוהר וכתבי מרן הרח"ו בלבד**, וכן בספר שערי אורה שכולו אור. וכבר הארכנו הרבה מזה שלא תהי' מקובל, אלא עבוד מאהבה ועבוד מיראה.

ובדור הזה האחרון אי אפשר להמשיך שכינתא עליונה אלא על ידי הזוהר וכתבי מרן הרח"ו בלבד שנאמרו ברוה"ק, ובדור הזה מי האיש החפץ חיים אוהב ימים מבלי לבלות יום בלתי קדושה לראות טוב עוה"ב בעוה"ז ידבק בספר הזוהר ובכתבי מרן הרח"ו בלבד שנאמרו ברוה"ק.

(היכל הברכה פ' עקב ז', י"ט)

ג. ובכן יהי רצון מלפניך שיטע אהבתו ותורתו בלבנו ללמוד בחיבור זה בלב שלם ובחשק רב, **כי הוא מטהר הגוף ומקדש הנשמה לכל הלומד בחודש אלול** אפילו בגירסא בעלמא באין מבין פירוש אמריו.

(הקדמת ספר כסא מלך על התיקונים)

ג) התיקונים - סגולתן למתק הדינין

תיקוני זהר. נ"ל שנקרא ספר התיקונים, כי מדבר בכאן בזה הספר מיחודים וצינורות הספירות, והם נקראים בלשון הקודש הזה תיקונים, כמו שאמר (בתיקון א') [בהקדמת

התיקונים] אתה הוא דאפיקת עשר תיקונים וקרין להון עשר ספירות.

והנה הספירות הם היו נקודות וכו', ורוב דברי זה הספר הולך ע"ד צירופי השמות ויחודים, והם עצם עולם התיקון ממ"ה וב"ן החדש על ידי התייחדם בצינורי הספירות לאסתכלא אנפין באנפין למתק הדינין. **לכן נקרא זה הספר תיקונים, כי מדבר ביחודים תיקון עולמות**, לבבר וללבן הטיב מן הסיגים והפסולת ע"י יחודי שמות הקדושים בכלים מכלים שונים לפי הזמן והשעה והעולם אשר הוא מדבר בו הקדוש הזה. משא"כ ספר הזהר שרוב דבריו סובב על עצמות המדות בדרך חיים ותוכחות מוסר ואינו מדבר מן יחודים זולת במקומות מועטים ובספרי אדרא וספרא דצניעותא. (הר"ר צבי הירש זידיטשוב בריש ספר התיקונים שלו)

ד) הטעם שנתפשט לימוד התיקונים בימי התשובה יותר מן הזהר

הני מילי מחיים, מודעת זאת בכל הארץ מזמן אשר הציץ וזרח או יקרות של שני המאורות, ספר התיקונים וספר הזהר, קיימו וקבלו היהודים קהל עדת ישראל להחזיק בלימוד הקדוש של ספר תיקונים והזהר יחיד ורבים, מנער ועד זקן. והגם דאין לאל ידם להשיג ולהבין סוד אמרות טהורות שבספרים הקדושים האלו, אף על פי כן שותים בצמא את דבריהם ומתלהבים בקריאתם מאד מאד.

ברם אם החזיקו במקום אחד בלימוד זה הקדוש מאה אנשים, הנה בלימוד התיקונים מחזיקים אלף אנשים, כמעט רוב בעלי בתים מחזיקים בלימוד התיקונים. וזה דרכן ומנהגם בכל שנה ושנה. **והטעם שנתפשט לימוד התיקונים**

בימי התשובה יותר מן הזהר, כי כל אדם אשר יחטא הוא פוגם יותר בעשיה באבי"ע שבה, וידוע כי השבעים תיקונים שעשה ר' שמעון בר יוחאי זיע"א כיון שנדרשים יותר בדרך המספר, על כן לימודם מתקן בעולם עשיה יותר ששם הוא סוד המספר והחשבון. לכן בימי התשובה הכל רגילים בספר התיקונים.

(בן איש חי בהקדמתו לספרו בניהו)

ועיין ג"כ להלן פט"ז ס"ג, מס' חסד ואמת.

ה) תיקוני הנפש והגוף

וזאת לפנים בישראל, רב בעלי"ם מכבש"י א-ל באחד באלול ר"ה למאש"ר באימ"ה רצון קונם, האלילים מתאשרים בפני אשם, כי אתיא למודי"ן מדי שנה ושנה, ב"א על"י מקרא, ב"א על"י משנה, ה"ן סדר למשנה בספר תיקונים קנ"ה וצו"ף, תיקוני הנפש ותיקוני הגוף, לשם גרוסי"ן גומרים הללו מטהרי"ן והללו אושריים כל באיה ל"ו ישובון.

(מתוך הקדמת המגיה לתיקוני זהר דפוס בילוגראדו)

ו) סוד תיקוני הזהר שגילה הרשב"י

רשב"י גילה ופתח הע' פנים שבמלת בראשי"ת, וקרא אותם **תיקוני זהר**, מפני שהוא לשון אור, ואו"ר גימ' ר"ז, והוא האור הגנוז שגנוז הקב"ה בתורה וכו', **שע"י זה יהי ביכולת האדם לתקן כל מה שעבר עליו ע"י תשובה**, ועל ידי זה יברך אותו השי"ת שיהי חטאיכם כשנים הללו, שסדורות ובאות מששת ימי בראשית, ואז כשלג ילבינו.

ולכן נוהגין ישראל ללמוד בספר התיקונים בחודש אלול ועשרת ימי תשובה, שאלו הארבעים יום הם ימי רצון שאז

נתנו הלוחות שניות למשה רבינו ע"ה עם כל הדברי תורה, ולתקן הכל ע"י תשובה.
(פרי צדיק לרבינו צדוק הכהן מלובלין זי"ע, סימן ח' דף נ"א ע"א)

ז) הבעל שם טוב מעורר על לימוד תיקוני זוהר

א. הנני רושם לך תלמידי המובהק הרב הגאון הקדוש מ' יעקב יוסף הכהן נ"י בקצרה על נייר קטן בכיון בכדי שתשא אותו בכל עת. **קבלתי ממורי ורבי וכו' [הבעש"ט], תיקונים ילמד בכל השנה בכל יום.**

(כתר שם טוב)

ב. איעצך ויהי אלוקים אתך, **בכל לילה קודם השינה ממש תלמוד מאמר אחד מתיקוני הזוה"ק ואז תישן בטח ובל תירא.** והשי"ת יטע בלבנו אהבתו ויראתו דוקא, אכ"י.

מנאי מורו ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעזבז.
(כתר שם טוב)

ח) התופס חלק מן האחדות כאילו תופס כולו

הניעור בלילה, היינו שהוא ניעור ועוסק רק בלבושי התורה בחלק הנגלה הנקרא ליל"ה כידוע, ואינו חפץ מאור התורה, כי או"ר גימטריא ר"ז, היינו ברזי התורה וסודותיה, שזהו בחי' תורת ה' שנק' יו"ם, הרי זה דומה כאילו דוחה את האחדות כולו ומתחייב בנפשו. משא"כ אם חפץ גם תורת הנסתר, הגם שאי אפשר לו להשיגו, על זה נאמר כי אם בתורת ה' חפצו, וכמו שפי' האלשיך הק', וכאילו השיג גם חלק זה שבתורה, כי התופס חלק מן האחדות כאילו תופס כולו וכו'.

(כתונת פסים פ' קדושים)

ט) עורו ישנים מתרדמתכם

א. שמעו אלי רודפי צדק, אינון דתבעי רזא דמהימנותא, אינון דאתדבקו בקשורא דמהימנותא, אינון דידעין אורחוי דמלכא עילאה, קריבו שמעו.

(זהר ח"א דף קנ"א ע"ב. ח"ב דף י"ב ע"ב)

ב. קל נעימותא אתער, אתערו ניימין דמיכין דשינתא בחוריהון [ואינם מבקשים להשיג סודות התורה, ד"א], ולא ידעי ולא מסתכלן ולא חמאן, אטימין אודנין, כבדין דלבא, ניימין ולא ידעין, אורייתא קיימא קמייהו, ולא משגיחין ולא ידעי במה מסתכלין, חמאן ולא חמאן, אורייתא רמאת קלין, אסתכלו טפשי, פתחו עיינין ותנדעון, לית מאן דיגח, לית מאן דירכין אודניה, עד מה תהוון בגו חשוכא דרעותיכון, אסתכל למנדע ויתגלי לכון נהורא דנהיר.

(זהר ח"א דף קס"א ע"ב בס"ת)

י) גודל מעלת לימוד הזוהר

וזהו שאמרו בתיקונים (תיקון ל' נתיב תנינא), וז"ל: קומו ואתערו לגבי שכינתא דאית לכון לבא בלא סוכלתנו למנדע בה, ואיהי ביניכו [קומו והתעוררו בשביל השכינה הקדושה, שהרי יש לכן לב ריקן בלי בינה לדעת ולהשיג אותה, אע"פ שהיא בתוככם]. ורזא דמלה קול אומר קרא, כגון קרא נא היש עונך, ואל מי מקדושים תפנה, והיא אומרת, מה אקרא, כל הבשר חציר, כולא אינון כבעירן דאכלין חציר, וכל חסדו כציץ השדה, כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין. [וסוד הדבר, כמ"ש (ישעי' מ')] קול אומר קרא, [שקול דופק בלבו של כל אחד ואחד מישראל לקרות ולהתפלל להרמת השכינה הקדושה, שהיא כללות נשמות של

כל ישראל (ומביא ראי' מהכתוב קרא נא היש עונך, שקריאה פירושו תפילה), אבל השכינה אומרת] מה אקרא, [כלומר אין בח כח להרים את עצמי מעפר, בשביל] שכל בשר חציר, [כולם המה כבהמות אוכלי עשב וחציר, כלומר שעושים המצות בלי דעת כמו בהמות], וכל חסדו כציץ השדה, [כל החסדים שעושים, לעצמם הם עושים, כלומר שאין כוונתם במצות שעושים, שתהיינה בכדי להשפיע נחת רוח ליוצם אלא רק לתועלת עצמם הם עושים המצוות]. ואפילו כל אינון דמשתדלי באורייתא, כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין, [ואפילו הטובים שבהם, שמסרו זמנם על עסק התורה, לא עשו זה, אלא לתועלת גופם עצמם, בלי כוונה הרצויה, בכדי להשפיע ני"ר ליוצרים]. בההוא זמנא [וכו'] רוח הולך ולא ישוב, לעלמא, ודא איהו רוחא דמשיח. [בעת ההיא נאמר על הדור, רוח הולך ולא ישוב, להעולם, דהיינו רוח המשיח, הצריך לגאול את ישראל מכל צרותיהם עד לגאולה השלימה לקיים הכתוב, ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' הרוח הזה נסתלק לו והלך, ואינו מאיר בעולם].

וי לון מאן דגרמין דיזיל לי' מן עלמא, ולא יתוב לעלמא, דאילין אינון דעבדי לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה. [ואי להם לאותם אנשים הגורמים שרוחו של משיח יסתלק וילך לו מהעולם ולא יוכל לשוב לעולם, שהמה הם העושים את התורה ליבשה, כלומר, בלי משהו לחלוחית של שכל ודעת, כי מצטמצמים רק בחלק המעשי של התורה, ואינם רוצים להשתדל ולהבין בחכמת הקבלה, לידע ולהשכיל בסודות התורה וטעמי מצוה]. ווי לון דגרמין עניותא וחרבא וביזה והרג ואבדן בעלמא. אוי להם, שהם

גורמים במעשיהם הללו, שיהיו עניות וחרב וחמס וביזה והריגות והשמדות בעולם].

(הקדמת ה"סולם" אות ע')

פרק יא

התנגדות להזהר הקדוש

א) מי שאינו זוכה ללמוד תורת ה' מחמת שאינו חפץ, או הסת זדים או שאר מניעות, ידע שכל זה מחמת שאין נפשו זכה ונקיה, וישוב אל ה' וירחמהו

א. אית נטירין אחרנין כגון נחשים ועקרבים ושרפים, ונטרין ההוא טוב דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעל, ואי לאו, כל חייביא הוו עאלין ברזין דאורייתא. ובגין דא מאן דאיהו חייבא וייעול למנדע רזין דאורייתא, כמה מלאכי חבלה דאתקריאו חשך ואפלה נחשים ועקרבים חיות ברא אתקריאו ומבלבלין מחשבת' דלא ייעול לאתר דלאו דילי. אבל מאן דאיהו טוב, כל אילין נטירין אינון למימרי, וקטיגור נעשה סניגור, וייעלון לי לטוב הגנוז, ויימרון לי: מרנא, הא בר נש טוב וצדיק ירא שמים בעי לאעלא קדמך, ואמר לנו: (תהלים קי"ח) "פתחו לי שערי צדק אבוא במ אודה י-ה". ההוא טוב הגנוז יימא לון: פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה או בהאי תרעא דאיהי תשובה.

(זהר ח"ג דף קכ"ג ע"א ברע"מ)

ב. מי שאינו זוכה ללימוד הק' הזה, או שדעתו ונפשו אינה חפיצה לזה, או שיש לו מניעות ועיכובים שונים שלא ללמוד לימודים הללו, וכל שכן מי ששומע לדברי מסיתים ומדיחים שלא ללמוד חכמה נסתרה זו, או מי שקמים עליו מפריעים ר"ל שלא ילמוד זהר הקדוש וחכמת הקבלה, והוא

אינו יכול לעמוד נגדם ונמשך אחריהם רח"ל, יידע כי נפשו אינה טהורה ונקיה ועי"ז כל אלו הנזכרים שולטין עליו למנעו מן הלימוד הק' הזה, שלא יזכה להכנס אל הקודש פנימה מפני שאינו ראוי לזה.

ולכן יראה לחוס על נפשו ויעמוד על נפשו בכל כחותיו, להתגבר ולשוב בתשובה שלימה ולשבור כל המסכים ומחיצות שמבדילים בינו לבין קונו, ואז יזכה ליכנס לזה השער לה' אשר צדיקים וטהורי נפש וישרי לב יבואו בו.

(ב) פנימיות התורה היא גילוי יקרא דקוב"ה

א. יקרא דקוב"ה [שהיא סוד פנימיות התורה, אור החמה] לאו איהו אלא לאינון דידעין ארחוי ומהכין [הולכים] בה באורח קשוט כדקא יאות.

(זהר ח"א דף צ"ד ע"א, בס"ת)

ב. סתימי דאורייתא קדישי עליונין ירתין לה, ואתגליא בשאר בני עלמא.

(זהר ח"ג, ע"ב, ב)

**ג) בזהר מכונסים נשמות הצדיקים ואנשי מדות,
והאחרים נדחים ממנו**

והאי חיבורא הוא כגוונא דתיבת נח דאתכניש בה מכל מין ומין, הכי מתכנשין **בהאי חיבורא כל נשמתין דצדיקייא ואנשי מדות** דאתמר בהון זה השער לה' צדיקים יבואו בו, ואחרנין דלא צדיקים אתדחיין מתמן. **וכד אתגלייא האי חיבורא בעלמא, סגיאין מתכנשין לגביה** דאיתמר בהון כי את אשר ישנו פה וגוי' ואת אשר איננו פה **בהאי חיבורא** עמנו היום, ועלייהו אתמר ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, כאינן כוכביא דיהון קיימין לעלם ולעלמא עלמא.

(תיקוני זו"ח דף ע"ב ע"ד)

**ד) ספר הזהר הוא כתיבת נח שנתכנסו בה
שנים מעיר ושבע ממלכותא**

והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אלין אינן דקא משתדלין בזהר דא דאקרי **ספר הזהר, דאיהו כתיבת נח** דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא, ולזמנין אחד מעיר ושנים ממשפחה, דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ודא אורה דספרא דא.

(זהר ח"ג דף קנ"ג ע"ב, ברע"מ)

פרק יב

העלם וגילוי הזוהר

א) מדוע נתגלה הזוהר משנת ה'ר"ן ואילך?

א. דע כי גזרה חכמתו ית' שחיבור ספר הזוהר לא יתפרסם ולא יתגלה אלא בדורו של רשב"י ע"ה ועל ידו, ונגזרה גזירה בפמליא של מעלה שלאחר דורו של הרשב"י ור' אלעזר בנו לא יתעסקו בזאת החכמה בפרסום עד הדור האחרון דורו של משיח בן דוד. והכי איתא בתיקונין בהרבה מקומות, שאלו הסודות לא יתגלו עד דרא דייתי מלכא משיחא, ובמ"א אומר ובזכות האי חיבורא יתגלי מלכא משיחא, ר"ל בדור האחרון בשביל המתעסקים בחיבור הזוהר יתגלי מלכא משיחא.

ומצאתי כתוב, כי מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלוי, הי' לזמן קצוב, עד תשלום שנת ה'ר"ן, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה והרשות נתונה להתעסק בספר הזוהר. ומשנת הש' ליצירה מצוה מן המובחר שיתעסקו ברבים גדולים וקטנים כדאיתא ברע"מ. ואחר שבזכות זה עתיד לבוא מלך המשיח ולא בזכות אחר אין ראוי להתרשל.

(הקדמת ספר אור החמה)

[ועיי"ע בהקדמת מוהר"ן זיע"א לעץ חיים].

ב. הרשב"י סוד בוצינא קדישא מן הראוי הי' לעשות תיקון העולם כמו רבי עקיבא עם מס"נ כו', בהימנותא דקוב"ה ושכינתו וכל פמליא דילי' בצירוף משה רבינו רע"מ ואליהו וכל נשמתין דצדיקיא מגן עדן, והוא הי' מתקן כל

הדור בימיו כו', **ושלח הקב"ה האור הגדול הזה דוקא באלף החמישי** מתוך החושך הגדול שהוא יומא של הוד, בסוד כל היום דו"ה, אור הגדול אור שבעת הימים, להגן עלינו ולהציל אותנו מכל המקטריגים ע"י לימוד רזין דאורייתא כו', **ואם לא הי' מגלה לנו רזין דאורייתא את ספרי הזהר וכו', הי' ח"ו חוזרין עלמין לתוהו ובוהו מפני התגברות הדינים באלף החמישי כו',** ופתח רשב"י את האורות העליונים להאיר ולהגן עלינו, והניח ברכה לדורות אחריו כו'.

ואחריו קמו חכמי הדורות ומצאו פתח פתוח ושמשו ונהנו מהשפע ואורות עליונים, ונעשה ניסים בימיהם, כגון רבי וחכמי הדורות כו', ויחידי סגולה בכל דור ודור הוי ידעי ברזין אלן אבל לא באתגליא, כי עדיין הי' באלף החמישי, ועוד לא היו מתנוצצין נשמות של עולם התיקון, עד **באלף הששי האיר ה' עינינו בשנת של"ה ע"י נשמת** בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וימלא אותו רוח חכמה בתבונה ודעת ובכל מלאכה, הוא נשמת **מורנו ורבנו האריז"ל** אור שבעת הימים, ובידו נתן המאציל רצון העליון רשות לפתוח המקורות וצנורות עליונות ברזי דאורייתא, ואמר לנו בפירוש שהנסתרות בזמן הזה הם כמו נגלות, אעפ"י **שתלמידיו היו מכסין דבריו בהצנע משנת של"ה עד שנת ש"ץ כו',** בסוד הגאולה והחירות, התנוצצות הנשמות של עולם התיקון, כידוע לנו מדריגות הנשמות בשנת ש"ץ.

ומשנת ש"ץ ואילך מחוייבים אנחנו לתקן כל אחד ואחד נפשו ורוחו ונשמתו, אותו ואת כל העולם כולו, להיות מ"נ לייחד וללבן ולצרף נצוצות קדושות ברזי דאורייתא ובהתעסקות דברי הזהר והתיקונים עפ"י דברי מו"ר הרב האריז"ל, אשר שלחו אלהים לפנינו להאיר לנו מתוך

האריז"ל, אשר שלחו אלהים לפנינו להאיר לנו מתוך החושך ואפילה, בפרט בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא, וידוע לנו מסודות אלו שאין ביטולם וביעורם של הקלי' אלא בלימוד הקבלה עפ"י עולם התיקון, לכן קרא הרשב"י לבעלי הקבלה מחצדי חקלא הקמשונים והחרולים מן השדה אשר ברכו ה'.

(סוף ס' ויקהל משה)

עפ"י הנ"ל אתי שפיר מה שהעיר בס' דברי תורה (מהדורא קמא אות צ') על דברי זקינו בספר אגרא דפרקא (אות ק"כ), שמרחיק את זמן התגלות החכמה הקדושה עד שנת ש"ץ, והעיר על זה הגה"ק ממונקאטש שלא נודע מקור זמן זה, ועפ"י הנ"ל אתי שפיר.

ב) הזוהר נתגלה רק בדורות האחרונים כדי להגן עליהם

לא נתגלה הזוה"ק לדורות הראשונים רק בדורות הגרועים מהם, עיי"ש [בס' ויקהל משה הנ"ל] בד"ק בארוכה, ומסיים שם שהוא בכדי להגן על הדורות האחרונים. וצריך לשמוע בקול ה', כי כן רצונו לטוב לנו להגן עלינו מצרינו ולהחיש גאולתנו שתהי' בב"א.

(ספר פתח עינים להחיד"א על מס' סנדהרין דף צ"ח ע"א)

[ועיי"ע בהקדמה לספר הזוהר מבעל הסולם אות נ"ז-ס"א, נעתק להלן פי"ג אות א'].
 ג) הסבר להעלמת הזוהר אחרי פטירת הרשב"י

א. לא ניתן לכתוב סתרי הזוהר אלא לר' אבא

הלא תראה, כי בעת פטירתו, בריש אדרת האזינו, לא ניתן רשות לשום אחד מאותם שבעה עיני ה' העומדים אז

אצלו, **לכתוב סתרי הזוהר, אלא לר' אבא**, כנזכר שם: וכך אסדרנא לכו, ר' אבא יכתוב ור' אלעזר ברי ילעי, ושאר חברייא ירחשין בלבהון. ועם שניתן לו רשות לכתוב, מצאנו ראינו בפי' משפטים דף קכ"ג ע"ב, וז"ל: שאל ר"א לר' אבא, כל הני תיקונים אבא גלי לון, בגין דלא ליעול בכסופא לעלמא דאתי, השתא אמאי צריכי לגלאה. א"ל ר' אבא, ההוא דכתבנא אנא מבוצינא קדישא, אמינא כתבוהו לגבי חברייא, דהא אינון ידעין מילין, דהא אתיישבן מילין בלבן, ומכן ולהלאה סתימין מילין, ע"כ.

ב. אורות הזוהר לא נתגלו רק לחבריא במחשבת לבם

והנה עם שכבר נתן לנו רשות רשב"י לכתוב, וגם כי לא למד רק לאותם הז' חברים, דעלו ונפקו באדרא קדישא, ועכ"ז הקפיד ר' אלעזר בנו, ונתכעס על זה, וגם הוא עצמו השיב לו, דמכאן ולהלאה להו מילין סתימין בגוונא, אבל לשאר חכמי דורם, עם היותם תנאים, לבם רחב כפתחו של אולם, עם היותם כתובים, הם אצלם מלין סתימים, ולא אתגליין אלא לחברייא האילין בלחוד, ואף גם הם בתוך מחשבות לבם, ולא מן הפה ולחוץ, וכמ"ש סתימים מילים בגוונא, ולא אמר ביננא.

ג. אחרי פטירת הרשב"י אמרה החבריא: "אל תתן את פיך להחטיא את בשרך"

וכן בפרשת ויחי דרי"ז ע"א אמר שם: בכה ר' אבא, ר' שמעון דטחנין מיני' מנא טבא וכו', ולא אשתאר בעלמא מיני', בר כמה דכתיב קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן וכו' למשמרת, לאצנעותא, ואילו בהתגלייא לא כתיב, **והשתא מאן יכיל לגלאה רזין, ומאי ינדע לון**. גם בפי' אחרי

מות דף ע"ט ע"א, וז"ל: בתר דשכיב ר"ש, הוו חבריאי אמרי, אל תתן את פיד להחטיא את בשרך.

ד. רשב"י הכיר בר' אבא שיוכל להעלים הדברים אפילו מחכמי דור ההוא

ואין ספק, כי לולי שרשב"י הכיר וידע ברוח קדשו, כי ר' אבא הי' חכם גדול ויודע להלביש ולהעלים הדברים דרך חידה ורמז, שלא יבינו אפי' חכמי הדור ההוא, לא הי' מצווה שיכתוב. כי הנה שם באדרת האזינו עצמה, דף רצ"ד ע"ב, אמר, כל מאן דמגלה רזין בידוע דנשמת' לאו איהי מגופא דמלכא קדישא. ובג"ד כד תיפוק נשמת' וכו', ווי לי, ווי לנשמת'. זכאה חולקהון דצדיקים, דמכסיין רזין עילאין דקוב"ה וכו'.

וכן בפי פנחס דף רמ"ד ע"א ברעיא מהימנא, על פסוק ועשירית האיפה סולת וגו', וז"ל: אמר רעיא מהימנא, מאן דמזלזל בפרורין דנהמא וכו', וכ"ש מאן דמסר רזין דאורייתא, וסתרי קבלה, וסתרי מעשה בראשית, או סתרי אתון דשמא מפרש, לאנשים דלאו אינון הגונים וכו', עליה אתמר נודד הוא ללחם איה, ללחמה של תורה ולית מאן דישגח עלי' וכו'.

(הקדמת מוהרר"ו זיע"א לע"ח)

פרק יג

החיוב והשלילה ללימוד הזוהר

א) מדוע לא נפוץ לימוד הזוהר כשאר מדרשי חז"ל

א.) מכאן תבין את היבשות והחשכות שמצאונו בדורנו זה, שלא נשמע כמוהן בכל הדורות שקדמו לנו, שהוא משום שאפילו העובדי ה' שמטו ידיהם מהעסק בסודות התורה. וכבר המשיל הרמב"ם ז"ל משל אמיתי על זה, ואמר, שאם שורה של אלף אנשים סומים הולכים בדרך, ויש להם לפחות פקח אחד בראשם הרי הם בטוחים כולם שילכו בדרך הישר, ולא יפלו בפחים ומכמורות, להיותם נמשכים אחר הפקח שבראשם, אבל אם חסר להם אותו האחד, בלי ספק שיכשלו בכל דבר המוטל בדרך, ויפלו כולם לבור שחת. כן הדבר שלפנינו, אם היו לפחות עובדי השי"ת עוסקים בפנימיות התורה, והמשיכו אור שלם מא"ס ב"ה, הרי כל בני הדור היו נמשכים אחריהם, וכולם היו בטוחים בדרכם שלא יכשלו, ואם גם עובדי השי"ת סלקו את עצמם מחכמה זו, אין פלא שכל הדור נכשל בגללם, ומגודל צערי לא אוכל להאריך בזה.

ב. אמנם ידעתי הסיבה, שהיא בעיקר מתוך שנתמעטה האמונה בכלל, והאמונה בקדושי עליון חכמי הדורות בפרט, וספרי הקבלה והזוהר מלאים ממשלים גשמיים, ע"כ נפל הפחד על כל אחד, שלא יצא שכרו בהפסדו, כי ח"ו קרוב להכשל בפסל ודמות.

ג. והיא שהעירני לעשות ביאור מספיק על האר"י ז"ל, ועתה על הזוהר הקדוש, והסרתי הפחד הזה לגמרי, כי ביארתי והוכחתי בעליל, את הנמשל הרוחני של כל דבר,

שהוא מופשט מכל דמיון גשמי, למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, כמו שיראו המעיינים, למען לאפשר לכל המון בית ישראל ללמוד ספר הזוהר, ולהתחמם באורו הקדוש.

ד. וקראתי הביאור בשם "הסולם", להורות, שתפקיד ביאורי הוא כתפקיד כל סולם, שאם יש לך עליה מלאה כל טוב, אינך חסר אלא "סולם" לעלות בו, ואז כל טוב העולם בידך. אמנם אין "הסולם" מטרה כלפי עצמו, כי אם תנוח במדריגות הסולם ולא תכנס אל העליה, אז לא תושלם כוונתך. כן הדבר בביאור שלי על הזוהר, כי לבאר דבריהם, העמוקים מכל עמוק, עד סופם עוד לא נברא הביטוי לזה, אלא עשיתי על כל פנים בביאורי זה דרך ומבוא לכל בן אדם שיוכל על ידו לעלות ולהעמיק ולהסתכל בספר הזוהר גופן, כי רק אז תושלם כוונתי בביאורי זה.

ה. והנה כל המצויים אצל ספר הזוהר הקדוש, כלומר, המבינים מה שכתוב בו, הסכימו פה אחד, שספר הזוהר הקדוש חיברו התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, חוץ מהרחוקים מחכמה זו ונוטים לומר, על סמך מעשיות בדויות ממתנגדי החכמה הזו, שמחברו הוא המקובל ר' משה די ליאון, או אחרים הסמוכים לו בזמן.

ו. ואני כשאני לעצמי, הרי מיום שזכיתי באור השי"ת להתבונן מעט בספר הקדוש הזה, לא עלה על לבי לחקור ביחוסו, והוא מטעם פשוט, כי לפי תוכנו של הספר עלה בלבי מעלת יקר התנא רשב"י לאין ערך יותר על כל התנאים הקדושים, ואם הי' מתברר לי בבירור גמור שמחברו הוא שם אחר, כגון ר"מ די ליאון ז"ל וכדומה, הרי אז הי' גדול אצלי מעלת האיש ר"מ די ליאון ז"ל יותר מכל התנאים הקדושים, וגם רשב"י בכללם.

ז. אמנם באמת לפי מדת עומק החכמה שבספר, אם הייתי מוצא בבירור, שמחברו הוא אחד ממ"ח הנביאים, הי' זה מקובל על לבי ביותר מליחסו לאחד מהתנאים, ומכ"ש אם הייתי מוצא שמושה רבינו קבל אותו מהר סיני מהשי"ת עצמו, אז היתה שוככת דעתי לגמרי, כי לו נאה ולו יאה חיבור כזה.

ח. ולפיכך, כיון שזכיתי לערוך ביאור מספיק השוה לכל בעל עיון, להבין מעט מה שכתוב בו בספר, אני חושב שכבר נפטרתי בזה לגמרי מלטרוח עוד ולהכניס עצמי בחקירה הזאת, כי כל משכיל בזוהר לא יוכל להסתפק עוד שמחברו יוכל להיות איש פחות במעלה מהתנא רשב"י הקדוש.

ט. אכן לפי"ז נשאלת השאלה, למה לא הי' נגלה ספר הזוהר לדורת הראשונים, שבלי ספק היו חשובים במעלה יותר מדורות האחרונים והיו ראויים לו יותר, ויחד עם זה יש לשאול למה לא נגלה ביאור ספר הזוהר עד האריז"ל, ולא למקובלים שקדמו לו. והתמיה העולה על כולנה, למה לא נגלו ביאור דברי האריז"ל ודברי הזוהר מימי האריז"ל עד דורנו זה (ועי' בהקדמתי לספר פנים מסבירות על העי"ח באות ח' ד"ה ואיתא, עש"ה), ונשאלה השאלה, הכי אפשר דרי.

י. והתשובה היא, כי העולם במשך זמן קיומו של שיתא אלפי שני, הוא כמו פרצוף אחד שיש לו ג' שלישים, ראש תוך וסוף, דהיינו חב"ד חג"ת נה"י.

יא. וז"ש ז"ל ב' אלפים תוהו ב' אלפים תורה וב' אלפים ימות המשיח (סנהדרין צ"ז ע"א), כי בב' אלפים הראשונים שהם בחינת ראש וחב"ד היו האורות מועטים מאוד, והיו

נחשבים לבחינת ראש בלי גוף, שאין בו אלא אורות דנפש. כי יש ערך הפוך בין כלים לאורות, כי בכלים הכלל הוא, שהכלים הראשונים נגדלים בכל פרצוף מתחילה, ובאורות הוא להיפך, שאורות התחתונים מתלבשים בפרצוף מתחילה. ונמצא, כל עוד שאין בכלים רק העליונים לבד, דהיינו כלים דחב"ד, יורדים שם להתלבש רק אורות דנפש, שהם האורות התחתונים ביותר. וז"ש על ב' אלפים ראשונים שהם בבחינת תוהו. ובב' אלפים השניים של העולם, דהם בחינת חג"ת דכלים, ירד ונתלבש אור הרוח בעולם, שה"ס תורה. וע"כ אמרו על ב' אלפים האמצעים שהם תורה. וב' אלפים האחרונים הם נהי"מ דכלים, וע"כ מתלבש בעולם בזמן ההוא אור דנשמה, שהוא האור היותר גדול, וע"כ הם ימות המשיח.

יב. גם הדרך הוא בכל פרצוף פרטי, שבכלים דחב"ד חג"ת עד החזה שלו, האורות מכוסים, ואינם מתחילים להאיר חסדים המגולים, שפירושו התגלת הארת חכמה עליונה, אלא מחזה ולמטה, דהיינו בנהי"מ שלו. והוא הסיבה שמטרים התחילו להתגלות הכלים דנהי"מ בפרצוף העולם, שהם ב' אלפים האחרונים, היתה חכמת הזוהר בכל וחכמת הקבלה בפרט מכוסה מן העולם, אלא **בזמן האריז"ל**, שכבר נתקרב זמן השלמת הכלים שמחזה ולמטה, **נתגלתה אז הארת חכמה העליונה בהעלם ע"י נשמת האלקי ר' יצחק לוריא ז"ל**, שהי' מוכן לקבל האור הגדול הזה. וע"כ **גילה העיקרים שבספר הזוהר וגם חכמת הקבלה**, עד שהעמיד בצד כל הראשונים שקדמוהו.

יג. ועכ"ז כיון שהכלים האלו עוד לא נשלמו לגמרי (שהוא נפטר בזמן ה' אלפים שלי"ב כנודע), ע"כ לא הי' העולם

עוד ראוי שיתגלו דבריו, ולא היו דבריו הקדושים אלא קנין ליחידי סגולה מועטים, שלא ניתנה להם הרשות לגלותם בעולם. וכעת בדורנו זה, אחר שכבר קרובים אנו לגמר ב' אלפים האחרונים, לפיכך ניתנה עתה הרשות לגלות דבריו ז"ל ודברי הזוהר בעולם בשיעור חשוב מאד, באופן שמדורנו זה ואילך יתחילו להתגלות דברי הזוהר בכל פעם יותר ויותר, עד שיתגלה כל השיעור השלם שבחפץ השי"ת.
(הקדמת ה"סולם" לספר הזוהר)

ב) ר' יצחק דלטאש בפסקו המפורסם יצא להגן על הזוהר מפני מתנגדיו, ומאז נתפרסם בעולם ביותר

א. ספר הזוהר נתחבר ונכתב בדורו של רשב"י, שהסכימו בו מן השמים, כי הי' ראוי לכך, וגלגלו זכות על ידו ועל ידי חביריו הזכאים, כדי שבסוף הימים, בדורות של משיח בקרבת הישועה, בזכות זה יגאלו ישראל. וכמו שבמצרים הי' צריך לזכות ישראל בדם פסח ובדם מילה כדי להוציאם מאותו הגלות כו', כן כדי להוציא ישראל מהגלות הזה צריך שיזכו בידיעת הנסתר, כי כל הנביאים לא נבאו לימות המשיח אלא על זה כו'. הלא תראה רש"י ז"ל בפ"י שיר השירים בדוגמא מפסוק ישקני מנשיקות פיהו, ז"ל: ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה, ומחלים פניו לקיים דברו, וזהו ישקני מנשיקות פיהו.

א. וכל שכן עתה, שקרובה הישועה להגלות כו', כי לפי דברי הזוהר זכות לימוד ספרו הוא המלאך הגואל, וז"ל: וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגלייא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיניי וקראתם דרור בארץ וגו'. ובמקום אחר ז"ל: אמר לי אליהו לר'

שמעון, רבי רבי, כמה זכאה אנא דמהאי חיבורא דילך
יתפרנסון כמה עילאי עד דאתגליא לתתאי בסוף יומיא,
ובגינני ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו
וכו'. הרי לך מבואר **שזכות העיון בספר הזהר מספיק**
להשיב שבותנו ולהעביר גלותינו, ועליו אמרו זכו אחישנה,
כי בעבורו יהי ישראל נגאלין ויקרא דרור בארץ, שיהיו כל
בני העולם בני חורין בשלוח שאין כמוה.

ב. ובמקום אחר יבשר הזהר, שבדור שעתיד המשיח
להתגלות, בו יותן הרשות להתגלות ספרו וחיבורו. וז"ל
בפתיחה גדולה בתיקונים: והמשכילים יזהירו וגו',
והמשכילים אלין ר"ש וחברייא כו' **לגלאה לון רזין טמירין**
דלא אתיהיב רשו לגלאה לון עד דייתי דרא דמלכא משיחא
וכו'. ואל תגמגם לומר שאין רשות לגלותם עד אחר ביאת
המשיח, שזה שקר וטעות גדול. דייקא נמי דקאמר עד דייתי
דרא דמלכא משיחא, ולא קאמר עד דייתי מלכא משיחא,
וכל זה פשוט.

(פסק הגאון והחכם הכולל הנעלה כמהר"ר יצחק דלטאש, נדפס בריש
ס' הזהר)

ב. פשר הדבר: בשנת שי"ח רצו להדפיס ספרי הזהר
הקדוש, וקמו אז גדולים ורבים שהרעישו לבלתי לפרוץ גדר
הראשונים להוציא לאור דברים סתומים וחתומים אשר
נגנזו ולא ראו אור מימים קדמונים, ובלשון הר"ר יצחק
דלטאש בפסק-דין הנ"ל: "ארץ רעשה אף שמים וינועו אמות
הסיפים מקול הקורא ואומר שאין טוב להוציא הדברים
הסתומים והחתומים אל הפרסום ולפרוץ גדר הראשונים
אשר גנזום באוצרותיהם ובית נכאתם, לא ראו אור מימים

קדמונים", וגם מפני קדושתו הגדולה והנוראה לא כולם ראויים אליו.

הגדולים הנ"ל הביאו ראיות לדבריהם ממאמרי חז"ל ומדברי רשב"י בעצמו בזה"ק, שאין לגלות ולפרסם סתרי תורה.

והעיר ה' את רוחו של הר"ר יצחק דלטאש, שהי' אחד מיחידי גאוני הדור ההוא, ואזר חיל וכתב פסק-דין "לתקן המעוות והדורים לישר, להשיב אמרים נכוחים, דברים המתישבים על הלב", ומשיב על כל דברי המקשים, ומבקשם "אל תבטח על שקר ואל תשען על משענת קנה רצוץ", ומשיבן מילין ואת טענותיהם מכחישן אחת לאחת.

אחר שיצא פסק-דינו הנזכר שקטו עולם, קיימו וקבלו עליהם את פסק-הדין, והדפיסו אז את ספרי הזהר, ולכן זכה ונדפס פסק-דין זה בריש ספרי הזהר.

וכתב החיד"א (שם הגדולים, מערכת ספרים, ערך ס' חשק שלמה), שהרמ"ז כותב בשם מוהרר"ו זלה"ה, וז"ל: אמר לי מורי זלה"ה [האר"י זל], שהחכם שעשה פסק להדפיס הזהר הי' ניצוץ של צדיק וחסיד גדול וקדוש וראוי לכל טוב, ולכן עלה קנאה בלבו וכתב אותו פסק כדי להוציא לאור ספר הזהר, עכ"ל.

ג. כד יהא קריב ליומי משיחא, אפילו רביי דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא [נערים קטנים ימצאו אוצרות ספרים חשובים מסודות, כי אז תתמלא הארץ דעה, ד"א].

(זהר ח"א דף קי"ח ע"א)

ג) הרח"ו אודות החיוב והשלילה ללימוד הזוהר

א. וכנגד כת המתעסקים ברזי התורה ובחכמות הזוהר, אשר הם נקראים אדם, כנזכר בספר התיקונין ד"א, אפרוחים אילין מארי משנה, בנים אילין מארי קבלה, עליהם נאמר ראיתי והנה האדם, ולא אמר אדם, אלא האדם, ירצה, **כי גם שהוא עוסק בחכמה הזאת, ולכן נקרא אדם, עם כל זה איננו האדם המיוחד הראוי להתעסק בה, כי אין להם שרשים והקדמות להבין דבריו, וכמו שבארנו לעיל באומרו בנים סכלים המה ולא נבונים, אבל האדם המיוחד איננו בעוה"ז, ואנחנו בזאת החכמה מגששים כעיוורים קיר, כי חכמי האמת סעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות, וכאשר אין האדם הנזכר נמצא ללמד החכמה, הנה אז גם עופות השמים, אלו התלמידים אשר נגע ה' בלבם, התפצים לעוף השמים, בלי כנפיים, ואומרים מי יתן לנו אבר כיונה, נעופה ונשכונה באהלי החכמה הזאת.**

ב. והרי נתבארו כל הכתות אשר בעם בני ישראל, אשר כולם כאחד נמנעו מלהחזיק בחכמה הזאת, כל אחד כפי סיבתו ופנייתו, עד שנתקיים בנו בעו"ה אין מנהל לה מכל בנים ילדה וכו', פי', כי עם היותם בנים מארי קבלה, עכ"ז נתיאשו מלהתעסק בחכמה הזאת. ואין ספק כי דברים אלו בנבואה נאמרו על דורות אלו האחרונים. שלא כסברת חכמי דורותינו אלה, החושבים בדעתם כי כבר השיגו מה שצריך להם ושמחים בחלקם, והנה הכתוב מעיד וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע, בלשון שלילה, אוי לאזניים שכך שומעות ואוי לעינים שכך רואות, עדותו יתברך עלינו, ואין לנו לב לדעת לחזור ולהתעסק בחכמה הזאת, להחזיק יתברך, כמ"ש ואביט עוזר ואשתומם ואין סומך. והוא

בהיותינו עסוקים בחכמה הזאת, כי על ידה תתקרב הגאולה, וכביכול ישועתה לשכינת עוזו היינו ממהרים להצמיחה, כמ"ש ותושע לי זרועי, לי ממש כביכול, וכנ"ל במאמר שהתחלנו בהקדמתנו זאת, כי **הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומניעתינו מלהתעסק בה היא גורמת איחור ועיכוב בנין בית מקדשנו ותפארתנו** המכונה ונקרא הדר הכרמל, כמש"ה ראשך עליך ככרמל.

ג. וזמש"ה ראיתי והנה הכרמל מדבר, כי לסיבות הנ"ל ה"י הכרמל מדבר שמם בעו"ה, כנ"ל כי כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, הרי הוא כאילו נחרב בימיו, וכל עריו הם ערי יהודה נתצו גם הם וכל הרעה הזאת היא מפני ה' מפני חרון אפו, פ"י מפני החכמה הזאת, אשר עסקה להורות, כי כל התורה שמותיו של הקב"ה, וז"ש מפני ה', היא החכמה, שאין מתעסק בה, וגם ומפני חרון אפו, פ"י, כי אין לו להקב"ה קורת רוח בעולמו, אלא כאשר עוסקים בחכמה זו.

ד. וכמ"ש בתלמוד (חגיגה י"ד): בכל אותם המעשים של ריב"ז ושל ר"א בן ערך ור"י הכהן, כשהיו דורשים במעשה מרכבה, ירדה אש שכינתו יתברך, וסבבה על האילנות, משא"כ בהיותם עוסקים בפשטים, וכמ"ש במדרש משלי על פסוק לא ירעיב ה' נפש צדיק, וז"ל: אמר ר' ישמעאל, בא וראה כמה קשה יום הדין וכו'. ה"י ר' ישמעאל אומר, אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה וכו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה וכו', בא מי שיש בידו ב' סדרים וכו', בא מי שיש בידו הלכות וכו', בא מי שיש בידו תורת כהנים וכו', בא מי שיש בידו ה' חומשי תורה וכו', בא מי שיש בידו אגדה, בא מי שיש בידו תלמוד וכו', והקב"ה אומר לו, בני הואיל ולא נתעסקת בתלמוד, צפית במרכבה, צפית בגאות

שלי, שאין הנאה לי בעולם אלא בשעת שת"ח יושבים ועוסקים ומביטים ומציצים ורואים והוגים המון התלמוד הזה, כסא כבודי היאך עומד וכו', חשמל היאך עומד וכו', ברק היאך עומד וכו', כרוב וכו', וגדולה מכולם, מצפרני ועד קדקדי וכו', וכי לא זה הוא הדרי זה הוא גדולתי זהו הדר יפיי, שבני מכירין את כבודי וכו'.

ו. הרי מבואר בפירוש אף בדברי התנאים, שאין האדם יוצא ידי חובתו לגמרי בעסק המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד בלבד, אלא הוא מחוייב לעסוק בכל יכלתו בסתרי תורה ובמעשה מרכבה, כי אין הנאה להקב"ה מכל מה שברא בעולמו, רק בהיות בניו למטה עוסקים ברזי התורה, להכיר גדולתו ויופיו ומעלתו. כי בפשטי התורה ובסיפוריה ובדיניה ובמצותיה, בהיותם כפשטם, אין בהם שום היכר וידיעה לידע את בוראם יתברך, אדרבה יש בהם מצות וחוקים שאין הדעת סובלם וכל אומות העולם מונין את ישראל ואומרים להם, כי מה התורה הזאת אשר צוה אלקיכם אתכם, דברים שנראין כחידות ומשלים, ליקח קרן פרה ולתקוע בו ביום ר"ה ואתם אומרים שעיי"כ שטן הרוחני המקטרג העליון מתערב, וכיוצא מדברים אלו כמעט רוב מצות התורה, ובפרט פרטי דיניהם, אין השכל סובלם. ואי"כ היכן הוא הדר התורה ויופיה וגדולתה. ועל כיוצא בזה נאמר אם צדקת מה תתן לו ואם חטאת מה תפעל בו, כי השכר והעונש אשר עליהם הוא לך לבדך.

ו. אמנם בסודות התורה ובעסק כוונת המצוות, על זה נאמר בהיפך, אם בטובה נאמר תנו עוז לאלקים, ואם ברעה נאמר צור ילדך תשי, ונאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים

הפושעים בי, בי דייקא, ולא לי, בי ממש כביכול. ודברי אלו מבוארים לאשר נגע אלקים בלבו.

ז. וז"ס מ"ש לעיל, כי הקורא במשנה ובתלמוד נקרא עבד המשמש את רבו ע"מ לקבל פרס, משא"כ בחכמת האמת, כי הוא מתקן כביכול ונותן עוז וכוח למעלה, וזהו נקרא עוסק בתורה לשמה בלי ספק.

ח. ולא עוד, אלא שלא נברא האדם אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה, אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה ע"י המצוות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה והם מוכרחים עכ"פ, ואח"כ תוכל הנשמה הנקראת נר ה' נשמת אדם להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית זכוכית ומאירה, ונותנת לו כח להבין סתרי התורה ומגלה עמוקות מני חושך. (הקדמת הרח"ו לע"ח)

פרק יד

גדולי החסידות בשבח לימוד הזוהר

(א) ובני ישראל יוצאים ביד רמה, ברי"ש גלי - ר"ת רבי שמעון בן יוחאי

א. ובני ישראל יוצאים ביד רמה, ותרגומו ובני ישראל נפקין בריש גלי, על דרך דאיתא בזוה"ק בספרא דא יפקון מן גלותא, ועיי"ש שמבואר עוד יותר כשיתגלה הספר הזוהר בדא יפקון מן גלותא.

ב. וזהו שמרומז בפסוק ובני ישראל יוצאים, היינו מן הגלות, כנ"ל, ביד רמה, ותרגומו בריש גלי, ברי"ש ר"ת ר'

ש'מעון ב'ן י'וחאי, גל"י, כשיתגלה ספרו הקדוש ספר הזוהר, אז בדא יפקון מן גלותא, והבן.

(דגל מחנה אפרים פ' בשלח)

ב) משיח בן יוסף יחי' ויתקיים על ידי לימוד רזין דאורייתא

ע"י עסק ישראל בסודות התורה יבוא משיח צדקנו בב"א כמבואר בזוה"ק. וסימן לדבר סו"ד במילוי סמ"ך ו"ו דל"ת גי' משיח בן יוסף במכוון, שאף משיח בן יוסף יחיה ויתקיים ע"י זכות לימוד רזין דאורייתא.
(ספר קהלת יעקב לבעל מלוא הרועים ערך סוד)

ג) או"ר בגימטריא ר"ז

עיקר הגאולה הוא מרזי דאורייתא, כי או"ר גי' ר"ז, וזה נקרא כ"ן שגי' סו"ד מיסו"ד. וזש"כ במדרש, אני אמרתי יהי כן, והרשעים אומרים לאן כן, שהם אומרים שאין בתורה אלא הפשט, על כ"ן לא יקומו. ועיקר היא חכמת התורה ורזיה שיתגלה לנו ב"ב כו', ועל דור שלנו נאמר משוד עניים גופייהו, עתה אקום, בזכות אמרות ה' המזוקקות שבעתיים, אך ה' ישמרנו מהרשעים אשר סביב יתהלכון ואינם רוצים ברזי וסודות התורה, שהם כרום זלות, דברים העומדים ברומו של עולם והקב"ה ירומם.
(אור ישראל על תיוק"ז תיקון ל"ו - דף ע"ז ע"ב)

ד) או"ר בגימטריא אי"ן סו"ף; אדו"ן עול"ם; ר"ז

קומי אורי כי בא אורך, או"ר בגי' אי"ן סו"ף, אדו"ן עול"ם, ובגי' ר"ז, שהוא סודות התורה אשר הוא או"ר לנו. וזהו קומי אור"י, שיתגלה כבוד מלכות אדו"ן עול"ם, כי בא

אור"ך, כי כבר נתגלה להם חכמת סודות התורה שהוא ר"ז, אור התורה, ועי"ז תהי' גאולה להתגלות בסוד מלכותו כנודע.

(אגרא דכלה הפטורת פי' תבוא)

ה) רק על ידי התגלות סודות חכמת האמת יבוא משיח צדקנו

א. מה שכתב ברע"מ פי' תצא דרע"ח שאמרו להרע"מ ובגינך יתפרקון ישראל ויחזרון לאתרייהו, ולית חילא למשיחין למפרק לישראל בר מינך, ובגינך אינון מתעכבין, אשלים מילין יקירין אלין וכו', עכל"ה. והלשון **ובגינך אינון מתעכבין** יתמה כל עובר ויתפלא, הלא איך יתכן לומר שהרע"מ יעכב (ח"ו) המשיחין לבוא לגאלנו.

ב. אולם יובן בפשיטות עפי"ד הזוה"ק ותיקוני זוה"ק בכמה דוכתי, וכן בהקדמת מוהר"ח זי"ע לשער ההקדמות, **כי רק ע"י התגלות סודות חכמת האמת יבוא משיח צדקנו** ב"ב. ועיין בהקדמת אאמו"ר זי"ע לבאר לחי רואי ח"א, וכן בהסכמתו לאוצרות חיים עם הגהות הנפלאות איפה שלימה [למוהר"ר חיים שאול דוויק הכהן זצוק"ל], וכן בכל ספרי קודש.

ואמרו להרע"מ שישלים מיליה ויגלה הסודות, כי עי"ז יתגלו המשיחין, שמתעכבים עד שיתגלו כל הסודות כנ"ל. השי"ת ירחמנו במהרה במינו בביאת גואל צדק בקרוב וכט"ס.

(סי' דברי תורה להגה"ק אב"ד מונקאטש, מהדורא ו' סי' קי"ג)

פרק טו

מעלת אמירת אותיות הזוהר והתיקונים

א) מעלת אמירת הזוהר והתיקונים אפילו בלי הבנה

א. גם כי סתומים וחתומים הדברים, אל נא תמנע מקריאתם, כי ברית כרותה לשפתים הנוטפות מר באימה ורעותא דלכא בהני כבשי דרחמנא שאינם חוזרות ריקם, מעורר את האהבה עד שתחפץ בלגלוג וגמגום, איש הוגה ושוגה באהבתה כו'.

(הרמ"ז בהגהותיו לס' הכוונות)

ב. לימוד ספר הזהר נשגב מאד לטהר ולקדש הנפש, ואפילו אי לא ידע מאי קאמר ושוגה בו שגיאות הרבה הוא חשוב לפני הקב"ה. ונהי שבלימוד המשניות וכ"ד יש דעות שצריך להבין לפחות מהו הענין שלומד, אבל בלימוד תהלים וזה"ק אפילו באין מבין כלל, חשוב ומקובל ומרוצה לפני ה' וכו'.

(פלא יועץ אות ז', זוהר)

ג. ילמוד בספרי קבלה, ואף אם אינו מבין בהם יאמר דברי הזוהר ותיקונים, כי הם מסוגלים לטהר הנשמה.

(סידור האריז"ל לרי' יעקב קאפיל ז"ל, בסדר כוונת הלימוד)

ד. מי שלא זכה להבין הזוהר, אף על פי כן ילמוד, כי הלשון של הזוהר מזכך הנשמה.

(אור צדיקים להר"מ פאפריש, סימן א' ס"ק ט"ז)

ה. לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד, בשגם לא ידע מאי קאמר ואף שיטעה בקריאתו, והוא תיקון גדול לנשמה. לפי שהגם דכל התורה שמותיו של הקב"ה, מ"מ

נתלבשה בכמה סיפורים, ואדם הקורא ומבין הסיפורים נותן דעתו על פשט הפשוט, אבל ס' הזוהר, הסודות עצמן בגלוי, והקורא יודע שהם סודות וסתרי תורה אלא שאינו מובן מקוצר המשיג ועומק המושג.

(עבודת הקודש להחיד"א, מורה באצבע סי' מ"ד)

ו. הטעם שכתבו ז"ל כי **לימוד הזוה"ק נורא ונשגב מאד הגם דלא ידע מאי קאמר**, משום דבכל התו' יש פרד"ס, ובכל לימוד אינו ניכר הסוד כלל, ואדרבה הקורא ושונה דעתו על הפשט לבד באין מבין אם יש סוד בתורה כלל, משא"כ ס' הזוה"ק דהסודות הם בגלוי והלומד יודע כי ידבר נפלאות ורזי תורה והוא לא ידע, ולזה מועיל מאד לתקן הנפש.

(נפש חיים מערכת הז' אות ד', משה"ג להחיד"א)

ז. ע"ד דאיתא שלשון הזוה"ק **הוא מסוגל לנשמה, אף שאינו מבין כלל מה שאמר**, כמשל הנכנס לחנות של בושם, אעפ"י שלא לקח כלום, מכל מקום ריח טוב קלט עמו.

(דגל מחנה אפרים בליקוטים ד"ה ישקני)

ח. אמר הבעש"ט ז"ל, בגי' דברים הכלל היפך ממה שאמרו אחד המרבה ואחד כו' ובלבד שיכוין, אלא אחד המכוין כו' ובלבד שירבה, אמירת הזוהר מסוגל לנשמה.

(סי' נתיב רש"י, בשם "מורי", ה"ה הרה"צ ר' הלל מפאריטש)

ט. שמעתי ממהר"ם הלוי יפה שאמר בשם אדמו"ר הזקן נבג"מ סגולה למחשבות זרות בעת התפילה הוא גי' דרכים וכו', וכן **ספר הזוהר הלשון מסוגל לנשמה אעפ"י דלא ידע מאי קאמר**, ולכן כיון שגי' דברים אלו אינם צריכים כוונה, לכן מועילים לטהר המחשבה ממחשבות זרות.

(סי' מגדל עז, מאמרי דא"ח מאדמו"ר חב"ד, ע' תכ"ו)

אור פרק טו הזוהר קא

י. וכמו ששמענו בפירוש מפי אדמו"ר הזקן בליאזני, **שיש בחינת טמטום המוח וכו', ולזה מועיל קריאת דברי הזוהר הקדוש אף דלא ידע מאי קאמר.**

(חנה אריאל, להרי"א מהומיל, שמות ע' ס"ד)

יא. כל צירופי אותיות התורה יש בהם יתרון ומעלה יתירה זו, **שבדביקות נפש האדם בצירופי אותיות אף שאינו יודע ומבין הענין בעין השכל רק שהוגה ומדבר בהם (לאפוקי הרהור דלאו כדיבור דמי) הרי הם מעלים את הנפש למקום שלא היתה הנפש מגעת שם מצד שרשה, כי שרש אותיות התורה היא הגבה למעלה משרש הנפש.**

(תורה אור לבעל התניא, פ' בשלח ד"ה אשירה לה')

יב. **יעסוק בספר הזוהר אע"ג דלא ידע ולא מבין מאי קאמר, מכל מקום הלשון של הזוהר מסוגל לשכינתא ולנשמתא לקרוא בו יותר מכל עסק התורה.**

(תיקון ליל הוש"ר)

יג. בענין לימוד זוהר הקדוש אמר בשם הקדוש ר' אהרן מזיטאמיר **שזוה"ק צריך לאומרו בלא ביאור, כי התיבות והדיבור של זוה"ק עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך, רק מי שרוצה ללמוד עם ביאור יעיין מקודם בהביאור, והזוהר יאמר כסדר בלי ביאור.**

(שארית ישראל שער ההתקשרות שער הא' דרוש ה' מאמר ב')

יד. **מקובל בידינו שגם מי שלא ידע כלום, לשון הזוהר מסוגל לזכך הנשמה.**

(מהרצ"א בהגהותיו לספר סור מרע, דפוס מונקטש אות ט')

טו. עיקר לימוד בפנימיות התורה יהי שתשיג הארה וחיות אלוקית בנפשך בעת לימודך ובכל היום, ולא שתהיי מקובל או חוקר וכו'. **ולפעמים האדם הוא בקטנות השכל,**

לא יפטור את עצמו מכלום כי זה מינות וכו' ואז עקימת שפתיו הוה מעשה ומלכא שכיב על אבנים ואותיות כמו שהן.

(היכל הברכה דברים דף ר"ח ע"ב)

טז. ע"כ בני ואחיי תרגילו עצמכם ללמוד בדברי הזהר והתיקונים בשקידה, ומי שלא ראה אור הזוהר מתוקים מדבש, לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה, ועוד שהוא מטהר הנפש ומזככה, אפילו אמירה בעלמא מן השפתיים סגולה ותיקון הנפש מאד, ובפרט ספר התיקונים שהם תיקוני הנפש ממש מכל פגם וסיג וחולאת. (הקדמת ספר עצי עדן מקאמארנא ז"ל)

פרק טז

ליקוט נפלא אודות תורת הח"ן

(א) שכר לימוד חכמת הקבלה וחיוב הפלפול בה

א. לית אתר פנימאה כאינון דידעי רזא דמאריהון וידעי לאתדבקה ב' בכל יומא, על אילין כתיב עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו, מאי למחכה לו, כד"א חכה את איוב בדברים, ואילין אינון דדחקין למלה דחכמתא ודייקין לה ומחכאן לה למנדע ברירה דמלה [פירוש סודות התורה ומאמר הזהר דייקין להם בדקדוק גדול ומחכאן ומקוים לדעת ברירה דמלה, ניצוצי אורות שם], ואשתמודען למאריהון, אילין אינון דמאריהן אשתבח בהון בכל יומא, אילין אינון דעאלין בין עילאין קדישין, ואילין עאלין בכל תרעי דלעילא, ולית מאן דימחי בידיהון. זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(זהר ח"א דף ק"ל ע"ב)

ב. ואף אם יתעסק בפשוטי הדברים בחכמה הזאת, לא ישיג המדריגה הזאת, אלא כאשר ילפלל וייטיב עינו, ואם לא ישיג בפעם אחת ובי' חכה, כי בהתמדת העיון ישיג, אז נקרא מחכה וישיג המדריגה הזאת, שאז משתמש בחכמה ובינה, כי החכמה הם ראשי פרקים שנמסרו לנו ונמצאו בספרי הרשב"י ע"ה, ובינה הוא להבין דבר מתוך דבר ולהתפלל ולדקדק הרבה בחכמה ואז יצא לו סוד, והרי הוא מחדש חידוש בתורה שמעלתו גדולה.

ג. והארכתי בזה להוציא מלב הטועים האומרים שאין לפלפל בחכמה הזאת ולא לחדש בה דבר, ונתלו במה שמצאו בזהר פ' בראשית עונש המחדש בחכמה הזאת מה שלא קיבל. וטעו בהבנת הדבר, דהיינו דוקא המחדש ח"ו הקדמה בענינים העליונים שלא קבל, אמנם לפלפל בראשי פרקים ולחדש מתוכם הקדמה מורכבת על ראשי פרקים הידועים, הן הן הדברים החשובים לפני הבורא. שאם לא תאמר כן, א"כ מה שכר העוסק בה או בשאר התורה ומה ענין אומרם אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בה אם לא נתן רשות להתעסק אלא במה שלמד.

(אור החמה לזהר שם, בשם הרמ"ק זלה"ה)

ב) לימוד חכמת האמת פועל עשיית המצוות כתיקון ובאהבה רבה, ומגיע מזה תועלת לענין התפילה

מצידה יזכה העוסק בה לחיי העוה"ב אפילו שישגה בה, וראוי שלא יתירשל ממנה (אע"פ שיבואו עליו תוכחת מוסר כי מה תוחלתנו בעוה"ז אלא לקנות חיי העוה"ב). ותועלותיה ידועה, כי מלבד היות האדם מצידה יודע את קונו ויודע סתרי תורה וטעמי המצוות המתוקים מדבש ונופת

צופים אשר מצידם היא משיבת נפש, כי הנפש מזדככת בהם ומתבודדת עם קונו, גם כן ימשך ממנה עשיית המצוות כתיקונן ובאהבה רבה, והיא המלהבת אותו לעשות בשלימות, ועל זה אמר החכם מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו'. ועוד יגיע לנו ממנה תועלת נמרץ בענין התפילה.

(שלייה הקי' מאמר ראשון)

ג) ספר הזהר הוא מגן לישראל כתיבת נח

א. האי חיבורא איהו כגוונא דתיבת נח (תיקוני זו"ח דף ע"ב ע"ד), פ"י, כי חיבור זה שנקרא ספר הזהר הוא כמו תיבת נח, שבו היו מינים הרבה ולא הי' קיום לאותם המינים והמשפחות כולם אלא על ידי כניסתם להתיבה, כן הוא ממש כי על ידי סוד הגלות וכו' ומגיע פגם לצדיקים כולם והחשכת מאורי אורם כמעט טועמת מר ממות, ולזה לקיומם שלא ישלוט הגלות בהם הי' להם סוד החיבור הזה כענין תיבת נח ממש, לתקן מחץ מכת הגלות ומי מבול החיצונים המחשיכים וכו', אלא תהי' אור שכינה מאירה קצת ומלבשת הצדיקים, כן יכנסו הצדיקים אל סוד אור חיבור הזה להתקיים.

ב. וכך סגולת החיבור שמיד שעוסק בחשקו אהבת ה' ישאבנו כשאיבת האבן השואבה את הברזל, ויכנס אליו להצלת נפשו ורוחו ונשמתו ותיקונו. ואפי' אם יהי' רשע, אין חשש אם יכנס, מפני שאין כניסתו כניסה אלא יהי' לו אחת מהשתיים, או יחזירנו בתשובה ויהי' צדיק ויכנס בו, או ידחנו דחי' גמורה ויפרש עצמו, כענין תיבת נח שהי' דוחה הרשעים ואותם שחטאו מן החיה והבהמה.

(אור יקר, שער א' סימן ה')

ולאשתמודעא מאן איהו [כמ"ש בזהר ח"א (דף ע"ח ע"א)] שהקב"ה אמר לאברהם אבינו ע"ה, לך לך למנדע לך, ואתקנא גרמיי, ופיי באור החמה שם (בשם הרא"ג ז"ל): כלומר, לידע שורש נשמתך מאיזו מקום נחצבת, ובזה תתקן גרמך, שאם לא ידע זה אינו יכול ליתקן, עכ"ל, ואיך אתברי ומאן אתי, ולאן יהך, ותקונא דגופא האיך אתתן, והאיך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין, מאי היא האי נפש דבי' ומאן אתיאי, ועל מה אתינא בהאי גופא טפה סרוחה דהיום כאן ומחר בקבר. וחד לאסתכלא בהאי ולמנדע עלמא דאיהו ביי, ועל מה אתתקן, ולבתר ברזין עילאין דעלמא דלעילא לאשתמודעא למאריי, וכל דא יסתכל מגו רזין דאורייתא.

תא חזי, כל מאן דאזיל להווא עלמא בלא ידיעה, אפילו אית ביי' עובדין טבין סגיאיין, מפקין ביי' מכל תרעי דהווא עלמא. אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה ולא אסתכלת בחכמתא עד דלא תיעול הכא ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת כדאי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך בעקבי הצאן, והוי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין אינון דבני נשא דשין לן בעקב וידעין רזין עילאין דמאריהון, ובהו תנדע לאסתכלא ולמנדע כו'.

(זהר חדש שה"ש בד"ה שלמה אהיה כעוטיה)

ג. בהקדמת התיקונים (י"ד ע"ב): הלכה איהי קבלה. הטעם למה הקבלה נק' הלכה, על כי היא לבדה הולכת עם האדם לבית עולמו. וזה רמוז במש"כ אל תקרא הליכות אלא הלכות, ולמה לא נכתב הלכות עולם לו, ללמדך דדוקא הקבלה הנקראת הלכות הם הולכים עם האדם לבית עולמו, ובכל מקום שהולך ביתו עמו לצוותא ולכבוד ולתפארת, כי

המלאך הנברא מלימוד הקבלה לעולם אינו נפרד מהאדם
נוסף על מתן שכרו, אבל לימוד הפשוט שכרו אתו ופעולתו
לפניו.

(כסא מלך להקדמת התיקוני דף י"ד ע"ב)

ה) על ידי לימוד תורת הח"ן בחיות דקדושה נברא אור שיכולים לראות שרפי מעלה

איתא מרבינו הבעש"ט זצוק"ל שהראה לרבי ר' בער
ענין בקבלה, ואמר הרבי ר' בער הפשט וכיון האמת, ואמר לו
הבעש"ט זצוק"ל, אם כי הפשט הוא אמת, אכן אין שום
חיות בהדברים, **וכשאמר לו הפשט בחיות קדושה נתמלא**
החדר מלאכים, שמצד שהי' בחיות פי ה' נעשה מכל דיבור
מלאך.

(פרי צדיק פ' ויגש דף ק"ה טור ב')

ועיין ס' דברי ישראל (מודזיץ) כללי אורייתא (דף י"ב טור ד'), וז"ל:
מפורסם המעשה מן הבעש"ט הק' עם הרבי ר' בער, מהמאמר מספר עץ חיים,
שהי' בו כמה שמות מלאכים, ומיד שאמר הבעש"ט זצוק"ל המאמר, נתמלא
כל הבית אורה, וראו בחוש ממש את המלאכים הנזכרים).

ו) עמקות בסוד מאפשר פקידת עקרות וריפוי חולים

על ידי עיון עמוק בסודות התורה יכולים לפקוד עקרות
ולרפאות חולאת חזק.

(ספר המדות אות סוד, מבעל ליקוטי מהר"ן זלה"ה)

ז) האר"י ז"ל זכה להשגותיו על ידי יגיעתו הגדולה בזוה"ק

א. בענין השגתו אמר לי [האריז"ל], כי בתחלת ימי
השגתו הי' טורח לפעמים שבוע אחד על מאמר אחד מן
הזהר כדי להבין אותו ולא היו אומרים לו פירוש, דא"כ

נמצא שלא היתה התורה ההיא שלו, וצריך שהוא יחדש בשכלו מעצמו בתורה מה שקבלה נפשו בחלקה בהר סיני כנודע, ולכן כאשר הי' טורח אז היו אומרים לו: בענין פלוני ובמאמר פלוני עיינת ועמדת על האמת אבל עדיין צריך קצת עומק יותר, ולפעמים היו אומרים לו: טעית בענין פלוני בכולו או במקצתו, והי' חוזר ומעיין עד שהי' עומד על האמת.

(הרח"ו בשער רה"ק דף ד' ע"ב)

ב. אמר לי מורי ז"ל כששאלתי לו איך זכה לכל החכמה הזאת, והשיב לי, שטרח במאוד מאוד בחכמה הזאת, ואמרתי לו כי גם הרמ"ק ז"ל וגם אני חיים טרחתי במאוד מאוד בחכמה הזאת. ואמר לי, שהאמת הוא שטרחנו מאוד מאוד יותר משאר אנשי דורנו, אבל לא עשינו כמוהו, כי **כמה לילות הי' נשאר בלתי שינה על מאמר אחד של ספר הזהר**, ולפעמים ששה לילות של ימי החול שבשבוע הי' מתבודד ויושב על עיון מאמר אחד בזהר בלבד, ולא הי' ישן כל הלילות ההם רוב פעמים.

(שם דף י"א ע"ב)

ג. וכן אמר מורי ז"ל להר"א הלוי **עצה טובה לענין השגה, שילמוד בזהר דרך בקיאות בלב בלי שיעמיק בעיון מ' או נ' עלים בכל יום**, ושיקרא בספר הזהר פעמים רבים.

(שם)

ח) ה"מגיד" הבטיח להבית יוסף שכשילמד תורת הסוד יפתחו לו שערי אורה

א. (אמר המגיד למרן הבית יוסף): **אם תקבע עתים בחכמת הקבלה, אפתח לבך בה** דתדביק רזין סתימין דלא ידע יתהון בר נש.

(מגיד מישרים פ' בא)

ב. הזהירני מאד לכתוב הנאמר לי וללמוד וללמד פעמים
ושלש בשבוע בחכמת הקבלה, ושיפתחו לי בה פתחים
גדולים. עוד הזהירני פעמים אחרים ללמוד בחכמת הקבלה
לפחות חצי שעה בשבוע ב' שעות או יותר, ויפתחו לי בה
פתחים גדולים.

(שם פ' עקב)

ט) מי שאינו מאמין ולומד תורת הח"ן הוא בבחינת "מפריד אלוף לא יראה מאורות"

א. הרמ"ז פ' קדושים (דף ע"ב) כתב: אפילו השיג ג'
מעלות, פשט רמז דרוש, ולא רצה לדעת חכמת הסוד, אז
ימנע אור התורה, דהיינו י' משם הוי"ה, ויהי הוי"ה על הוי"ה.
פ"י הדברים, שאנחנו מחוייבים לעשות בחי' פ'ר'ד'ס', דהיינו
פשט רמז דרוש סוד, נגד ד' אותיות שם הוי"ה ב"ה, וא"כ
אפילו השיג כל הג', פשט, רמז, דרוש, נגד ג' אותיות הוי"ה,
ולא השיג נגד סוד, דהיינו י', הוא בסוד הוי"ה על הוי"ה.

על זה נראה פ'י הפסוק בתהלים אל תהיו כסוס כפרד
אין הבין במתג וכו', כפר"ד דהיינו בג' אותיות פ'ר'ד' בלא
סוד, אין הבי"ן עם האותיות הוא ע"א גי' סו"ד עם הכולל,
וא"כ אין הבין בלא סוד, הוא כפר"ד, ממש נפרד. ועיין
בתיקונים ח' (דפוס קושטאנטינא דקמ"ט ע"א), וז"ל: ד'
נכנסו לפרדס חד הציץ כו', הני תלת נכשלו הוא סוד פר"ד,
הג' עלו בפיר'ד, ורבי עקיבא עאל בשלום ונפק בשלום, ע"ש
באורך, עכ"ל.

תפארת ישראל, מהרה"ק מסאטאנאב זצוק"ל, פ' קדושים

ב. אל תהיו כסוס כפרד, ותדעו כי כל התורה שמותיו של הקב"ה, ונדרשת פיר'דיס, ומי שאינו מאמין בסוד נשאר פ'ר'ד'.

(יוסף תהלות להחיד"א, תהלים לב, ט)

ט*) מי שהוא שלם גם בסתרי תורה נקרא משכיל

ג. מי שיש בידו מקרא מאות ה' אחרונה שבשם נשלח לו מלאך לשמרו, ואם יש בידו משנה ותלמוד עם המקרא נזקקין לו ב' אותיות אחרונות ו"ה משם הוי"ה לשלוח לו ב' מלאכים לשמרו, ואם יש בידו מקרא, משנה, תלמוד, אגדה, וסתרי תורה וספר יצירה, ואינו שלם בחכמת הקבלה, נקרא חכם ונבון, ואינו נקרא משכיל. וכל השם המיוחד רובו ככולו זקוק לשומרו, ומי שהוא שלם בכל הדברים הנזהרים, כל אותיות הוי"ה זקוקים לשמרו לעולם (מז"ל חסד לאברהם, עין הקורא נהר י"ג)

ועם הקדמה זו פירש רב אשכנזי כונת הכתוב ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו, שמי שהוא שלם במקרא במשנה באגדה וסתרי תורה וספר יצירה בעומק נקרא משכיל, וכל אותיות השם המיוחד כביכול זקוקין לשמרו.

(מדבר קדמות להחיד"א, מערכת ת' אות י"ד)

י) כמה גדול השכר בלימוד תורת הסוד וההפסד בהעדר לימודה

א) עצם לימוד הזוהר בונה עולמות.

ב) שעה אחת בלימוד הנסתר פועלת יותר מחדש ימים בנגלה דתורה.

ג) בהבנת מאמר אחד בזוהר מתקנים במרום בשעה אחת יותר מלימוד פשטות התורה בשנה תמימה.

א. וויי לעלמא דאינון אטימין לבא וסתימין עינין דלא מסתכלין ברזי דאורייתא.

(זהר ח"א דף כ"ח ע"א)

ב. אינון דעבדין לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהו י' ואשתארו יבשה, ווי לון דגרמין עניותא וחרבא וביזה והרג ואבדן בעלמא.

(תקו"ז תיקון ל' דף ע"ג ע"ב)

ג. זה המאמר הביאו מוהרח"ו ז"ל בהקדמתו לספר עץ חיים, להודיע כמה גדול החיוב המוטל על הלומדים החרדים לדבר ה' ללמוד קבלה, ועונשם כמה גדול אם אינם לומדים, כי יעשה בשעה אחת בלימוד הקבלה מה שלא יעשה בלימוד חודש ימים בפשטי התורה.

(כסא מלך לתיקו"ז שם)

ד. מאן דגרים דאסתלק קבלה וחכמתא מאורייתא דבע"פ ומאורייתא דבכתב, וגרים דלא ישתדלון בהון, ואמרין דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמוד כו', ווי ל'י, טב ל'י דלא אתברי בעלמא ולא יוליף ההיא אורייתא דבכתב ואורייתא דבע"פ, דאתחשיב ל'י כאילו אחזור עלמא לתוהו ובוהו, וגרים עניותא בעלמא ואורך גלותא.

(תקו"ז תיקון מ"ג דף פ"ב ע"א)

ה. אם הי' עם הארץ יותר טוב לו, כי אינו פוגם אם אינו לומד קבלה, כי אין לטייל בפרדס קודם שימלא כריסו בבשר ויין, אבל מאן דאולף תושב"כ ותושבע"פ, עונשו כל כך גדול אם לא ילמוד קבלה, ואדרבה פוגם בלימודו, וטב ל' דלא יולף ל', כי אחזר עלמא לתוהו ובוהו, לשבירת הכלים שמגברי הקל"י כשהנהר והגן יבשה, דמנע הטיפה רזי תורה מהם כו'. **ומי שיכול לקנות לו רב שילמדהו קבלה או חבר או מתוך הספרים ומת"רשל, גורם אורך גלותא כו', כי לימוד הזהר בגירסא בעלמא בונה עולמות, וכ"ש אם יזכה ללמוד ולהבין פי' מאמר אחד יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה כו'. ואין צורך להאריך בראיות לזה המפורשים מפי גבורות הקדוש עליון האריז"ל.**

גם מאמר זה מורה באצבע כל דברי רב זל"ה למדקדק בו, כי קים לן תורה מגינה ומצלה אפילו בעידנא דלא עסיק בה, ואיך אמר טב ל' דלא יולף כלל, אלא ודאי **לימודו כל השנה אינו כלום אם אין מעטרו ביום אחד בלימוד הקבלה**, כי שקול הוא כנגד כולם. וז"ש וגרים דלא ישתדלון בהון, דוק מינה הא אם ישתדלון בהון כל אחד כפי יכולתו אפילו יום לשנה, תורתו כולה עושה פירות למעלה, וכ"ש **אם קובע עת לה' שעה אחד בכל לילה אז מובטח לו שהוא בן עוה"ב** מבני היכלא דמלכא ויהי' מרואי פני המלך היושבים ראשונה במלכותא דרקייעא. ודי בהערה זו למי שחננו ה' בינה והשכל.

(כסא מלך לתיקו"ז תיקון מ"ג אות ס')

יא) מי שלא נמשך אחר תורת הסוד, בהכרח שאינו מרגיש דבר הקדוש באמת

מה שאנו רואים שיש בני אדם שאין דעתם נמשכת אחר ספרים קדושים ונוראים מאד כגון ספרי הזהר וספרי האריז"ל וכיוצא, אעפ"י שיש בהם חידושים נוראים מאד מאד המאירים עינים ומתוקים כדבש, והם נמשכים דייקא אחר ענינים אחרים כגון חקירות, דע כי זהו מחמת מזגם, כי מזגם בטבעם הוא מזג רע מן התולדה שנולדו במזג רע שאינם יכולים לסבול את הדבר הקדוש באמת, ובאמת בודאי יש לו בחירה ויש לו כח לשבר את מזגו הרע, אבל מאחר שנולד במזג רע כזה, הוא צריך לסבול מרירות גדול לשבר את מזגו וטבעו הרע. ואשר לאדם שנולד בקדושה. (ספר שיחות הר"ן ז"ל סי' מ')

יב) שלימות התורה רק על ידי תורת הח"ן

בכל רזין סתימין כו' איהו בר נש שלים בעל תורה ודאי מארי דביתא (סבא דמשפטים דף צ"ט ע"ב). הא למדת שכל מי שאינו לומד קבלה אינו בעל תורה שלים. (מקדש מלך לזחר פ' משפטים שם)

יג) בכל יום גילוי חדש ללימוד הזוהר

שמעתי מאא"י זללה"ה שספר הזוהר יש לו בכל יום פירוש אחר.

(דגל מחנה אפרים, פ' בא, ע' פ"ד טור ב')

יד) הנשמה מושבעת ללמוד רזי התורה

בשעתא דזמינין לנחתא [הנשמה] להאי עלמא, קרי קוב"ה לחד ממנא די מני קוב"ה ברשותי כל נשמתין דמינין

לנחתא להאי עלמא, ואמר לי, זיל אייתי לי רוח פלוני, בההיא שעתא אתיא ההיא נשמתא מתלבשא בדיוקנא דהאי עלמא וההוא ממנא אחזי לה קמי מלכא קדישא, וקוב"ה אמר לה ואומי לה דכד תיחות להאי עלמא דתשתדל באורייתא למנדע לי, ולמנדע רזין דמהימנותא [הם הקדמות הסודות לפרש בהם סתרי תורה, שהיא חלק התורה המרוצית למעלה יותר מן הכל, אור החמה שם, בשם הרמ"ק זלה"ה], דכל מאן דהוי בהאי עלמא ולא אשתדל למנדע לי, טב לי דלא יתברי. בג"כ אתחזי קמי מלכא קדישא למנדע בהאי עלמא, ולאשתדלא בי בקוב"ה ברזא דמהימנותא, הה"ד אתה הראת לדעת, אתחזיאת על ידא דההוא ממנא קמי קוב"ה, לדעת, למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא ברזא דמהימנותא ברזא דאורייתא.

(זהר ח"ב דף קס"א ע"ב)

טו) גודל מעלת לימוד הזוהר והתיקונים

א. סגולה להנצל מגאולה, להרבות בלימוד זזה"ק, בדוק ומנוסה.

(ס"י)

ב. לאהובי בני ידיד נפשי, נפשי קשורה בנפשו וכו', וכעת באתי במכתב ששכחתי לדבר עמך קודם נסיעתי שתתחיל לומר תיקוני הזוהר הקדוש וכו'.

(ספר בית אהרן דף קמ"ט, מכתבים קודש, מהרה"ק אדמו"ר ר' אהרן זצ"ל)

ג. אחר התפילה בכל יום וכו' יאמר מאמר מזוה"ק או מתיקונים.

(סדר היום ואזהרות שכתב הרה"ק הרב ר' אהרן מקארלין, ספר בית אהרן)

ד. אמר מהר"מ מקאברין זצוקלה"ה: **אמירת זוה"ק בכל יום אף כי לא ידע מה הוא אומר עכ"ז אמירת זוה"ק מזכך הנשמה.**

(אור לישרים)

ה. **יזהר לעסוק בתורה סמוך לשכיבה** איזה שיעור גירסא במשניות או **בספר זהר הק'** אשר קדושת התורה אשר למד בשכלו תנצור אותו.

(צפורן שמיר סימן ח')

ו. זכאן חולקיהן דישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהון ויהב להון אורייתא דקשוט אילנא דחיי דבי' אחיד בר נש חיין להאי עלמא וחיין לעלמא דאתי, **דכל מאן דאשתדל באורייתא ואחיד בי' אית לי' חיין, וכל מאין דשביק מילין דאורייתא ואתפרש מאורייתא כאילו מתפרש מחיין,** בגין דהוא חיין וכל מילי חיין, הה"ד כי חיים הם למוצאיהם, עד כאן לשון הזהר הקדוש.

ומפרש הרמ"ז: כל מאן דשביק וכו', הוא חידוש אחר, והוא, שהרי אין הכל זוכים לכתרה של תורה וכו', ומה יעשו מי שלא נגזר עליהם להיות חכמים, לזה אמר שיש להם בי' תיקונים, אחד לגרוס בעלמא, כי **גדול כח התורה גם בפטפוט לחוד** ואפילו בלגלוג ויש לו זכות וכו', וכנגד זה אמר, כי מי שאינו עושה כן אלא שביק מילי דאורייתא, מילי דייקא וכו', כאילו מתפרש מתמן, פירוש אע"פ שיעשה מעשים טובים וכו' וכל מילי חיין, המלות לבד בקריאה וגירסא בעלמא, למה זה דומה לחולה ששותה משקה רפואה מועיל בסגולתו אף כי לא ידע בחכמת הרפואה.

(רמ"ז דף קמח: לפירוש הזהר)

ז. וכל מאן דאשתדל וכו', אפי' בקריאה לבד ובגמגום הרי הוא כהוגה ומפרש את השם שיש כח בו לעשות ניסים אפילו בלא ידיעה, וכמ"ש בגמרא שיש כח בפסוקים להגן. וכל זה יהי' נשמר מכל רע מיצר הרע וממקרים רעים ובעולם הזה החומרים וגם בעולם הבא הרוחני כי גם שהוא לא ידע סוד הרוחניות הלא יתעורר להסך עליו.

(רמ"ז דף קעח:)

ח. וכתב הרב ז"ל, בחול אומרים הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה ובשבת אומרים השתחוו לה' בהדרת קודש ר"ת קבלה, כי הקבלה תשתבח ביום השבת, כי קידוש היא בסוד אצילות דלית תמן קליפין כלל, ולימוד מאמרי הזהר וקריאתו זו היא הילולו אף כי גירסא בעלמא.

(רמ"ז קע"ג ע"א)

ט. הטעם שכתבו ז"ל כי לימוד הזוה"ק נורא ונשגב מאד הגם דלא ידע מאי קאמר, משום דבכל התו' יש פרד"ס, ובכל לימוד אינו ניכר הסוד כלל, ואדרבה הקורא ושונה דעתו על הפשט לבד באין מבין אם יש סוד בתורה כלל, משא"כ ס' הזוה"ק דהסודות הם בגלוי והלומד יודע כי ידבר נפלאות ורזי תורה והוא לא ידע, ולזה מועיל מאד לתקן הנפש.

(נפש חיים מערכת הז' אות ד', משה"ג להחיד"א)

טז) עיקר לימוד הקבלה - הזוהר והתיקונים

א. אינו דומה חיות ותענוג לימוד הנגלה כלימוד הזוהר והתיקונים. ואמר על עצמו שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלימוד הגמרא כמו מן הזהר ותיקונים.

(מדרש פנחס, מהרה"ק ר"פ מקוריץ, עב, אות ג')

ב. פעם אחת הזהיר לומר הרבה תהלים וללמוד זוהר הרבה.

(שם, יז, אות ב)

ג. עוד אמר, **שביקש מרבו שינצל מן הגיאות והפציר לו מאוד על זה, וא"ל שילמוד זהר, וא"ל אני לומד זהר, השיב לו רבו: שילמוד הרבה זהר.**

(הני"ל, לו, אות עג)

ד. בענין ללמוד קבלה וכתבי האר"י ז"ל, ידעתי כי אתה בעצמך לא תרצה למוד בלעדי איזהו גדול ממך ולא תמצא זה, רק תלמוד ספר שערי אורה וגינת אגוז [להר"י גיקטליא], **ועיקר ספר הזהר והתיקונים.**

(יושר דברי אמת סימן לט)

ה. ובאיזה דרך ישכון האור לבוא להשגה זאת, לזה תיקנו לנו חז"ל שיקרא אדם ק"ש שחרית וערבית שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד על כוונה זו שימליך להקב"ה למעלה ומטה וד' רוחות העולם. וכשיאמר פסוק זה בבוקר בכוונה זו ובהשתוקקות גדול עד כלות הנפש אליו וכו'. אך מי שעדיין לא תיקן המידות כראוי ולא שבר תאוות הגשמיות לא יכול לקרוא פסוק זה ולומר אחד על כוונה זו וכו', **ועצה היעוצה לזה שיכול לומר אחד** שלא יבלבל אותו המחשבות זרות, **הוא שילמוד הרבה קודם התפילה משניות גמרא וזהר הקדוש** על כוונה זו שעל ידי לימוד יכול לומר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד כדת, ונכון.

(מאור ושמש בראשית, ד"ה ויאמר אלקים יהי רקיע, ב, א)

יז) הזוהר והתיקונים - נשמת התורה עוגן הצלה נגד כל רע

א. והמשכילים יבינו אינון מארי קבלה דאתמר **בהון והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אילין אינון דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי ספר הזהר** דאיהו כתיבת נח דמתכנשין בה שנים מעיר ושבע ממלכותא דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו ודא אורה דספרא דא.

(זהר בהעלותך קנ"ג)

ב. עיין שם (זהר פ' בהעלותך) גודל החיוב **לעסוק בספר הזהר ובתיקונים**, והם נשמת התורה, **ובזה יזכה בנשמתא לנשמתא דברים עתיקים וכו'.**

(הדרת מלך לזהר פ' בהעלות שם, דף רמ"ז ע"א)

ג. **גילוי חכמה זאת עתה בדורות גרועות הוא כדי שיהי לנו מגן עתה לאחוז בלבב שלם באבינו שבשמים**, כי באותן הדורות הקודמים היו אנשי מעשה וחסידיים, והמעשים טובים היו מצילין אותן מפני המקטריגים, עתה רחוקים אנו משרש העליון כמו השמרים בתוך החביות, **מי יגן עלינו אם לא קריאתינו בחכמה הזאת הנפלאה והעמוקה**. ובפרט על דרך שכתב הרב ז"ל שהנסתרות נעשו עתה כמו נגלות, כי בדור הזה מושל הזנות ומלשינות ולשה"ר ושנאה שבלב, ונתפשטו הקלי' באופן שמתבייש האדם לנהוג דברי חסידות, והשם יגן עלינו וימחול לעווננו, אכ"ר.

(מוהר"ר יעקב צמח, בסוף הקדמתו לע"ח)

ד. ומורי זלה"ה הי' אומר, מי שהוא חריף ובקי בעיון מאוד במהירות, טוב שיעיין שעה אחת או ב' בעיון ולא יותר וכו', **אבל מי שאינו מהיר כ"כ והוא קשה העיון**, יותר טוב לו שיעיין בפנימיות הדבר שהוא בפרי ממה שיעיין בקליפות,

והוא שיעיין ויעסוק במדרשים ובאגדות ובפרט בזוהר ובספרי קבלה.

(פרי עץ חיים הנהגת הלימוד)

ה. מי שהוא בעל עסק גדול, יהי' רוב לימודו בזה"ק, עת קבוע בכל יום ללמוד ספרי מוסר, ובפרט בספר הזוהר במאמר קן צפור אומר אדמו"ר הזקן:

ולמוד בכל יום זוהר מעט, ובשבת כל היום זוהר.

(מאה שערים ע' 40)

* * *

**יח) העוסק בחכמת הקבלה נקרא בן להקב"ה;
בלימוד הפשט נקרא עבד**

א. ישראל אקרון **עבדים**, דכתיב עבדי הם, ואקרון **בנים**, דכתיב בנים אתם לה' אלקיכם. בזמנא דידע ל"י בר נש לקוב"ה בארח כלל, כדין איקרי עבד, דעביד פקודא דמארי', ולית ל"י רשו לחפשא בגניזוי וברזין דבית'.

בזמן דידע ל"י בר נש בארח פרט, כדין אקרי בן רחימא דילי', כבן דחפיש בגניזוי בכל רזין דבית' [כבן הזה שמחפש באוצרות בכל סודות ביתו, ד"א]. ואע"ג דאקרי בן, לא יפוק גרמי' מכלל דעבד למפלח בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל בר נש למיהוי לגבי אבוי בן לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דבית' ולאשתדלא אבתרייהו כו'.

זכאה חולקי' דהאי בן דזכי לאשתדלא למנדע בגנוי דאבוי ובכל רזין דבית' כברא יחידאי דאשליטי' אבוי בכל גנוזי, ודא איהו יקרא דשליט על כולא, **מאן דישתדל באורייתא למנדע ל"י לקוב"ה ובאינון גניזין דילי' אקרי בן**

לקוב"ה, כל חילי שמיא לית מאן דימחי בידי בכל שעתא דאצטריך למיעל לגבי אבוי. זכאה חולקי בעלמין כולהו כו', דא איהו בר נש דקוב"ה אכריז עלוי בכל אינון חיילין ומשריין דכל עלמין ובכל אינון רקיעין: אזדרהו בפלניא מהימנא דבי מלכא דכל גנזי דמארי בידי, **זכאה איהו בהאי עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי**, מההוא יומא ולהלאה אשתמודע האי בר נש ואתרשים בעלמין כולהו, בשעתא דאצטריך כל חיילין ומשריין, כולהו אזדהרין למיהוי גבי, וקוב"ה לא בעי אלא איהו בלחודוי, וקלא אתער יאות הוא ליחיד למיהוי לגבי דיחיד ולא תעסקא יחיד ביחיד.

(זוהר ח"ג, ר"מ, דף קי"א-קי"ב)

ב. בניס מארי קבלה.

(תיקוניו בהקדמה דף א' ע"א)

ג. מסטרא אורייתא דבריאה אתמר בישראל כי לי בני ישראל עבדים, **ומסטרא דאצילות בניס אתם לה' אלקיכם**.

(שם דף ה')

ד. מי שלא למד התורה עפ"י סוד אעפ"י שהשלים עבודתו בתכלית השלימות, הוא רק בבחי' עבד, בבחי' כי לי בני ישראל עבדיים, עבדי הם, שנשמתם מעולם הבריאה ששם הכסא והחיות ואופנים שהם נקראים עבד ואמה, אבל **מי שלומד ועובד השי"ת בפנימיות החכמה בנסתרות התורה ועושה יחודים הוא בבחי' בן וכבן משמש לאביו ולאמו עבודה שלימה**, כי נשמתו מעולם האצילות, ועליו נאמר הבן יקיר לי אפרים וגו'.

(הקדמת מהר"ש לפרע"ח)

יט) הזהר מסוגל לזכך הנשמה

א. מקובל בידינו שגם מי שלא ידע כלום, לשון הזהר מסוגל לזכך הנשמה.

(מהרצ"א בהגהותיו לספר סור מרע, דפוס מונקטש אות ט')

ב. ע"כ בני ואחיי תרגילו עצמכם ללמוד בדברי הזהר והתיקונים בשקידה, ומי שלא ראה אור הזהר מתוקים מדבש, לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה, ועוד שהוא מטהר הנפש ומזככה, אפילו אמירה בעלמא מן השפתיים סגולה ותיקון הנפש מאד, ובפרט ספר התיקונים שהם תיקוני הנפש ממש מכל פגם וסיג וחולאת.

(הקדמת ספר עצי עדן מקאמארנא ז"ל)

ג. לימוד ספר הזהר נשגב מאד לטהר ולקדש הנפש, ואפילו אי לא ידע מאי קאמר ושוגה בו שגיאות הרבה הוא חשוב לפני הקב"ה. ונהי שבלימוד המשניות וכ"ד יש דעות שצריך להבין לפחות מהו הענין שלומד, אבל בלימוד תהלים וזוה"ק אפילו באין מבין כלל, חשוב ומקובל ומרוצה לפני ה' וכו'.

(פלא יועץ אות ז', זוהר)

כ) על ידי לימוד הזהר זוכים לכל מדות טובות שבעולם

בעת עיקבא דמשיחא התגברות הרע והעזות והמדות רעות בהנהגות ראשי ערב רב, נתגלה האור הגנוז מן השמים ספר הזהר והתיקונים ואחריהם וכו', ובזה הלימוד מבער הקוצים והרע שבנפשו ויזכה לדבק עצמו לאור עליון, ויזכה לכל מדות טובות שבעולם, ולזה נתגלה האור הזה.

ועיקר לימוד בפנימיות התורה יהי שתשיג הארה וחיות אלוקית בנפשך בעת לימודך ובכל היום, ולא שתהיי מקובל

אור פרק א הזוהר כא

או חוקר וכו'. ולפעמים האדם הוא בקטנות השכל, לא יפטור את עצמו מכלום כי זה מינות וכו' ואז עקימת שפתיו הוה מעשה ומלכא שכיב על אבנים ואותיות כמו שהן.
(היכל הברכה דברס דף ר"ח ע"ב)

כא) אמירת זוהר בכל יום מסוגל לפרנסה

עוד אמר לאדם אחד שיאמר זהר בכל יום ויום ויהי' לו פרנסה.

(מדרש פנחס דף ל"ו ע"א אות מ"ג)

כב) לימוד הזוהר מביא את האדם לידיעת ודביקת הבורא

ודע שכל ספר הזוהר וחיוב לימודו וכו', הכל מצות עשה לדבקה בו ולידע שיש אלוקי מצוי.

(נתיב מצותיך, שביל היחוד, שביל ב' אות ג')

כג) לשון הזוהר מעורר לעבודת השם

ידוע שלימוד הזוהר מסוגל מאד מאד. ודע, שעל ידי לימוד הזוהר נעשה חשק לכל מיני לימודים של התורה הקדושה, והלשון של הזוהר מעורר מאד לעבודת השם יתברך.

(שיחות הר"ן ק"ח)

כד) עצם תיבות ודיבורי הזוהר מקשרין לאדם לאין סוף

ובענין לימוד זוהר הקדוש אמר בשם הקדוש ר' אהרן מזיטאמיר שזוה"ק צריך לאומרו בלא ביאור, כי התיבות והדיבור של זוה"ק עצמן מקשרין את האדם לאין סוף

יתברך, רק מי שרוצה ללמוד עם ביאור יעיין מקודם בהביאור, והזהר יאמר כסדר בלי ביאור.

(שארית ישראל שער ההתקשרות שער הא' דרוש ה' מאמר ב')

כה) לא ימנע מקריאת הזהר הגם שהדברים סתומים וחתומים

וגם כי סתומים וחתומים הדברים, אל נא תמנע מקריאתם, כי ברית כרותה לשפתים הנוטפות מר באימא ורעותא דלבא בהני כבשי דרחמנא שאינם חוזרות ריקם, מעורר את האהבה עד שתחפץ בלגלוג וגמגום, איש הוגה ושוגה באהבתה כו'.

(הרמ"ז בהגהותיו לס' הכוונות)

כו) מי שהוא בעל עסק גדול יהי' רוב לימודו בזה"ק, כי הוא מאיר במקום החושך

הי' מתמיד בלימודו מאד ש"ס ופוסקים ותנ"ך ועין יעקב וספרי הזהר ותיקונים וכו', וקצת הי' בלי שיעור, ובפרט בספרי תנ"ך ועין יעקב וכל כתבי האר"י וספרי הזהר ותיקונים.

(שבחי הר"ן ז')

כז) הרה"ק החוזה מעריך את ס' אור החיים ומאור עינים כספר הזהר

פעם אחת שאל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע לתלמידו הרה"ק רבי מאיר מאפטא בעמח"ס אור לשמים זי"ע: האם אתה לומד בספר הקדוש מאור עינים, והשיב לו, אשר אינו לומד בו. אמר לו הרב הקדוש מלובלין: אני אומר לך, שלא מצאתי בשום ספר דברים נפלאים כמו שמצאתי בג' ספרים

אלו, היינו ספר הזוהר, וספר אור החיים הקדוש, וספר מאור עינים.

(הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זי"ע, כרם ישראל (רוזין), דף כ"ו טור א')

כח) לימוד או אמירת הזוהר בבוקר השכם מועיל לטהרת הנפש ותאוות לימוד התורה

ובכלל זה גם כן תזהרו בניי מאוד ללמוד, או על כל פנים לומר בכל יום בבוקר השכם אליבא ריקנא שיעור זוהר הק', ודבר זה מועיל מאוד לטהרת הנפש וגורר תאות הלימוד כנזכ' בס' עבוה"ק, אשריכם בניי היקרים אם תשמעו בקולי. (רחמי האב סימן ג')

כט) ע"י טעימת יינה של תורה, פנימיות התורה, מתעורר האדם באהבה נפלאה שלמעלה מן הדעת וההשגה

פנימיות התורה הוא בחי' משקה המשכרת, כמו יין לאחר שנכנס במעיו יצא מהעלמו ומתגלה ואז משכר ומבלבל הדעת וההשגה מפני שהי' בו כוח שלמעלה מן השכל בהעלם ועתה יצא ונתגלה, כמו"כ ברזין דאורייתא שהוא מה שלא נתלבשה במצוה אלא הן סיפור גדולת אור אין סוף ב"ה למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכו' להשכיל ולהשיג סדר כל ההשתלשלות ולספר בשיעור קומת עצמות המאציל והנאצלים, כמו כל מאמרי האד"ר ואד"ז שהוא בחי' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת וכו' ורזין דאורייתא שלמעלה מן ההשגה בהעלם גדול, **וכשטועמים ומשיגים יתבלבל דעתו, כלומר שנולד לו מחמת ההתבוננות בהם אהבה נפלאה שלמעלה מן הדעת וההשגה וכו'.**

(סי' מאמרי אדמו"ר הזקן, תקס"ג ח"ב ד"ה והשתי' כדת)

**(ל) עסק חכמת הסוד מונעת התנשאות חכמות חיצוניות
ונדחה מפני' כהחושך מפני האור**

א. פנימיות התורה הם חיים לפנימיות הגוף שהוא הנפש, והחיצוניות לחיצוניות הגוף. **והעוסקים ברמז וסוד, אין יצר הרע יכול להתגרות בהם.**

(אבן שלמה פרק ח' ס"ק כ"ז)

ב. כתוב בספר הקנה ושבתם וראיתם בין צדיק וגוי בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, **עובד אלקים היינו העוסק בתלמוד ובזהר, לא עבדו, העוסק בתלמוד לבד ואינו עוסק בזהר.**

(מעין גנים פרק א')

ג. החכמה האמיתיות חכמת הקבלה האלקית היא עיקר הצלחת הנפש, ואין לאדם להפטר ממנה בשום אופן, והיא עיקר תורת ישראל, אשר הש"י הגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל וגוי' וכו'. ואומר אני, **הלואי שלא היו מקילין גדולי הדור בלימוד החכמה הק' והלואי היו מלמדים דרך לתלמידים לעסוק בחכמה הלזו, אזי בודאי לא הי' שום הרמת ראש לחכמה החיצוניות והיו כל החכמות נדחים מפני' כמו שנדחה החושך מפני האור, אך שעוונותינו גרמו שגם כמה וכמה מצדיקי הדור סגרו את דלתי החכמה בפני פרחי הכהונה ואמרו שלא ילמדו עד שיהי' בעלי מדריגה ורוה"ק, והנה עבור זה נשארנו ערומים מן החכמה הקדושה ונתגבר בעוה"ר חשכות החכמות חיצוניות הכסיל בחושך הולך וכו' ויאמר אלקים יהי אור ויאיר לנו.**

(מעין גנים פרק א')

לא) לימוד הזוהר, תיקונים וזוהר חדש, מעלות השחר עד צאת הכוכבים מנע שריפת התלמוד

תקנות ראשונות לקבוע לימוד תמידי אשר לא יפסיק בבה"ת הקדוש הזה בספר הזוהר הקדוש ותיקונים, ללמוד כל איש מהם חלקו זא"ז מאחר תפילת הבוקר ועד עת תפילת מנחה ערב כל הימים תמיד חוץ משבת ויו"ט וכו', ועוד הוסיפו בלימוד התמידי של הזוהר הק' ללמוד כל היום כולו ועוד שש שעות בלילה חוץ מן הלילות ממוצאי יום כיפור וכו' וכו'.

ובשנת תצ"א הי' גזירות נוראות וכו' לבער ספרי התלמוד של בני ישראל וכו', והגאון ר"י באסאן שאל לרבינו רמח"ל לבאר לו סוד הענין, ורבינו השיב לו בביאור סוד כל הענין, כי הוא ראה זאת מקודם והקדים רפואה למכה ותיקן בישיבה שלו שילמדו זהר ותיקונים וזהר חדש בלי הפסק מעלות השחר עד צאת הכוכבים וכו'.

(ירים משה, ענינים נפלאים מרבינו משה חיים לוצאטו)

לב) אפילו בעת עצלות וכבדות יתגבר בלימוד הזוהר

עיקר גדול להתגבר מאד בכח ללמוד דייקא בעת הזאת שאינו מרגיש בעצמו שום חשק ללמוד רק החומר מקררו בעצלות וכבדות וכו', אפילו שמוחו ולבו אטומים ולא יכול לכוין כלל מה שלומד, אעפ"כ יתגבר בכח לומר אז בפיו את דברי הגמרא משניות מדרש וזוהר.

(מנחת עיניי אות כ"ה)

לג) חוק ולא יעבור ללמוד הזוהר מסדר השבוע

א. ביום שבת קודש יהי' לכם שיעור קבוע ללמוד בזוהר הקדוש מסדר השבוע, וזה יהי' לכם חוק ולא יעבור.
(הכנה דרבה)

לד) לימוד הזוהר"ק אפילו בלי הבנה חשובה לפני ה'

לימוד ספר הזוהר נשגב מאד לטהר ולקדש הנפש, ואפילו אי לא ידע מאי קאמר ושוגה בו שגיאות הרבה, הוא חשוב לפני הקב"ה, כדכתיב (שה"ש א, ד) ודגלו עלי אהבה, פרשו רבותינו ז"ל (שהש"ר פ"ב פסוק הביאני): ודילוגו עלי אהבה. הא למה הדבר דומה? לתינוק קטן שאינו יודע דבר ומדבר חציין של תיבות בלעגי שפה ואביו ואמו יצחקו לו ישמחו לקולו, כך יושב בשמים ישחק וישמח כשהאיש הישראלי יש לו חיבה בתורה ורוצה ללמוד אך אין דעתו משגת או אין לו מי שילמדנו ולומד כמה שיודע, בודאי עושה נחת רוח ליוצרו ובא בשכרו.

הנה כי כן אין מקום פטור למי שאינו יודע ללמוד אין טענה זו פוטרנו ליום הדין, כי יכול הוא ללמוד כמו שיודע. ונהי שבלימוד המשניות והכ"ד יש דעות שצריך להבין לפחות מהו הענין שלומד, אבל בלימוד תהלים וזוהר הקדוש אפילו באין מבין כלל חשוב ומקובל ומרוצה לפני ה'. ומי שיודע ספר ומבין דברי הזוהר הקדוש הפשוטים ימצא בו טוב טעם ודברים מתוקים מדבש ומוסרי השכל שמושכים לב האדם לאביו שבשמים.

הנה כי כן ראוי לכל אדם ליקח לו ספר הזוהר הקדוש ולא יעבור מלקרוא הפרשה מידי שבוע בשבוע, וזה גדר גדול לאדם כדי שלא ישיאנו יצרו לפנות עצמו לבטלה שהוא רעה

גדולה כידוע, ויעשה זאת אפוא וינצל, שיקבל עליו סדר לימודים כגון ח"י פרקי משנה בכל יום וספר תהלים ופרשת הזוהר וכדומה, וכשלא יהי' לו פנאי יהי' לזה ופורע מיום ליום ומחודש לחודש באופן שבהיותו פנוי תיכף יפנה לשלם חובתו, אך ישכיל על דבר מראשיתו שלא יצטרך ללמוד במהירות גדול באופן שלא יהי' שוה אותו הלימוד כלום ויהי' עמלו לריק חס ושלום. וכבר אמרו (טור או"ח סימן א') טוב מעט בכונה מהרבות בלא כונה. וכשלומד סודות הזוהר הקודש בלבבו יבין שיש צפוני סודות ורזי דרזין בכל הענינים, אך בשרו עליו יכאב על שאין לו ידיעה כלל וכלל.

ואזהרה שמענו למי שלומד ספר הזוהר הקדוש,
שישמור נפשו מאד כשלומד אבא, אמא, ברא, ברתא,
זעיר-אנפין, אריך-אנפין, מטרוניתא, וכן צורת אברים:
רישא, עיינין, אודנין וכדומה, **שלא יצייר שום צורה למעלה**
חס ושלום חלילה וחס, ועל זה נאמר (דברים כז, טו) ארור
האיש אשר יעשה פסל ומסכה ושם בסתר - בסתרו של עולם,
אלא יאמין באמונה שלימה שאינו שייך למעלה אלו הענינים
כלל וכלל, רק הכל אורות עליונים וצפוני סודות שאין יד
שכלנו מגעת. וכל אלו המילות שנזכרו בזוהר הקדוש, הכל
הוא כינויים ודרך משל בעלמא שהמשכיל יבין איזה דבר
ואנחנו לא נדע ואין לנו רשות לחשוב ולצייר בשום אופן, רק
נקרא בשפתינו ונקדים תפילתנו שיהי' נועם ה' עלינו יהא
חשוב ומקובל ומרוצה שיח שפתותינו לרצון ולעשות נחת
רוח ליוצרנו ודיינו.

(פלא יועץ אות ז', זהר)

לה) אם אין מעטרים לימוד הנגלה השנתי בלימוד הקבלה יום אחד, לימוד המשנה אינו כלום

...ממנו [מדברי התיקון] תיקון מ"ג דף פ"ב ע"א] יודע החיוב וגודל השכר למי שלומד הקבלה, כי לימוד הזהר בגירסא בעלמא בונה עולמות, וכ"ש אם יזכה ללימוד ולהבין פי' מאמר אחד יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה תמימה כו'. ואין צורך להאריך בראיות לזה המפורשים מפי גבורות הקדוש עליון הארז"ל כו'. אלא ודאי לימודו כל השנה אינו כלום אם אין מעטרו ביום אחד בלימוד הקבלה, כי שקול הוא כנגד כולם.

וז"ש [בתיקון] שם] וגרים דלא ישתדלון בהון, דוק מינה הא אם ישתדלון בהון כל אחד כפי יכולתו אפילו יום לשנה, תורתו כולה עושה פירות למעלה, וכ"ש אם קובע עת לה' שעה אחד בכל לילה אז מובטח לו שהוא בן עוה"ב מבני היכלא דמלכא ויהי' מרואי פני המלך היושבים ראשונה במלכותא דרקיעא. ודי בהערה זו למי שחננו ה' בינה והשכל. (כסא מלך לתיקון] תיקון מ"ג אות ס')

לו) ילמוד אדם זוהר בחשק גדול

וללמוד ספר הזוהר בחשק גדול.

(הנהגות מהר"י נחום מטשרנוביל זצוק"ל)

לז) מי שלא ראה אור הזוהר לא ראה אור מימיו

אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו לאורו לילך ולהגות באמרי נועם מזיו זוהר עליון אור הק', חכו ממתקים וכולו מחמדים, מים שאין להם סוף וקץ להבין ולהשכיל במעשה בראשית ובמעשה המרכבה, ואיך להיות מרכבה להתייחד

ולחשיב נפש אל מקור מחצבה ושרשה. וזאת נחלט ונשרש
בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו.
(עטרת צבי פ' בהעלותך)

פרק ב

לימוד הזוהר בטהרה

**א) טבילת עזרא הכרח ללימוד תורת הח"ן; לימוד
הקבלה ללא טהרה גורמת מינות ואפיקורסות**

בלתי אפשר לידע מה הוא יראה אמיתית, שילמוד
ויתפלל ברתת ובזיע, כי אם כשיהי' נזהר בטבילת עזרא, ואם
הוא לומד או מתפלל ואינו נזהר בטבילה זו, אי אפשר לו
בשום אופן להגיע לגופי תורה ומצוות, ואם הוא לומד ספרי
קבלה והוא בלתי טהור יוכל לבוא חלילה על ידי זה
לאפיקורסות, והכת ש"ץ ימ"ש שהיו בימים הקודמים נעשו
ע"י זה אפיקורסים לפי שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף,
והי' העולם שומם, עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם,
הבעל שם טוב הקדוש ואחריו אדמו"ר הרב רבינו אלימלך
נבג"מ, והם פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יהרהר
אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו לקריו, שחכמי
הגמרא לא בטלוהו אלא מפני שאין רוב הציבור יכולים
לעמוד בה, אבל אותן האנשים הרוצים להשיג גופי תורה
והמצוות, צריכים להיות נזהר מאוד בטבילה זו. וזהו שנאמר
יראת ה' טהורה דייקא זו עומדת לעד כו'.

(מאור ושמש, פ' אמור, ע' שע טור א')

(ב) רמז לטבילת עזרא

א. בכריתות (דף ו' ע"א): אמר להו רב משרשיא לבניי, כי גריסיתו שמעתא גרוסו על מיא דכי היכא דמשכי מיא תמשון שמעתכון. ענינו, **דהזהיר אותם שלא ילמדו כי אם אחר רחיצה במקוה טהרה לעת הצורך**. והיינו דקאמר גרוסו על מיא. וקאמר כי היכא דמשכו וכו', על דרך מאמר הכתוב יראת ה' טהורה עומדת לעד.

(הכנה דרבה אות י"א)

ב. אמרו חז"ל (ר"ה י"ח) **ובחג נידונים על המים**, ופירש בספה"ק זוהר חדש ובחג נידונים כו' **על שהם מבזים בנטילת ידים ועל שהם מזלזלים במקואות ובטהרות שהם מים, ועל כן נידונים על המים**, על ענין המים האנשים שלא טבלו את עצמן כל השנה במקוה מים, ובס"א כתב קול ה' על המים, שהקב"ה שואג בקול ומרעיש העולם על המים שמקילין בני אדם בטבילת המקוה.

(הובא במאיר לעולם שבסוף ספר פרח מטה אהרן על תהלים)

ג. היודעים בסוד ה' קבלו על עצמם וכתבו (בפרי עץ חיים) מי שיטבול מעתה בלי כוונה הוא ככופר ח"ו, והוא כדי **שידחקו עצמן תמיד לכוין בעת טבילה לעשות נחת רוח לפניו יתברך שמו**, ומזה יקח ראוי מי שבא בסוד ה' לכוון כדקא יאות, ואותן שלא באו בסוד ה' טבילת מטהרתן, ודי להם הכוונה לכבודו יתברך שמו לשם טהרה לעשות נחת רוח לפניו ית"ש, ועל דעת כוונת רבי שמעון בר יוחאי והאריז"ל.

(ישמח משה בליקוטים)

ג) למד זוהר, תיקוני זוהר ותהלים במים הקפואים

רבינו הקדוש מוהרצ"א מזידיטשוב זי"ע אפי' בעת שהי' חולה וצריך לרפואה גדולה תבר גזיזא דברדא וירד וטבל בנהר הקפוא תחת הקרח הנורא ולמד שם כל הלילה הזוה"ק ותיקוני זוהר ותהלים בתוך המים הקפוא. (מתוך הקדמה לספר צבי לצדיק, עיי"ש מעשה באריכות)

פרק ג

לימוד הזהר מונע גלגול הנשמה

א) עיקר בריאת האדם שילמוד חכמת הנסתר

א"ר אלעזר קוב"ה ברא לי' לבר נש ברזא דחכמתא, ועבד לי' באומנותא סגי, ונפח באנפוי נשמתא דחיי למנדע ולאסתכלא ברזין דחכמתא, למנדע ביקרא דמארי', כד"א כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ולכבודי בראתיו דייקא.

(זהר ח"ב דף קנ"ה ע"א)

ב) דיבורי הזוה"ק הם קישוטי נפש החיים לנשמת האדם

ואני תמהתי על בעלי הבתים הכשרים למה ישנו כל הלילה ויבלו ימיהם בהבל, למה לא יעמדו באשמורת וכו', אם הוא בר הכי ללמוד על כל פנים משניות למה ימנע עצמו מזה ולומר איזה דפין מן הזוה"ק, כי כל דיבורים אלו הם קישוטי הנפש חיים לנפשו.

(היכל הברכה דברים פסוק י')

(ג) כל אות ואות מהזוהר הוא תיקון לנשמה

ספר הזוהר מלא מוסר, וכל אות ואות שלו הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים.

(נוצר חסד פרק ד' משנה כ')

(ד) צריך לטרוח בפרד"ס התורה עד היכן שיכול להשיג, ואם לאו נשמתו תתגלגל עוד פעם

א. בענין עסק התורה ענין עסקו בפרד"ס התורה שהוא ר"ת פישט רימז דירוש סיוד בכל בחי' מהם כפי אשר יוכל להשיג עד מקום שידו מגעת לטרוח ולעשות לו רב שילמדנו, ואם לא עשה כן הרי חסר מצוה אחת של תלמוד תורה שהיא גדולה ושקולה ככל המצות, וצריך שיתגלגל עד שיטרח בדי' בחינות של פרד"ס כנז'.

(שער המצות להאריז"ל דף א')

ב. הששית היא מצוה פרטיית, והיא לעסוק בתורה, והיא שקולה כנגד כל המצות, כי ת"ת כנגד כולם, ויש בה ד' פירושים שסימנם פ'ר'ד'ס' פישט רימז דירוש סיוד, וצריך לטרוח ולעסוק בכולם עד מקום שיד שכלו מגעת, ויבקש לו רב שילמדהו, ואם חסר אחת מארבעתם כפי השגתו יתגלגל על זה.

(שער הגלגולים הקי' י"א, דף י"ד ע"א)

ג. דע כי האדם מחוייב לעסוק בתורה בדי' מריגות שסימנם פרד"ס פישט רימז דירוש סיוס, וצריך שיתגלגל עד שישלים אותם.

(שם סוף הקדמה י"ו)

(ה) הרה"ו הי' צריך לעסוק תמיד בכל יכלתו בספר הזהר מפני שבאחד מגלגוליו לא האמין בזה

אמר לי רבינו האריז"ל, כי לסיבה שהייתי בגלגול אחד מן הקודמים בלתי מאמין בחכמת ספר הזהר, שצריך עתה שאעסוק תמיד בכל יכולתי בחכמת ספר הזהר, ושזה הוא העיקר הגדול שאני צריך לעשות עתה בגלגול זה. גם אמר לי, כי לסיבה הנז"ל צריך אני שלא אקשה קושיות רבות בזהר עד אשר אלמד עמו זמן ידוע אצלו, ואח"כ יהי לי רשות להקשות ולשאול כל מה שאני רוצה לחקור ולידע בספרי הזהר.

(רבינו חיים וויטאל ז"ל בשער הגלגולים דף מ"ט ע"ב)

(ו) אליהו הנביא אמר לרשב"י שבדור האחרון יתפרנסון מתורתו שתהי' מתוק לנפש ומרפא לעצם

א. אליהו הנביא זכור לטוב ירד מן השמים עם כמה חיילין נשמות וכמה מלאכים ושכינתא עילאה עטרא על כולהו, ואמר לרשב"י:

רבי רבי, אנת הוא אילנא דרבה ותקיף באורייתא, בענפין דילך דאינון אברין קדישין, כמה עופין שריין תמן דנשמתין קדישין, כגוונא דלעילא דאתמר בי' ובענפיהי ידורון צפרי שמיא, וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגלייא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיני' וקראתם דרור בארץ וגו'.

(תיקון'ו' תיקון ו' בסופו)

ב. כי זהו הפרנסה, שיבינו ויהנו לאורו מתוק לנפש ומרפא לעצם, כי הלומד גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב

בעמלו ומקדש בטהרה נשמתו, עכ"ז הסגולה דבגיני'
וקראתם דרור היא כשיתפרנסון וילמדו פי' המאמרים.
 (כסא מלך לתיקו"ז שם)

ג. עפ"י הנ"ל בתיקו"ז, אשר הנשמות שלמעלה והאנשים
 שלמטה יתפרנסו ע"י הזוהר הקדוש, עפ"י יבואר מש"כ
 בזוהר (ח"ג דף רל"ב ע"א) שאמר הרע"מ לרשב"י: בוצינא
 קדישא אשלים מילולי דרוזין דחיבורא קדמאה לפרשא לון,
דהא כל מארי מתיבתאן דלעילא ומארי מתיבתאן דלתתא
כולהו מזומנין למשמע מילין אלין מפומך ופירושין דילך,
 דהא חדוה ופורקנא יתער בהון לעילא ותתא.

ז) "המאור שבה מחזירו למוטב" - הכוונה לתורת הסוד

במס' סוטה (דף כ"א): עבירה מכבה מצוה ואין עבירה
 מכבה תורה, ופי' רש"י: לכבות את האהבה זו תורה, דכתיב
 הביאני אל בית היין, ודגלו עלי אהבה, יין סוד, עכ"ל.

ונראה דרש"י בא להשמיענו כדברי רבותינו מתלמידי
 הבעש"ט הקדוש זי"ע, כי מש"כ **בתורה המאור שבה מחזירו**
למוטב, לא על פלפולי התורה הנגליות לנו בלבד נאמרו
הדברים, דהרי עינינו רואות ההיפך הרבה פעמים בעוה"ר,
 וכמ"ש בזה בס' דרך אמת להח"ק מוהר"ר פייביש מזבריזא
 זי"ע, וכן בשארי ספה"ק, ובפרט בספרי המעוררים
 ומלהיבים לבות בניי ללימוד חכמת האמת, וכמו בס' סור
 מרע ועשה טוב והוספות מהרצ"א זי"ע ודומיהן, עיי"ש
דעיקר קאי על מי שלומד ומאמין בפנימיות התורה
וסודות' אשר טמונים בתורה, אז יזכה בלימודו לדביקות
בהש"ת והמאור שבה מחזירו למוטב.

וז"ש רש"י בפירושו על הך דאין עבירה מכבה תורה
דהיינו אהבה שנקרא יין סוד כנז'.

וכן מצאתי כדברים האלו בירושלמי חגיגה (פ"א הלכה
י') הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו השאור שבה הי' מקרבן
לתורה, ופי' בקרבן העדה: המאור שבה רמז לסודות
החכמה, עיי"ש. וזה שנאמר בש"ס דילן (פסחים דף ג' ע"ב
ובפתיחתא דמד"ר איכה) המאור שבה. ובירושלמי הנז'
איתא "השאור" שבה, היינו המעמיד, שהוא עיקרו סודות
התורה, כמ"ש בקרבן העדה דהעיקר הם הנסתרות, זהו
מחזיר למוטב כנז' כו'.

(דברי תורה מהדורא ב' סי' ט')

ועיין עוד מש"כ בסי' קל"ו, ובד"ת מהדורא ד' סי' קי"ג.

פרק ד

הזוהר תיקון להשכינה ומקרב הגאולה

א) לימוד הזוהר באמת הוא סעד וסמך לשכינה

א. ורוח אלקים מרחפת על פני המים, מאי ורוח, אלא
ודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח נשיב יעל
אינון דמתעסקי באורייתא בגין שכינתא דאשכחת בינייהו,
והאי רוח אתעביד קלא ויימא אינון דמיכין דשנתא בחוריהן
סתמיין עיינין, אטימין דלבא, קומו ואתערו לגבי' שכינתא
דאית לכוין לבא בלא סכלתנו למנדע בה ואיהי בינייכו, ורזה
דמלה קול אומר קרא כו' וכל חסדו כציץ השדה, כל חסד
דעבדין לגרמיייהו עבדין ואפילו כל אינון דמשתדלין
באורייתא כל חסד דעבדין לגמרייהו עבדין כו', דאלין אינון

דעבדין לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה כו'.

(תיקוני' תיקון ל' דף ע"ג ע"ב)

ב. ואם תאמר בדורות אלו שאנו עוסקים בזהר מאי איכא למימר, וי"ל, שהוא רשב"י העיד בתיקונים שהספר בעצמו יהי נסתר עד דור האחרון דור המשיח, כי צורך גדול הוא עסק החכמה הזאת לייחד קוב"ה ושכינתו לסמך אל זה בגלות, ולכן נתגלה הספר הזה בדור הזה האחרון לראות אם יעסקו בו באמיתות לעשות סמך וסעד לשכינה.

(אור החמה לזח"ג דף ק"ה ע"ב בשם הרמ"ק)

ג. מה שכתב שם בזהר (ח"ג דף רפ"א ע"א) תפילה למשה הרעיא מהימנא, שקם ואשתטח קמי קוב"ה ובכה ואמר יהא רעוא כו', וזה דרכו להתפלל על ישראל שיתרצו מעשים לייחד השכינה להקל גזירת הגלות הקשה והגזירות המתחדשות אז על ישראל, וזה היי' כוונת רשב"י ע"ה בחיבור זה צורך גבוה לבטל הדינין, וכל דור ודור שחכמה זו מתגדלת ונוספת בהם, זוכים לייחד שכינה ולבטל הדינים והגזירות, וזו היתה תפילת משה רבינו ע"ה.

(אור החמה לזח"ג דף רפ"א ע"א, בשם הרמ"ק)

ד. וזהו עצמו היתה עיקר כוונת רשב"י בחיבור ספר הזהר, להיות השכינה בגלות באפס שפע באין תוך ואין עוזר, ורצה לייחדה עם הת"ת יחוד מועט ע"י חיבור זה במה שהי' הוא עם חבריו עוסקים בסוד, שזה גורם לייחד קוב"ה ושכינתו ע"י הסוד שהוא ר"ז דהיינו או"ר, וגם ע"י חיבור זה הוא ביטול הקליפות וקלות הגלות והשבת קטרוגם שהם לוחמות בכל עת ובכל שעה נגד ה' ונגד שכינתו ונגד בני' שהם ישראל הנתונים בגלות בין האומות הנקראים חיון,

חיון בישין ודובין דאכלין ענא שהם ישראל, ועסק התורה נקרא הקלע והחרב והרומח, והם בחי' הסודות להצילם מרעתם בחיבור זה כו', **והספר הזה עתיד להתפרסם בימי מלכא משיחא**. והנה כל אותם שיזכו אליו יזכו לגאולה בע"ה, ובה' בטחנו שנהי' בכלל הזוכים, אכיה"ר.

(הקדמה השניה לס' אור החמה)

ועיין ג"כ להלן פ"ו סעיף ב' אות י' מס' חסד לאברהם.

(ב) ביטול הדינים הוא ע"י לימוד פנימיות התורה

הבעש"ט נשמתו בגנזי מרומים פירש הש"ס דגיטין (ז') ע"א) שלח לי' מר עוקבא לר"א, בני אדם העומדי עלים ובידי למוסרם למלכות כו', שרטט וכתב לי' דוס לה' והתחולל לו (תהלים ל"ז), **השכם והערב עליהם לבית המדרש** והוא יפילם לפניך חללים חלים **והם כלים מאליהם**.

ופירש הוא זללה"ה, שר"א נתן לו עצה גדולה זו, שעל ידי שישכים ויעריב עליהם לבה"מ יתמתקו הדינים ההם המלוּבשין באותן בני אדם שקמו עליו להצר לו, כי מה שיש לאדם צרים למטה הוא על ידי הדינים שיש עליו למעלה מהתערבות והתגברות סיגי הדינים והגבורות ומתלבשין בבני אדם למטה שהם ראויים לכך שיגלגלו חוב על ידם.

והעצה היא, לבל יתגרה בהם, אלא להשכים ולהעריב עליהם לבית המדרש בפנימיות התורה שהוא סוד הדעת, על ידי שילמוד ויתפלל בדחילו ורחימו, כמבואר למעלה שזה בחינת דעת ממש, ועל ידי הדעת והדיבורים נתעלה למעלה להתאחד בעולם המחשבה מקום שאין שם דינים ואין שטן ואין פגע רע ח"ו רק הטוב הגמור.

(מאור עינים פ' ויצא)

ג) הזוהר נתגלה לדור האחרון כי בו יצאו מן הגלות ברחמים

א. והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהאי חיברא דילך דאיהו ס' הזוהר מן זוהרא דאימא עילאה, תשובה, באילין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ב' מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

(רע"מ בזהר פ' נשא, דף קכ"ד ע"ב)

ב. דוק לישנ' דקאמר למטעם, לומר שעתיד להתגלות פירוש מאמרי הזהר בטוב טוב ה', ואז יפקון ב' מן גלותא כשיטעמו פירושי אמריו כי נעמו, כמו בזמננו זה שהוא אחרית הימים וזמן הגאולה.

(מקדש מלך לרע"מ כאן)

ג. וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגליי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיני וקראתם דרור בארץ.

(תיקוני זהר תיקון שתיתאה בסופו)

ד. דוק לישנא כד אתגלייא לתתא, מוכח דאתגלייא לעילא מאז ועד עתה על השמים כבודו, אבל לתתא לא יתגלי אלא בדרא בתראה. ותוספות ביאור בסוף יומיא, לומר, שהוא דוקא קרוב לימות המשיח ובגיני' יבוא.

והנה זה כמה מאות שנה שנתגלה חיבורא דילי' לתתא ועדיין בן דוד לא בא, אבל כד דייקת שפיר במש"כ יתפרנסון מהאי חיבורא, פ"י יפורשו מאמרי העמוקים בהקדמות שגילה האריז"ל, כי זהו הפרנסה שיבינו ויהנו לאורו מתוק לנפש ומרפא לעצם. כי הלומד גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב בעמלו ומקדש בטהרה נשמתו, עכ"ז הסגולה

דבגיני' וקראת דרור, היא כשיתפרנסו וילמדו פי' המאמרים.

הנה מבואר, שכל העוסק בספר זה מקרב הגאולה ועושה נחת רוח גדול ליוצרו, כמ"ש כאילו פדאני אני ובני מן הגלות כו'. כי כך גזר הבורא שלא יתגלה ויהי' גנוז עד סוף יומיא דבגיני' יבוא דרור, כי סגולה זו בו ולא בזולתו.
(מקדש מלך לתיקוני' כאן)

ה. בגלותא בתראה הזוהר בי' ה'ו'ה' ר'ז' [אתון הזה"ר הנהו אתון הו"ה ר"ז] דאיהו אור דפורקנא בתרייתא.

(תיקוני' תיקון כ"א דף נ"ג ע"ב)

ו. אסתכם קוב"ה ושכינתו למעבד האי חיבורא על יד ההוא דאתגליא [הרע"מ], וכניס בי' עילאין ותתאין לאשכחא בי' נייחא לשכינתא בגלותא וחירו לה ולבנהא, הה"ד גם צפור מצאה בית ודרור קן לה, ההוא דאיתמר בה וקראתם דרור בארץ לכל יושבי'.

(תיקוני' זו"ח דף ע"ב ע"ב)

ז. בראות רשב"י ברוח קדשו ענין זה, צוה לר' אבא לכתוב ספר הזהר בדרך העלם להיותו מוצנע למשמרת עד דרא בתרא קריב ליומי' מלכא משיחא, כדי שבזכות המתעסקים בו תצמח הגאולה בימינו בע"ה כנז' בפי' ויחי דרי"ז, על דא כתיב קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העמר מן כו' למשמרת, לאצנעותא, והבן זה מאד.

(הרח"ו זלה"ה בהקדמתו לשעה"ק)

ח. אמרו בתיקונים (תיקון ו' דף נ"ד ע"א), וז"ל: וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד יתגלי

לתתא לדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיני וקראתם דרור בארץ כו', ע"ש.

הט אזניך ושמע, כי נודע יד ה' אל עבדיו **דחיבור הזוה"ק לא נתגלה לראשונים** זאת לפנים בישראל, כי אם ואמר אל דור האחרון שם יתנו קריא"ה נאמני"ה הנהו זהרהור"י דבזכות זאת ויצמח פורקני' ויקריב משיחי'.

ובדרך זו אלך לפי קרא כדכתי' האמור בפי' **בהר וקראתם דרור בארץ לכל יושבי' יובל היא תהי' לכם כו'.** והן עוד נביא מ"ש בזוה"ק ברי"מ ס' נשא דקכ"ד ע"ב והילך לשונו: והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהאי חיברא דילך דאיהו ס' הזוהר מן זוהרא דאימא עילאה, תשובה, באילין לא צריך נסיון, **ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילא דחי' דאיהו האי ספר הזוהר יפקון בי' מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, עכ"ל.**

ראה גם ראה כי **בחי' ס' הזוהר הוא בבניה**, ומידע ידיע מאי דאתמר בזוה"ק ובתיקונים בדוכתי טובא כאשר ירדוף הקורא אצל עין רוג"ל איזה מקום בינה, והוא כי **חמשים שנים דיובל הנה הנם חמישים שערי בינה.**

וז"א וקראתם דרור בארץ לכל יושבי', וקראת"ם דייקא, אשר תקרא"ו אותם בספר הזוהר והתיקונים, ובזכותא תליא מילתא, דעי"ז **דרור בארץ לכל יושבי'.** ועי"ז סיים וקאמר **יובל היא**, כלומר דהם בחי' אחת, כמו שיובל בחי' בינה, כ"כ לימוד הזוה"ק אני בינה לי גבורה.

ומה שאמרו בזוה"ק במאמר הלזה עיי' לימוד ס' הזוהר שהוא מסטרא דבינה והיו טועמי"ם מלמטה מאילנא דחי'

נפשי יסוב"ב ינחני לרמוז בזה כי **בינה** עם הכולל גימ' **חיי"ם**.

(נפש חיים מערכת הז' אות ה')

[דברי הרע"מ הנ"ל נתבארו באריכות בס' תניא קדישא, אגרת הקודש סימן כ"ו, עיי"ש].

ט. ברע"מ (פ' נשא דף קכ"ד ע"ב) והמשכילים יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי, בגינייהו איתמר והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בהאי חיברא דילך דאיהו ס' הזוהר מן זוהרא דאימא עילאה, תשובה, באילין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ב' מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, עכ"ל.

הנה מבואר מכאן, שהחיבור מהזוהר הי' עתיד להיות גנוז וכו' עד שיבוא הדור האחרון בסוף הימים שאז יתגלה לתחתונים, ובזכות העוסקים יבוא משיח, כי אז תמלא הארץ דעה בסיבתו, אשר זה תהי' סיבה קרובה לביאתו. וזהו שאמר ובגינה ושבתם איש אל אחוזתו וכו', כדי שבזכות זה יגאלו ישראל, כשם שלא נגאלו ישראל ממצרים עד שהוצרך הקב"ה לקדשם בדם פסח ובדם מילה, כן גאולה העתידה לא תהי' הגאולה עד שיזכו לתוספות הקדושה הזו, והוא רצון האל יתברך, ואשרי הזוכה בה.

(שלי"ה, עשרה מאמרות, מאמר ראשון)

ד) גאולת ישראל ע"י לימוד הזוהר

א. אמר ר"מ בריך היא בוצינא קדישא דאמר מילין אילין ליחדא בהון קוב"ה ושכינתו, קום אליהו נביאה ליקרא דקוב"ה ושכינתו ויתערון עמך שאר נביאי ועביד לי'

קנא בהאי חיבורא וכו' לחברא לון בהאי חיבורא לאשתכחא ב"י נייחא וכו' (תיקו"ז דף ל"ג ע"א). דייק אומרו בהאי חיבורא, להודיענו כי דוקא חיבור זה ספר התיקונים מסוגל לסגולה זה לאשתכחא ב"י נייחא ולמיעבד קן שכינתי, ואז צפור מצאה בית ודרור קן לה בירושלים כסא ה', כמ"ש בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה' וכו', כשתתקן עולם העשי' בסגולת חיבור שכל סודותיו בנויים על מספר קטן לתקן עולם העשיה.

(מתוך הקדמת כסא מלך)

ב. ורשותא איתיהיב לון לאילין נשמתין דאתתרכו מאתרייהו בתר קוב"ה ושכינתא לקננא בהאי חיבורא דאיתמר בה וכו', אבל על מארי קבלה אמר לא תקח האם על הבנים, דלית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא באילין מארי קבלה.

(תיקו"ז דף א' ע"ב)

ג. אמר ר' שמעון, חבריא בודאי קוב"ה אסתכם עמנא עילאין ותתאין למהוי בהאי חיבורא זכאה דרא דהאי אתגלייא ב"י דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה, לקיימא קרא מ"ה שהי"ה הו"א שיהיה.

(תיקו"ז דף קי"א)

ד. דבגין האי חיבורא, והאם רובצת על הבנים לא תקח האם על הבנים, אילין אינון דאיתמר בהון בנים אתם לה' אלקיכם, והאי חיבורא הוא כגוונא דתיבת נח דאיתכניש בה כל מין ומין, הכי מתכנשין בהאי חיבורא כל נשמתין דצדיקייא ואנשי מדות דאיתמר בהון זה השער לה' צדיקים יבואו בו, ואחרנין דלא צדיקים איתדחיין מתמן, וכד

אתגלייא האי חיבורא בעלמא סגיאין מתכנשין לגביה
 דאתמר בהון כי את אשר ישנו פה וגו' ואת אשר איננו פה
 בהאי חיבורא עמנו היום, ועליהו איתמר ומצדיקי הרבים
 ככוכבים לעולם ועד כאינון דיהון קיימין לעלם ולעלמא
 עלמא, ואיתמר בהון יהי זרעך ככוכבי השמים.

(תיקוני זו"ח דף ע"ב ע"ד)

ה) בזכות הזוהר תפרח ישועת ישראל

א. יש לחקור מדוע ס' הזוהר הק' לא נתגלה בדורות
הראשונים, ואיך נתגלה אחר כן בדורות הגרועים מהם וכו',
 אבל אחר שעבר אלף שנים מהחורבן שנשלמו שנת ד' אלפים
 תתכ"ח אז הי' יכול לבוא, ובעונותינו הרבים אשתהי
 אתשהי, וזה חטא נוסף לכלל ובפרט על כל חטאים וחילול
 שמו יתברך ותורתו ונתגבר היצה"ר מאד יען כבר נתברר
 הרבה, ועתה הברירה ברגלים, וכמו שכתוב בעקבות משיחא
 חוצפה יסגא שהוא התאווה שמתגברת בראותה כי כלתה
 אליה רעה, וכמו שביאר באורך רבינו האר"י זצ"ל ומתגברת
 להחטיא, אבל כשל כוחה בענין הרעות ותוקף הצרות כי כבר
 הוברר הרבה כאמור מפי כבוד האר"י זצ"ל, **ולכן סמוך**
לדורות שאחר האלף שנה מהחורבן נתגלה אור הזוהר להגן
על הדורות ושאם נזכה לעסוק בסתרי תורה כדת מה לעשות,
 בזכות זה תפרש ישע ישועת ישראל.

(חיד"א מערכת גדולים א' רי"ט)

ב. מהרשב"י ואילך התחיל להתנוצץ שני אלפי ימות
המשיח, ומהבעש"ט ואילך התחיל להתנוצץ התגלות
המשיח.

(שארית ישראל (ווילעדניק) שער ההתקשרות, דף י"ב טור ד')

(ו) ע"י הזוהר יתבטלו כל הקליפות

וזהו דרש דרש משה, היינו כשיתגלה (כי בכל דור ודור יש בחי' משה, ואיתא דרשב"י הי' בחינת משה), וידרוש מה שדרש כבר משה, היינו רשב"י, ספר הזוהר, אז והנה שורף, היינו שיתבטלו כל הקליפות וממילא יהי' הגאולה שב"ב אנס"ו.

(דגל מחנה אפרים פי' שמיני)

פרק ה

אור הזוהר טעם התורה

(א) הלימוד בכתבי האריז"ל לא יהי' מפני החקירה, אלא להאיר על נפשו אור צח ומצוחצח

בניי ואחיי תרגילו עצמיכם ללמוד בדברי הזוהר והתיקונים בשקידה, ומי שלא ראה אור הזוהר מתוקים מדבש לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה, ועוד שהוא מטהר הנפש ומזככה אפילו אמירה בעלמא מן השפתים סגולה ותיקון הנפש מאד, ובפרט ספר התיקונים שהם תקוני הנפש ממש מכל פגם וסיג וחולאת.

ופירוש המק"מ, פירוש שלו הוא פירוש טוב, וכן כל ספריו הם קודש וראויין ללמוד בהם, וכן כתבי מרן האר"י לא יהי' לימודו בהם שיהי' חוקר ומקובל, אלא להאיר על נפשו אור צח ומצוחצח אור זרוע לצדיק להדליק נפשו המשכלת ובקדושה וטהרה ליעול בלא כיסופא לעלמא דאתי דתמן שאלתא שאיל לנא וחכמה בעיין מיני', ועיקר הלימוד לאנהרא על הנפש, כמבואר בזוהר ואתנהירין באלין מילין אתנהירו בשלימותא כמא דאיצטרך, רבי אבא איתלהיטו

אנפוי כנורא, זהו עיקר הלימוד המאירות עינים ומשיבות נפש.

אבל אל תדמי בנפשך שום ציור והשגה ליתפס איזה מהות בספירות הקדושות, אלא ידיעות מציאותן ולא מהות כלל בשום דמיון כלל חלילה וחלילה. וכבר הארכנו בספרנו נתיב מצותיך די והותר ומשם מרן האר"י ז"ל, אל יפתוך רמי הקומה קרואי השאול האומרים כי שם במקום הנאצלי העליוני יש איזה תפיסה להשיג שום מהות ומראות וגוונים או שום השגה וציור בחוש הגשמי, עבר על נפשם המים הזדונים, דברו בחוש הגשמי שום ענין השגה וציור במראות עליוני, רואה ואינו נראה, המתגאה על כל גאה, מלא כל הארץ כבודו, לית אתר פנוי מיני, ע"ש היטב. **ועיקר לימוד של ספרים הפנימיות שערי אורה, עץ החיים, ופרי עץ חיים, זוהר רקיע, קול ברמה, לקוטי תורה, ארבע מאות שקל כסף, אוצרות חיים, מבוא שערים.**

(הקדמת ס' עצי עדן על משניות)

ב) אפשר לאדם שיהיה בקי בש"ס ופוסקים ובאותו זמן עם הארץ גמור

או יאמר, איזהו חכם, כמבואר בספר הקנה שאפר **שילמוד אדם ש"ס ופוסקים ויחכם הרבה ויהי עם הארץ גמור**, עם נבל דקבילו אורייתא שהוא נובלות חכמה שלמעלה תורה, ואינו לומד ברזין דאורייתא שהוא חיות הפנימי של התורה, ומי שהוא למדן מופלג בקי בכל התורה ועוסק בפלפול של הבל שלא לשמה ואינו לומד לשמה להשיג נועם עריבות ידידות מתיקות התורה אשר זה אי אפשר להשיג אם לא בהסיר ממנו כל אות הזמן ועריבות המורגש, וללמוד בספר הזוהר ובכתבי מרן אלקי האר"י, בע"ח ופע"ח, ושער

היחודים, במתיקות ונועם זיו השכינה שזה יקרא חכם, אבל למדן לפלפל בפלפול של הבל ומקיים המצות כאבנים על ראשו זה נקרא נבל ולא חכם דקבילו אורייתא ולא חכימו.

ולכן בני, אחי, אל ירע לבכם לומר לכשאפנה מכל מדות רעות ותאוות רעות אשנה, שמא לא תפנה ותלך בבושה וכיסופא דאנפין לעולם עליון, כי אין לך חיים בעולם הזה ובעולם הבא אלא בלימוד גמרא ופוסקים, עם חכמת הזוהר, וכתבי מרן אלקי האר"י, על פי הקדמות מרן אלקי הריב"ש זצ"ל, וזה יושג לך לכשתתאבק בעפר רגלי צדיקים בעקבי הצאן, נידושין בעקב ובעיון בספרי הכהן הגדול.

ואל תחוש על שיעבור עליך נסיונות מרורים לשעתן ומתוקים אח"כ, ודבק נפשך תמיד לפי השגתך בספר הזוהר ובכתבי מרן האר"י מאוד ביראה ואהבה והכנעה, שלא תהיי כוונתך חלילה להיות רב ורבי, כי זה הוא עבודה זרה ממש, כי די בחסרון השלימות זה שתעסוק בה מצד עריבות ידידות נעימות חביבות דביקות נועם זיו השכינה, כי באמת העיקר הוא לעשות רצון בוראו ונחת רוח לפניו, אף שהוא בקטנות גמור, עפר ואפר, אין ממש, ויסור ממנו כל המחשבות הטורדות וידבק נפשו לאור עליון אל עולם ב"ה וב"ש לעשות נחת רוח, כתולע קטן הרוחש על הארץ אף שיהיי לך טעות אעפ"כ הוא טוב.

ולכן אחיי ובניי נפשות יקרות, מחכמה סתימאה הנדושין בעקב חסידי עליון, גבוהים ורמים, תדבקו נפשכם בספר הזוהר, תיקונים, זוהר חדש, עץ חיים, פע"ח, מבוא שערים, אוצרות חיים, שערי היחודים, ארבע מאות שקל כסף, זוהר וקיע, קול ברמה, לקוטי תורה, ויחקקו על לוח לבכם ובהכנעה גדולה ובאהבת ישראל.

והלימוד יהי' על כוונה להשיג עריבות נועם זיו השכינה ולעשות נחת רוח לא-ל עליון ע"י לימוד זה, ותשיג יותר ממלאכי עליון ע"י הכנעה. אבל **אל תדמו בנפשכם חלילה וחלילה שתשיגו איזה מהות בעיניים נסתרים כאלה, חלילה**, אף שרפי חיות הקודש ומשה רבינו לא השיג מהות עיני הספירות, עיין בזהר רקי"ע.

ואל יפתוך בני חביבי רמי הקומה קרואי השאול האומרים ומדמים בנפשם כי שם במקום הנאצלים העליונים יש שום תפיסה במחשבה להשיג דרך יחודים ומהותן מראות וגוונים, דע בני שעבר על נפשם מים הזדונים דברו דברים אשר לא כן על אדוני האדונים, כי **אין שם לא מראה ולא גון ולא תפיסה במחשבה** בעודו מלוכש בגוף הארור הזה לבוש עכור בשם מהות בעיניים כאלה, רואה ואינו נראה, מתגאה על כל גאים ומשרה שכינתו על דכא ורוח נשברה לב נשבר כאין ממש.

ואם תאמר למה אלמוד לייגע עצמי אחר שסוף כל סוף אינו ידוע לי שום ענין ושום תפיסה, אל תאמר כך, אף שאינו ידוע לך מהות, אבל ידוע לך מציאותם שיש מציאות אורות, **וכשאתה לומד ומכוין בעיניים אלו, נתעורר למעשה מציאות אלו עיניים, ומשם נשפע עליך אור מתוק** להסיר ממך כל בחינוך רע, ותאיר נפשך במעלות רמות בעריבות ידידות התורה מתוקים מדבש ונופת צוף, ובלבד שיהי' בכוונה טהורה בלב נכנע לב אמת בלי כוונות בלתי רצויות של שטותים, ודי בזה.

וזוהו איזהו חכם, ולא נבל, הלומד מכל צדיק, אור זרוע לצדיק סודות ורזין דאורייתא.

(נוצר חסד על מס' אבות פ"ד מ"א)

ג) מצוה לגלות סתרי תורה ורזין עליונים לבער קוצים מן הכרם

א. כל המחלל, לא אמר כל מי שאינו מכבד, לאו כללא הוא, כי בדור הזה עקבות משיחא אמר מרן האר"י וריב"ש זצ"ל שמצוה לגלות סתרי ורזין עליונים לבער קוצים מן הכרם. ולכן אמר המחלל שדורש בסתרי עליונים בהשגת שכלו ולא ממה שנתקבל פה אל פה מאליהו, או שמגלה רזין לרשעים ולאנשים ההולכים אחר תאות עוה"ז המגושם, אזי גופו מחולל.

(נוצר חסד על מס' אבות פ"ד מ"ו)

ב. והלומד זקן, בסודות ורזין דאורייתא, רזין דעתיק יומין, זקן מלא רחמים, דומה לדיו כתובה על נייר מחוק, שאינו נחקק כל כך במוחו ומחשבתו ויכול לטעות בהם הרבה, כי נמחק חוזר כותב ונמחק. וכן יש הרבה שוטים שבורחים מללמוד רזין של מרן האר"י וספר הזוהר אשר הם חיינו, ולו עמי שומע לי, בעקבות משיחא אשר הרע והמינות גובר, היו שוקדין כל ימיהם ללמוד ספר הזוהר והתיקונים כתבי מרן בלול עם חסידות והקדמות של מרן הריב"ש זצ"ל והיו מבטלין כל הגזירות רעות והיו ממשיכין שפע ואור על כל העולמות, כן השפעות פשטיות, בני חיי מזוני, טעמו וראו כי טוב הוי"ה ממש, חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם וביראה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים כו'.

ולו עמי שומע לי, בדור הרע הזה שהמינות גובר היו לומדין עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר והתיקונים להגות בה, והי' יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים.

(נוצר חסד על מס' אבות פ"ד מ"כ)

אור פרק ו הזוהר מט

ג. בהקדמת אור החמה כתב שכן אמר רשב"י בעצמו
שנערים קטנים ילמדו מסוד ה' עיי"ש.

פרק ו

אור הזוהר מוצנע בתלמוד ופוסקים

**א) כל דברי התנאים והאמוראים יסודתם בהררי קודש
מסוד התורה**

א. זוהר דהוא נהיר לאורייתא.

(זח"א דף ט"ז ע"א)

ב. וכל צבאם דאורייתא, דכין דאורייתא, מסאבן
דאורייתא.

(שם דף מ"ז ע"ב)

ג. ר"ל, שע"י רזין דאורייתא מפורשים ומבוארים עניני
הטומאה והטהרה של התורה.

ד. סוד הדבור מורה על דברים פרטיים שאינו מורה
פשט הדבר בעצמו.

(אור החמה לזהר שם, בשם הרמ"ק זלה"ה)

ה. נשמתא דאורייתא היא עיקרא דכולא אורייתא
ממש.

(זהר ח"ג דף קנ"ב ע"א)

ו. רבנן דמתניתין ואמוראין כל תלמודא דלהון על רזין
דאורייתא סדרו לי'.

(שם דף רמ"ד ע"ב)

ז. מארי קבלה אינון מארי תלמוד.

(שם, ברע"מ, דף רנ"ד).

ח. ב"י יזהירו מארי מתניתין, כזהר הרקיע דא הלכה דאיהי קבלה למשה מסיני.

(תיקו"ז בהקדמה דף י"ד ע"א)

ט. או"ר איהו ר"ז כו', דההוא אור דאתמר ב"י ולכל בני ישראל ה"י אור במושבותם, כגוונא דא **בגלותא בתראה הזהר** ב"י ה"י ר"ז, **דאיהו אור דפורקנא בתרייתא** לקיים כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

(תיקו"ז תיקון כ"א - דף נ"ג ע"ב)

י. וכולהו גליין לאינן דחמאן באורחא דאורייתא בארץ קשוט.

(זהר ח"ג דף ו' ע"א)

יא. **לית לך מלה באורייתא דלא רשים ב"י שמא קדישא עילאה דסתים וגליא**, בגיני כך סתימי דאורייתא קדישי עליונין ירתון לה ואתגלייא בשאר בני עלמא.

(זהר ח"ג דף ע"ב ע"א)

ב) גליא ורזין דאורייתא יחדיו יהיו תואמים

א. כמה חביבין אינן מילי דאורייתא, **דכל מלה ומלה דאורייתא אית ביה רזין עילאין קדישין**, והא אתמר דכד יהב קוב"ה אורייתא לישראל, כל גניזין עילאין כולהו יהב להו בה, וכולהו באורייתא, וכולהו אתיהיבו להו לישראל בשעתא דקבילו אורייתא בסיני.

(זהר ח"א דף קפ"ז ע"א)

ב. **בכל אינון מילין כו' רזין וסתרין** כאספוקה דא דאיהי מליא מכולא.

(זהר ח"ב דף פ"ג ע"ב)

ג. לית לך מלה באורייתא דלאו אית ביה רזין עילאין
וקדישין וארחין לבני נשא לאתתקפא בהו.

(זהר ח"א דף ר"א ע"א)

ד. כלל הדברים כי גם בפשטים לא נמצא ידינו ורגלינו
בלתי סעד המקובלים, ואליהם נכרע אפים ויפתח לנו בכל
אלה העינים.

(ס' החינוך פ' תרומה)

ה. רבינו בחיי תלמיד הרמב"ן כותב על אלו שלא זכו
להכנס אל חצר הקודש הפנימית, שלא הבינו פנימיותו של
ענין, ולא לקחו מנהו רק נגלהו, וכתב שם על הרמב"ן, שהוא
הורה לנו את הדרך אשר נעלה בה, ובדרך אמת הנחנו, הוא
אשר הצדיקנו, וזיכנו ושהחיינו, מאשר לקחו אזני שמץ מנהו
והציצו רעיוני, פעם אבאר פעם ארמוז ויצא כברק מלפני, כי
ממחצב העליונה נחצב, לפני חשוכים בל יתייצב, לפני מלכים
ייתייצב, המה חכמי התורה אשר באו לפני ולפנים, רזי
עליונים צפונם, והשיגו בחדרי הכתוב סודות נשגבים.

(רבינו בחיי)

ו. מי שזיכהו ה' בחכמת האמת יודע מעלת פשטי התורה
ושכל דברי הש"ס בנוי על סודות התורה, כידוע ליודעי חן.

(שו"ת דברי חיים ח"ב יו"ד סי' מ"ז)

ז. בכל רזין סתימין כו' איהו בר נש שלים בעל תורה
ודאי מארי דביתא.

(זהר פ' משפטים, בסבא, דף צ"ט ע"ב)

ח. הא למדת שכל מי שאיננו לומד קבלה אינו בעל
תורה שלים.

(מקדש מלך לזהר פ' משפטים שם)

ט. קבלנו מרבנו הגדול ז"ל [הגר"א], שחלילה לומר שהסוד האמיתי יסתור הדין המוסכם להלכה פסוקה, רק שהאחרונים לא ירדו לעומק החכמה הזאת.
(עליית אליהו על הגר"א)

י. ודע כי עיקר כוונת הרשב"י ע"ה בחיבור הזוהר הי' לה להיות השכינה בגלות באפס שפע באין תומך ובאין עוזר לה, ורצה לעשות לה סמך ליחודה בבעלה יחוד גמור ע"י החיבור הזהר כמה שהי' הוא וחבריו עוסקים בסודות התו' שזהו גורם ליחד קוב"ה ושכינתא ע"י הסוד שהוא סוד ר"ז בגימטריא או"ר, וגם ע"י החיבור ההוא יהי' ביטול הקליפות וקלות הגלות והשבתת הקטרוגים אשר החיצונים לוחטים בכל עת ובכל שעה נגד מדת הקדושה והשמות הק' הם בסוד השכינה ונגד בני ישראל הנתונים בגלות בין או"ה הנקרא חיוון בישין אריות ודובין וכו', והעוסק בתורה נקרא קלע וחרב ורומח, והם בחינת סודות כדי להצילם מרעתם ע"י חיבור זה כנזכר, וספר זה עתיד להתגלות בימי מלכא משיחא כדי ליתן סעדא לשכינתא. והנה כל אלו שיזכו אליו יזכו לגאולה כי עבודה זו המועטת בזמן הזה הוא יותר חשוב מכל אילי נביות שהי' בזמן שהי' ביהמ"ק קיים.

(חסד לאברהם מעין ראשון נהר כ"ד)

ועיין ג"כ לעיל פ"ד סעיף א' אות ד', מהקדמתו לסי' אור החמה.

ג) הדוחה חלק הנסתר של התורה, דוחה כולה, ונענש

כל התורה כולה חלק הנגלה והנסתר הכל אחדות אחד, והדוחה חלק הנסתר שאינו חפץ בה, דוחה כולה ונענש, כי הדוחה חלק מן האחדות כאילו דוחה כולו. ומכש"כ המלעיג על דברי חכמים העוסקים בחכמה זו להשפיע להשכינה, כמו שכתב בספר הקנה לו חכמו ישכילו זאת, כי הלומד כל

התורה כולה לא נקרא חכם רק למדן, כי אם הלומד כדי להשפיע למדה הנקראת זא"ת וכו'.

וזש"כ הניעור בלילה, היינו שהוא ניעור ועוסק רק בלבושי התורה בחלק הנגלה הנקרא לילה כידוע, ואינו חפץ באו"ר התורה, כי או"ר גי' ר"ז, היינו ברזי התורה וסודותיה, שזהו בחי' תורת ה' שנקרא יום, הרי זה דומה כאילו דוחה את האחדות כולו ומתחייב בנפשו, משא"כ אם חחפץ גם בחלק הנסתר שבתורה הגם שאי אפשר לו להשיגו, על זה נאמר כי אם בתורת ה' חפצו, וכמו שפ"י האלשיך, וכאילו השיג גם חלק זה שבתורה, כי התופס חלק מן האחדות כאילו תופס כולו כו'.

(תולדות יעקב יוסף פ' קדושים. וכ"כ בספרו כתונת פסים פ' קדושים)

ד) כשלומדים נגלה דתורה, אנו מדברים עם נשמת ופנימיות התורה

הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, וצריך להבין, מהו הריבוי בתיבת כל דברי וגו'. אך שהשי"ת נתן לנו ללמוד הנגלה של התורה, וצריך שתדע למשל כשאתה מדבר עם אדם אחד, עם מי אתה מדבר, הלא עם נשמתו וחיותו, והראיה שבצאת נפשו כי מת ודאי לא תדבר עמו, כך כשאנו לומדים התורה הנגלית צריך שנדע שאנו מדברים עם הנשמות והחיות של הנגלה שהוא הנסתר דהיינו מהותו ית', כי הוא ית' נשמה לנשמות, והוא ית' החיות של כל העולמות כמאמר חז"ל (אבות פ"ג) הן הן גופי תורה של התורה שבכתב ושבע"פ, וכל המצות הנגלות הן המה הגוף של התורה, ומוכרח להיות בהן החיות והפנימיות, דהיינו הרזין דאורייתא שהוא מהותו ית' כנ"ל, וצריך לייחד הגוף עם הנשמה את כל דברי התורה

הזאת, דהיינו שצריך לייחד הגוף עם הנשמה שהם הרזין דאורייתא וכו'.

וכן במצוה צריכים אנחנו לעשות מעשה המצוה שהוא הנגלה, והנסתר דהיינו הסוד של המצוה היא הנשמה והחיות שלה שהוא מהותו ית', ולכן כשעושה בלא כוונה הוא כגוף בלא נשמה, כי **מעשה המצוה הוא הגוף, והכוונה שהוא הסוד הוא הנשמה והחיות של המצוה**, וצריך לייחד הגוף עם הנשמה, וזה נקרא יחוד קוב"ה ושכינתו, שמייחד המעשה שהוא הגוף עם הנשמה והחיות שהוא השי"ת ב"ה בעצמו ונעשה יחוד בכל העולמות כו'.

(מאור עינים להרה"ק רמ"נ מטשערנאבעל פ' בהעלותך)

ה) על ידי סוד התורה ידע להבחין בין איסור להיתר

א. מאן דמנע רזא דא דתרי תורות כאילו מהדר עלמא לתוהו ובוהו.

(תיקוני' תיקון י"ט - דף ל"ח ע"א)

ב. כל אלו הנרמזים הי' עפ"י הקבלה ורזין דאורייתא, וזהו עיקרה של תורה, ולפי **הסוד שהי' מקובל בידיעת התנאים והאמוראים כן חברו הב' תורות להדדי**, דאל"כ יכולין להפוך הכל.

(ספר הקנה, הובא באור ישראל להמגיד הקדוש מקאזניץ זלה"ה על התיקונים שם)

ג. יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, הכא רזא לאתעסקא באורייתא דבעל פה, ולאפרשא בין אסור והיתר כו'.

(תיקוני' תיקון מ' - דף פ' ע"א)

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

לקנות הספרים במחיר משובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו
ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר הימי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בטמעות, לכל החברים וידידים.
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב האנאלה שלימה בב"א
ובל המזכרת את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכלל ההבטחות הרשב"י זיע"א

"דע שהלומדים זוה"ק בחול שעה אחת, מקבלים שכר כמו שנה שלימה.
בשמחה, כמו אלף שנה, ובצער, כמו מאה אלף שנה. בשבת, כמו אלף שנה
תורה, בשמחה, כמו מליון שנה, ובצער, כמו מאה מליון שנה תורה". (פסא
מלה, הרי"ח הטוב, אורחות צדיקים, אבדר"נ).

אמונה בשכר וענש

בראשית כאן רמוז גמול. צריך לידע האדם ולתקוע אמונה שלמה בלבבו,
שהקדוש ברוך הוא מעניש את הרשעים, ומשלים שכר טוב לצדיקים, וזה
רמוז כאן ביום ראשון במה שכתבנו לעיל, דאמר רבי אבהו, "והארץ היתה
תהו", אלה מעשיהם של רשעים, ויאמר אלהים יהי אור", אלה מעשיהם
של צדיקים (בראשית ו' ב). וכן רמוז נמי ענש ושכר דבאמרו "תהו" אלה
מעשיהם של רשעים, מה נאמר שם "וחשך על פני תהום", זהו ענשם של
רשעים. "ורשעים בחשך ידמו" (שמואל א, ב ט). והצדיקים מה נאמר בהם
"יהי אור", דמנוחתם תהיה כבוד, ואורה ושמחה. ובעל תשובה צריך לידע
באמונה שלמה, שיש ענש ושכר, ובזה יבוא לסוד מדרג רע ויעשה טוב.
(גנזי הקלף עמוד סד; אוצרות התורה לאביר יעקב זי"ע)

הרשות נתונה לכל מי שברצונו להדפיס קטעים מספר זה או כל הספר בכל לשון
שהוא בכל מדינה ומדינה, כדי להרבות תורה ויראת שמים בעולם ולעורר לבות
אחינו בני ישראל לתשובה שלימה.

סִפֵּר שָׂכָר וְעוֹנֶשׁ

הַמְבָּאָר עֲנִינֵי שָׂכָר וְעוֹנֶשׁ, שֶׁהוּא אֶחָד מֵהִיסוּדוֹת הַגְּדוֹלִים בְּקִדְשָׁת יִשְׂרָאֵל וְטִהָרָתָן (חֲפֵץ חַיִּים "צִפִּית לִישׁוּעָה")

בוֹ יִבְאָרוּ עֲנִינֵי יִרְאָת שָׁמַיִם וְהִתְעוֹרְרוּת, וְתִקְוֵי הַתְּשׁוּבָה וּמִצְוֹת הַתּוֹכְחָה וְכֵן גּוֹדֵל הַפֶּגֶם הַמַּגִּיעַ לְנֶפֶשׁ וְגוֹף הָאָדָם מִחֶמֶת אֵי יִדְיַעַת עֲנִינֵי יִרְאָת שָׁמַיִם וְיִרְאָת הָעֶנֶשׁ, וּמְבָאָר הַגֵּר "א בְּמִשְׁלֵי (י"ב, י"ד), גּוֹדֵל הַזְכוּת שֶׁיֵּשׁ לְמִזְכָּה הַרְבִּים וּמוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ, וְאֵם שְׁמַע, מְקַבֵּל שָׂכָר עַל כָּל מַה שֶׁיַּעֲשֶׂה לְדוּרוֹת, וְגַם אִם לֹא שְׁמַע, אֲזַי מְקַבֵּל כָּל חֶלְקוֹ הַטּוֹב, וְזֶה שֶׁלֹּא שְׁמַע לֹוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ אֶת חֶלֶק הַגִּיהֵנוֹם שְׁלוֹ. (וְכֵן כֶּתֵב ה'אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" בְּפֶרֶשֶׁת קֶרַח, עֵינֵי שָׁם, וּמִקוּרֹו בְּסִפֵּר שַׁעַר הַגְּלִגּוּלִים הַקִּדְמָה כ' דף כ' עמוד א' ד"ה וְהִנֵּה לְסִבָּה זוֹ). וּבִזְהַר (פֶּרֶשֶׁת תְּרוּמָה כ"ט ע"א) אָמְרוּ, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְמַרְדֵּף בְּתֵר חֲיִיבִיָּא וְלִמְזַכָּה לֵהוּ כְּמֵאוּ דְרִדְרִי בְּתֵר חֲיִיו, עַכ"ל.

כָּל זֶה מְלַקֵּט מִדְּבָרֵי חַז"ל בְּש"ס בְּבָלִי יְרוּשָׁלַיִם וּמִדְּרָשִׁים, זֶהֲרֵה הַקְדּוּשׁ וְתִקְוֹנִים [עַל פִּי פִּירוּשׁ הַסֵּלֶם] וְסִפְרֵי הָרָאוּשׁוֹנִים, וּמִסְפְּרֵי מוֹסָר מַגְדוּלֵי הָאֲחֵרוֹנִים זי"ע, וְדְבָרֵיהֶם הַקְדּוּשִׁים חוֹצְבִים מִלְּהַבּוֹת אֵשׁ, מְלַהִיבִים נֶפֶשׁ הָאָדָם לַעֲבֹדֶת הַבּוֹרָא. דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזָלִים בָּהֶם וְאֵפִילוּ הַלּוֹמְדִים וְהַיִּרְאִים, מִחֶמֶת חֶסְרוֹן יִדְיָעָה. וְעַל יְדֵי סִפֵּר זֶה יִהְיֶה יָד הַכֹּל מִמִּשְׁמָשִׁין בְּהוֹן וַיִּזְכְּרוּ לִלְמַד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם.

וְהוּא אוֹצֵר נִפְלָא אֲשֶׁר בּוֹ יִמְצְאוּ רַבָּנִים, מַגִּידֵי שִׁיעוֹר וְרָאוּשִׁי יְשִׁיבוֹת, מְלַמְדִים וּמוֹחֲנָכִים וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יִלְכוּ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן.

וְהַלּוּמִד בְּסִפֵּר זֶה בִּלְתִּי סִפֵּק יִקְבֵּל תּוֹעֵלַת גְּדוּלָּה וְנִפְלְאוֹה וְהִתְעוֹרְרוֹת עֲלִיוֹנָה לְהִתְאַמֵּץ וְלִהְיוֹת חֹזֵק לְקַיֵּם מִצְוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

ספר שבר ועונש

בו יבואר גודל ענין הלימוד של עניני שבר ועונש,
והעונשים הגדולים אשר מענישים את האדם בעולם הזה
ובעולם העליון על כל עבירה ועבירה

השבר ועונש הוא אחת מיסודות הגדולות בקדושת ישראל וטהרתן

גם יבואר בו עניני יראת שמים והתעוררות,
וגודל הפגם המגיע לנפש וגוף האדם הנכשל
באי ידיעת עניני יראת שמים ויראת העונש חס
ושלום, ואופן ותיקוני התשובה.

כל זה מלוקט מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים,
זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר
מגדולי האחרונים זלה"ה, ודבריהם הקדושים חוצבים
מלהבות אש, מלהיבים נפש האדם לעבודת הבורא. דברים
העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ואפילו
הלומדים והיראים מחמת חסרון ידיעה. ועל ידי ספר זה
יהי יד הכל ממשמשין בהן ויזכרו לשמור ולקיים.

בו ימצאו רבנים, מגידי שיעור וראשי ישיבות, מלמדים
ומחנכים את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון.
גם כל בני אדם ימצאו בו הדרכה נפלאה איך להדריך את
ביתם לתורה ויראת שמים.

המעין בספר זה בלתי ספק יקבל תועלת גדולה ונפלאה בהתעוררות
בלתי גבול להתאמת ולהתחזק לקיים מצות הבורא יתברך שמו על
ידי שידע כל עניני שבר ועונש.

הרשות נתונה לכל מי שברצונו להדפיס קטעים מספר זה או כל הספר בכל
לשון שהוא בכל מדינה ומדינה, כדי להרבות תורה ויראת שמים בעולם
ולעורר לבות אחינו בני ישראל לתשובה שלימה.

בס"ד

מפתח הפרקים

פרק א.	מעלת לימוד ספר הזוהר והתיקונים.....א
פרק ב.	לימוד הזוהר בטהרה.....כט
פרק ג.	לימוד הזוהר מונע גלגול הנשמה.....לא
פרק ד.	הזוהר תיקון להשכינה ומקרב הגאולה.....לה
פרק ה.	אור הזוהר טעם התורה.....מד
פרק ו.	אור הזוהר מוצנע בתלמוד ובפוסקים.....מט
פרק ז.	ידיעת הבורא על ידי חכמת הקבלה.....נו
פרק ח.	סגולת הזוהר.....נו
פרק ט.	מי ומתי ראוי ללמוד הזוהר.....סה
פרק י.	בחודש אלול ללמוד התקונים בשופי.....ע
פרק יא.	התנגדות להזוהר הקדוש.....עח
פרק יב.	העלם וגילוי הזוהר.....פ
פרק יג.	החיוב והשלילה ללימוד הזוהר.....פה
פרק יד.	גדולי החסידות בשבח לימוד הזוהר.....צו
פרק טו.	מעלת אמירת אותיות הזוהר והתיקונים.....צח
פרק טז.	ליקוט נפלא אודות תורות הח"ן.....קב
פרק יז.	נפלאות רבי שמעון בר יוחאי.....קכב
פרק יח.	לימוד הזוהר הקדוש במירון.....קכח
פרק יט.	ליקוט מאמרי חז"ל אודות לימוד סתרי תורה לפני התגלות הזוהר.....קל

אור תוכן הפרקים הזוהר

פרק כ.	דברי גדולי הראשונים המתארים את הקבלה. קלג
פרק כא.	סדר השתלשלות מסירת סתרי התורה בספרי הקדמונים קלז
פרק כב.	התגלות ספר הזוהר קמג
פרק כג.	מדוע לא נתגלה ספר הזוהר להקדמונים קמו
פרק כד.	תולדות רבי שמעון בן יוחאי ובנו רבי אלעזר. קמח
פרק כה.	הסתלקות וקבורת רשב"י קנו
פרק כו.	הסתלקות וקבורת ר"א בן רשב"י קסא
פרק כז.	דימוי רבי שמעון בר יוחאי למשה רבינו קסז
פרק כח.	חלקי הזוהר קסח
פרק כט.	מפרשי הזוהר קעט
פרק ל.	הבקעת אור הקבלה בצפת ר
פרק לא.	העליה למירון מימי המשנה עד ימינו ריז
פרק לב.	שמחת ל"ג בעומר רכא
פרק לג.	גודל מעלת התפלה במירון רכב
פרק לד.	"חאלאקע" בל"ג בעומר במירון רכט
פרק לה.	רושמי העליה במירון רל
פרק לו.	להיות במחיצתו בעולם הבא רלא

מפתח

תוכן הענינים

פרק א

מעלת לימוד ספר הזהר והתיקונים

- א. מי שלא למד רזין דאורייתא לא זכה לפנימיות הקב"ה א
- ב. אור ששת הימים גנוז בזהר א
- ג. האור החיים הק' מעריך את הבעש"ט כבר-סמכא בתורת הסוד ב
- ד. לימוד הזהר תיקון האדם בזה ובבא ג
- ה. ע"י לימוד תורת הח"ן בחיות דקדושה נברא אור שיכולים לראות שרפי מעלה ו
- ו. עמקות בסוד מאפשר פקידת עקרות וריפוי חולים ו
- ז. האר"י ז"ל זכה להשגותיו ע"י יגיעתו הגדולה בזהר"ק ו
- ח. ה"מגיד" הבטיח להבית יוסף שכשילמד תורת הסוד יפתחו לו שערי אורה ח
- ט. מי שאינו מאמין ולומד תורת הח"ן הוא בבחינת "מפריד אלוף לא יראה מאורות" ח
- ט*. מי שהוא שלם גם בסתרי תורה נקרא משכיל ט
- י. כמה גדול השכר בלימוד תורת הסוד וההפסד בהעדר לימודה י
- יא. מי שלא נמשך אחר תורת הסוד, בהכרח שאינו מרגיש דבר הקדוש באמת יב

- יב.** שלימות התורה רק ע"י תורת הח"ן יב
- יג.** בכל יום גילוי חדש ללימוד הזוהר יב
- יד.** הנשמה מושבעת ללימוד רזי התורה יב
- טו.** גודל מעלת לימוד הזוהר והתיקונים יג
- טז.** עיקר לימוד הקבלה - הזוהר והתיקונים טו
- יז.** הזוהר והתיקונים - נשמת התורה עוגן הצלה נגד כל רע יז
- יח.** העוסק בחכמת הקבלה נקרא בן להקב"ה; בלימוד הפשט נקרא עבד יח
- יט.** הזוהר מסוגל לזכך הנשמה כ
- כ.** ע"י לימוד הזוהר זוכים לכל מדות טובות שבעולם כ
- כא.** אמירת זוהר בכל יום מסוגל לפרנסה כא
- כב.** לימוד הזוהר מביא את האדם לידיעת ודביקת הבורא כא
- כג.** לשון הזוהר מעורר לעבודת השם כא
- כד.** עצם תיבות ודיבורי הזוהר מקשרין האדם לאין-סוף כא
- כה.** לא ימנע מקריאת הזוהר הגם שהדברים סתומים וחתומים כב
- כו.** מי שהוא בעל עסק גדול יהי רוב לימודו בזוה"ק, כי הוא מאיר במקום החושך כב
- כז.** החוזה מעריך את ס' אור החיים ומאור עינים כספר הזוהר כב
- כח.** לימוד או אמירת הזוהר בבוקר השכם מועיל לטהרת הנפש ותאוות לימוד התורה כג

- כט.** ע"י טעימת יינה של תורה, פנימיות התורה, מתעורר האדם באהבה נפלאה שלמעלה מן הדעת וההשגה כג
- ל.** עסק חכמת הסוד מונעת התנשאות חכמות חיצוניות ונדחה מפניה כהחושך מפני האור כד
- לא.** לימוד הזוהר, תיקונים וזוהר חדש, מעלות השחר עד צאת הכוכבים מנע שריפת התלמוד כה
- לב.** אפילו בעת עצלות וכבדות יתגבר בלימוד הזוהר כה
- לג.** חוק ולא יעבור ללימוד הזוהר מסדר השבוע כו
- לד.** לימוד הזוה"ק אפילו בלי הבנה חשובה לפני ה' כו
- לה.** אם אין מעטרים לימוד הנגלה השנתי בלימוד הקבלה יום אחד, לימוד המשנה אינו כלום כח
- לו.** לימוד אדם זוהר בחשק גדול כח
- לז.** מי שלא ראה אור הזוהר לא ראה אור מימיו כח

פרק ב

לימוד הזוהר בטהרה

- א.** טבילת עזרא הכרח ללימוד תורת הח"ן; לימוד הקבלה ללא טהרה גורמת מינות ואפיקורסות כט
- ב.** רמז לטבילת עזרה ל
- ג.** למד זוהר, תיקוני זוהר ותהלים במים הקפואים לא

פרק ג

לימוד הזוהר מונע גלגול הנשמה

- א.** עיקר בריאת האדם שילמוד חכמת הנסתר לא
- ב.** דיבורי הזוה"ק הם קישוטי נפש החיים לנשמת האדם לא

- ג. כל אות ואות מהזוהר הוא תיקון לנשמה לב
- ד. צריך לטרוח בפרד"ס התורה עד היכן שיכול להשיג, ואם לאו נשמתו תתגלגל עוד פעם לב
- ה. הרח"ו הי' צריך לעסוק תמיד בכל יכלתו בספר הזוהר, מפני שבאחד מגלגוליו לא האמין בזה לג
- ו. אליהו הנביא אמר לרשב"י שבדור האחרון יתפרנסו מתורתו שתהי' מתוק לנפש ומרפא לעצם לג
- ז. "המאור שבה מחזירו למוטב" - הכוונה לתורת הסוד לד

פרק ד

הזוהר תיקון להשכינה ומקרב הגאולה

- א. לימוד הזוהר באמת הוא סעד וסמך לשכינה לה
- ב. ביטול הדינים הוא ע"י לימוד פנימיות התורה לו
- ג. הזוהר נתגלה לדור האחרון כי בו יצאו מן הגלות לח
- ד. גאולת ישראל ע"י לימוד הזוהר מב
- ה. בזכות הזוהר תפרח ישועת ישראל מג
- ו. ע"י הזוהר יתבטלו כל הקליפות מד

פרק ה

אור הזוהר טעם התורה

- א. הלימוד בכתבי האריז"ל לא יהי' מפני החקירה, אלא להאיר על נפשו אור צח ומצוחצח מד
- ב. אפשר לאדם שיהי' בקי בש"ס ופוסקים, ובאותו הזמן עם הארץ גמור מה

- ג. מצוה לגלות סתרי תורה ורזין עליונים לבער קוצים
מן הכרם מח

פרק ו

אור הזוהר מוצנע בתלמוד ופוסקים

- א. כל דברי התנאים והאמוראים יסודתם בהררי קודש
מסוד התורה מט
- ב. גליא ורזין דאורייתא יחדיו יהיו תואמים נא
- ג. הדוחה חלק הנסתר של התורה, דוחה כולה, ונענש ... נג
- ד. כשלומדים נגלה דתורה, אנו מדברים עם נשמות
ופנימיות התורה נג
- ה. ע"י סוד התורה ידע להבחין בין איסור להיתר נד

פרק ז

ידיעת הבורא על ידי חכמת הקבלה

- א. אי אפשר לבוא לידיעת הבורא בלי חכמת הקבלה נו

פרק ח

סגולת ספר הזוהר

- א. הזוהר מקור לכל ספרי היראים נו
- ב. ראוי לתלמוד הזוהר והתיקונים עם תינוקות בני תשע
נז
- ג. קריאת הזוהר, אעפ"י דלא ידע מאי קאמר, הוא
תיקון לשכינה הק' ולנשמתו נז
- ד. הלומד זוהר, אעפ"י שאינו מבין, הקב"ה מתקן
דבריו נז

- ה. ללמוד זוהר ותיקונים או זוהר חדש קודם התפילה .. נח
ו. זוהר הכנה לתפילה נח
ז. לימוד הזוהר מוביל לתשובה באמת נח
ח. הזוהר קדוש ונורא, אך אין ערכו כהתיקונים נט
ט. על ידו יכולים לראות נועם ה' ס
י. לשונו מזכך הנשמה ס
יא. סגולה להנצל מחכמות חיצוניות ס
יב. סגולה לטהר הנשמה ס
יג. להנצל ממחשבות זרות בעת התפילה סא
יד. הרוצה להתדבק בקונו ידבק בזוהר הק' סב
טו. משיג חכמה ויראת שמים סב
טז. הוא המפתח והוא הסוגר סג
יז. יזכה לתקן נפש רוח ונשמה סג
יח. ע"י הזוהר וכתבי האריז"ל נעשה האדם כבריה
חדשה סד
יט. ע"י לימוד בתיקונים הבין שנמתקו כל הדינים סד
כ. סגולה לבעל עסק סד
כא. סגולתו לאור נפשו באור החיים הנצחיים סד

פרק ט

אופני לימוד ספר הזוהר הק'

- א. האריז"ל לא קצב זמן להתחלת לימוד תורת הח"ן . סה
ב. לימוד תורת הסוד בלי טהרה מביאה לאפיקורסות .. סו
ג. מילוי כריסו בש"ס ופוסקים קודם לימוד הקבלה סז

אור תוכן הענינים הזוהר יט

- ד. אין אדם יכול לבוא למשהו השגה בגדלות הבורא
מכל לימודי התורה, כמו מחכמת הקבלה סח
ה. לעולם יקדים אדם לימוד הנגלה להנסתר סט
ו. סודות התורה הם אור הנפש סט

פרק י

חודש אלול ראוי ללימוד התיקונים בשופי

- א. גודל מעלת אמירת תיקונים בחודש אלול, שמזכך
הנר"נ ע
ב. תיקון לבע"ת לאמר ה' דפין זוהר או תיקונים בכל
יום, שמטהר הגוף והנשמה עא
ג. התיקונים - סגולתן למתק הדינים עג
ד. הטעם שנתפשט לימוד התיקונים בימי התשובה
יותר מן הזוהר עג
ה. תיקוני הנפש והגוף עד
ו. סוד תיקוני הזוהר שגילה הרשב"י עד
ז. הבעש"ט מעורר על לימוד תיקוני זוהר עה
ח. התופס חלק מן האחדות כאילו תופס כולו עה
ט. עורו ישנים מתרדמתכם עו
י. גודל מעלת לימוד הזוהר עו

פרק יא

התנגדות להזוהר הקדוש

- א. מי שאינו זוכה ללמוד תורת הח"ן, ידע שכל זה
מחמת שאין נפשו זכה ונקיה עח
ב. פנימיות התורה היא גילוי יקרא דקוב"ה עט

כ אור בשער הזוהר

- ג. בזוהר מכונסים נשמות הצדיקים ואנשי מדות,
והאחרים נדחים ממנו פ
- ד. ספר הזוהר הוא כתיבת נח שנתכסו בה שנים מעיר
ושבע ממלכותא פ

פרק יב

העלם וגילוי הזוהר

- א. מדוע נתגלה הזוהר משנת ה'ר"ן ואילך? פ
- ב. הזוהר נתגלה רק בדורות האחרונים כדי להגן
עליהם פג
- ג. הסבר להעלמת הזוהר אחרי פטירת הרשב"י פג
- א/ לא ניתן לכתוב סתרי הזוהר אלא לר' אבא פג
- ב/ אורות הזוהר לא נתגלה רק לחברייא במחשבת
לבם פד
- ג/ אחרי פטירת רשב"י אמרה החברייא: "אל תתן
את פיך להחטיא את בשרך" פד
- ד/ רשב"י הכיר בר' אבא שיוכל להעלים הדברים
אפילו מחכמי הדור ההוא פד

פרק יג

החיוב והשלילה ללימוד הזוהר

- א. מדוע לא נפוץ לימוד הזוהר כשאר מדרשי חז"ל פה
- ב. ר' יצחק דלטאש בפסקו המפורסם יצא להגן על
הזוהר מפני מתנגדיו, ומאז נתפרסם בעולם ביותר צ
- ג. הרח"ו אודות החיוב והשלילה ללימוד הזוהר צב

פרק יד

גדולי החסידות בשבח לימוד הזוהר

- א. ובני ישראל יוצאים ביד רמה - ברי"ש גלי - ר"ת
רבי שמעון בן יוחאי צו
- ב. משיח בן יוסף יחי' ויתקיים ע"י לימוד רזין
דאורייתא צו
- ג. או"ר בגימטריא ר"ז צז
- ד. או"ר בגימטריא אי"ן סו"ף; אדו"ן עול"ם; ר"ז צז
- ה. רק ע"י התגלות סודות חכמת האמת יבוא משיח
צדקנו צז

פרק טו

מעלת אמירת אותיות הזוהר והתיקונים

- א. מעלת אמירת הזוהר והתיקונים בלי הבנה צח

פרק טז

ליקוט נפלא אודות תורת הח"ן

- א. שכר לימוד חכמת הקבלה וחיוב הפלפול בה קב
- ב. לימוד חכמת האמת פועל עשיית המצוות כתיקון
ובאהבה רבה, ומגיע מזה תועלת לענין התפילה קג
- ג. ספר הזוהר הוא מגן לישראל כתיבת נח קג
- ד. לימוד הזוהר מתקן עולמות העליונים; לימוד
התיקונים מתקן עולם העשיה קד
- ה. לימוד הזוהר דרך בקיאות בלבד קה
- ו. ראוי לקבוע שיעורו בלימוד הזוהר והתיקונים
באופן שישלימם כל שנה קה

- ז. לימוד חמש דפין זוהר בכל יום הוא תועלת גדול
להנפש קו
- ח. לימוד הזוה"ק באשמורת הבוקר קו
- ט. טעם שדוקא לימוד הזוהר הוא תיקון להנפש קו
- י. לימוד בחינת פנימיות התורה מקשר בחינת פנימיות
הנשמה לבחינת פנימיות אלקותו ית' קז
- יא. ידיעת מציאות ההשתלשלות היא מצוה רמה ונשאה
ומקיים עי"ז מצות וידעת היום גו' קי
- יב. לימוד פנימיות התורה הוא בכלל "שליש במקרא" . קיא
- יג. כמו שהמלח נותן טעם בבשר כן לימוד פנימיות
התורה נותן טעם בנגלה דתורה (הנק' לחם ובשר) .. קיב
- יד. מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש (סודות
התורה) לא טַעַם טַעַם של יראת חטא קיג
- טו. עי"י שיראת ה' היא אוצרו, עי"ז התורה נק' תורת ה'. קיג
- טז. מעלת ענין "לריח שמניך" (לימוד פנימיות התורה)
על "שמן תורק" (לימוד נגלה דתורה) קיד
- יז. אורך הגלות מחמת העדר לימוד הסוד; הלומד
מובטח לו שהוא בן עולם הבא קטו
- חי. בדורנו מי שאינו עוסק בזוהר ותיקונים וכתבי
האר"י, כל עסק תורתו הוא מן השפה ולחוץ קיז
- יט. עיקר התגלות חכמת הסוד באחרונה לזכך הנפש
לתשוקה ודביקות בקדושה קיז
- כ. עי"י לימוד הסוד זוכים לענוה ומוחין דקדושה קיח
- כא. נסתר דתורה מגין נגד מינות, שנאת חנם ולשון הרע
קיט
- כב. לימוד הנגלה על דרך הסוד קכ

אור תוכן העניינים הזוהר כג

כג. האם ללמוד קבלת הרמ"ק או קבלת האר"י קבא
כד. בעסק התורה צריך לדבק את עצמו גם לנסתר
דתורה קכב

פרק יז

נפלאות רבי שמעון בר יוחאי

א. רשב"י היה מלומד בנסים קכב
ב. תחיית המתים בל"ג בעומר בהילולת רשב"י קכג
ג. רשב"י פוקד עקרות קכו
ד. ה"ינוקא" שבזוהר הקדוש נולד מברכת רשב"י
לאביו קכז
ה. הרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בזכות נדרים
ונדבות שהתנדבו עבור ציון רשב"י במירון קכז
ו. "אדם ובהמה תושיע הוי"ה" בגימ' "רבי שמעון בן
יוחאי" קכח

פרק יח

לימוד ספר הזוהר הקדוש במירון

א. לימוד ספר הזוהר במירון גרם שנתמלא הבית ריח
טוב ונמשכה הארה גדולה והרגש גדול להנשמה קכח
ב. קביעות זמנים ללמוד ספר הזוהר על ציון רשב"י .. קכט

פרק יט

לימוד מאמרי חז"ל אודות לימוד ס"ת לפני התגלות הזוהר

א. ליקוט מאמרי חז"ל, ראשונים ואחרונים אודות
לימוד סתרי-תורה עד להתגלות ספר הזוהר קל

כד אור בשער הזוהר

פרק כ

דברי הראשונים המתארים את הקבלה

- א. דברי גדולי הראשונים המתארים את חכמת הקבלה קלג
- ב. תרגום וביאור הזוהר מפירוש "הסולם" קלו

פרק כא

סדר השתלשלות ומסירת סתרי התורה בספרי הקדמונים

- א. ספר יצירה קלח
- ב. בכח ספר יצירה אפשר לברוא אדם, בהמה, חיה ועוף קמ
- ג. ספרי ה"היכלות" קמא
- ד. ספר הבהיר קמב

פרק כב

התגלות ספר הזוהר

- א. קדמות ספר הזוהר הק' קמג
- ב. סדר גילוי ספר הזוהר הק' קמה

פרק כג

מדוע לא נתגלה ספר הזוהר להקדמונים

- א. רבי יהודה חייט מבאר מדוע בדורו נתגלה ספר הזוהר קמו

פרק כד

תולדות רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר

- א. לידתו בגליל; תלמיד מובהק לרבי עקיבא קמח

אור תוכן העניינים הזוהר כה

- ב.** ישיבתו הק' בצידון וחיבור ספריו קמט
- ג.** רבי שמעון ובנו רבי אלעזר התחבאו במערה י"ג שנה
ולמדו שם תורה ביחד קנ
- ד.** יציאתם מן המערה פעם ראשונה קנב
- ה.** נגזר עליהם לחזור למערה קנג
- ו.** איך יצאו לחפשי מן המערה קנג

פרק כה

הסתלקות וקבורת רשב"י

- א.** הסתלקות וקבורת רשב"י וגילוי רזין לפני
הסתלקותו קנו

פרק כו

הסתלקות וקבורת ר"א בן רשב"י

- א.** חלישותו, הסתלקותו וקבורתו של רבי אלעזר בן
רבי שמעון קסא

פרק כז

דימוי רבי שמעון בר יוחאי למשה רבינו

- א.** הקב"ה קרא בשמות משה ורבי שמעון בן יוחאי קסד
- ב.** למשה רבינו ולרשב"י נגלה מן השמים שדורשי
נפשם מתו קסה
- ג.** משה רבינו ורשב"י הסתכלו באספקלריא המאירה. קסה
- ד.** משה ורשב"י קבלו תורה מסיני קסה
- ה.** משה רבינו ורשב"י נקראו "סיני" קסו

כו אור תוכן העניינים הזהר

- ו. משה רבינו ורשב"י ידעו סוד "צדיק וטוב לו" והיפוכו. קסו
- ז. משה רבינו ורשב"י שקולים כנגד כל העולם כולו ... קסו
- ח. רשב"י עלה למרום בענן כמו משה רבינו קסו
- ט. משה רבינו ורשב"י מנעו פורעניות מן העולם קסו
- י. משה רבינו ורשב"י ידעו ע' פנים לתורה קסז
- יא. למשה רבינו ולרשב"י נמסר הכח לברך את ישראל קסז
- יב. רשב"י היה ניצוץ משה רבינו קסז
- יג. קבורת משה רבינו ורשב"י לא ע"י ילוד אשה קסז
- יד. פטירת משה רבינו ורשב"י נודעה על בת-קול קסח

פרק כח

חלקי הזהר

- א. זוהר על התורה קסח
- (1) ספרא דצניעותא קסט
- (2) אדרא רבא קע
- (3) אדרא זוטא קעא
- (4) רעיא מהימנא קעא
- (5) מדרש הנעלם קעג
- (6) "אדרא דבי משכנא", "היכלות", "רזא דרזין", "סבא דמשפטים", "תוספתא" ו"סתרי תורה" ... קעד
- ב. זוהר חדש קעה
- ג. תיקוני הזהר קעו
- ד. סיכום קעח

פרק כ"ט

מפרשי הזוהר

- א. רבי שמעון לביא - "כתם פז" קעט
- ב. רבי משה קורדובירו - "אור יקר" קפא
- ג. רבי אברהם אזולאי - "אור החמה" קפג
- ד. רבי שלום בוזאגלו - "מקדש מלך" קפה
- ה. "עטרת צבי" לרבי צבי הירש מזידטשוב קפז
- ו. "זוהר חי" לרבי יצחק אייזיק מקאמארנא קצא
- ז. "דמשק אליעזר" לרבי אליעזר צבי מקאמארנא קצה
- ח. "הסולם" (ט"ז כרכים) לרבי יהודה אשלג קצז
- ט. "דרך אמת" קצח
- י. "נצוצי אורות" להחיד"א קצט
- יא. "נצוצי זוהר" קצט

פרק ל

הבקעת אור הקבלה בצפת

- א. מלך המשיח יתגלה בגליל תחילה ר
- ב. "כרם היה לידידי בקרן בן שמן" ר
- ג. לא היה אדם שהשפיע על עם ישראל כהאר"י הק' ... רא
- ד. השפעת ופעולות האר"י נמשכה כשנה ומחצה בלבד...רא
- ה. ה"אור יקר" גלה גדולת הרמ"ק בקבלה רב
- ו. אליהו הנביא היה "סנדק" האר"י רב
- ז. האריז"ל למד נגלות התורה עם השיטה מקובצת
והרדב"ז רב

כח אור תוכן הענינים הזוהר

- ח. האר"י ז"ל בא לעולם הזה רק בשביל תלמידו
הרח"ו רג
- ט. תורת הח"ן - הברית המברית עולם הזה עם עולם
הבא רג
- י. משה אמת ותורתו אמת - אך גבהו דברי האר"י
מהרמ"ק רד
- יא. הרח"ו נסמך להוראה מהאלשי"ך רה
- יב. לא זזה יד הרח"ו מיד האר"י מעת שהחל לגלות
תורת הח"ן רה
- יג. חכמי הקבלה בדורו אמרו על הרח"ו שאין כמוהו
במעלה ובחכמה רז
- יד. הרח"ו ובנו ר"ש נקבעו לערוך תורת האר"י
ולהוציאה לאור רי
- טו. ר"ש ויטאל כתב תורת האר"י ביעילות עליונה ריא
- טז. דמיון וקירבה נשמתית בין האב לבנו ריא
- יז. ר"ש ויטאל היה גלגול התנא רבי מאיר ריב

פרק לא

העליה למירון מימי המשנה עד ימינו

- א. השתטחות התנאים על קבר רשב"י במירון ריד
- ב. אליהו הנביא לומד תורה עם התנאים במערת
רשב"י רטו
- ג. רשב"י מברך לכל הבאים למירון רטז
- ד. השתטחות והקפות בד' מינים - וביטול גזירות -
במירון רטז

- ה. הדר בארץ-ישראל יעלה בל"ג לעומר למירון וישמח
שם שמחה גדולה ריח
- ו. לא ילך על הציון לבד כי הש"ד ששמו תנ"י יכול
לכופו ולהחטיאו ריח
- ז. כל הפמליא של מעלה ונשמות הצדיקים הם במירון
בל"ג לעומר ריט
- ח. קדושת יום ל"ג בעומר רכ
- ט. טעם שנוהגין להרבות בנרות בל"ג בעומר רכ

פרק לב

שמחת ל"ג לעומר

- א. הטעם לשמחה וחדוה בכל העולמות בל"ג לעומר ... רכא
- ב. טעם למה נקרא יום פטירתו בשם "הילולא" רכא
- ג. ל"ג לעומר שהוא יום ה' בשבוע החמישי הוא גמר
ספיה"ע רכג
- ד. מעשה נורא מהאריז"ל ובעל ה"חרדים" שרקדו
ביחד עם רשב"י בל"ג בעומר רכג
- ה. לימוד הזוהר בהילולא דרשב"י רכד
- ו. לימוד תורת הנסתר במירון רכה
- ז. תיבת "שמעון" היא חיות התנא רכה
- ח. אתדבקות רוחא ברוחא רכו
- ט. לימוד אדם כשר תורת רשב"י גורם נשיקין הדדין .. רכו
- י. סיום הזוהר רכז

פרק לג

גודל מעלת התפילה במירון

- א. התפילה על קברי צדיקים, אפילו יחיד ובלי כוונה
שלימה, מתקבלת כתפילת ציבור רכח
- ב. זכות הרשב"י מסייעת להבא ליטהר רכח

פרק לד

"חאלאקע" בל"ג בעומר במירון

- א. "חאלאקע" בל"ג בעומר על קבר רשב"י במירון רכט
- ב. טעם למה התינוקות מורים בקשת בל"ג בעומר רכט

פרק לה

רושמי העליה למירון

- א. רבינו עובדיה מברטנורא רל
- ב. ר' אברהם גלאנטי רל
- ג. האריז"ל עלה למירון ביום ל"ג בעומר רלא

פרק לו

להיות במחיצתו בעולם הבא

- א. ע"י הפצת ספריו זוכה לישב במחיצתו בעולם הבא רלא
- ב. הספר של הצדיק הוא נשמת הצדיק רלב

הקדמה

ישמחו החסידים ויגילו הלומדים, בעזרת השי"ת ובזכות רבן שמעון בר יוחאי הרינו נותנים לפניכם היום ברכה הספה"ק "אור הזוהר", קובץ גדול מתלמוד בבלי ירושלמי, מדרשים, זוה"ק, תיקונים, ראשונים ואחרונים, ספרי בעשטה"ק ותלמידיו, ספרי מוסר, כללים יסודיים ועיקריים בענין לימוד הזוהר והתיקונים, ובהשלמות שונות.

א. בהתחלת גשתינו למלאכת הקודש של אור הזוהר, יערב לפנינו לפתוח הפתיחה וההתחלה בשני מאמרי חז"ל אלו בנגלות.

ב. במסכת שבת (דף קל"ח ע"ב) איתא: ת"ר כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר הנה ימים באים נאום ד' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ד', וכתוב ונעו מים ועד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ד' ולא ימצאו, דבר ד' זו הלכה, דבר ד' זו הקץ, דבר ד' זו נבואה וכו'.

ג. תניא ר' שמעון בן יוחי אומר ח"ו שתשתכח תורה מן ישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו, אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש את דבר ד' ולא ימצאו, שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד.

ד. ובירושלמי (פרק י' דמסכת סנהדרין הלכה ב') איתא: ר' יעקב בר אבבי בשם ר' אחא מייתי לה מן הדא, וחיכיתי לד' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו, אין לך שעה קשה בעולם מאותה שעה שאמר לו הקב"ה למשה ואנכי הסתר

אסתיר פני ביום ההוא, מאותה השעה וקויתי לו מה שאמר לו בסיני כי לא תשכח מפי זרעו.

ה. יש לדקדק בעת שרבותינו ביבנה דאגו על ימים הבאים שתשתכח תורה מישראל והביאו הפסוק של נביאים שהכוונה שלא ימצאו דבר ד', הוא על דבר הלכה, למה הזכירו ג"כ שדבר ד' הוא הקץ והנבואה במה שלא עסקו בו כעת? עוד קשה שרשב"י שלא רצה לפרש הפסוק כפשוטו על שכחת תורה ח"ו, ודרש הפסוק שלא ימצאו הלכה ברורה, הלא היה יכול לדרוש כדרשת רבותינו שדבר ד' הוא הקץ, ועוד שאפילו לדרשת רשב"י עוד נשאר לנו חסרון הדומה לשכחת תורה, במה שלא נמצא ההלכה ברורה, רק תהיה ספונה וגנוזה מעיני מבקשיה. וגם דברי הירושלמי צריך להבין שמביא ההמשך הפסוק של הסתרת פנים, שהוא השעה היותר קשה בעולם, ותקותן של ישראל בפסוק כי לא תשכח וגו'.

ו. הנה גאון עוזינו המהר"ל מפראג זצ"ל בספרו תפארת ישראל (פרק נ"ו) מסביר בתוך דבריו את המאמר חז"ל דמסכת שבת הנ"ל לפי דרכו ולשונו שיש לשאול למה לא הגיע אל התורה שהיא נצחית מהראוי אל הנצחית, משום כי הדבר שהוא נצחי עומד קיים בלי שום שינוי, וכעת אין הדור הזה יודעי תורה כמו שהיו הדורות הקודמים וכאלו נשתכחה מישראל, וזו היא מכה מופלאת, וכתב כי כאשר היה התורה עם ישראל, היה השי"ת עמהם, ולפיכך מיד אחר נתינת התורה אמר הכתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" וכו', וזה מורה כי הקשור בתורה קשור בו יתברך והתורה היא עמו, ולכן ג"כ כאשר נתרחק השי"ת מן ישראל לגמרי כמו שיהיה בסוף הגלות שיקח הקב"ה עמו התורה ותשתכח

תורה מישראל. וזה שאמרו רבותינו ביבנה, עתידה תורה שתשתכח מישראל, דהכוונה שבסוף הקץ והגלות הארוך והשי"ת נתרחק מישראל לכן דבר זה הוא שכחת התורה וכו', ואמר אז רשב"י ח"ו שתשתכח תורה מישראל, כי התורה היא כמו צורה לישראל ואי אפשר שתתבטל צורתן וכו' אלא שלא תמצא הלכה ברורה במקום אחד. וזה שאמרו רבותינו ביבנה עתידה תורה שתשתכח מישראל, דהכוונה שבסוף הקץ גלות על ישראל והם מפוזרים ומפורדים בכל העולם, כך לא תמצא התורה רק מפוזר ומופרד ולא תמצא הלכה ברורה במקום אחד כמו שהם ישראל וכו' יעו"ש.

ז. המורם מדבריו שאוריינתא וישראל המה אחודים ודבוקים וכל מה שאירע לזה אירע לזה, והולכים כאחד בגלגוליהם ובסיבתם בדרך פיזורם וכינוסם, וזה יש לומר בפסוק "והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד" וכו', כי התורה שהיא צורת ישראל ניכר בה המצב של עם ישראל בכל זמן, הן בהיותם בשפלותם והן בדרך עלייתם.

ח. המהר"ם אלשיך בפירושו על הפסוק "ויכתוב משה את השירה הזאת ביום ההוא וילמדה את בני ישראל", כתב: שצערו של משה בשעת סילוקו מן העולם היה עיקרו על ישראל - שימצאוהו הרעות והצרות - וגילה לו ית"ש שיתקונו כי בגלות האחרון תרבה תורה בישראל כי לא תשכח, והיא תעמוד להם.

ט. ובזה י"ל שהן הנה הדברים אשר אמר רשב"י שהביא יעוד הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו, שאפילו בגלות האחרון, לא תהיה ח"ו שכחת תורה בעם ישראל, רק כפי פיזור ישראל בגלות כן יהיו דברי תורה מפוזרין, ולא ימצאו הלכה

ברורה במקום אחד, ובזה מצא נוחם במה שהתורה וישראל הולכים לאחדים, כי ימצאו גם אז מזרע ישראל וחכמים לזכור ציווי משרע"ה לפני פטירתו להרבות תורה בישראל, ולקבץ דברי תורה וההלכות המפוזרין למקום אחד, ובזה יזכו ג"כ למצוא דבר ד' זה הקץ, שיקבץ נדחי ישראל לנקבציו.

י. לפי הנ"ל מובן פירוש משה בספר רעיא מהימנא על מאמר הכתוב שיבוא המשיח עני ורוכב על חמור, שהוא על סמך עסק התורה, כד"א "יששכר חמור גרם", ע"כ טרם יצוה ד' את יהושע לרעות את ישראל אחרי משה הפיס דעתו שיכתוב את השירה וילמדה את בני ישראל וכו', יעו"ש.

יא. מובא בלקוטי מוהר"ן: שבהפסוק בעצמו מרומז ונסתר סוד הזה שעל ידי זרעו של יוחאי, שהוא ר' שמעון בן יוחאי, על ידו לא תשכתב התורה מישראל, כי סופי תיבות של פסוק זה, כי לא תשכ"ח מפ"י זרע"ו הם אותיות יוחאי. וזה שמרמז ומגלה הפסוק כי לא תשכח מפ"י זרעו, - מפ"י זרעו דייקא, היינו מפ"י זרעו של זה בעצמו שהוא מרומז ונסתר בזה הפסוק שהוא התנא יוחאי, כי על ידי זרעו של יוחאי שמרומז בזה הפסוק בסופי תיבות הנ"ל שהוא ר' שמעון בן יוחאי, על ידו לא תשכח התורה כי בחיבור הקדוש הספר הזהר הקדוש בחיבורא דא יפקון מן גלותא. ודע שסוד ר' שמעון בעצמו הוא מרומז בפסוק אחר, כי דע כי התנא הקדוש ר' שמעון הוא בחינת ע"יר ו'קדיש מ"ן שימא נ'חית ר"ת שמעון, עד כאן לשונו.

דורינו, דור האחרון לפני ביאת המשיח, נלקה בחשכות מכופלת מהמיימינים ומהמשמאילים:

(א) אלו שנמנעים מלימוד הזוהר וכתבי האר"י מחמת יראתם, או ח"ו עצלותם, או זרות הלימוד הק' הזה, שהוא לא כנגלות התורה.

יב. וז"ל המקובל האלקי ר' שלום ביזאגלי ואין מה להוסיף על דבריו: הן היום ראיתי את עוני עמי אשר במארויקוס עיר גדולה של חכמים וסופרים בפשטי התורה וסודותיה, וביום שנפטרו רבותי לעדן גן אלהים, המה ותלמידיהם, לא עמדו אחרים תחתיהם, כי עול הגלות וטרדות המסים רבו עליהם, וכמעט נשתכחה תורה זו מהם, כי מחסרון המלמדים חסרו תלמידיהם, אז אמרתי הנה באתי, במגלת ספר כתוב עלי, עת לעשות לה', מי יתן איפה ויכתבון מלי, בעט ברזל ועופרת, ולא תהיה תורת האמת זו ח"ו נעדרת, ולעד בצור יחצבון לשום להם שארית, תקוה טובה ואחרית, ואל ההרים אשא עיני, יבא עזרי מעם ה', כי במה אתרצה אל אד', הלא בראשי האנשים הקדושים, לזכות את הרבים אשר בדרך האמת רצים ואל ה' נגשים, יתקדשו עוד קדושה יתירה, באש דת סודות התורה, וילמדו הזוהר בשפה ברורה, מסוקל ומוגה כדת וכשורה, ומסומן באותיות הפירוש כשרגא דנהורא, למצוא מבוקשם מיד ולאלתר במהרה.

יג. (ב) אלו "שלומדים" הזוהר וכתבי האר"י ל ואינם ראויים לכך מכל הבחינות, וזה אצליהם כשאר חכמות חיצוניות. הם מפרסמים ברבים לבוא ללמוד אצלם, ובזה יצליחו לרכוש הון גשמי. הם מראים תמונות תלים גבוהים של דולרים שיגיעו אליהם על ידי שילמדו אצלם. אוי לנו שהגענו לכך.

הס"מ היודע שעם הגאולה השלימה ע"י משיח צדקינו יגיע קיצו, ממילא הוא עושה כל טצדקי להשחית כל חלק טוב בישראל, שיהי' לו "אריכות ימים".

יד. אנו חיים בדור שאפילו הבני תורה אינם יודעים חובתם האמיתית בחייהם, בפרט בעניני המעור והלשון שהם הגורמים העיקרים לעיכוב ביאת בן דוד.

טו. לכן העמסנו עלינו הטורח והעול הכבד ללקט משני התלמודים, מדרשים, זוהר הק', תיקונים וכתבי האר"י, ראשונים ואחרונים, מוסר וחסידות מהבעל שם טוב ותלמידיו הק', כללים יסודיים ועיקריים בענין לימוד הזוהר והתיקונים כהצלת הדור וקירוב הגאולה שלימה, על ידי זיכון נפשות ונשמות לומדי הלימוד הק' הזה, שאפילו אם בתחלה לא מבינים כל כך הלימוד הזה, בכל זאת זה פועל גדולות ונצורות למעלה בשמי מרום.

טז. מטרתנו העיקרית היא, כאמור, להפיץ עצם לימוד הזוהר ברבים, אפילו אצל "עמך אידן", ללא שום מטרה גשמית, שיתקרא רב, רבי, או מקובל, אלא שיזדככו ויתלבנו נפשות ונשמות עמך בני ישראל ויתקרבו לאביהם שבשמים, וללא ספק זה יביא הגאולה שלימה.

יז. וז"ל מהר"א אזולאי: ודע כי עיקר כוונת הרשב"י ע"ה בחבור הזוהר היה לזה להיות אור הלאומי [היינו השכינה] באפס שפע באין תומך ובאין עוזר לה, ורצה לעשות לה סמך ליחודה בבעלה יחוד מועט ע"י חיבור הזוהר וכו', וספר זה עתיד להתגלות בימי מלכא משיחא כדי ליתן סעד לשכינה. וכל אותם שיזכו אליו יזכו לגאולה, כי העבודה זו המועטת בזמן הזה היא יותר חשובה מכל אילי נביות שהיו

אור הקדמה הזוהר לט

בזמן שהיה בית המקדש קיים וכו', עיי"ש בספר חסד לאברהם מהר"א אזולאי. הרי מבואר גם מדבריו שעתיד ספר הזוהר להתגלות בהתגלות חדשה מפורסמת בדור האחרון. והתגלות זו היינו התפשטות בין הכלל ישראל, אפילו בין אותן שהם בזמן הזה במדרגת בינונים.

יח. כבר האריכו אלו שלפנינו במהות ספר הזוהר הק', התיקונים ושאר ספרי דרשב"י, כמו כן אודות כתיב האר"י ז"ל. אנו לא נכנס לאריכות דברים בהקדמה זו, רק בקצירת אומר נעביר לפני הקורא תולדות הזוהר הק'. כמובן שזה לא יכול להיות דבר שלם, אבל זה לא עיקר מטרתנו.

יט. משה רעיא מהימנא לא גלה סוד ה' רק ליחידיים

משה רבינו ע"ה קבל תורה מסיני מפי הגבורה, הוא היה רבן של נביאים, רבן דחכמים, רבן דמלאכי השרת, דקוב"ה ושכינתיה מדבר על פומי, וכתב על ידוי רזין אלין דלא אשתמעו כוונתייהו ממתי תורה ועד כען [זח"ג דף רל"ב], אבי החוזה אשר כל רז לא אניס ליה, וראה הכל באספקלריא המאירה במראה ולא בחידות, והוא היה רבן של ישראל שמסר להם פשטות גופי התורה, אבל סוד התורה לא גילה רק ליחידי סגולה מגדולי דורו, כמו אהרן ובניו וחור ובצלאל ויהושע ושבעים זקנים שבדור והנשיאים, שעם מסורת התורה מסר להם גם נשמת סוד התורה.

**שני התלמודים, מזהירים כזהר הרקיע,
וחתום תורה בלמודים**

**כ. ידוע אשר כל דברי התנאים ואמוראים ומאמריהם
והלכותיהם בבבלי ובירושלמי, יסדו יסודתם
בהררי קדש מסוד התורה**

א. חכמינו ז"ל הקדמונים קודם רבי שמעון בן יוחאי
חברו תוספתות מדברי קבלה ורזי דרזין דאורייתא, אשר
שם הסתירו דבריהם בלשון קצר וחד מאוד, כמ"ש בזה
[באוהח"מ על זח"א ס"ב, בשם הרא"ג ז"ל]. ענין התוספות
הללו המובאים בכל הזהר, וכן מתניתין, הם מאנשים
חכמים קדמוני ארץ, והיו מסתירים דברי סודותיהם
וחידותם, ומסדר הזהר כשראה דרוש אחד השייך אל עסק
אותו דרוש שבאותם התוספות ומשניות, הכניסו בין
הדברים, להכריח אותו דרוש מצד אותה תוספתא או אותה
משנה, עכ"ל.

ב. וכ"כ באוהח"מ (על פרשת ויצא קנ"ד: להרא"ג ז"ל)
וז"ל, שמעתי ממורי נר"ו [הוא הרמ"ק זלה"ה] כי אלו
המשניות והתוספתות [הכתובים בספר הזהר] היו מימי
קדם מחכמים מחוכמים והיו מדברים בלשון קצר, והרשב"י
ע"ה באו לידו, ובכל דרוש שהיה דורש והיה רואה שבאותו
מתניתין או תוספתא היה בא הכרח לדבריו או ענין הנוגע
בדרושו, היה מביאו בתוך דבריו עכ"ל.

ג. וכ"כ באוהח"מ (על זח"א קכ"א, בשם הרא"ג ז"ל)
וז"ל, המשניות הללו והתוספתות המובאות בכמה מקומות
בזהר, היו מחכמים מחוכמים קדמוני ארץ, והיו החכמים
הבאים אחריהם בעלי המימרות מביאים אותם המשניות

השייכות בענין מאמר שלהם או לסייע דבריהם, אי נמי מסדרי הזוהר העתיקים במקומות הראויים והשייכים אליהם עכ"ל.

כא. לכסות הקודש ולהעלים תעלומות

ידוע הוא ומפורסם הוא, שצריכים לכסות הקדש ולהעלים בתעלומות חכמת סודות התורה, כמ"ש [פסחים קי"ט.]. מאי למכסה עתיק יומין, זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין, ומאי נינהו, סתרי תורה, וכ"כ [בזוה"ק ח"ג ק"ה:]: כבוד אלקים הסתר דבר, דלית רשו לבר נש לגלאה מילין סתימין דלא אתמסרו לאתגליא, מילין דחפא לון עתיק יומין, כד"א לאכול לשבעה ולמכסה עתיק יומין כו' ולמכסה עתיק, למכסה עתיק, ודאי.

כב. הרשב"י התנגד לגלות תורת הסוד

טוב טעם ודעת דרש בר יוחאי בזה שלא לגלה סודות, והוא בעצמו אמר [זח"א ע"ב:]: וז"ל: אמר רבי שמעון אלו הוינא שכיח בעלמא כד יהיב קוב"ה ספרא דחנוך בעלמא וספרא דאדם, אתקיפנא דלא ישתכחון ביני אנשא. בגין דלא חיישו כל חכימין לאסתכלא בהו, וטען במילין אחרנין לאפקא מרשות עלאה לרשו אחרא.

כג. התבודדות האורים, רשב"י ובנו ר"א במערת צורים

וכך היה רשב"י נוהג שהיה מסתיר סודות התורה, עד המעשה שהיה שנכנסו רשב"י ובנו ר"א להמערה במדברא דלוד בפקיעין, להתחבאות שם מפני גזירת מלכות רומי.

כד. ספרי הזהר חוברו על ידי הרשב"י והחברייא

ספרי הזהר נתייסדו ונתחברו על ידי רשב"י והחברייא, שנתגלה עליהם משה רבינו הרעיא מהימנא, שהזמינוהו אליהם לישיבת ובית מדרשו דרשב"י, כי הרעיא מהימנא הוא היה עיקר כח המעמיד וחיות אור קדושתן של רשב"י וחביריו.

כה. אליהו והצדיקים מגן עדן ומלאכי מעלה גילו להם סודות התורה

א. גם נתגלה להם תמיד אליהו הנביא זכור לטוב, וכל נשמות הצדיקים שבגן עדן משיבה של מעלה ומשיבה של מטה, וכל מלאכי מעלה העליונים והתחתונים ניתן להם רשות שיבואו להם ויגלו להם סודות התורה, כמו שאמר הרע"מ [בריש התיקונים] מה ששמע במתיבתא דרקיע גדולות ונפלאות של רשב"י ואליהו וכל החברייא איך מזהירים בתורתם כזהר הרקיע.

ב. ושמע נתינת הרשות שנתנו לרשב"י ולאליהו עם החברים ובשבח רשב"י וחביריו [כסא מלך שם], וז"ל: והמשכילים אינון רבי שמעון וחביריו, יזהירו, כד אתכנשו למעבד האי חבורא, רשותא אתיהיב להון ולאליהו עמהון ולכל נשמתין דמתיבתין לנחתא בינייהו ולכל מלאכייא באתכסייא ובארח שכל, ועלת על כולא יהיב רשו לכל שמהן קדישין ולכל כינויין ולכל הוויין, לגלאה לון רזין טמירין, כל שם בדרגא דיליה, ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה עד דייתי דרא דמלכא משיחא עכ"ל, והשם עליהם בראשם, קוב"ה ושכינתיה באו ונתגלו תמיד לישיבת רשב"י וחביריו.

ג. וכן החברייא בעת שהלכו בדרך ולמדו סודות התורה, זכו תמיד לגילויים עליונים ממלאכי מעלה ומנשמתין קדישין שנתגלו להם ולמדו יחדיו סוד ה', ומזה ומזה היה יסוד ספרי הזהר והתיקונים, והם הם לימודי ה' שנאמרו ויצאו מפי הרשב"י והחברייא.

כו) רשב"י והחברייא עלו בסילודין, וטיילו בגן עדן העליון ובהיכלין

רבי שמעון בר יוחאי וחברייא בעודם בחיים בעוה"ז, עשו עליית נשמה ועלו בסילודים למרומים בגן עדן העליון, ושהו וטיילו שם בערך כשנים עשר יום בפרדסין ובהיכלין דלעילא מהיכל להיכל וממערה למערה יותר משבעה ימים, וראו שם מה שראו, ושמעו שם מה ששמעו מסודות התורה שנשמעו למעלה מרב מתיבתא דרקייעא.

כז. על ידי מי ואימתי נסדר ספר הזוהר

בספר יוחסין השלם [דף מ"ה] כתב: וז"ל, ספר הזהר המאיר לכל העולם הנקרא מדרש יהי אור שהוא מסודות התורה והקבלה, כנוהו על שמו [של רשב"י], אעפ"י שהוא לא עשאו, כיון שתלמידיו ובנו ותלמידי תלמידיו עשאוהו על מה שקבלו ממנו, כמו שאמרנו שהמשנה וספרא וספרי ותוספותא כולוהו אליבא דרבי עקיבא, אעפ"י שאלו הספרים נעשו על פיו יותר מס' שנה [הס' שנה מוסב על הספרים משנה ספרא וספרי, והם נעשו ע"פ ר"ע יותר מס' שנה אחרי מותו, הגהות יעב"ץ שם] [שי"ן שנה] אחרי מותו, ובעבור זה דברי הזהר הם יותר אמיתיים, כי הם דברי האחרונים שראו המשנה ופסקי ההלכות ומאמרים מהאמוראים עכ"ל.

כח. ספר הזהר חובר בימי הגאונים או יותר מאוחר

א. כתב באוהח"מ (פרשת וישלח קס"ח, בשם הרא"ג ז"ל) ספר הזהר חובר בימי הגאונים, או חכמים אחרים, שחיברו כל המימרות יחדיו שכתב רבי אבא שהיה סופר רשב"י, והם חלקום לפרשיות, כל פסוק בפרשה שלו, והם הוסיפו משלהם, האי כמה דתנינן וכו', וכיוצא בהם יש רבים בזהר, וכולהו מתרצי בהכי עכ"ל.

הרב ר' משה חגיז בספרו משנת חכמים (סי' שכ"ט-ש"ד) כתב: ספר הזהר לא היה מחובר כי אם אחר זמן ע"י שלישי, המסדר עשה התקשרות הדברים כאשר עלו ובאו לידו על נכון, כי האמת יורה דרכו, שהמסדר ומחבר ספר הזהר הקדוש ודאי אדם גדול היה דבאו לידו הקונטריסים, ומן השמים זכו אותו להוציא לאור תעלומות חכמה הנעלמה, והוא סידר הקונטריסים על סדר הפרשיות, אך לא רשב"י ורבי אבא עשו סדר זה הנמצא בידינו.

כט. מדוע קראו לספר הזה בשם "זהר"

ספר הזהר, מי ומדוע קראוהו כן?

מצאתי כתוב בהקדמה ב' על התיקונים (דף י"ז ע"א): והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, מאי כזהר, אלא כד עבדו האי חבורא, אסתכמו עליה לעילא וקראו ליה ספר הזהר.

ל. ר' אבא כתב הזהר לפי ציווי הרשב"י

הזהר נכתב על ידי רבי אבא, כי כן צוה רשב"י בעת הסתלקותו [בריש אד"ז זח"ג רפ"ז]: וסידר שרבי אבא יכתוב, וכנראה אשר רבי אבא היה תמיד ספרא דרשב"י, וכן אמר רבי אבא בעצמו [שם] אחר הסתלקותו דרשב"י, ואנא

כתבנו סברנא למכתב טפי ולא שמענא, וכה אמר רבי אבא לרבי אלעזר [זח"ב קכ"ג]: ההוא דאנא כתבנא מבוצינא קדישא, אמינא לגביה חברייא.

לא. הזוהר נכתב בלשון שלמדו רבי שמעון - תרגום

לשון הזוהר, לישנא של זהוריית כתבו רבי אבא בלשון תרגום, באותו לשון שלמד בו רבו רשב"י, כמ"ש באוהח"מ (לזח"א דף ט' ע"ב, בשם הרמ"ק), וז"ל: הרשב"י היה מדבר תרגום, והיו מלאכים באים לשמוע כו'.

לב. מסדרי הזוהר הוסיפו מאמרים גם מאמוראים

מאמרי ושמות האמוראים הנמצאים בספרי הזוהר הקדוש, זה הוא הוספה שהוסיפו אח"כ מסדרי הזוהר הקדוש. וכן היה בכל ספרי חז"ל הקדמונים, שהמסדרים אחריהם הוסיפו עליהם מדברי חז"ל אשר ראו ומצאו הדומה לענין. אשר בוודאי אלו מסדרי ספרי הקודש אשר נחתמו אחר הסתלקות מחבריהם, ג"כ היה להם מקדושת ופתיחת לב מעין הראשונים, ורוח קדשם העליון, הורשה להם להוסיף מחז"ל האחרונים הדומים וסמוכים להם.

לג. חסד לאומים חטאת, ואין לצפות אלא למשיח צדקינו שהוא יגאלינו

א. צריכין אנו להאמין באמונה שלימה בביאת משיח צדקינו שהוא יבא ויגאלנו, וגם לחכות עליו עד שהוא יבוא ויגאלינו, כמ"ש הרמב"ם (פרק י"א מהלכות מלכים): "וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי

התורה העידה עליו" כו', עיי"ש. וכל שכן שלא לסמוך על חסדי לאומים והבטחתם.

ב. עיין ירושלמי פסחים (פ"ח ה"ו) מה שאמר על הבטחתם אשר פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר.

ג. איתא בב"ב (דף צ"א ע"ב) דמתרחץ עליהון דיליה דלהון, וכן היה בחורבן הבית שהיה בטחונם במצרים ובאשור ובבל מה שהבטיחו להם, ואחר כך היה להבל וריק הבטחתם וכל צפייתם. ועל זה אמר הנביא ירמיה [איכה ד'-י"ז] עודינו תכלינה עיננו אל עזרתינו הבל בצפיתנו צפינו אל גוי לא יושיע. ובפירושא אתמר לן התנא הרשב"י (תיקונים תיקון ס"ט) בזמנא דייתי מלכא משיחא כו', בההוא זמנא ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר עכ"ל.

ד. והיום בעוה"ר מפני ההסתר פנים הגדול, וגודל הצרות שמתרבים ר"ל בכל יום ויום ביחוד על עם ישראל, הנה רבים הם היוצאים מפשטות אמונת אלקי עולם ומאמונת התוה"ק ונביאי האמת, מה שנבאו על גאולת משיח צדקנו.

ה. מובא בזוה"ק (ח"א דף קל"ט-ק"מ במדח"נ) ר"א בן ערך הוה יתיב והוה קא מצטער בנפשו טפי, עאל לקמיה רבי יהושע, א"ל חיזו נהירו דבוצינא דעלמא למה אנפוי חשוכין, א"ל חיזו ודחילו סגי עאל בי, דהא אנא חמי מה דאתערזו חברנא מארי מתניתא דשראת עליהו רוחין קדישין כו', מאן יזכה להאי ארכא, מאן יתקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשאי.

ו. וזה יבואר במה שכתב בהקדמת הזוהר (דף ד') שרבי חייא שמע קלא דאמר מאן דלא מצפא דא בכל יומא בההוא

עלמא לית ליה חולקא הכא, וכ"כ בזוהר (ח"א דף ק"מ, במדח"נ) חוסן ישועות, מהו ישועות, אלו המצפים ישועות בכל יום, וכנראה שעל זה הצטער ר"א בן ערך בטוב לבו על לחץ ודחקן של ישראל שיגרמו להם כך באריכות הגלות.

ז. ובזה מפרשים [בסליחות לערב ראש השנה בפזמון "שלוש עשרה מדות"] : אם סררו כפרה [שסרה מדרך החרושה והלכה בעקלתון, שהוא] מרוב עתים וימים ודו"ק.

ח. כן מובא בזוהר (ח"ב דף ז' ע"ב) רבי שמעון זקף ידוי ובכה ואמר, ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא, וזכאה חולקיה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא כו', בגין דההוא דיתקיים בההוא זמנא במהימנותא, יזכה לההוא נהירו דחדוה דמלכא, ועל ההוא זמנא כתיב וצרפתים כצרוך את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו', לבתר דאינון עקתין מתערי על ישראל, וכל עמין ומלכיהון יתייעטון כחדא עליהו, ומתערו כמה גזירין בישין, כולהו סלקי בעיטא חדא עליהו, וייתון עקתא על עקתא, בתרייתא משכחין קמייטא כו' עי"ש. וכמה מפריצי יהודאין יתהפכו לאהדרא לגבייהו וייתון עמהון לאגחא קרבא על מלכא משיחא כו' עי"ש.

ט. ולכן אחי ורעי, מי לה' ולתוה"ק ולנביאי האמת, יתחזק מאד מאד באמונת ביאת משיח, וכמה פעמים ביום יאמר כל אדם אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ובאמונת השי"ת אשר הוא ראשון והוא אחרון ומבלעדי ה' אין לנו מלך גואל ומושיע. והשי"ת לבדו בוודאי יחוס וירחם על עם עני ואביון דור עני דור האחרון הזה, אשר כמעט כל סוף חבלי משיח עבר עלינו בימינו, שהוא יעשה סוף וקץ לכל צרותינו, ופדה יפדה את נפשותינו, ויגלה מהרה כבוד מלכותו עלינו, וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה

יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה.

י. אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, בפרט במצוקת עם ישראל בארעא קדישא ובגולה בכל אתר ואתר, התעוררו, חושו לקדם הגאולה עד שלא תבואו הפורעניות חלילה וחס.

לד. הגם שהרשב"י ור"א בנו והחבריא קדישא הקפידו על העלמת תורת הח"ן, אך כל זה היה רק אז, אבל האר"י הק' והבאים אחריו צדדו להפצת לימוד זה כחוסן ומגן לישועת עם ישראל

א. ידעתי גם ידעתי מך ערכי כי אין אני ראוי לעמוד במקום גדולים לעורר על לימוד תורת הנסתר, ורבים יאמרו לנפשם אין כוונתו לשם שמים אלא לכבוד עצמו הוא דורש, לקנות לו שם. ע"כ אציג לפניך משל נכבד שראיתי בספה"ק אור לישרים בשם הרב מו"ה יואל מוכיח זצ"ל:

ב. מנהג ישראל תורה הוא, שנוסעים מוכיחים מעיר לעיר להוכיח את ישראל. ורבים מהמון עם טועים ואין שומעין לדבריהם, מפני שהם לוקחים ממון בשביל הדרשה, ואומרים שתוכחתם אינו אלא קרדוס לחפור בה ואין כוונתם לשם שמים. ונשא עליהם משל ונאמר: בעיר אחת קטנה, לא הי' להם בתי אבני גזית כי אם בתי עצי היער והגגות מכוסים בתבן, והי' גרים שם איש ואשתו בעלי' תחת הגג. בלילה אחת הלכה האשה לישן ועדיין בעלה הי' ניעור והי' לו נר דלוק.

ג. טרם יכבה הנר גם הוא הלך לישן והניח הנר דלוק, צעקה אליו אשתו: אולי ח"ו יפול ניצוץ א' מהנר וישרף כל

הבית כולו, עודה מדברת עמו בא שומר העיר והכריז להזהיר
העם להשגיח על האש והנרות שלא יגרום לשריפה ח"ו.
אמרה האשה לבעלה שמע נא וראה מה שהשומר מכריז
להשגיח על הנר שלא יגרום סכנה, השיב לה הבעל: שוטה
שבעולם! וכי סבורה את שבלב שלם הכריז השומר כן? הלא
אני יודע שאינו מכריז אלא בשביל שהקהל נותנים לו ממון
שיכריז כן, ואילו היו נותנים לו ממון שיכריז שיציתו העיר
ג"כ הי' מכריז. ע"כ אין אני שם לב לדבריו כלל, והלך לישון
והניח הנר דלוק. כאשר פתרה כן הי'. הנר נפל על השולחן
וכל הבית נדלק ונעשה שריפה גדולה, וכמעט כל העיר נשרפה
ובקושי גדול הציל את נפשו ואשתו ולא נשאר להם כי
גוויתם.

ד. ראו נא השוטה הזה, בשביל שהשומר לא הכריז בלב
שלם, לא רצה לשמוע לדבריו והניח לשרוף ביתו באש. כן
הדבר הזה: המוכיח מזהיר העם, שיעזבו מעשיהם הרעים,
ואם לא כן יפלו לגיהנם אשר שם ישרפו גוויותיהם כמ"ש
הנה יום בא בוער כתנור וגו'. השוטים מדמים בנפשם, בשביל
שהמוכיח לא מתכוין לשם שמים, לא ניתן לב לדבריו עד
שבאה עליהם השריפה. הלא אין לך שטות גדול מזה, עכתי'ד
ודפח"ח.

לה. עצה נאמנה להנאתך ולטובתך

א. אחי אחי, שמע נא לעצתי, כי עצתי אמונה להנאתך
ולטובתך. הנני מביא לך עסק טוב כהאי רוכל שמוכר סמא
דחייא (ע"ז דף י"ח), חיים ארוכים וטובים מדבש מתוקים
בעולם הזה, וחיים טובים וארוכים ליום שכולו טוב, ליום
שצדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו

השכינה, כמו שאומרים באקדמות מטיילי בי חנגא לבהדי דשכינתא וכו' וכו' לעתיד לבא.

א*. אחי אהובי, דע שמובא בספרי אמת וקודש, שאם זוכין לכנוס לפני ולפנים ולהשיג אפילו מקצת מן המקצת בחכמה הקדושה הנפלאה הלזו, אז זוכין להיות בבחינת בנים למקום ב"ה, כמבואר באריכות בזהר הקדוש ובתיקונים הרבה פעמים. ומי הוא זה שלא יתאוה, יתגעגע וישתוקק לזכות לכנוס לפלטרין של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ולהחשב לבן המלך.

ב. התנא האלקי ר' שמעון בן יוחאי האיר עיני ישראל מחכמתו ותורתו, ודבק לבס לאהבה וליראה כל ימיו, כדאיתא בזה"ק (פ' אחרי דף ע"ט ע"א) ביומוי דרשב"י הוי בר נש אמר לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך, בתר דשכיב הוו אמר אל תתן את פיך לחטוא את בשרך, ע"ש. והשאיר לנו ברכה ספרי הזה"ק המאיר את עיני האדם בחכמה ומוסר ובינה לכל איש ואיש לפי ערכו, ואיתא בזה"ק שבזכות לימוד זה עתידין ישראל להגאל גאולה שלמה, (רע"מ פ' נשא קכ"ד ע"ב): עתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי. ויתקיים בהון ד' בדד ינחנו וכו'.

ב*. וכל דברי הזהר הקדוש כזהר הרקיע מאירים ומזהירים, ובמסתיר פנים רומזים דברים דקים עמוקים, המדריכים ומיישרים אל ידיעות האמת והאמונה חכמה ומוסר ובינה, ומרפא לנפש, והמה לאלפים ולרבבות ויקר למוצאם.

ג. והנני להעתיק לך לשונו הזהב והקדוש בזוהר הקדוש פ' שלח (דף קס"ו ע"ב) מענין חמודא דאורייתא, וזה לשון קדשו: בכה ר' שמעון וגעא פתח ואמר אילת אהבים ויעל תחן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד, (משלי) אורייתא אורייתא נהורי דכל עלמין כמה ימים ונחלין ומקורין ומבועין מתפשטא מנך לכל סטרין, מנך כלא, עלך קיימי עילאין ותתאין, נהורו עילאה מנך נפקא. אורייתא אורייתא מה אימה לגבך אילת אהבים אנת, ויעלת חן עילא ותתא. רחימין בילך מאן יזכו לינקא כדקא יאות. אורייתא אורייתא שעשועים דמארך מאן יכול לגלאה ולמימר סטרין וגניזין דילך. בכה ר"ש ואעיל רישיה בין ברכוי ונשיק לעפרא, עי"ש עוד להלן מגודל נוראות קדושתו של ר' שמעון בן יוחאי.

ד. וראה בפ"י הסולם במאמר אילת אהבים אות קפ"ג-קפ"ד וז"ל: פתח ואמר אילת וגו', פתח ואמר, אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד. תורה תורה, האור של כל העולמות, כמה ימים ונחלים ומקורות ומבועים מתפשטים ממך לכל הצדדים. ממך הכל, עליך עומדים העליונים והתחתונים, אור העליון ממך יוצא. תורה תורה, מה אומר לך, אילת אהבים אתה ויעלת חן, למעלה ולמטה הם האוהבים שלך, מי יזכה לינק ממך כראוי. תורה תורה, השעשועים של אדונך, מי יכול לגלות ולומר הנסתר והגנוזות שלך. בכה והכניס ראשו בין ברכיו, ונשק את העפר.

ה. אדהכי חמא כמה וכו': בתוך כך ראה ר' שמעון כמה צורות של החברים מסביב לו. אמרו לו, אל תירא בנו של יוחאי, אל תירא מאור הקדוש, כתוב ושמח בשמחת רבונך.

כתב כל אלו הדברים ששמע באותו לילה, ושנה אותם והגה אותם ולא שכח דבר. ונר ההוא האיר לו כל אותו הלילה עד שבא הבוקר. כשבא הבוקר, נשא עיניו וראה אור אחד שהיה מאיר ברקיע, השפיל עיניו למטה. חזר כבתחילה וראה אור בכל הרקיע שהאיר, ועלה באותו האור צורת הבית דהיינו בית המקדש, כלומר שנעשה הזווג של מלכות בזעיר אנפין, בכמה ציורים, שמח ר"ש. וכרגע נגזר אור ההוא.

ו. ע"כ הנני בזה בבקשה כפולה ומכופלת: נפשך היפה ונשמתך הרוממה היא בקשתי ושאלתי. יערב נא לפניך עתירתי ותחינתי. נא ונא שמע לעצתי, איעצך ויהי אלקים עמך, לקבוע לך שיעור חדש בספר הקדוש הזה שהוא עתיקא דעתיקין מתוקין כדובשין, כי על ספר הקדוש והנורא הלזה העידו עליו קדושי עליון שרפי מעלה, ובתוכם השלי"ה הקדוש והכלי יקר זי"ע, שספר הזה הוא המורה והמדריך להמתחילים לעלות אל הר ד' ולזכות על ידו לכנס לפני ולפנים אל הקודש פנימה באתר גזיזא דמלכא, וזה השער לדי צדיקים יבואו בו, והוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

ו*. הגם שראשו מגיע לשמי שמים העליונים בגבהי מרומים עד אין שיעור וערך נעלה ונשגב, בכל זאת התחלתו הוא כסולם מוצב ארצה, ויכולין ממש אפילו בבחינת ארץ, מדרגה שפלה להתחיל לעלות וללמוד בו כמו השתמשות של כל סולם שהשלב התחתון של הסולם הוא סמוך ממש לארץ ויכולין להתחיל לעלות עליו, ואח"כ עולין ממדרגה למדרגה עד הגבה למעלה מעלה עד שמי רום המעלות (וזה נרמז ליעקב אבינו ע"ה בחלום שאפילו בבחינת יעקב עקב י', עם

כל זה יש בכח זרעו של יעקב לזכות למדרגות רמות וגבוהות
 ירום ונשא וכו'. כי ראשו של הסולם מגיע השמימה.

ז. הנני בטוח בעהשי"ת שתזכה להרויח רוחים רוחניים
 גדולים עצומים, ותבין ותרגיש דברי קדשו של המלך החסיד
 דוד ע"ה, טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, הנחמדים
 מזהב ומפז רב, ומתוקים מדבש ונופת צופים, כי ע"י לימודי
 קודש הלזה תראה בעין פקחא כי הדברים המה אמת, גם
 פשוט כפשוטו, כי תזכה בעהשי"ת ע"י עמקות ומתיקות
 לימודי קודש הללו להרגיש ממש במלוא מובן המלה טעם
 מתוק הרבה יותר מבדבש, בקיום תורה ומצות ובעסק
 ולימוד תורה הקדושה, כי תזכה להיות בריה חדשה, עם
 השגה חדשה, גבוה רמה ונשאה.

ח. ובפרט ת"ח שזכה כבר לחדש חידושי תורה בתורה
 הנגלית, אם יזכה להצליח בלימודי קודש הללו בחכמת חן,
 אזי יזכה לחדש חידושים בחלק תורה הלזה הרבה מאד
 מאד, ומעייני חכמת התורה יתחילו להפתח לעיני שכלו
 ויזכה להיות כמעין הנובע מקור מים חיים.

ט. תאמין לי באמונה שאי אפשר להעלות על הכתב
 הסבר ענינים האלה עד שתזכה לזה בעצמך, כי המה דברים
 נעלים ונשגבים אשר אין חכם כבעל נסיון. וזה שאמר דוד
 המלך ע"ה טעמו וראו כי טוב ד', כי צריכין לטעום טעם
 כעיקר באורייתא ורק אז תבין יראת ד', וד"ל. ותרגיש טעם
 חדש בלימוד גמרא ותוספות ותבין מה זה תפילין ציצית,
 שופר, לולב, וכל מצוה יש לה שורש למעלה, ורומזת לענינים
 נוראים נפלאים ועצומים בגבהי מרומים, הגבה למעלה
 מעלה. וכביכול הקב"ה בכבודו מקיים המצוות, כמו

שמברכין אשר קדשנו במצותיו. ותשכיל להבין מה זה שכתוב נעשה אדם בצלמינו, מה זה צלם אלקים כביכול.

י. ע"י לימוד הקדוש הזה תזכה לחיות חיים חדשים בהשגה חדשה, וכל סדר החיים שלך ישתנה לפניך לטובה, להבין ולהשכיל ולשמוח בגודל ועצום הזכות להיות יהודי כשר שומר תורה ומצות השי"ת, ותחיה בעולם חדש וברגש קודש לטעום טעם מתוק מדבש בלימוד תורה ובקיום המצות, ורק אז תתחיל להשיג מה זה אהבת השי"ת ואהבת תורה ואהבת ישראל.

יא. וקראתי הספר בשם "אור הזהר" שלקטתי הרבה מאמרים הנמצאים בספרים שונים המדברים בגודל מעלת לימוד הזהר, וסידרתים בסדר נאה כל ענין וענין, ועשיתי מפתח למצוא כל מאמר בנקל ובמהרה.

יב. וזכות התנא האלקי רשב"י וזכות כל התנאים יעמוד לי ולזרעי שנזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ויקוים בנו אורח ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם.

יג. אודה את ה' בכל לבב ובתוך רבים אהללנו אשר הגיעני עד הלום לברך על המוגמר שהחיינו לזמן הזה לסיים ספר "אור הזהר", לעורר אודות לימוד תורת הסוד.

יד. זכות הרשב"י יגן בעדינו, שטרחנו לקבץ מאורותיו להפיץ בישראל, לחזק הלימוד בהן. צקון לחשינו, כשם שזכינו להוציא לאור ספר "אור הזהר" ח"א, כן נזכה להוציא לאור החלק ב' מספר זה.

לו. למד הפרי עץ חיים מאה פעמים ואחד

עד כמה היה חביב לימוד תורת הסוד על תלמידי הבעל שם טוב וממשיכיו, מובא שהרה"ק מוהרי"א מזידיטשוב בעצמו אמר: שלמד ושנה הפרי עץ חיים מאה פעמים ואחד.

לו. מה נמלצו לחכי אמרותיו מדבש לפיו

א. רבי שמעון בן יוחאי ימליץ טוב בעד הלומדים מתורתו, כמ"ש בספר חסידים [סימן רכ"ד] כל האומר דבר שמועה מפיהם הם מתפללים עליו שם וממליצים טוב עליו.

ב. אחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש שבתי בבית ד' כל ימי חיי לחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו. ונזכה ביחד עם זוגתי תחי' לגדל בניקל את יו"ח היקרים שיחי בדרך ישראל סבא מתוך נחת בדרכי התורה והיראה ולמעשים טובים, ולרוות מהם רוב נחת ושמחה כל הימים, וביתנו יהיו מלא ברכת ה', ששון ושמחה ימצא בו תודה וקול זמרה.

ג. וכפי אפרוש לשמים שיזכני ד' גם להלאה להיות ממזכי הרבים כמו שעזרני עד הנה והצילני מגלי גלים דעברו עלי, ובכן יה"ר שהחיבור הזה ימצא חן בעיני אלקים ואדם, ויתגלגל על ידי זה זכות הרבים, ונזכה לישב באהלה של תורה להרביץ תורה ויראת שמים עד שיקצו וירננו שוכני עפר ונזכה לעלות לציון מושיעים עם גואל האמיתי במהרה דיין אמן.

יתן ה' שימצא ספר זה חן ושכל טוב בעיני ציבור היראים את דבר ה' שאליו הספר מופנה בעיקר, וששבשילו כל מאמץ כדאי ומשתלם, ויאירו דברי הספר את עיניהם של ישראל בכל מקום שהם לדבוק ולילך בדרכי הצדיקים

המובאים בהספר לזכות וליאור באור פני מלך חיים, וזכותם של רבי שמעון בר יוחאי והאר"י הקדוש וכל הצדיקים המובאים בספר הזה יגינו עלינו ועל כל בני ביתנו, להשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עם ישראל לטב ולחיין ולשלם אמן כן יהי רצון.

יהי רצון שיערה ה' עלינו רוח טהרה ונוכה לטהר לבבנו לעבוד ליוצרנו בכל כוחנו ובכל נפשנו ובכל מאודנו עד שישלח לנו משיחנו ויקבץ נדחנו במהרה בימינו אמן.

וזאת למודעי שספרים אלו מותר לכל אחד להדפיס כמה שרוצה באיזה לשון שרוצה, וכל המזכה את הרבים זכותו עומדת לעד וזוכה לבנים צדיקים.

וטרם אכלה לדבר הנני קובע ברכה לכבוד ידידי הרבני הנגיד המופלג, נדיב ישוע מוכתב בנימוסין מוהר"ר... נ"י וכו', שעזר להדפוס הספר הקדוש הזה.

ויהי נועם ה' עליהם להתברך בכל מילי דמיטב, ובשיבה טובה, אתה ה' לעולם תשמרם, ברכם שמרם טהרם, שיזכו לראות מיוצאי חלציהם רב תענוג ונחת דקדושה, עד אשר נזכה בקרוב לשמוע קול מבשר ואומר בביאת גואל צדק בב"א.

כה דברי חד מזעירי דחברייא,

ספר אור הזוהר

פרק א

**בו יבואר גודל מעלת לימוד ספר הזוהר
והתיקונים וסגולתו בזה ובבא**

**(א) מי שלא למד רזין דאורייתא לא זכה
לפנימיות הקב"ה**

מי שלא למד חכמת הקבלה של סודות ורזין דאורייתא,
לא זכה לפנימיות הקב"ה ית' ויתעלה כו'.
(ס' ברית מנוחה דף ב' :)

אם ימצא אחד בעיר ושנים ממשפחה הלומד סתרי
תורה, האיש הזה הוא בעיקר בדעת השלם בלי חסרון.
(ס' קנה הגדול דף מ"א ע"ג)

(ב) אור ששת הימים גנוז בזוהר

...ע"ד ששמעתי פעם אחד שאלו להבעש"ט זללה"ה
אחת מהדברים, ואזי פתח ספר הזוהר שהי' מונח על השולחן
והסתכל בו ואמר להם כל המאורע, ואח"כ נמצא האמת אתו
שכיון בדבריו. ושאלו פיו הקדוש, וכי בשביל שפתח את ספר
הזוהר והסתכלות מעט בזוהר יתכן לדעת ולראות מרחוק,
ואז השיב, הלא מצינו אור שברא בו הקב"ה את עולמו הי'
מאיר מראש העולם ועד סופו וגם האדם יכול לראות מראש

העולם ועד סופו עם אור הבהיר ומאיר לארץ ולדרים עליי, וכיון שראה הקב"ה שאין העולם כדאי להשתמש עם זה האור, גנזו לצדיקים, ואי' אפוא המקום המכיל את האור והיכן גנזו, גנז את האור בתורה, שתורה אוצרו הטוב של הקב"ה, וכשאדם לומד תורה לשמה מסתכל בה בעין שכלו, המאור הגנוז מאיר לו נתיב להשכיל ולראות מראש העולם, כאשר מאז קודם שגנז האור.

(אור המאיר (זיטאמיר) פ' פקודי, דף כ"ח טור ג')

ג) האור החיים הק' מעריך את הבעש"ט כבר-סמכא בתורת הסוד

בשנת תק"ב נדפסו בוויניציא חומשים עם פירוש "אור החיים" מאת הרה"ק מוהר"ח בן עטר ז"ל מירושלים, והגיעו החומשים ליד הבעש"ט ז"ל ושמח בהם מאד, כי בפירוש אור החיים מצא הבעש"ט התלהבות נעלית לעבודת ה', אז שלח הבעש"ט את גיסו הרה"ק רבי גרשון קיטווער ז"ל לירושלים, שיבוא אל ישיבות מוהר"ח בן עטר ז"ל, ומראש הגיד לו שלהרב בעל אור החיים יש שתי ישיבות, אחת ללימודי גפ"ת בנגלה, ואחת ללימודי אצילות תורות הקבלה, והזהיר הבעש"ט את גיסו הרה"ק כי ישתדל להיות בישיבות הנסתר, ולא יגיד כלל לבעל אוה"ח מי הוא, עד אשר ירגיש בו הרב עצמו.

כאשר בא הרי"ג קיטווער ז"ל שמה, הלך לבעל אוה"ח לבקש ממנו שיניחהו לשמוע לקח מפיו הקדוש, ונתן לו רשות ליכנס לבית מדרשו ולמד שבוע אחד בישיבתו הנגלית, אח"כ נכנס לבית הרב אוה"ח וביקש אותו כי ירשהו ללמוד אצלו בישיבה הנסתרה, וישאלהו הרב, מי גילה לך שיש לי ישיבה נסתרה, ויען לו שגיסו ורבו הרב ישראל בעל=שם הגיד לו,

ויאמר לו הרב אוה"ח כי לא ידעהו, ואעפ"כ כאשר הביט עליו מראשו ועד רגלו, הכיר בו כי ראוי הוא ללמוד קבלה, ונתן לו רשות גם לזה. וכאשר למד שמה שלושה ימים צוה הרב אוה"ח לשומר הפתח לבל יתנהו עוד לבוא פנימה, והלך מוהר"ג לבית הרב לדעת סיבת הדבר, ויהי אך ראהו הרב, אמר לו, חמתי עליך, מדוע לא אמרת על גיסך בעל שם טוב, רק אמרת גיסך הוא הר"י בעל שם, את הר"י בעל שם לא אדעהו, אבל את מהר"י בעל שם טוב אכיר ע"פ ראייה דקה מעולמות העליונים, ולהשיבה לא הניחו עוד לבוא, כי אמר שאין לו צורך ברב אחר, אם יש לו רב כבעש"ט.

(דורש טוב (טשורטקוב) אחרון של פסח תשי"א, ע' קצ"ד טור א')

ד) לימוד הזוהר תיקון האדם בזה ובבא

א. בהיכלא תנינא יש שם חיה קדושה יופיא"ל [ג'י' קבל"ה, הרמ"ז] שמ"י, ואיהי קיימא בכל רזי דחכמתא, וכל אינו מפתחאן דחכמתא קיימין ב'י' [והוא ה"י רבו של משה רבינו ע"ה, כידוע]. האי חיותא קיימא למתבע אגרא מעם קוב"ה למיהב לכל אינון דרדפי בתר מאריהן דחכמה ואפילו מכל בר נש, ואולפי חכמתא למנדע למאריהון, וההוא אגרא דיהיב לבני נש דרדפי בתר חכמה למנדע למאריהון, דכד נפק בר נש מהאי עלמא, האי חיותא נפקא על ד' שרפים מעפפין וטאסת קמ"י, ולא שביק כל אינון גרדיני נימוסין די בסטרא אחרא למקרב בהד"י, [ואעפ"י שיהי' חייב, יצילהו שלא יצטערוהו כעת, ונקח לא ינקח ח"ו, שאין משוא פנים למעלה ויטהרוהו מסיגי מעשיו, אור החמה בשם הרמ"ק זלח"ה].

כמה אינון שליחן דשלם סחרני, ואלין שרפים כד נטלין ואתחזיין, אתכפיין אינון שרפים נחשים מההוא נחש דגרים מותא לכל עלמא, האי חיותא קדישא קיימא, כד נשמתא סלקא ומטאת לגביי, כדין שאיל לה ברזא דחכמתא דמאריי, וכפום ההיא חכמתה דרדיף אבתריי ואתדבק בה הכי יהבי ליי אגרא, ואי יכיל לאדבקא ולא אדבק, דחי ליי לבר ולא עיילא, וקיימא תחות ההוא היכלא בכסיפו. וכד נטלין גדפיהו אילין שרפים דתחותה, כדין כולהו בטשי בגדפיהו ואוקדון לה. ואתוקדת ולא אתוקדת, וקיימא ולא קיימא, והכי אתדנת בכל יומא נהירת ולא נהירת, ואע"ג דעובדין טבין אית לה, בגין דלית אגרא בההוא עלמא כאינון דמשתדלי בחכמתא לאסתכלא ביקרא דמאריהן, ולית שיעורא לאגרא דאינון ידיעי חכמתא לאסתכלא ביקרא דמאריהן. זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דכתיב אשרי אדם מצא חכמה [כי סתם חכמה הוא סודות התורה, אור החמה, בשם הרמ"ק זלה"ה] ואדם יפיק תבונה.

(זח"ב רמז, ב)

ב. זכאה אינון כל דמשתדלי באורייתא למנדע בחכמתא דמאריהון, ואינון ידעין ומסתכלין ברזין עילאין, בגין דכד בר נש משתדל בהאי עלמא בהאי, מסתלקי מיניי כל דינין דעלמא, ולא עוד אלא דפתחין ליי תליסר תרעי רזי דאפרסמונא דכיא דחכמתא עילאה תליא בהו, ולא עוד אלא דקוב"ה חקיק ליי בההוא פופירא דכל דיוקנין גליפין תמן, וקוב"ה אשתעשע ביי בגן עדן וחסין תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי.

חכמתא דאצטריך ליי לבר נש למנדע. חד למנדע לאסתכלא ברזא דמאריי, וחד למנדע ליי לגופי